

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Analiza środowiskowa, żywności i leków
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Analiza środowiskowa, żywności i leków
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiskowa i żywności
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		60		15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		120		30
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		4		1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			4		1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		2,8		0,7

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość chemii analitycznej w zakresie kursów przewidzianych programem studiów I-go stopnia
2. Posiadanie umiejętności praktycznych związanych z zastosowaniem metod analizy chemicznej i analizy instrumentalnej z zakresu kursów przewidzianych programem studiów I-go stopnia

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie z podstawową terminologią i definicjami dotyczącymi próbek środowiskowych, żywności i leków
- C2 Zapoznanie z metodami pobierania i przygotowania próbek środowiskowych, leków i żywności w celu przeprowadzenia analizy chemicznej
- C3 Przedstawienie technik eksperymentalnych oraz metod i procedur przygotowania próbek środowiskowych, leków i żywności stosowanych w celu przeprowadzenia analizy chemicznej oraz zastosowanie technik instrumentalnych.
- C4 Zaznajomienie z teoretycznymi podstawami funkcjonowania odpowiedniej aparatury pomiarowej

stosowanej rutynowo w procesie analizy próbek środowiskowych, leków i żywności.

C5 Zdobyć umiejętność wyboru i przeprowadzenia optymalnej dla danego rodzaju próbek i celu analizy metody pobierania i przygotowania próbek do analizy

C6 Uzyskanie umiejętności zastosowania aparatury pomiarowej w instrumentalnej analizie chemicznej.

C7 Utrwalenie umiejętności wykonywania obliczeń niezbędnych do opracowania wyników przeprowadzanych oznaczeń i analiz oraz statystycznego opracowania wyników i analizy błędów

C8 Nabycie i utrwalenie umiejętności przeprowadzania przeglądów literaturowych na tematy związane z analityką oraz umiejętności przygotowania i wygłoszenia prezentacji multimedialnych na podstawie zgromadzonej literatury.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 Student zna podstawowe definicje i terminy typowe dla próbek środowiskowych, żywności i leków, zna aspekty prawne mające zastosowanie w analizie tego rodzaju próbek

PEU_W02 Student zna zasady pobierania różnego rodzaju próbek środowiskowych, żywności i leków

PEU_W03 Student zna metody przygotowania próbek do analizy, umie wybrać metodę optymalną dla danego rodzaju próbek i celu analizy

PEU_W04 Student zna metody instrumentalne stosowane w analizie składników i zanieczyszczeń próbek środowiskowych, żywności i leków, zna ich zalety, wady i typowe zastosowania

PEU_W05 Student zna metody walidacji procedur analitycznych i technik instrumentalnych oraz cel i sposób zastosowania certyfikowanych materiałów odniesienia, potrafi przeprowadzić analizę statystyczną wyników analitycznych oraz ich interpretację.

Z zakresu umiejętności:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_U01 Student umie wybrać i zastosować optymalną dla danego rodzaju próbki i celu przeprowadzenia analizy metodę pobierania i przygotowania próbek

PEU_U02 Student potrafi wykonać analizy z wykorzystaniem aparatury odpowiedniej dla rodzaju oznaczanego składnika i celu analizy

PEU_U03 Student umie wykonać obliczenia niezbędne w czasie przygotowania próbek do analizy oraz prowadzące do uzyskania końcowego wyniku przeprowadzonych analiz i oznaczeń oraz potrafi przeprowadzić ocenę poprawności uzyskanych wyników i weryfikację błędów pomiarowych

PEU_U04 Student umie przeprowadzić przegląd literatury na zadany temat związany z analizą i monitoringiem próbek środowiskowych, żywności i leków oraz przeanalizować wyniki przedstawione w publikowanych pracach

PEU_U05 Student potrafi przygotować prezentację multimedialną na zadany temat na podstawie wybranych publikacji

PEU_U06 Student umie przedstawić prezentację multimedialną przygotowaną przez siebie i odpowiedzieć na zadawane przez słuchaczy pytania związane z omawianym tematem.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 Student rozumie potrzebę podnoszenia swoich kompetencji i ciągłego doskonalenia się

PEU_K02 Student i współdziałać w grupie przyjmując w niej różne role, w tym kierownicze, ma świadomość odpowiedzialności za wspólne działania

PEU_K03 Student potrafi określić priorytety niezbędne do realizacji zadań własnych lub innych członków grupy

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do analizy próbek środowiskowych, żywności i leków. Żywność: definicje (UE i inne), rodzaje składników produktów żywnościowych (klasyfikacje), charakterystyka badań typowych dla danego rodzaju próbki. Leki: definicja; terminologia; wprowadzenie w kwestie prawne, farmakopee.	2
Wy2	Wprowadzenie do analityki leków; harmonizacja. Analityka środowiskowa – charakterystyka i specyfika pomiarów. Metrologia w analizie środowiskowej, żywności i leków. Niepewność i budżet niepewności, walidacja, spójność i inne parametry. Metody referencyjne.	2
Wy3	Analiza środowiskowa: klasyfikacja próbek środowiskowych. Prawo unijne, krajowe, normy. Obiekty i ekosystemy – układy otwarte i zamknięte. Aktywne i pasywne metody pobierania próbek. Problemy reprezentatywności próbek. Ogólne zasady wstępnego postępowania z próbkami. Monitoring i mobilność zanieczyszczeń. Analiza powietrza i gazów.	2
Wy4	Analiza zanieczyszczeń powietrza – wybrane problemy. Analiza wody i ścieków: rodzaje wód i ścieków oraz ich charakterystyka i składniki; próbkowanie, zanieczyszczenia; chemiczne i fizyczne metody analizy; wybrane aspekty mikrobiologiczne. Analiza gleby: charakterystyka i rodzaje gleb; składniki gleb; kwasowość; rodzaje wody; przykładowe typowe badania gleby.	2
Wy5	Analiza gleby: oznaczanie składników mineralnych; oznaczanie pH gleby; analiza związków organicznych; oznaczanie różnych rodzajów węgla, analizatory. Środowiskowe próbki z matrycą biologiczną: ekosystem, flora i fauna, bioindykatory; rodzaje badań. Surfaktanty i metody ich oznaczania. Walidacja i certyfikowane materiały odniesienia w analizie środowiskowej.	2
Wy6	Analiza żywności: przykładowe ogólne procedury postępowania; procedury pobierania i przygotowania próbek do pomiaru – składniki mineralne, pierwiastki, składniki organiczne, mikroorganizmy; metody analizy i kontroli żywności; aspekty prawne - normy; specjacja; żywność transgeniczna i jej analiza – testy i metody immunochemiczne; oznaczanie podstawowych składników żywności; pestycydy.	2
Wy7	Analiza reologiczna i sensoryczna. Analiza leków: badania wstępne i ogólne; metody chemiczne i fizyczne w analizie leków; materiały odniesienia i standardy; aspekty prawne – walidacja i harmonizacja; polimorfizm leków – transformacje i metody analizy form polimorficznych. Chiralność leków.	2
Wy8	Trendy w analityce próbek środowiskowych, żywności i leków. Substancje ziołowe i ich analityka. Analiza śladowa. Analiza frakcjonowana.	1

Suma godzin	15

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Sposób prowadzenia i warunki zaliczenia kursu. Zasady bezpieczeństwa pracy w laboratorium. <i>Dobra Praktyka Laboratoryjna</i> w analizie śladowej	4
La2	Analiza suplementów diety - oznaczanie żelaza	4
La3	Analiza ilościowa substancji czynnych w wybranych preparatach farmaceutycznych	4
La4	Oznaczenie zawartości pektyn w marmoladach i dżemach	4
La5	Oznaczenie szczawianów w wybranych używkach	4
La6	Pośrednie oznaczanie chlorków i siarczanów	4
La7	Zastosowanie metod spektrofluorymetrycznych do oznaczania witaminy E w żywności	4
La8	Ocena przydatności tłuszczów do spożycia – wyznaczanie liczb tłuszczowych	4
La9	Analiza cukrów	4
La10	Oznaczanie kofeiny	4
La11	Oznaczanie ortofosforanów rozpuszczonych metodą kolorymetryczną	4
La12	Oznaczanie małych ilości azotanów (III) metodą riwanolową	4
La13	Oznaczanie zawartości związków polifenolowych w próbkach pochodzenia roślinnego	4
La14	Oznaczanie Ca, K, Mg i Na w wodach z wykorzystaniem metody OES ze wzbudzeniem w mikroplazmie	
La15	Warsztaty dydaktyczne	4
	Suma godzin	60

Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Omówienie celów i technik zbierania informacji na wybrane tematy seminaryjne z zakresu analizy próbek środowiskowych, żywności i leków. Wybór dwóch tematów. Ustalenie terminów i zasad prezentacji. Omówienie zasad oceniania wystąpień i prezentacji.	2
Se2- Se4	Seminarium na wybrany przez Studenta temat dotyczący analizy próbek środowiskowych, żywności i leków - prezentacje studenckie	6
Se5- Se7 *	Seminarium na wybrany przez Studenta temat dotyczący weryfikacji dokładności wyników analitycznych z zakresu analizy próbek środowiskowych, żywności i leków oraz walidacji procedur analitycznych - prezentacje studenckie	6
Se8	Podsumowanie wystąpień Studentów	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
N1. Wykład informacyjny
N2. Wykład problemowy
N3. Wykonanie ilościowych oznaczeń analitycznych
N4. Przygotowanie sprawozdania
N5. Przygotowanie referatu
N6. Prezentacja multimedialna
N7. Konsultacje

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01- PEU_W05	Egzamin końcowy; egzamin pisemny
P (laboratorium)		
F1 (seminarium)	PEU_U04- PEU_U05	Uczestnictwo w seminarium: maksimum 10 % nieobecności obecności nieusprawiedliwionych
F2 (seminarium)	PEU_U04- PEU_U05	Pozytywna ocena prezentacji (każdy student dwie różne tematycznie prezentacje) – ocena: średnia arytmetyczna
P (seminarium) ⇒ jeżeli F1 > 90%, to F2= średnia arytmetyczna ocen za prezentacje		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA:**

- [1] Jankiewicz M, Kędzior, Metody pomiarów i kontrola jakości w przemyśle spożywczym i biotechnologii, WAR Poznań 2003
- [2] Watson D.G., Pharmaceutical Analysis. Elsevier 2012
- [3] Dojlido J, Dożańska W, Hermanowicz W, Koziorowski B, Fizyczno-chemiczne badanie wody i ścieków, Wydawnictwo Arkady, 1999
- [4] Dojlido J, Instrumentalne metody badania wody i ścieków, Wydawnictwo Arkady, 2010
- [5] Wybrane metody analizy żywności. Oznaczenie podstawowych składników, substancji dodatkowych i zanieczyszczeń, M. Małecka red., Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, 2010
- [6] Spectral Methods in Food Analysis Instrumentation and Applications. Edited by Magdi M. Mossoba, Center for Food Safety and Applied Nutrition, Food and Drug Administration Washington, D.C.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Namieśnik J., Łukasiak J., Jamrógięwicz Z.: Pobieranie próbek środowiskowych do analizy. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995;
- [2] Namieśnik J., Jamrógięwicz Z., Pilarczyk M., Torres L.: Przygotowanie próbek środowiskowych do analizy. WNT, Warszawa 2000
- [3] Andrews JE, Brimblecombe P, Jickells TP, Liss PS, Wprowadzenie do chemii środowiska. WNT, Warszawa 1999;
- [4] O'Neill P, Chemia środowiska. Wyd. PWN Warszawa-Wrocław 1998
- [5] Zejca A., Górczyca M., Chemia leków. PZWL - Wydawnictwo Lekarskie 2004.
- [6] Baryłko-Pikielna N, Matuszewska I, Sensoryczne badania żywności. Podstawy - Metody – Zastosowania, Wydawnictwo Naukowe PTTŻ, 2009

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr inż. Anna Leśniewicz, anna.lesniewicz@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w j. polskim: Metody Analityczne w Projektowaniu i Technologii Wytwarzania Leku					
Nazwa przedmiotu w j. angielskim	Analytical Methods in Drug Design and Technology				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal Chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów:	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		60		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		120		
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę		Zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	2		4		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			4		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		2,8		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza podstawowa z zakresu chemii organicznej, teoretyczna oraz umiejętności praktyczne. 2. Wiedza podstawowa z zakresu technik chromatograficznych i spektroskopowych. 3. Zalecana wiedza z zakresu podstaw metod analitycznych.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studenta z teoretycznymi i praktycznymi aspektami dobrej praktyki laboratoryjnej (GLP) i dobrej praktyki wytwarzania (GMP). C2 Zdobycie wiedzy na temat nowoczesnych technik chromatograficznych i ich zastosowania w projektowaniu leków i procesie technologicznym produkcji leków. C3 Zapoznanie z różnymi koncepcjami technologicznymi zastosowania metod spektroskopowych w projektowaniu leków i kontroli jakości w systemie produkcyjnym. C4 Poszerzanie wiedzy z zakresu zastosowań metod elektrochemicznych w projektowaniu związków biologicznie czynnych i procedur ich wytwarzania. C5 Znajomość różnych koncepcji z zakresu mieszanych metod analitycznych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_W01 - ma wiedzę na temat zasad dobrej praktyki laboratoryjnej (GLP), zasad dobrej praktyki wytwarzania (GMP) oraz procedur walidacji niezbędnych do stosowania w metodach analitycznych,					
PEU_W02 - ma wiedzę na temat nowoczesnych technik chromatograficznych, spektroskopowych, elektrochemicznych i mieszanych oraz ich zastosowań w projektowaniu leków i procesie technologicznym produkcji leków,					
PEU_W03 - potrafi określić zalety i wady technik analitycznych, poziom czułości każdej z nich.					
Z zakresu umiejętności:					

Osoba, która zaliczyła przedmiot:	
PEU_U01	- ma umiejętności wykorzystania technik chromatograficznych do rozdzielania mieszaniny różnych związków, ich oznaczania, interpretacji wyników i przygotowania raportu zgodnie z GLP,
PEU_U02	- ma wiedzę na temat stosowania różnych typów urządzeń spektrometrycznych oraz o sposobach przygotowywania próbek do analizy,
PEU_U03	- ma umiejętności wykonywania analiz związków biologicznie czynnych metodami elektrochemicznymi, interpretowania wyników i sporządzania raportu zgodnie z GLP,
PEU_U04	- ma umiejętności wykrywania związków biologicznie czynnych w formulacji farmaceutycznej z wykorzystaniem metod fizycznych i fizykochemicznych.
Z zakresu kompetencji społecznych:	
PEU_K01	- ma kompetencje do współpracy w zespole.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Introduction to analytical techniques as tools for drug design and production. Good practice rules in analytical chemistry. Error estimation in analytical methods used in drugs design and technology.	2
Wy2	Validation techniques. Pharmacopoeias. GLP, GMP and drugs production normalization rules.	2
Wy3	Chromatographic techniques in drugs design and control of production process.	2
Wy4	Mixed advanced analytical techniques as a tool in drugs design and control of their activity. Immunoenzymatic assays in design and technology of drugs.	2
Wy5	Potentiometry and conductometry as modern analytical methods.	2
Wy6	Voltamperometry and other electrochemical methods in drug design and technology.	2
Wy7	Methods and techniques in physical analysis of solid components of drugs.	2
Wy8	Novel advanced applications in quality control systems in the pharmaceutical industry.	1
Suma godzin		15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Zasady bezpieczeństwa pracy w laboratorium chemii organicznej. Dobre praktyki laboratoryjne. Zasady prowadzenia notatek laboratoryjnych i przygotowywania raportu.	4
La2	Spektrofotometria UV-Vis – zasady metody i procedury pomiaru. Analiza jakościowa formulacji farmaceutycznej.	4
La3	Metoda UV-Vis jako narzędzie do kontroli kinetyki reakcji. Technika kontroli syntezy związku biologicznie aktywnego.	4
La4	Chromatografia cieczowa - technika rozdziału przydatna w rozdzielaniu mieszanin. Metoda TLC jako narzędzie kontroli jakości.	4
La5	Technika HPLC - schemat procedury przygotowania próbki. Przygotowanie próbki do analizy HPLC.	4
La6	HPLC - schemat aparaturowy. Analiza biologicznie aktywnych składników preparatu farmaceutycznego. Zestaw do chromatografii gazowej i procedura analizy. Techniki detekcji.	4
La7	Analiza GC - separacja i identyfikacja mieszaniny składników.	4
La8	Wiskozymetria - prezentacja metody i możliwości zastosowania. Przygotowanie emulsji i pomiar jej parametrów reologicznych.	4
La9	Turbidymetria - metoda analityczna przydatna do projektowania leków i kontroli jakości za pomocą czytnika mikroplitek.	4
La10	Spektroskopia w podczerwieni (FT-IR) związku biologicznie czynnego. Przygotowywanie próbek i zbieranie widma.	4
La11	Analiza fizyczna stałych składników leków metodą sitową.	4

La12	Konduktometria - zasady metody analitycznej opartej na prawie Ohma. Prezentacja zastosowania tej techniki w projektowaniu związków biologicznie aktywnych.	4
La13	Potencjometria - metoda stosowana do miareczkowania potencjometrycznego biologicznie aktywnych cząsteczek o ładunku dodatnim lub ujemnym. Zastosowanie miareczkowania potencjometrycznego do analizy pH-metrycznej.	4
La14	Elektroforeza jako narzędzie do jakościowej i ilościowej analizy mieszaniny składników.	4
La15	Powtarzanie nieudanych zrealizowanych eksperymentów. Konsultacja wyników raportów.	4
	Suma godzin	60

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Wykład z udziałem środków audiowizualnych.
 N2. Wykonanie eksperymentów laboratoryjnych.
 N3. Przygotowanie sprawozdań z eksperymentów.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 – PEU_W03	11 ocen z kartkówki, dotyczące teorii zadań laboratoryjnych
F2	PEU_U01 – PEU_U4 PEU_K01	11 ocen za sprawozdania z zajęć laboratoryjnych
P1 (laboratorium)		Średnia ocen z 11 kartkówek (F1) oraz 11 raportów (F2) $P1 = \Sigma (F1+F2)/22$
P2 (wykład)	PEU_W01– PEU_W03	Kolokwium.

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] J. Ermer, J.H.McB. Miller, Method Validation in Pharmaceutical Analysis. A Guide to Best Practice. Wiley-VCH, Weinheim. 2005.
- [2] Farmakopea Polska, Urząd Rejestracji Leków, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, Warszawa.
- [3] W. Jennings, E. Mittlefehldt, P. Stremple, Analytical Gas Chromatography. 2nd Ed. Academic Press, 1997.
- [4] R.P.W. Scott, Tandem Techniques. John Wiley & Sons, 1997.
- [5] M.S. Lee, Integrated Strategies in Drug Discovery Using Mass Spectrometry. John Wiley & Sons, 2005.
- [6] A.J. Bard, R.L. Faulkner, Electrochemical Methods. Fundamental and Applications. John Wiley & Sons, 2001.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] D.M. Bliesner, Validating Chromatographic Methods. A Practical Guide. John Wiley & Sons, 2006.
- [2] P.A. Christensen and A. Hamnett, Techniques and Mechanisms in Electrochemistry. Kluwer Academic Press, 1994.
- [3] AC Moffat, MD Osselton, B Widdop, Clarke's analysis of drugs and poisons. Pharmaceutical Press, 2005.
- [4] F.A. Settle, Handbook of Instrumental Techniques for Analytical Chemistry. Prentice-Hall Inc., 1997.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr inż. Izabela Pawlaczyk-Graja,   izabela.pawlaczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Bezpieczeństwo techniczne				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Technical safety				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Technologia chemiczna*, Inżynieria chemiczna i procesowa*, Chemia, Chemia i inżynieria materiałów, Biotechnologia				
Poziom i forma studiów:	I stopień*, II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NO				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium*	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		15		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30		30		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1		1		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			1		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	0,65		0,7		
*WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii na poziomie szkoły średniej 2. Znajomość podstaw bezpieczeństwa chemicznego 3. Znajomość obsługi podstawowych funkcji komputera					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z podstawami bezpieczeństwa technicznego C2 Poznanie krajowych i europejskich przepisów prawnych dotyczących bezpieczeństwa technicznego C3 Poznanie algorytmów analizy instalacji przemysłowej pod względem hazardów C4 Nauczenie studentów analizy zagrożeń zdrowotnych w związanych z awariami przemysłowymi C5 Zapoznanie studentów z przykładami rozprzestrzeniania się skażeń chemicznych i metodyką obliczeń rozprzestrzeniania się skażeń					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 - zna podstawowe pojęcia i definicje z zakresu bezpieczeństwa technicznego					
PEU_W02 - potrafi wymienić podstawowe akty prawne regulujące krajowe i europejskie zasady bezpieczeństwa technicznego					
PEU_W03 – zna typowe elementy przemysłowego planu operacyjno-ratowniczego					
PEU_W04 – zna podstawowe przepisy Prawa ochrony środowiska, dyrektywy Seveso III i Konwencji w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych					
PEU_W05 – potrafi zastosować metody analizy zagrożeń do identyfikacji możliwych awarii w instalacjach przemysłowych					

PEU_W06 – umie opisać podstawowe metody analizy ryzyka zdrowotnego na terenach skażonych w wyniku awarii przemysłowych Z zakresu umiejętności: PEU_U01 – potrafi korzystać z baz danych w celu sklasyfikowania zakładów produkcyjnych pod względem zagrożeń awarią PEU_U02 – umie przeprowadzić analizę hazardów w prostych instalacjach przemysłowych PEU_U03 – potrafi zaproponować środki zaradcze w razie wystąpienia awarii przemysłowej w prostych instalacjach chemicznych PEU_U04 – potrafi wykonać proste obliczenia narażenia na skażenia środowiska po awarii przemysłowej PEU_U05 – potrafi posługiwać się narzędziami do modelowania rozprzestrzeniania się skażeń chemicznych Z zakresu kompetencji społecznych: PEU_K01 – potrafi pracować w zespole PEU_K02 – czuje się odpowiedzialna za wyniki powierzonego zadania		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Pojęcia podstawowe. Przedmiot bezpieczeństwa technicznego, postrzeganie bezpieczeństwa, istota bezpieczeństwa w przedsiębiorstwie, definicje podstawowe, zakresy bezpieczeństwa, znaczenie bezpieczeństwa jako gwarancji istnienia podmiotu, zagrożenie i przykłady zagrożeń dla elementów środowiska. Zagrożenia dla elementów środowiska. Stan braku bezpieczeństwa, jego skutki społeczne i ekonomiczne. Rodzaje bezpieczeństwa. Przykłady awarii technicznych, analiza przyczyn i skutki.	2
Wy2	Elementy bezpieczeństwa technicznego. Elementy bezpieczeństwa przedsiębiorstwa a bezpieczeństwo ogólne. Organizacja i zarządzanie, kwalifikacje, specyfika technologii produkcji, stan techniczny infrastruktury, planowanie sytuacji awaryjnych, przeglądy wewnętrzne i analiza wypadków, opracowanie programu organizacji bezpiecznej pracy, organizacja obsługi eksploatacyjnej stanowisk, dążenie do jak najmniejszej uciążliwości pracy. Analiza przyczyn awarii przemysłowych. charakterystyka przedsiębiorstw chemicznych, zagrożenia, niebezpieczne substancje chemiczne.	2
Wy3	Legislacja polska i europejska. Prawo ochrony środowiska Dyrektywa 67/548/EWG. Grupy substancji i preparatów uznanych za niebezpieczne. Substancje wybuchowe (E), utleniające (O), skrajnie łatwopalne (F+), łatwopalne (F), palne (R10), silnie toksyczne (T+), toksyczne (T), szkodliwe (Xn), żrące (C), drażniące (Xi), uczulające (R42 i/lub R43), rakotwórcze (Karc.), mutagenne (Muta.), toksyczne dla rozrodczości (Repr.), niebezpieczne dla środowiska (N i/lub R52, R53, R59), Dyrektywa Rady Europejskiej 96/82/EC, Konwencja w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych, Prawo ochrony środowiska, zakłady sevesowskie, zakłady nie-sevesowskie, kryteria podziału.	2
Wy4	Toksyczne środki przemysłowe, awarie przemysłowe, poważne awarie, skażenia przemysłowe. Bezpieczeństwo procesowe. Bezpieczeństwo funkcjonalne, mapa bezpieczeństwa, metody oceny bezpieczeństwa. Kompleksowa ocena instalacji procesowej, w poszczególnych fazach realizacji inwestycji.	2
Wy5	Metody oceny zagrożeń. Identyfikacja potencjalnych zagrożeń. HAZard and OPerability Study (Studium hazardu i operacyjności), cel, znaczenie, analizy specjalistyczne zagrożeń. Słowa kluczowe, główne i pomocnicze słowa kluczowe, instalacje, zamierzenia projektowe, odchylenia od zamierzeń projektowych, hazard, parametr, problemy operacyjne, eksperci, proces, pary słów kluczowych w analizie hazardów.	2
Wy6	Przykłady analizy HAZOP. Proces chemiczny, analiza węzłów instalacji, zespół ekspertów HAZOP, struktura zespołu, schemat pracy zespołu ekspertów HAZOP, opracowanie raportu hazardów, dewiacja, skutek, zabezpieczenie, akcja. Certyfikacja osób projektujących, wykonujących i serwisujących obwody bezpieczeństwa	2

Wy7	Zasady oceny skażeń na skutek awarii przemysłowych, toksyczność, kancerogenność, zasady oceny ryzyka na terenach skażonych w wyniku awarii przemysłowych. Zależność źródło narażenia-droga przenoszenia-receptor. Elementy procedury oceny ryzyka, identyfikacja zagrożenia, ocena narażenia, określenie zależności dawka-odpowiedź, ocena ryzyka, analiza niepewności. Ryzyko zdrowotne, iloraz zagrożenia, indeks zagrożenia.	2
Wy8	Eliminacja skutków awarii przemysłowej , metody remediacji środowiska skażonego w wyniku awarii przemysłowej, przykłady. Podsumowanie, Kolokwium	1
Suma godzin		15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Określanie granic palności i wybuchowości substancji chemicznych	2
La2	Określenie efektów związanych z wpływem toksycznych par substancji lotnych w wyniku awarii przemysłowej	2
La3	Analiza emisji substancji wybuchowych i zagrożeń związanych z ich rozprzestrzenianiem się w środowisku	2
La4	Obliczanie granic poziomów toksycznych substancji przy wpływie ze zbiornika z uwzględnieniem różnych warunków topograficznych i atmosferycznych	2
La5	Analiza zagrożeń związanych z emisją substancji toksycznych przy swobodnym parowaniu z otwartego zbiornika	2
La6	Wpływ z rurociągu gazu skroplonego. Analiza zagrożeń i sposoby zapobiegania	2
La7	Obliczanie granic migracji substancji niebezpiecznych i ich stężeń na terenach o gęstej zabudowie	2
La8	Konsultacje i opracowanie sprawozdań z ćwiczeń.	1
Suma godzin		15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Wykonywanie zadań w laboratorium N3. Rozwiązywanie zadań N4. Oprogramowanie EFFECTS 9 do obliczania potencjalnych zagrożeń wynikających z awarii przemysłowych N5. Prezentacje multimedialne N6. Komputer / program komputerowy /modelowanie		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W06	kolokwium
F (laboratorium)	PEU_U01 – PEU_U05	sprawozdanie z ćwiczeń laboratoryjnych
P1 (laboratorium) = (F1+F2+F3+F4+F5+F6)/6		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] M.Ryng, Bezpieczeństwo techniczne w przemyśle chemicznym , WNT Warszawa 1985		
[2] Praca zbiorowa, Zapobieganie stratom w przemyśle, Pol. Łódzka, Łódź 1999		
[3] W. Pihowicz, Inżynieria bezpieczeństwa technicznego, Problematyka podstawowa, WNT 2009		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Granice palności zgodnie z normą PN-EN 720-2, wskaźniki wybuchowości zgodnie z normą PN-EN26184-2, temperatury zapłonu w tyglu Clevelanda i Pensky’ego Martnsa		
[2] Wydawnictwo Ministerstwa Przemysłu Chemicznego pt. "Niebezpieczne materiały chemiczne - charakterystyka, zagrożenia, ratownictwo" - Biuro Wydawnicze "Chemia" Warszawa 1989r.		
[3] Instrukcja programu EFFECT 9 z przykładami obliczeniowymi		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		

Dr hab. inż. Adam Pawelczyk, adam.pawelczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:		Biokatalizatory w syntezie organicznej			
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:		: Biocatalysts in organic synthesis			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		Chemia			
Specjalność (jeśli dotyczy):		Chemia związków organicznych i polimerów			
Poziom i forma studiów:		II stopień / stacjonarna /			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów:		NIE			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawowa wiedza z zakresu chemii organicznej					
2. Podstawowa wiedza z zakresu biologii i mikrobiologii.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z podstawami prowadzenia transformacji za pomocą mikroorganizmów.					
C2 Nauczenie zasad doboru mikroorganizmów i optymalizacji warunków reakcji.					
C3 Poznanie zalet i wad stosowania biotransformacji.					
C4 Poznanie możliwości zastosowania transformacji mikrobiologicznych w przemyśle.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 – zna podstawowe zasady prowadzenia transformacji mikrobiologicznych,					
PEU_W02 – potrafi dobrać odpowiedni biokatalizator dla konkretnego procesu,					
PEU_W03 – ma podstawową wiedzę o wadach i zaletach biokatalizy,					
PEU_W04 – rozumie ekologiczne i ekonomiczne skutki stosowania biotransformacji w procesach przemysłowych,					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - wykład					Liczba godzin
Wy1	Podstawy zielonej chemii				1

Wy2	Zastosowania biotransformacji. Wady i zalety transformacji mikrobiologicznych. Biokataliza za pomocą całych komórek a biokataliza enzymatyczna..	2
Wy3	Biokataliza w syntezie organicznej. Zastosowanie enzymów i mikroorganizmów w skali laboratoryjnej i przemysłowej	2
Wy4	Selekcja biokatalizatora. Metody poszukiwania biokatalizatorów mikrobiologicznych o określonej aktywności.	3
Wy5	Przegląd użytecznych biotransformacji- synteza związków o wysokiej wartości przemysłowej (np. mentol, aspartam, tert-leucyna)	3
Wy6	Optymalizacja warunków reakcji- inżynieria medium reakcji. Reakcje w układach wodnych, dwufazowych, rozpuszczalnikach organicznych. Zastosowanie cieczy jonowych i cieczy nadkrytycznych (scCO ₂)	2
Wy7	Immobilizacja biokatalizatorów- Typy immobilizacji (typowe i nietypowe)	2
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P- esej na podstawie wybranej literatury		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Hilterhause et al., Applied Biocatalysis, Wiley 2016		
[2] K. Faber, Biotransformations In Organic Chemistry, Berlin-Heidelberg 2011		
[3] Ramesh N. Patel. Green biocatalysis, Wiley, 2016		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] P. Drauz & H. Waldmann Eds, Enzyme Catalysis in Organic Synthesis, Weinheim 2002		
[2] Microbial Enzymes and Biotransformations,ed. J. L. Barredo, Humana Press, 2005		
[3] A. Liese, K. Seelbach, C. Wandrey, Industrial Biotransformations, John wiley & sons, 2006		
[4] Aktualne publikacje naukowe		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Małgorzata Brzezińska-Rodak, malgorzata.brzezinska-rodak@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim	Biotechnologia z elementami mikrobiologii przemysłowej				
Nazwa w języku angielskim	Biotechnology with introduction to industrial microbiology				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Stopień studiów i forma:	II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	Obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30			15	
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60			30	
Forma zaliczenia	egzamin			Zaliczenie na ocenę	
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2			1	
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)				1	
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3			0,75	
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość budowy i funkcji struktur komórkowych					
CELE PRZEDMIOTU					
C1	Znajomość wymagań odżywczych oraz sposobów pozyskiwania energii przez komórki				
C2	Poznanie możliwości zastosowania organizmów żywych w biotechnologii i mikrobiologii przemysłowej - podstawy				

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Z zakresu wiedzy:		
PEU_W01 – Student zna struktury i funkcje makrocząsteczek budujących komórki		
PEU_W02 – Student zna i rozumie podstawy procesów metabolicznych		
PEU_W03 – Student ma podstawową wiedzę na temat stosowania mikroorganizmów w procesach technologicznych		
Z zakresu umiejętności:		
PEU_U01 – Student umie wykorzystać znajomość podstaw biotechnologii do przygotowania prezentacji z zakresu nowych trendów w rozwoju tej dziedziny		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawy: budowa i funkcje białek	2
Wy2	Podstawy: budowa i funkcje białek	2
Wy3	Podstawy: klasyfikacja i charakterystyka enzymów	2
Wy4	Podstawy: klasyfikacja i charakterystyka enzymów	2
Wy5	Podstawy: cykle redox w organizmach żywych	2
Wy6	Podstawy: cykle pozyskiwania energii u organizmach żywych	2
Wy7	Podstawy: wymagania odżywcze mikroorganizmów	2
Wy8	Podstawowe zasady pracy z mikroorganizmami	2
Wy9	Podstawowe zasady pracy z mikroorganizmami – techniki mikrobiologiczne	2
Wy10	Metodologia skalowania procesów mikrobiologicznych	2
Wy11	Metodologia skalowania procesów mikrobiologicznych	2
Wy12	Wybrane przykłady przemysłowych procesów mikrobiologicznych	2
Wy13	Wybrane przykłady przemysłowych procesów mikrobiologicznych	2
Wy14	Kolokwium I	2
Wy15	Kolokwium II	2
Suma godzin		30
		Liczba godzin
Proj 1	Nowe trendy w mikrobiologii przemysłowej I biotechnologii – prezentacje studentów	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1	Wykład – Prezentacja multimedialna	
N2	Projekt – Prezentacja multimedialna	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer przedmiotowego efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P – Wykład	PEU_W01-PEU_W03	Pisemny egzamin
P-Projekt	PEU_U01	Ocena prezentacji własnej studenta

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

„Modern Industrial Microbiology and Biotechnology” Second Edition, Okafor Nduka; 2018, ISBN13 (EAN): 9781138550186

OPIEKUN PRZEDMIOTU

(Tytuł, Imię, Nazwisko, adres e-mail)

Prof. dr hab. inż. Ewa Żymańczyk-Duda, ewa.zymanczyk-duda@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Chemia Teoretyczna				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Theoretical Chemistry				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	15	30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120	60	60		
Forma zaliczenia	Egzamin	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	4	2	2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2	2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3	0,7	1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Chemia i fizyka ogólna 2. Algebra liniowa i Analiza matematyczna 3. Podstawy chemii fizycznej i kwantowej					
C1. Zapoznanie słuchaczy z nowoczesnymi metodami teoretycznego opisu struktury elektronowej atomów i cząsteczek oraz nabycie umiejętności zastosowania tych metod do wyznaczania struktury elektronowej i właściwości układów molekularnych. C2. Przekazanie umiejętności zastosowania metod chemii teoretycznej do przewidywania i interpretacji wybranych właściwości spektralnych i termodynamicznych układów molekularnych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_W01 – rozumie problemy i niedostatki fizyki klasycznej w opisie mikroskopowym,					
PEU_W02 – zna postulaty mechaniki kwantowej i elementy rachunku operatorowego,					
PEU_W03 – potrafi zapisać równanie Schrödingera (RS) dla modelowych układów oraz dla dowolnego układu molekularnego,					
PEU_W04 – zna rozwiązanie RS dla atomu wodoru i interpretację tych rozwiązań,					
PEU_W05 – zna podstawowe przybliżenia stosowane w opisie struktury elektronowej układów molekularnych: przybliżenie Borna-Oppenheimera oraz podstawy rachunku wariacyjnego i zaburzeń,					
PEU_W06 – zna podstawy teorii orbitali molekularnych,					
PEU_W07 – ma podstawową wiedzę o rozwiązaniach równań Hartree-Focka oraz Hartree-Focka-Roothana,					
PEU_W08 – ma podstawową wiedzę z zakresu teorii korelacji elektronowej i metod jej obliczania (metoda mieszania konfiguracji, wielociałowy rachunek zaburzeń, teoria funkcjonału gęstości),					

PEU_W09 – ma podstawową wiedzę z zakresu teorii oddziaływań międzycząsteczkowych. Z zakresu umiejętności: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_U01 – potrafi zaplanować i przeprowadzić obliczenia struktury elektronowej cząsteczek w przybliżeniu HF oraz wybranych metod uwzględniających korelację elektronową oraz zinterpretować ich wyniki, PEU_U02 – umie przewidywać strukturę równowagową cząsteczek, PEU_U03 – umie przewidywać i interpretować widma stanów elektronowych cząsteczek, PEU_U04 – potrafi interpretować pomiary spektroskopowe w oparciu o obliczenia kwantowo-chemiczne, PEU_U05 – potrafi badać mechanizmy reakcji chemicznych w oparciu o obliczenia metodami chemii kwantowej. Z zakresu kompetencji społecznych: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_K01 – rozumie potrzebę systematycznego uzupełniania wiedzy		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do molekularnej mechaniki kwantowej. Omówienie postulatów nierelatywistycznej mechaniki kwantowej. Definicja funkcji falowej i jej probabilistyczna interpretacja. Definicja operatorów reprezentujących wielkości mechaniczne i elementy algebry operatorów. Równanie Schrödingera zależne i niezależne od czasu.	2
Wy2	Hamiltonian molekularny. Rozdzielenie ruchu elektronów i jąder atomowych. Przybliżenie adiabatyczne i przybliżenie Borna-Oppenheimera. Przybliżenie harmoniczne. Analiza drgań normalnych i interpretacja widm absorpcyjnych w zakresie podczerwieni.	2
Wy3	Przybliżone metody rozwiązywania równania Schrödingera I. Rachunek wariacyjny i jego proste zastosowania. Metoda Rayleigha-Ritza.	2
Wy4	Przybliżone metody rozwiązywania równania Schrödingera II. Teoria orbitali molekularnych. Metoda Hückela i przykłady jej zastosowania.	2
Wy5	Przybliżone metody rozwiązywania równania Schrödingera III. Rachunek zaburzeń niezależny od czasu. Zaburzenie w układzie dwustanowym i wielostanowym. Rachunek zaburzeń dla zwyrodniałych stanów referencyjnych.	2
Wy6	Funkcje falowe dla układów wieloelektronowych. Symetria funkcji falowej. Wyznacnikowa funkcja falowa. Reguły Slatera-Condona. Ogólne wyrażenia na elementy macierzowe pomiędzy wyznacznikami Slatera.	2
Wy7	Metoda Hartree-Focka. Metoda pola samouzgodnionego. Metoda Hartree-Focka-Roothana. Gęstość ładunku i elementy macierzowe operatora Focka.	2
Wy8	Orbitale molekularne. Elementy teorii grup punktowych. Symetria i nomenklatura orbitali molekularnych. Diagramy orbitali molekularnych dla cząsteczek dwuatomowych i wieloatomowych. Diagramy Walsha.	2
Wy9	Korelacja elektronowa I. Ograniczenia metody Hartree-Focka. Definicja i metody wyznaczania korelacji elektronowej. Metoda oddziaływania konfiguracji.	2
Wy10	Korelacja elektronowa II. Rachunek zaburzeń Møllera-Plesseta. Elementy teorii sprzężonych klasterów.	2
Wy11	Teoria funkcjonalu gęstości. Jednocząstkowa macierz gęstości i macierz gęstości par. Twierdzenia Hohenberga-Kohna. Metoda Kohna-Shama.	2
Wy12	Oddziaływanie materii z promieniowaniem elektromagnetycznym. Los cząsteczek w stanach wzbudzonych elektronowo. Fotochemiczne i fotofizyczne procesy w układach molekularnych. Diagram Jabłońskiego.	2

Wy13	Widma absorpcji i fluorescencji w zakresie UV i widzialnym. Złota reguła Fermiego. Reguły wyboru. Struktura subtelna widm absorpcji i fluorescencji.	2
Wy14	Procesy bezpromienistej dezaktywacji stanów wzbudzonych. Konwersja wewnętrzna. Przecięcia stożkowe. Przejścia międzysystemowe. Transfer energii wzbudzenia - mechanizmy Förstera i Dextera. Naturalne i sztuczne układy przechwytyjące światło. Fotosynteza.	2
Wy15	Oddziaływania międzycząsteczkowe. Teoria oddziaływań międzycząsteczkowych. Oddziaływania elektrostatyczne, wymienne, indukcyjne, dyspersyjne. Kompleksy z przeniesieniem ładunku. Wiązanie wodorowe. Struktura drugorzędowa układów molekularnych, analiza konformacyjna.	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Sposób prowadzenia i zaliczenia ćwiczeń. Rachunek operatorowy. Badanie właściwości operatorów. Rozwiązania równania Schrödingera dla modelowych problemów.	2
Ćw2	Proste zastosowania zasady wariacyjnej do modelowych problemów.	2
Ćw3	Proste zastosowania rachunku zaburzeń Rayleigha-Schrödingera do modelowych problemów.	2
Ćw4	Obliczenia struktury elektronowej w modelu Hückela dla wybranych cząsteczek I. Przybliżenie π -elektronowe i podstawowe założenia metody Hückela dla węglowodorów nienasyconych. Rozwiązanie zagadnienia własnego. Wyznaczanie współczynników orbitali molekularnych dla prostych cząsteczek.	2
Ćw5	Obliczenia struktury elektronowej w modelu Hückela dla wybranych cząsteczek II. Zagadnienie własne w postaci macierzowej. Diagonalizacja hamiltonianu i interpretacja widm wartości własnych i wektorów własnych. Macierz gęstości i rzędów wiązań i analiza populacyjna.	2
Ćw6	Metoda Hartree-Focka I. Reguły Slatera-Condon.	2
Ćw7	Metoda Hartree-Focka II. Rozwiązywanie zadań z metody Hartree-Focka.	2
Ćw8	Zajęcia zaliczeniowe.	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Organizacja pracy w laboratorium komputerowym i centrum obliczeniowym. Omówienie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Dystrybucja kont i podstawowe informacje o dostępnych systemach operacyjnych.	2
La2	Elementy systemu LINUX I. Podstawowe informacje o systemie operacyjnym. Wybrane polecenia powłoki BASH.	2
La3	Elementy systemu LINUX II. Obsługa wybranych edytorów tekstu. Proste skrypty powłoki BASH.	2
La4	Omówienie wybranych pakietów obliczeń struktury elektronowej. Przygotowanie plików wsadowych. Obliczenia struktury elektronowej atomów w ograniczonej i nieograniczonej metodzie Hartree-Focka (HF). Struktura plików wynikowych i interpretacja wyników obliczeń.	2
La5	Reprezentacja struktury geometrycznej układów molekularnych. Współrzędne ortogonalne i współrzędne wewnętrzne na przykładzie macierzy-Z.	2
La6	Dokładność metod chemii obliczeniowej. Wybór bazy funkcyjnej. Porównanie dokładności wybranych metod ab initio i teorii funkcjonału gęstości. Walidacja metod obliczeniowych.	2
La7	Optymalizacja geometrii równowagowej cząsteczek i analiza drgań normalnych. Omówienie algorytmów gradientowych optymalizacji geometrii równowagowej. Obliczenia widma częstości drgań cząsteczek w przybliżeniu harmonicznym. Analiza współrzędnych normalnych. Przewidywanie i interpretacja widm w podczerwieni.	2

La8	Teoria orbitali molekularnych. Wyznaczanie krzywych energii potencjalnej cząsteczek dwuatomowych w metodzie HF. Wyznaczanie i interpretacja diagramów orbitali molekularnych i diagramów Walsh'a. Analiza populacyjna.	2
La9	Metoda oddziaływania konfiguracji. Obliczenia widm stanów elektronowych metodą oddziaływania konfiguracji z pojedynczymi (CIS) i podwójnymi wzbudzeniami (CISD). Badanie ekstensywności i spójności rozmiarowej metody CI.	2
La10	Projekt I – struktura i właściwości termodynamiczne cząsteczki.	2
La11	Mechanizmy reakcji chemicznych. Lokalizacja geometrii stanów przejściowych.	2
La12	Projekt II – Obliczenia widm stanów elektronowych i ich interpretacja dla wybranych cząsteczek wieloatomowych.	2
La13	Praca nad indywidualnymi projektami I.	2
La14	Praca nad indywidualnymi projektami II.	2
La15	Praca nad indywidualnymi projektami III.	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład przy tablicy N2. Prezentacja multimedialna N3. Realizacja zadań/projektów w pracowni komputerowej N4. Komputery osobiste / zasoby centrum obliczeniowego / specjalistyczne oprogramowanie		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01 – PEU_W09	Egzamin końcowy
F1 (ćwiczenia)	PEU_U01 –PEU_U03	Zadania domowe i kolokwium
F3 (laboratorium)	PEU_U01 –PEU_U04	Wykonanie zadań i projektów
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] R. W. Góra, Materiały do wykładu: "Chemia Teoretyczna ", 2019		
[2] L. Piela, Idee Chemii Kwantowej, PWN, Warszawa, 2010.		
[3] K. Pigoń, Z. Ruziewicz, Chemia Fizyczna (cz. 2), PWN, Warszawa, 2005.		
[4] D. O. Hayward, Mechanika Kwantowa dla Chemików, PWN, Warszawa, 2007.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Engel, T., Reid, P., Quantum Chemistry and Spectroscopy, 3rd ed. ed. Pearson, Boston, 2013.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Robert Góra, robert.gora@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Informatyka chemiczna				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Chemical informatics*				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia i analityka przemysłowa				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów	I stopień*, II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			60		
Forma zaliczenia			Zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)			1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość podstawowych zagadnień z zakresu chemii ogólnej, algebry liniowej, analizy matematycznej 2. Znajomość języka angielskiego 3. Podstawowa znajomość technologii informatycznych					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z systemem operacyjnym Linux.					
C2 Zapoznanie studentów z chemicznymi i biologicznymi bazami danych.					
C3 Zapoznanie studentów z formatem zapisu informacji w bazach danych.					
C4 Zapoznanie studentów z oprogramowaniem wykorzystywanym w rysowaniu i wizualizacji struktur chemicznych.					
C5 Zapoznanie studentów z podstawami języka skryptowego.					
C6 Wykształcenie u studentów umiejętności automatyzacji zadań obliczeniowych.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 – zna podstawowe chemiczne i biologiczne bazy danych,

PEU_W02 – posiada wiedzę na temat formatu informacji w bazach chemicznych oraz bazach sekwencji biologicznych,

PEU_W03 – posiada wiedzę na temat narzędzi stosowanych w informatyce chemicznej oraz ich zastosowania,

PEU_W04 – posiada wiedzę na temat zasad tworzenia algorytmów oraz reguł i wyrażeń języka skryptowego.

Z zakresu umiejętności:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_U01 – potrafi posługiwać się systemem operacyjnym Linux,

PEU_U02 – posiada umiejętność wyszukiwania informacji w chemicznych bazach danych oraz bazach sekwencji biologicznych,

PEU_U03 – posiada umiejętność doboru odpowiednich metod i narzędzi do rozwiązania badanego problemu,

PEU_U04 – umie posługiwać się narzędziami do wizualizacji struktur chemicznych,

PEU_U05 – umie wykorzystać język skryptowy do zautomatyzowania pracy na komputerze i rozwiązywania prostych problemów numerycznych.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Zajęcia wprowadzające. Zaznajomienie studenta z tematyką zajęć i organizacją pracy w pracowni komputerowej. Omówienie podstawowych narzędzi i oprogramowania wykorzystywanego podczas realizacji kursu. Wprowadzenie do systemu Linux.	2h
La2	Chemiczne bazy danych. Zaznajomienie studenta z najważniejszymi, chemicznymi i naukowymi bazami danych np. CSD, PDB, Reaxys, Scopus, NCBI i organizacją informacji w tych bazach.	2h
La3	Struktura danych w bazach chemicznych. Praktyczne zaznajomienie studenta z formatem danych w chemicznych i strukturalnych bazach danych oraz formatem zapisu sekwencji biologicznych w bazach danych. Praktyczne ćwiczenia z pozyskiwania informacji z omawianych baz danych.	2h
La4	Wizualizacja struktur chemicznych. Zaznajomienie studenta z oprogramowaniem umożliwiającym wizualizację jak i budowanie struktur cząsteczek np. Molden.	2h
La5	Indywidualne zadania z części I kursu.	2h
La6	Wprowadzenie do języka Python. Wprowadzenie typu danych liczbowych oraz operatorów arytmetycznych. Pierwsze skrypty wczytujące dane liczbowe i wykorzystujące operatory arytmetyczne (np. konwersja jednostek energii). Zaznajomienie studenta z trybem interaktywnym Pythona.	2h
La7	Podstawowe typy danych. Omówienie podstawowych typów danych, liczbowego i łańcuchów. Pisanie skryptów przetwarzających dane dostarczone przez użytkownika. Zapoznanie studenta z możliwościami korzystania z Pomocy.	2h
La8	Zastosowanie instrukcji warunkowej. Omówienie zasad tworzenia instrukcji warunkowej oraz tworzenia instrukcji złożonych. Praktyczne przykłady wykorzystania: np. obliczanie silni, drukowanie tabliczki mnożenia.	2h
La9	Zaawansowane typy danych – listy, krotki, słowniki. Omówienie sposobu tworzenia list, krotek i słowników oraz ich operatorów i metod. Pisanie skryptów wykorzystujących omawiane typy danych. Pisemne kolokwium I z programowania.	2h
La10	Zastosowanie pętli sterowanej warunkiem logicznym. Omówienie zasad tworzenia	2h

-	pętli sterowanej warunkiem logicznym wraz z przykładami jej zastosowania.	
La11	Moduły. Omówienie zasad importowania modułów i możliwości ich wykorzystania na przykładzie modułu math i random. Praktyczne przykłady z wykorzystaniem pętli sterowanej warunkiem logicznym.	2h
La12	Zastosowanie pętli sterowanej licznikiem. Omówienie zasad tworzenia pętli sterowanej licznikiem. Pisemne kolokwium II z programowania	2h
La13	Zastosowanie pętli sterowanej licznikiem. Praktyczne przykłady programów wykorzystujących pętle sterowane licznikiem oraz zadania wymagające tworzenia instrukcji złożonych.	2h
La14	Pliki tekstowe. Omówienie zasad przetwarzania plików tekstowych. Przykłady pracy z sekwencjami biologicznymi.	2h
La15	Pisemne kolokwium III z programowania. Poprawa kolokwiów I i II oraz dyskusja indywidualnych zadań.	2h
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Wykład informacyjny
 N2. Pisanie programu
 N3. Wykorzystanie baz danych
 N4. Wykorzystanie oprogramowania
 N5. Rozwiązywanie zadań
 N6. Przygotowanie sprawozdania

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1 (laboratorium)	PEU_W01- PEU_W03, PEU_U01-PEU_U04	Sprawozdanie z Indywidualnego zadania z części I kursu
F2 (laboratorium)	PEU_W03- PEU_W04, PEU_U01,PEU_U03, PEU_U05	Pisemne kolokwium I z programowania
F3 (laboratorium)	PEU_W03- PEU_W04, PEU_U01, PEU_U03, PEU_U05	Pisemne kolokwium II z programowania
F4 (laboratorium)	PEU_W03- PEU_W04, PEU_U01- PEU_U03, PEU_U05	Pisemne kolokwium III z programowania
P (laboratorium) = F1+F2+F3+F4		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] *Python Crash Course*, Matthes E. No Starch Press, 2015

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

[1] <http://docs.python.org>

[2] *Think Python: How to Think Like a Computer Scientist, 2nd edition*, A. B. Downey, O'Reilly, 2015

[3] *Beginning the Linux Command Line*, S. Vugt. Springer, 2009

[4] *A Primer on Scientific Programming with Python*, H. P. Langtangen, Springer, 2011

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr inż. Renata Grzywa, renata.grzywa@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ Chemiczny	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Krystalografia i struktura ciał stałych
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Crystallography and structure of solids
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal Chemistry
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	15			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60	30			
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę	Zaliczenie na ocenę			
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2	1			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		1			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3	0,7			

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

- Ogólna wiedza z matematyki, fizyki i chemii.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Wiedza o strukturze, symetrii i dyfrakcji makro-, mikro- i nanomateriałów.
 C2 Wiedza o kierunkach rozwoju krystalografii.
 C3 Rozumienie danych w artykułach krystalograficznych.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 posiada wiedzę o strukturze i symetrii kryształów

PEU_W02 rozumie symbole międzynarodowe i reprezentację graficzną grup przestrzennych oraz symbole międzynarodowe klas krystalograficznych

PEU_W03 zna zależności pomiędzy obrazem dyfrakcyjnym i strukturą krystaliczną

PEU_W04 posiada wiedzę o kierunkach rozwoju krystalografii

Z zakresu umiejętności: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_U01 potrafi studiować literaturę naukową na temat struktur krystalicznych i ocenić dane krystalograficzne   Z zakresu kompetencji społecznych: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_K01 potrafi brać udział w dyskusji na temat krystalograficznych badań strukturalnych PEU_K02 rozumie ważność krystalografii w nauce i przemyśle

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Historyczna i aktualna definicja kryształu i krystalografii. Budowa wewnętrzna kryształów. Sieć kryształu, proste sieciowe, płaszczyzny sieciowe, symbole Millera, komórka elementarna, rodzaje komórek. Budowa mozaikowa kryształów rzeczywistych, dyslokacje.	2
Wy2,3	Symetria wewnętrzna kryształów. Elementy i operacje symetrii. Zależność pomiędzy symetrią wewnętrzną i zewnętrzną kryształów. Układy krystalograficzne a symetria.	4
Wy4	Układy krystalograficzne a parametry komórki. Konwencjonalny wybór komórki elementarnej. Komórki Bravais.	2
Wy5	Grupy przestrzenne: symbole międzynarodowe i reprezentacja graficzna. Niezależna część komórki elementarnej.	2
Wy6	Zależności pomiędzy symbolem grupy przestrzennej i symbolem grupy punktowej (klasą krystalograficzną). Typy grup punktowych.	2
Wy7	Przykłady struktur krystalicznych. Krystalograficzne bazy danych.	2
Wy8	Promienie rentgenowskie: właściwości, źródła. Promieniowanie synchrotronowe: źródła pierwszej, drugiej, trzeciej i czwartej generacji oraz właściwości. Synchrotronowe badania krystalograficzne.	2
Wy9,10	Kierunki oraz natężenia wiązek ugiętych. Czynniki wpływające na kierunki i natężenia. Problem fazowy. Obraz dyfrakcyjny a budowa i symetria wewnętrzna kryształów.	4
Wy11	Neutronografia i elektronografia a rentgenografia. Pliki informacji krystalograficznych (crystallographic information files, cif).	2
Wy12,13	Nanokryształy. Definicja ilościowa i jakościowa. Struktura wewnętrzna nanokryształów w odniesieniu do makrokryształów. Defekty. Budowa zewnętrzna. Dyfrakcja w nanokryształach a dyfrakcja w materiałach mikrokryystalicznych. Poszerzenie i przesunięcie pików na dyfraktogramach proszkowych. Pozorne parametry sieci: wyznaczanie, wpływające czynniki. Właściwości. Synchrotronowe badania krystalograficzne nanokryształów.	4
Wy14	Kwazikryształy: jedno- dwu- i trójwymiarowe. Budowa wewnętrzna i zewnętrzna. Dyfrakcja. Właściwości.	2
Wy15	Dane krystalograficzne w artykułach naukowych.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	The preliminary classes.	1
Ćw2	Lattice points, row lines, lattice planes.	1
Ćw3	Symmetry elements: an inversion center, a mirror plane, rotation axes, rotoinversion axes.	3
Ćw4	Screw axes and glide planes.	2

Ćw5	Bravais lattices.	1
Ćw6	Partial test I	1
Ćw7	Systematic absences.	2
Ćw8	Crystal classes: symbols and graphical representation	2
Ćw9	Physical properties of crystals.	1
Ćw10	Partial test II	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. Prezentacja multimedialna
 N2. Modele krystalograficzne
 N3. Tablica

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 PEU_W02	I kolokwium cząstkowe
F2	PEU_W03 PEU_W04	II kolokwium cząstkowe
F3	PEU_W01, PEU_W02	I kolokwium cząstkowe
F4	PEU_W03, PEU_U01	II kolokwium cząstkowe
P=(F1+F2)/2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] P. Luger, Modern X-Ray Analysis on Single Crystals, de Gruyter, Berlin, 2014.
 [2] R. J. D. Tilley, Crystals and Crystal Structures, John Wiley & Sons Ltd, Chichester, 2006.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] C. Giacovazzo, H. L. Monaco, G. Artioli, D. Viterbo, G. Ferraris, G. Gilli, G. Zanotti, M. Catti, Fundamentals of crystallography, C. Giacovazzo Ed., Oxford, 2011.
 [2] International Tables for Crystallography, Volume A, Springer, 2005; Willey 2016.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Ilona Turowska-Tyrk, prof. dr hab. (ilona.turowska-tyrk@pwr.edu.pl)

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim	Decyzje strategicznego przywództwa				
Nazwa w języku angielskim	Strategic Decisions of leadership				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Stopień studiów i forma:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI					
1. Wymagania wstępne: brak.					
CELE PRZEDMIOTU					
Celem zajęć jest zapoznanie uczestnika z umiejętnościami, jakie powinien posiadać przywódca w zakresie podejmowania decyzji strategicznych.					
C1. Zdobyć wiedzy z zakresu efektywnego kierowania zespołem					
C2. Zdobyć wiedzy w zakresie skutecznej komunikacji z pracownikami,					
C3. Umiejętność rozwiązywania konfliktów organizacyjnych					
C4. Zdobyć wiedzy z zakresu nowoczesnych metod i narzędzi podejmowania decyzji					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 Ma uporządkowaną wiedzę w zakresie metod i narzędzi podejmowania decyzji					
PEU_W02 Ma uporządkowaną wiedzę dot. sposobów kierowania zespołem					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - wykład					Liczba godzin
Wy1	Otoczenie organizacyjne i jego wpływ na decyzje menedżerskie				2
Wy2	Metody i narzędzia analizy potencjału organizacyjnego i konkurencji				2

Wy3	Innowacje jako element budowania przewagi konkurencyjnej	2
Wy4	Strategie współczesnych korporacji-analiza przypadków	2
Wy5	Menedżer wobec wyzwań strategicznych	2
Wy6	Metody i narzędzia skutecznego podejmowania decyzji biznesowych	2
Wy7	Proces zachowań komunikacyjnych w organizacji	2
Wy8	Źródła konfliktów organizacyjnych oraz sposoby ich rozwiązywania	2
Wy9	Konkurencja i kooperacja jako formy zachowań międzyorganizacyjnych	2
Wy10	Nowoczesne formy wywierania wpływu i motywowania pracowników	2
Wy11	Zadania lidera we współczesnej organizacji	2
Wy12	Wizerunek i autorytet przywódcy w biznesie	2
Wy13	Studia przypadków - Zarządzanie różnorodnością w biznesie	2
Wy14	Studia przypadków - Jak uniknąć paraliżu decyzyjnego	2
Wy15	Studia przypadków - Jak skutecznie używać władzy	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład tradycyjny z wykorzystaniem środków do prezentacji multimedialnych		
N2. Konsultacje		
N3. Dyskusja problemowa		
N4. Studia przypadków		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 PEU_W02	Studium przypadku, aktywność w dyskusji
F2		Studium przypadku, aktywność w dyskusji
F3		Studium przypadku, aktywność w zespole
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Brzeziński M., Organizacja kreatywna, PWN Warszawa, 2009.		
[2] Koźmiński A., Zarządzanie w warunkach niepewności, PWN Warszawa, 2011.		
[3] Krawiec F., Kreowanie i zarządzanie reputacją firmy, Difin Warszawa, 2009.		
[4] Kuc B., Kontrola jako funkcja zarządzania, Difin Warszawa 2009.		
[5] Łasiński G., Rozwiązywanie problemów w praktyce, PWE Warszawa, 2007.		
[6] Penc J. Decyzje i zmiany w organizacji, PWN Warszawa, 2009.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Obłój K., Strategie organizacji, PWE Warszawa, 2006.		
[2] Zimmewicz K., Współczesne koncepcje i metody zarządzania, PWN Warszawa, 2011.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Radosław Ryńca, radoslaw.rynca@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Ekstrakcja i chromatografia w analityce				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Extraction and chromatography in analytical chemistry				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiskowa i żywności				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		30
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3		1,4		0,7
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii analitycznej w zakresie kursów przewidzianych programem studiów I-go stopnia. 2. Posiadanie umiejętności praktycznych związanych z zastosowaniem metod analizy chemicznej i analizy instrumentalnej z zakresu kursów przewidzianych programem studiów I-go stopnia.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie się ze sposobami przygotowania próbek do analizy, w tym metodami ekstrakcyjnymi stosowanymi w analizie chemicznej (również w analityce śladowych ilości analitów) C2 Poznanie różnych technik chromatograficznych C3 Uzyskanie poszerzonej wiedzy na temat zastosowań spektrometrii mas w analizie związków organicznych C4 Zdobywanie umiejętności zastosowania technik ekstrakcyjnych i chromatograficznych w procesie przygotowania próbek do analiz C5 Utrwalenie umiejętności opracowywania wyników pomiarów oraz nabycie umiejętności interpretacji wyników i ich weryfikacji z uwzględnieniem problemów zapewnienia i kontroli jakości pomiarów					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

- PEU_W01 Student zna kryteria podziału technik ekstrakcyjnych i kryteria ich wyboru. Zna techniki ekstrakcyjne służące do przygotowania i frakcjonowania próbek stosowane w analizie ich składu chemicznego (w tym w analizie śladowej)
- PEU_W02 Student ma utrwalone wiadomości na temat podstaw technik chromatograficznych stosowanych w analityce, kryteriów ich podziału i obszarach zastosowań.
- PEU_W03 Student zna budowę, działanie i zastosowania podstawowych elementów chromatografów gazowych i cieczowych: dozownikami, kolumnami i detektorami.
- PEU_W04 Student zna zasadę działania spektrometru mas w układzie aparatu MS sprzężonego z chromatografem gazowym i cieczowym.
- PEU_W05 Student poznał podstawowe zasady interpretacji niskorozdzielczych widm mas i analizy ilościowej w układzie GC/MS.
- PEU_W06 Student zna technikę termicznej desorpcji sprzężonej z GC i GC/MS.
- PEU_W07 Student ma wiedzę na temat podstaw chromatografii żelowej, budowy aparatu i zastosowania tej techniki

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 Student umie dokonać wyboru optymalnej techniki ekstrakcyjnej. Potrafi przygotować próbki do analizy śladowej posługując się technikami ekstrakcji w celu przeprowadzenia rozdziału, frakcjonowania i zateżania oznaczanych substancji/indywiduów.
- PEU_U02 Student est w stanie dobrać właściwy układ chromatograficzny do analizy danego typu związków, szczególnie typu kolumny, detektora i określić optymalne parametry ich pracy.
- PEU_U03 Student ma umiejętność posługiwania się chromatografem gazowym.
- PEU_U04 Student umie dobrać optymalne warunki przeprowadzenia analizy prostych mieszanin związków organicznych w układzie GC/MS, podjąć próbę interpretacji jakościowej widma MS i analizy ilościowej.
- PEU_U05 Student potrafi się posługiwać techniką termicznej desorpcji sprzężonej z GC/MS.
- PEU_U06 Student potrafi przygotować prezentację multimedialną na zadany temat na podstawie wybranych publikacji
- PEU_U07 Student umie przedstawić prezentację multimedialną przygotowaną przez siebie i odpowiedzieć na zadawane przez słuchaczy pytania związane z omawianym tematem

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEU_K01 Student umie pracować samodzielnie i współdziałać w grupie przyjmując w niej różne role

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Ekstrakcja jako metoda rozdziału składników próbki. Eliminacja matrycy. Zateżanie składników. Ekstrakcja jednoetapowa i sekwencyjna. Kryteria podziału technik ekstrakcyjnych. Parametry opisujące ilościowo proces ekstrakcji	2
Wy2	Ekstrakcja próbek gazowych. Rozdzielanie lotnych składników próbek. Ekstrakcja do fazy ciekłej. Ekstrakcja składników próbek gazowych do fazy stałej.	2
Wy3	Ekstrakcja próbek ciekłych. Ekstrakcja składników próbek ciekłych do fazy stałej. Frakcjonowanie, zagęszczanie i rozdzielanie składników. Ekstrakcja do punktu zmętnienia. Podstawy fizykochemiczne procesu. Zakres zastosowań.	2
Wy4	Ekstrakcja próbek stałych. Przygotowanie próbki do analizy śladowej i specjacyjnej. Techniki wspomaganie/przyspieszania procesu ekstrakcji. Ekstrakcja płynem w stanie nadkrytycznym.	2
Wy5	Zastosowanie technik ekstrakcyjnych. Przygotowanie próbek do analizy metodami ekstrakcyjnymi. Analiza śladowa i specjacyjna. Frakcjonowanie analitów. Ekstrakcja sekwencyjna. Ekstrakcja enzymatyczna.	2

	Technika Quechers.	
Wy6	Wprowadzenie. Zarys historii chromatografii. Klasyfikacja metod chromatograficznych. Podstawy teoretyczne procesu chromatograficznego. Zastosowanie metod chromatograficznych w analizie jakościowej i ilościowej.	2
Wy7	Chromatografia gazowa I. Zasada działania chromatografu gazowego. Podstawowe określenia stosowane w chromatografii gazowej. Rozdzielczość kolumn chromatograficznych.	2
Wy8	Chromatografia gazowa II. Konfiguracja układu GC i jej wpływ na przebieg analizy. Dozowniki. Kolumny chromatograficzne: parametry fizyczne, rodzaje wypełnień. Detektory chromatograficzne.	2
Wy9	Określanie składu enancjomerów. Dyssymetria związków chemicznych. Metody analizy jakościowej i ilościowej enancjomerów. Chromatograficzna analiza składu enancjomerów: wady i zalety.	2
Wy10	Wysokosprawna chromatografia cieczowa HPLC. Podział technik HPLC. Kolumny, adsorbenty, rozpuszczalniki. Detektory stosowane w HPLC. Zastosowanie i rozwój technik HPLC.	2
Wy11	Sprzężone techniki GC/MS i LC/MS. Znaczenie i zakres stosowania GC/MS i LC/MS. Budowa GC/MS. Typy układów sprzęgania chromatografu gazowego ze spektrometrem mas. Podstawy spektrometrii mas. Typy jonizacji cząsteczek.	2
Wy12	Chromatografia gazowa sprzężona ze spektrometrią mas (GC/MS). Jonizacja w strumieniu elektronów (EI). Analizator kwadrupolowy. Reguły fragmentacji. Znaczenie izotopów w spektrometrii mas. Interpretacja niskorozdzielczych widm mas EI różnych grup związków. Chemiczna jonizacja (CI). Źródło jonów. Porównanie widm mas EI i CI.	2
Wy13	GC/MS - analiza jakościowa i ilościowa. Detektor i systemy zbierania danych i kontroli GC/MS. Derywatywacja w zastosowaniu do GC/MS. Opcja SCAN i SIM pracy GC/MS. Przykłady.	2
Wy14	Desorpcja termiczna- chromatografia gazowa – spektrometria mas (TD/GC, TD/GC/MS). Pobieranie próbek. Adsorbenty. Budowa termicznego desorbera. Analiza ilościowa. Przykłady zastosowań TD-GC/MS.	2
Wy15	Chromatografia żelowa (GPC/SEC). Zastosowanie. Zasada działania chromatografii żelowej. Budowa aparatury GPC/SEC. Fazy stacjonarne, kolumny, detektory. Dobór parametrów rozdziału.	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wprowadzenie. Prezentacja pracowni instrumentalnych. Zapoznanie z zasadami BHP.	2
La2	Ekstrakcja micelarna jonów.	4
La3	Ekstrakcja składników aktywnych kremów z filtrami ochronnymi przeciw promieniowaniu słonecznemu.	4
La4	Oznaczanie ilościowe i jakościowe alkoholi C1-C5. Określanie czasu retencji poszczególnych alkoholi. Analiza próbki wzorcowej. Jakościowa i ilościowa analiza próbki o nieznanym składzie.	4
La5	Analiza chromatograficzna składu triglicerydów. Konwersja próbki triglicerydu do estrów metylowych. Oznaczenia składu kwasów tłuszczowych.	4
La6	Analiza składu enancjomerów. Dobór warunków procesu chromatograficznego do optymalnego oznaczania proporcji enancjomerów. Oznaczenie składu enancjomerów w nieznannej próbce.	4
La7	Identyfikacja związków organicznych metodą GC/MS (tryb „przemiatania” SCAN) w skażonej glebie.	4
La8	Analiza ilościowa WWA metodą GC/MS (tryb SIM, monitorowanie wybranych	4

	jonów).	
	Suma godzin	30
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Omówienie celów i technik zbierania informacji na wybrane tematy z zakresu technik rozdziału składników próbek. Wybór dwóch tematów. Ustalenie terminów i zasad prezentacji. Omówienie zasad oceniania wystąpień i prezentacji.	2
Se2- Se4	Seminarium na wybrany przez Studenta temat dotyczący zastosowań technik ekstrakcyjnych - prezentacje studenckie	6
Se5-Se7	Seminarium na wybrany przez Studenta temat dotyczący zastosowań technik chromatograficznych - prezentacje studenckie	6
Se8	Podsumowanie wystąpień Studentów	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. wykład z prezentacją multimedialną N2. wykład problemowy N3. wykład informacyjny N4. wykonanie analiz chemicznych N5. przygotowanie sprawozdania N6. konsultacje N7. przygotowanie prezentacji multimedialnej N8. przygotowanie referatu		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P1 (wykład)	PEU_W01-PEU_W15	egzamin końcowy, egzamin pisemny
F1 (laboratorium)	PEU_U01-PEU_U05	kartkówki, sprawozdania
F2 (laboratorium)	PEU_U01-PEU_U05 PEU_K01	ocena za wykonane ćwiczenie będzie średnią arytmetyczną ocen ze sprawozdań (w sumie 7 ocen)
P2 (laboratorium) Ocena = $(0,7F1+0,3F2)$		
F1 (seminarium)	F1 (seminarium)	F1 (seminarium)
F2 (seminarium)	F2 (seminarium)	F2 (seminarium)
P3 (seminarium) $\Rightarrow$ jeżeli $F1 > 75\%$, to $F2 =$ średnia arytmetyczna ocen za prezentacje		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
LITERATURA PODSTAWOWA:		
[1] Namieśnik J, Jamrógiewicz Z, Pilarczyk M, Torres L, Przygotowanie próbek środowiskowych do analizy. WNT, Warszawa 2000		
[2] Witkiewicz Z, Harper J, Chromatografia gazowa. WNT, Warszawa 2001.		
[3] de Hoffmann E, Charette J, Stroobant V. Spektrometria mas. WNT, Warszawa 1998		
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:		
[1] Red. J. Namieśnik, W. Chrzanowski, P. Szpinak. Nowe horyzonty i wezwania w analityce i monitoringu środowiska. CEEAM, Gdańsk 2003.		
[2] Szczepaniak W, Metody instrumentalne w analizie chemicznej, PWN, Warszawa 1996		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
prof. dr hab. inż. Grażyna Gryglewicz, grazyna.gryglewicz@pwr.wroc.pl dr inż. Anna Lesniewicz, anna.lesniewicz@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY						
KARTA PRZEDMIOTU						
Nazwa przedmiotu w języku polskim		Ochrona środowiska				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim		Environment protection				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):						
Specjalność (jeśli dotyczy):						
Poziom i forma studiów:		II stopień - semestr uzupełniający, stacjonarna,				
Rodzaj przedmiotu:		Obowiązkowy				
Kod przedmiotu		Grupa kursów			NIE	
		Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)		30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)		60				
Forma zaliczenia		Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)						
Liczba punktów ECTS		2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)						
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)		1,3				
*WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH						
1. Znajomość podstaw chemii ogólnej						
2. Znajomość podstaw biologii						
3. Znajomość podstaw inżynierii chemicznej						
4. Znajomość podstawowych metod biotechnologicznych w ochronie środowiska						
CELE PRZEDMIOTU						
C1	Zapoznanie studentów z podstawową terminologią stosowaną w ochronie i kształtowaniu środowiska, zoologii, prawie ochrony środowiska					
C2	Uzyskanie podstawowej wiedzy na temat zagrożeń środowiskowych, o obiegu pierwiastków w ekosystemach, o wpływie zanieczyszczeń ze źródeł naturalnych i antropogenicznych na środowisko					
C3	Zapoznanie studentów z zasadami systemu ochrony środowiska, systemem zarządzania środowiskiem, zasadami rozwoju zrównoważonego, gospodarowaniem zasobami naturalnymi, w tym surowcami energetycznymi					
C4	Zapoznanie studentów z prawem ochrony środowiska, konwencjami międzynarodowymi, polityką ochrony środowiska w Unii Europejskiej i w Polsce					
C5	Zaznajomienie studentów z rolą i skutecznością działań technologicznych w ograniczeniu negatywnego oddziaływania efektów antropogenicznych na środowisko					
C6	Zapoznanie studenta z ochroną i racjonalnym wykorzystaniem zasobów wodnych z uwzględnieniem zasad gospodarowania wodą w przemyśle, rolnictwie i gospodarce komunalnej					
C7	Uzyskanie podstawowej wiedzy z zakresu ochrony ekosystemów, atmosfery, wód powierzchniowych oraz gleby					
C8	Przedstawienie studentom problemów związanych ze światową i europejską polityką rolną,					

	bezpieczeństwem żywnościowym, wytwarzaniem bezpiecznej żywności, a także problemami demograficznymi	
C9	Przedstawienie problemów związanych z efektami globalnymi, w tym efektem cieplarnianym, stanem warstwy ozonowej, eutrofizacją, stepowaniem	
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Z zakresu wiedzy:		
PEU_W01 Zna i potrafi opisać podstawowe procesy zachodzące w cyklu życia urządzeń, obiektów i systemów technicznych.		
PEU_W02 Zna i rozumie podstawy budowy i istotę działania elementów aparatury chemicznej w procesach w skali laboratoryjnej i przemysłowej.		
PEU_W03 Zna chemiczną i technologiczną koncepcję procesu.		
PEU_W04 Posiada szczegółową wiedzę z zakresu wybranych zagadnień ochrony środowiska oraz ma podstawową wiedzę niezbędną do rozumienia społecznych, ekonomicznych i prawnych uwarunkowań w zakresie studiowanego kierunku.		
PEU_W05 Ma usystematyzowaną, szczegółową wiedzę z obszaru biotechnologii, zna nowoczesne trendy rozwojowe tej dziedziny.		
PEU_W06 Zna techniki i narzędzia stosowane w biotechnologii przemysłowej i zna jej główne trendy rozwojowe.		
PEU_W07 Ma wiedzę, która pozwala na zrozumienie funkcjonowania układów biologicznych.		
PEU_W08 Ma szczegółową wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia z zakresu biotechnologii środowiska.		
Z zakresu kompetencji społecznych:		
PEU_K01 Ma świadomość roli społecznej absolwenta uczelni technicznej. Jest gotów do działań na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego.		
PEU_K02 Jest gotów do podejmowania działań na rzecz interesu publicznego.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
	Forma zajęć - wykład	Liczba godzin
Wy1	Pojęcia podstawowe.	2
Wy2	Środowiskowe problemy związane z rozwojem demograficznym i bezpieczeństwem żywnościowym	2
Wy3	Relacja przemysł i środowisko	2
Wy4	Problemy ekologiczne w rozwoju zrównoważonym	2
Wy5	Gospodarka zasobami wodnymi	2
Wy6	Wykorzystywanie wody w gospodarce	2
Wy7	Ochrona atmosfery	2
Wy8	Ochrona atmosfery i oczyszczanie gazów	2
Wy9	Odpady w gospodarce	2
W10	Gospodarka odpadami	2
W11	Ochrona gleby	2
W12	Efekty globalne i polityka ekologiczna	2
W13	Fosfor-problem środowiskowy i polityczny	2
W14	Prawo ochrony środowiska	2
W15	Podsumowanie zajęć i kolokwium zaliczeniowe	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (ocena podsumowująca na koniec semestru) P = 3,0 = 50% pkt. 3,5 = 60% pkt. 4,0 = 70% pkt. 4,5 = 80% pkt. 5,0 = 90% pkt. 5,5 = 100% pkt.	PEU_W01 -PEU_W08	Kolokwium końcowe
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] K.Małachowski, Gospodarka a środowisko i ekologia, wyd.CeDeWu,2011		
[2] J.Boć J.K. Nowacki Ochrona Środowiska, Kolonia Ltd, 2008		
[3] B.Dobrzańska, G.Dobrzański,D.Kiełczewski, Ochrona środowiska przyrodniczego,wyd.PWN, 2010		
[4] M.Górski, Prawo ochrony środowiska,Wolter Kluwer Polska,2009		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] R.Zarzycki, Wprowadzenie do inżynierii ochrony środowiska , fizykochemiczne podstawy inżynierii środowiska, WNT,2007		
[2] W.Lewandowski, Proeekologiczne odnawialne źródła energii, WNT 2011		
[3] N.Wolański N. Ekologia człowieka PWN 2009		
[4] Z.Bukowski Z. Polityka ochrony środowiska w UE PWN 2008		
[5] B.Rakoczy ,B. Wierzbowska . Prawo Ochrony Środowiska wyd.Lexis Noxis 2010		
[6] P.Mastalerz , Ekologiczne kłamstwa ekowojowników, Wydawnictwo Chemiczne Wrocław 2002		
[7] Z.Łucki, W.Misiak, Energetyka a społeczeństwo,PWN ,2012		
[8] D.Archer, Globalne ocieplenie, PWN,2010		
[9] A.Jędrzak, Biologiczne przetwarzanie odpadów, PWN, 2008		
[10] M.Charka,F.Elżanowski, M.Swora, Energetyka i ochrona środowiska w procesie inwestycyjnym, Wolters Kluwer Polska, 2010		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Prof. dr hab. inż. Katarzyna Chojnacka, katarzyna.chojnacka@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Podstawy technologii chemicznej				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Fundamentals of chemical technology				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	wszystkie kierunki Wydziału Chemicznego				
Poziom i forma studiów:	Specjalność (jeśli dotyczy):				
Rodzaj przedmiotu:	I stopień, II stopień- semestr uzupełniający, stacjonarna				
Kod przedmiotu	obowiązkowy				
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30			30	
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90			60	
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę / egzamin (dla II stopnia w j. angielskim)			zaliczenie na ocenę	
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3			2	
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)				2	
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3			1,5	
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii ogólnej: właściwości substancji, stechiometria 2. Znajomość chemii fizycznej: termodynamika, kinetyka 3. Znajomość matematyki: różniczkowanie, całkowanie, równania różniczkowe					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie z podstawowymi pojęciami i prawami z zakresu technologii chemicznej. C2 Zapoznanie z bilansem materiałowym i cieplnym procesu. C3 Zapoznanie z właściwościami fizykochemicznymi substancji i sposobami ich oceny. C4 Zapoznanie z obliczeniami inżynierskimi procesu chemicznego. C5 Nauczenie wykonywania prostych projektów z wykorzystaniem Arkusza kalkulacyjnego i odpowiednich programów komputerowych					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 - zna podstawowe zasady technologiczne

PEU_W02 - zna zasady sporządzania bilansu materiałowego i energetycznego

PEU_W03 - zna sposoby przewidywania właściwości fizykochemicznych substancji

PEU_W04 - zna podstawy obliczania składu i temperatury układu reagującego

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 - potrafi sięgać do źródeł danych o właściwościach substancji

PEU_U02 – potrafi sporządzać proste bilanse materiałowe i energetyczne oraz przeprowadzać ich analizę

PEU_U03 – potrafi wykonywać proste obliczenia inżynierskie

PEU_U04 - potrafi posługiwać się profesjonalnym oprogramowaniem komputerowym służącym do prostych obliczeń inżynierskich oraz symulowania wybranych procesów

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Pojęcia podstawowe: Proces technologiczny, koncepcja chemiczna metody, koncepcja technologiczna metody. Omówienie zasad technologicznych: zasada najlepszego wykorzystania różnic potencjałów, zasada najlepszego wykorzystania surowców, zasada najlepszego wykorzystania energii, zasada najlepszego wykorzystania aparatury, zasada umiaru technologicznego. Operacje jednostkowe.	2
Wy2	Bilans materiałowy procesu chemicznego: zasada zachowania masy, zasada zachowania atomów, zasada zachowania energii. Analiza bilansu materiałowego procesów w stanie ustalonym. Bilans materiałowy układów z reakcją chemiczną. Stopień przemiany w stechiometrycznej i nie stechiometrycznej mieszaninie reagentów. Wydajność procesu. Schemat procesu, symulacja diagramów strumieniowych. Programy komputerowe służące do symulacji procesów chemicznych.	2
Wy3	Bilans energetyczny. Podstawowe pojęcia: układ, zmienne stanu układu, stan układu. Zasada zachowania energii, składowe energii układów: energia wewnętrzna, praca, ciepło, entalpia. Obliczanie zmian entalpii. Entalpia reakcji. Wpływ temperatury i ciśnienia na entalpię reakcji.	2
Wy4	Gaz doskonały: równanie stanu gazu doskonałego, właściwości. Współczynnik ściśliwości. Praca sprężania i ekspansji gazów. Przemiana politropowa. Bilanse w stanie nieustalonym. Klasyfikacja procesów chemicznych, typy bilansów.	2
Wy5	Właściwości substancji chemicznych. Źródła informacji technologicznych – bazy danych. Fazy skondensowane. Przewidywanie właściwości fizykochemicznych: gęstość, lepkość, parametry krytyczne. Właściwości termodynamiczne. Metoda inkrementów grupowych lub atomowych, metoda stanów odpowiadających sobie. Stan krytyczny materii.	2
Wy6	Gaz rzeczywisty. Odchylenia od stanu doskonałego. Współczynnik ściśliwości dla gazów rzeczywistych. Równania stanu gazu rzeczywistego. Współczynnik acentryczny. Mieszanki gazów rzeczywistych.	2
Wy7	Lotność i współczynnik lotności gazów. Definicja lotności i współczynnika lotności. Równania do obliczeń współczynnika lotności. Współczynnik lotności składnika mieszaniny gazów. Reguła Lewisa-Randalla. Wyznaczanie współczynników aktywności metodami udziałów grupowych. Równowagi fazowe. Funkcje odchylenia od stanu idealnego.	2
Wy8	Reakcja chemiczna. Stechiometria; stężenie, stopień przereagowania odniesiony do stężenia oraz do strumienia molowego (zmiana objętości). Kierunek reakcji; eliminowanie reakcji składowych w ramach chemicznej koncepcji procesu. Obliczenia składu (bieg reakcji do końca).	2

Wy9	Skład w stanie równowagi. Stała równowagi. Zależność temperaturowa stałej równowagi. Reakcje ze zmianą liczby moli; wpływ ciśnienia; zabiegi technologiczne (nadmiar reagenta, zmniejszanie stężenia – przykłady). Obliczenia składu równowagowego na wybranych przykładach.	2
Wy10	Równanie kinetyczne. Szybkość reakcji elementarnej; zależność od stężenia. Reakcje elementarne nieodwracalne i odwracalne; rozwiązywanie odpowiednich równań różniczkowych. Stała szybkości. Zmienność składu w czasie. Szybkość reakcji realnej; pełny model kinetyczny, opisy uproszczone. Przybliżenie stanu równowagi i przybliżenie stanu stacjonarnego. Przykłady reakcji złożonych. Wykorzystanie danych eksperymentalnych.	2
Wy11	Reaktor zbiornikowy. Układ o pracy okresowej; doskonałe mieszanie, warunki nieustalone, związek objętości ze stopniem przereagowania i czasem reakcji. Układ przepływowy; równanie ciągłości składnika, doskonałe mieszanie, stan ustalony, równanie projektowe reaktora zbiornikowego przelewowego, umowny czas reakcji.	2
Wy12	Reaktor rurowy. Równanie projektowe układu typu tłokowego w stanie ustalonym. Porównanie objętości i stopnia przereagowania w reaktorach o pracy ciągłej: zbiornikowym i rurowym.	2
Wy13	Oszacowanie składu i temperatury badanego układu. Bilans ciepła. Przykłady. Założenie adiabatyczności.	2
Wy14	Kolokwium zaliczeniowe I	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe II	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - projekt		Liczba godzin
Pr1	Zajęcia wprowadzające, zapoznanie z wykorzystywanym oprogramowaniem komputerowym. Zasady tworzenia bilansu materiałowego bez reakcji chemicznej.	2
Pr2	Symulacja wybranych procesów - bilans materiałowy bez reakcji chemicznej, ograniczenia procesu.	2
Pr3	Symulacja wybranych procesów - bilans materiałowy, zawracanie strumieni. Projekt I.	2
Pr4	Zasady tworzenia bilansu materiałowego procesów z reakcjami chemicznymi.	2
Pr5	Symulacja wybranych procesów - bilans materiałowy z reakcjami równoległymi. Projekt II.	2
Pr6	Powtórzenie materiału. Omówienie projektów.	2
Pr7	Kolokwium I.	2
Pr8	Analiza procesu chemicznego z uwzględnieniem kinetyki - reakcje elementarne, obliczenia stężeń wybranych reagentów, czas niezbędny do osiągnięcia stanu równowagi w badanych układach.	2
Pr9	Analiza procesu chemicznego z uwzględnieniem kinetyki - reakcje złożone, szacowanie rzędu reakcji oraz parametrów kinetycznych na podstawie danych eksperymentalnych.	2
Pr10	Objętościowe właściwości gazów wyznaczone z równań stanu gazu rzeczywistego trzeciego stopnia. Projekt III.	2
Pr11	Objętościowe właściwości gazów wyznaczone z równania stanu gazu rzeczywistego Lee-Keslera.	2
Pr12	Funkcje odchylenia od stanu doskonałego: energia swobodna, entalpia, entalpia swobodna, entropia, lotność. Projekt IV.	2
Pr13	Wpływ ciśnienia i temperatury na przebieg procesu równowagowego.	2
Pr14	Omówienie projektów. Kolokwium II.	2
Pr15	Kolokwium poprawkowe.	2

Suma godzin	30	
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną N2. Arkusz kalkulacyjny Excel N3. Program komputerowy Polymath N4. Oprogramowanie komputerowe służące do symulacji procesów chemicznych (ChemCAD lub Aspen Plus)		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W03	Kolokwia zaliczeniowe I i II, egzamin
F1 (projekt)	PEU_U01 – PEU_U04	Kolokwium I
F2 (projekt)	PEU_U01 – PEU_U04	Kolokwium II
P (projekt) = (F1 + F2) / 2		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] S. Kucharski, J. Głowiński, Podstawy obliczeń projektowych w technologii chemicznej, 3 wyd., Oficyna Wyd. PWR, Wrocław 2010 [2] J. Szarawara, J. Piotrowski, Podstawy teoretyczne technologii chemicznej, WNT, Warszawa 2010		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] R.C. Reid, J.M. Prausnitz, B.E. Poling, The properties of gases and Liquids, 4th ed., Mcgraw-Hill, New York 1987 [2] Praca zbiorowa, Przykłady i zadania do przedmiotu Podstawy technologii chemicznej, Oficyna Wyd. PWR, Wrocław 1991 [3] W. Ufnalski, Wprowadzenie do termodynamiki chemicznej, Oficyna Wyd. PW, Warszawa 2004 [4] H.S. Fogler, Elements of Chemical Reaction Engineering, Fourth Ed., Prentice Hall PTR, New Jersey, 2005. [5] D. M. Himmelblau, J. B. Riggs, Basic Principles and Calculations in Chemical Engineering, Seventh Ed., Prentice Hall PTR, New Jersey, 2004.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Prof. dr hab. inż. Józef Hoffmann, jozef.hoffmann@pwr.edu.pl Dr inż. Ewelina Ortyl, ewelina.ortyl@pwr.wroc.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim		Grafika inżynierska			
Nazwa przedmiotu w języku angielskim		Technical drawing			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		wszystkie kierunki			
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:		I stopień, II stopień – semestr uzupełniający, dzienna			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu					
Grupa kursów		nie			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			60		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)			1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawowa znajomość obsługi komputera					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie z zasadami rysunku technicznego. C2 Nauczenie poprawnego czytania i wykonania rysunków projektowych. C3 Umiejętność wykorzystania komputerowego wspomaganie w tworzeniu i modyfikacji dokumentacji technicznej.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 – Rozumie zasady rysunku technicznego i rolę normalizacji w rysunku technicznym.					
PEU_U02 – Potrafi odwzorować elementy płaskie i przestrzenne w rzutach.					
PEU_U03 – Posiada umiejętność przedstawiania i wymiarowania przedmiotów istniejących i projektowanych zgodnie z zasadami rysunku technicznego.					
PEU_U04 – Ma wiedzę wystarczającą do czytania rysunków projektowych i schematów instalacji chemicznej.					
PEU_U05 – Zna zasady obsługi aplikacji systemu CAD w zakresie wystarczającym do tworzenia dokumentacji technicznej w programach tego typu.					

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Zajęcia organizacyjne. Zapoznanie z zasadami bhp w sali komputerowej. Sposób prowadzenia zajęć i warunki zaliczenia. Wstęp do obsługi aplikacji systemu CAD - przestrzeń robocza, modus rysowania, modus edycji w programie AutoCAD.	2
La2	Zasady rysunku technicznego (rodzaje rysunków, formaty arkuszy, tabliczki rysunkowe, rodzaje i grubości linii rysunkowych, pismo techniczne). Ustawienie żądanych parametrów pracy programu AutoCAD (zarządzanie warstwami, ustawianie atrybutów, układy współrzędnych).	2
La3	Normalizacja w rysunku technicznym. PKN i jego działalność normalizacyjna. Ćwiczenia w wyszukiwaniu norm. Elementy rysunku w aplikacji AutoCAD: linie, łuki, okrąg, elipsa, prostokąt, wielobok.	2
La4	Odwzorowanie obiektów płaskich i przestrzennych w rzutach (rzutowanie aksonometryczne, prostokątne i środkowe). Modyfikacje elementów rysunku w aplikacji AutoCAD: kopiowanie, obracanie, odbicie lustrzane, skalowanie, przycinanie, wydłużanie, przerywanie, fazowanie, zaokrąglanie, rozbijanie elementów złożonych.	2
La5	Przedstawianie na rysunkach wewnętrznych zarysów przedmiotu. Rodzaje przekrojów: proste, łamane, stopniowe, cząstkowe. Zasady wykonywania przekrojów. Zasady rzutowania i wymiarowania brył obrotowych. Urwania i przerywania przedmiotów.	2
La6	Wymiarowanie przedmiotów na rysunkach projektowych (znaki wymiarowe, zasady wymiarowania). Drukowanie dokumentacji technicznej w aplikacji CAD.	2
La7	Powtórzenie materiału i kolokwium I.	2
La8	Zapis graficzny obiektów przestrzennych przenikających się. Przekroje brył płaszczyznami i linie przenikania brył.	2
La9	Oznaczanie i wymiarowanie zbieżności i pochylenia.	2
La10	Rodzaje połączeń elementów konstrukcji. Rysowanie, oznaczanie oraz wymiarowanie połączeń gwintowych oraz wybranych połączeń nierozłącznych. Uproszczenia rysunkowe.	2
La11	Tolerancje wymiarów i pasowanie elementów konstrukcji, odchyłki kształtu, położenia. Oznaczenia struktury geometrycznej powierzchni.	2
La12	Zasady wykonywania rysunków wykonawczych i złożeniowych.	2
La13	Symbole graficzne i schematy w rysunku technicznym. Aparatura chemiczna. Schematy instalacji chemicznej.	2
La14	Kolokwium II	2
La15	Kolokwium poprawkowe. Zaliczenie zajęć	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną. N2. Wykorzystanie oprogramowania AutoCAD.		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_U01-PEU_U02	kolokwium I
F2	PEU_U03-PEU_U05	kolokwium II
F3-F8	PEU_U02-PEU_U05	rysunki wykonane w programie AutoCAD

$$P = [(F1+F2)/2 + (F3+F4+\dots+F8)/6] / 2$$

3,0 jeżeli $3,00 \leq P < 3,25$

3,5 jeżeli $3,25 \leq P < 3,75$

4,0 jeżeli $3,75 \leq P < 4,25$

4,5 jeżeli $4,25 \leq P < 4,75$

5,0 jeżeli $4,75 \leq P < 5,00$

5,5 jeżeli $5,00 \leq P$

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Dobrzański T.: Rysunek techniczny maszynowy, WNT, Warszawa 2017.
- [2] Pikoń A.: AutoCAD 2018 PL. Pierwsze kroki, Helion, 2018.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Burcan J.: Podstawy rysunku technicznego, WNT, 2016.
- [2] Jaskulski A.: AutoCAD 2018/LT2018/360+ kurs projektowania parametrycznego i nieparametrycznego 2D i 3D: wersja polska i angielska, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2017.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. inż. Izabela Polowczyk, izabela.polowczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Leki nieorganiczne				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Inorganic drugs				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal Chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów:	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0.65				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza podstawowa z zakresu chemii nieorganicznej.					
CELE PRZEDMIOT					
C1 Zapoznanie studenta z wiedzą na temat nieorganicznych związków biologicznie aktywnych i ich wpływem na metabolizm człowieka.					
C2 Zapoznanie studenta z zagadnieniami dotyczącymi zastosowania związków nieorganicznych w obszarze medycyny i farmacji.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 – posiada wiedzę dotyczącą wpływu wody i elektrolitów na funkcje życiowe w organizmie ludzkim,					
PEU_W02 – zna substancje nieorganiczne stosowane w jako środki lecznicze oraz substancje pomocnicze w farmaceutykach,					
PEU_W03 – posiada wiedzę na temat wpływu substancji nieorganicznych na biodostępność organicznych składników biologicznie aktywnych o właściwościach leczniczych,					
PEU_W04 – ma ogólną wiedzę o aktualnych kierunkach rozwoju i najnowszych odkryciach w zakresie zastosowania związków nieorganicznych w terapii i diagnostyce,					
PEU_W05 – potrafi wyróżnić poszczególne grupy leków nieorganicznych, przypisać im zastosowanie oraz efekt terapeutyczny.					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - wykład					Liczba godzin
Wy1	Woda i równowaga elektrolitowa, podstawa fizjologii organizmu ludzkiego. Skutki deficytu wody i elektrolitów, sposoby ich suplementowania.				2
Wy2	Klasy czystości wody do przemysłu farmaceutycznego. Bufory w formułacjach leków.				2

Wy3	Substancje nieorganiczne jako substancje pomocnicze w formułacjach farmaceutycznych.	2
Wy4	Sole nieorganiczne o przeznaczeniu farmaceutycznym. Wpływ soli nieorganicznych na biodostępność organicznych substancji biologicznie aktywnych (API).	2
Wy5	Diagnostyka medyczna z wykorzystaniem nieorganicznych związków kompleksowych i radioizotopów (MRI, MRA, PET, SPECT).	2
Wy6	Odkrycie cisplatyny, otrzymywanie, jej mechanizm działania oraz droga do otrzymania kolejnych generacji leków na bazie platyny.	2
Wy7	Poszukiwania i charakterystyka nieplatynowych leków o ciekawych właściwościach biologicznych (leki na bazie: Pd, Ti, Ga, As, Ru, Bi, V, Au)	2
Wy8	Kolokwium zaliczeniowe.	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z udziałem środków audiowizualnych.		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W05	Kolokwium zaliczeniowe.
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Alfred Fahr, Voigt's Pharmaceutical Technology. John Willey & Sons Inc., 2018.		
[2] E. Alessio (Ed.) Bioinorganic Medicinal Chemistry, Wiley-VCH, 2011		
[3] J.C. Dabrowiak Metals in Medicine. Wiley, 2009		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[4] Nicholas P. Farrell, Uses of inorganic chemistry in medicine, RSC, 1999.		
[5] EudraLex, The Rules Governing Medicinal Products in the European Union, Volume 4, EU Guidelines for Good Manufacturing Practice for Medicinal Products for Human and Veterinary Use, European Commission, health and consumers directorate-general, Ref. Ares(2012)778531 - 28/06/2012.		
[6] J.L.Sessler, S.R.Doctrow, T.J.McMurry, S.J.Lippard, Medicinal Inorganic Chemistry 2005		
[7] Metallopharmaceuticals I, DNA Interactions Eds. M.J. Clarke, P.J. Sadler (1999).		
[8] Metallopharmaceuticals II, Diagnosis and Therapy. Eds. M.J. Clarke, P.J. Sadler (1999).		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
dr inż. Izabela Pawlaczyk-Graja, izabela.pawlaczyk@pwr.edu.pl dr inż. Magdalena Malik-Gajewska, magdalena.malik-gajewska@pwr.edu.pl		

Wydział Chemiczny					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Instrumentalna analiza leków				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Instrumental drug analysis				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Biotechnologia , Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Bioinformatics , Medicinal Chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	TAK				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		1,4		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Chemia analityczna

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie procedur instrumentalnych metod analitycznych w analizie leków
 C2 Poznanie metod przygotowania próbek
 C3 Poznanie podstaw obliczeniowych przy analizie leków

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W04 poznanie metod analizy leków

Z zakresu umiejętności:

PEU_U03 umiejętność doboru metody i narzędzi do analizy leków

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 współpraca w grupie

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wstęp do analizy leków – podstawowe definicje, przygotowanie próbek leków, analiza substancji aktywnych	2
Wy2	Charakterystyka instrumentalnych metod, łańcuch analiz, walidacja metod i procedur	2
Wy3	Przegląd metod sPEUtrooskopowych	2
Wy4	Elektroforeza i chromatografia	2
Wy5	Metody wstępnego przygotowania próbek (SPE, membrany)	2
Wy6	Analiza wymiarów cząstek	2
Wy7	Reologia	2
W8	Kolokwium	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wstęp i szkolenie	2
La2	Analiza leków zawierających aminokwasy	4
La3	Zwilżalność powierzchni środków opatrunkowych	4
La4	SPE do zagęszczania analitów	4
La5	Reologia gotowych postaci leków	4
La6	Analiza zdyspergowanych postaci leków	4
La7	Analiza leków ze spowolnionym uwalnianiem	4
La8	Laboratorium odróbkowe	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
N1. Wykłady N2. Sprawozdania N3. Konsultacje

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	U03	Sprawozdania
P	W04	Kolokwium

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

] A. Kar, Pharmaceutical Drug Analysis, New Age Internation (P) Ltd. Publishers, New Delhi, 2005

[2] D. G. Watson, Pharmaceutical Analysis, Churchill Livingstone, Edinburgh, 1999

[3] S. AHUJA, Stephen SCYPINSKI, Handbook of Modern Pharmaceutical Analysis, Academic Press, San Diego, 2000

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

[1] R. Kellner, J.-M. Mermet, M. Otto, H. M. Widmer (editors), Analytical Chemistry, Wiley-VCH, Weinheim, 1998

[2] Skoog D.A., West D.M., Holler F.J. (1996). Fundamentals of Analytical Chemistry, Saunders College Publishing

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. Marek Bryjak (marek.bryjak@pwr.edu.pl)

Dr Piotr Cyganowski (piotr.cyganowski@pwr.edu.pl)

WYDZIAŁ CHEMICZNY

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku polskim	Wprowadzenie do inżynierii chemicznej
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Introduction to chemical engineering
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	inżynieria chemiczna i procesowa
Specjalność (jeśli dotyczy):	
Poziom i forma studiów:	II stopień-semester uzupełniający, dzienna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy dla kandydatów bez stopnia licencjata w inżynierii chemicznej
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	nie

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	15			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60	60			
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę			
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2	2			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3	0,7			

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość fizyki i matematyki na poziomie licencjackim w inżynierii chemicznej lub dziedzinach pokrewnych (technika lub nauka)

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studentów z bilansowaniem materiałowym i energetycznym urządzeń i procesów
 C2 Poznanie ilościowego opisu procesów przepływu płynu w aparacie
 C3 Zapoznanie studentów z metodami i aparatem do transferu masy
 C4 Zapoznanie studentów z metodami i aparatem wymiany ciepła
 C5 Poznanie zasad budowy i działania wybranych urządzeń.
 C6 Zapoznanie studentów z podstawami projektowania reaktorów chemicznych

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

PEU_W01 Zna bilansowanie materiałowe i cieplne urządzeń i procesów

PEU_W02 Zna pęd, masę i wymianę ciepła

PEU_W03 Potrafi obliczyć spadek ciśnienia w rurociągu i aparacie

PEU_W04 Zna zasady budowy i wpływ parametrów pracy na procesy w wybranych aparatach: pompach, sedymentatorach, filtrach, cyklonach, mikserach, reaktorach chemicznych oraz destylacji, absorpcji, ekstrakcji, adsorpcji, aparaturze suszącej.

PEU_W05 Wprowadzany jest do projektowania reaktorów chemicznych

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 Student potrafi dokonać bilansów materiałowych i energetycznych urządzeń i procesów

PEU_U02 Student potrafi obliczyć wymagania energetyczne pomp

PEU_U03 Student potrafi obliczyć główne parametry wybranej aparatury do wymiany masy i ciepła

PEU-U04 Student potrafi obliczyć objętość reaktora chemicznego lub czas kontaktu stosując modele reaktorów idealnych

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 Student zdobył wiedzę, która umożliwi mu kontynuację studiów magisterskich z dziedzin związanych z inżynierią chemiczną

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Pojęcie transferu pędu i kontinuum; Właściwości termodynamiczne płynów; Rodzaje płynów; Równania stanu: van der Waals, Redlich-Kwong, Soave i Peng-Robinson EOS dla czystych komponentów i mieszanek	2
Wy2	Bilanse materiałowe urządzeń i procesów	2
Wy3	Bilanse energetyczne urządzeń i procesów	2
Wy4	Przepływ w rurach i równanie Bernoulliego; spadek ciśnienia rurociąg i w wybranych urządzeniach. Pompy - charakterystyka pompa i rurociąg; wymagania energetyczne pomp	2
Wy5	Destylacja mieszanek dwuskładnikowych; Kolumna rektyfikacyjna; McCabe Thiele metoda	2
Wy6	Destylacja okresowa; Ekstrakcja - diagramy trójskładnikowe; Jeden etap i ekstrakcja wielostopniowa	2
Wy7	Procesy absorpcyjne; Teoria filmu; Konstrukcja absorberów - wchłanianie fizyczne i chemisorpcja	2
Wy8	Mieszanie, fluidyzacja i filtracja; Podstawowe parametry dla projektowanie aparatury	2
Wy9	Procesy suszenia; Schemat Molliera; Przenikanie ciepła przez przewodzenie	2
Wy10	Wymiana ciepła przez konwekcję; Wymienniki ciepła	2
Wy11	Stechiometria reakcji chemicznej; Szybkość reakcji chemicznej; Modele matematyczne idealnych reaktorów chemicznych	2
Wy12	Izotermiczny reaktor zbiornikowy z ciągłym mieszaniem, reaktor z przepływem tłokowym i reaktor okresowy	2
Wy13	Nieizotermiczny reaktora zbiornikowy z ciągłym mieszaniem, reaktor z przepływem tłokowym i reaktor okresowy	2
Wy14	Wybór reaktora do reakcji równoległych i kolejnych	2
Wy15	Nieidealny przepływ: czas przebywania rozkład i model	2

	segregacji	
	Suma godzin	30
Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw 1	Równania stanu: van der Waals, Redlich-Kwong, Soave i Peng-Robinson EOS dla czystych komponentów i mieszanek	1
Ćw 2	Bilanse materiałowe urządzeń i procesów	1
Ćw 3	Bilanse energetyczne urządzeń i procesów	1
Ćw 4	Spadek ciśnienia w rurociągu; wymagania energetyczne pomp	1
Ćw 5	Kolumna rektyfikacyjna; Metoda McCabe-Thiele	1
Ćw 6	Destylacja okresowa; Ekstrakcja - diagramy trójskładnikowe; Jeden etap i wielostopniowa ekstrakcja	1
Ćw 7	Projektowanie absorberów - absorpcja fizyczna i chemisorpcja	1
Ćw 8	Mieszanie, fluidyzacja i filtracja; Podstawowe parametry dla projektowania aparatury	1
Ćw 9	Wymiana ciepła przez kondukcję	1
Ćw 10	Wymiana ciepła przez konwekcję; Wymienniki ciepła	1
Ćw 11	Izotermiczny reaktor zbiornikowy z ciągłym mieszaniem i reaktor z przepływem	1
Ćw 12	Izotermiczny reaktor okresowy	1
Ćw 13	Nieizotermiczna wydajność idealnych reaktorów	1
Ćw 14	Nieizotermiczna wydajność idealnych reaktorów	1
Ćw 15	Nieidealny przepływ: czas przebywania rozkład i model segregacji	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną.		
N2. Prezentacje multimedialne		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
W (wykład)	PEU_W01 – PEU_W05	Egzamin
Ć (ćwiczenia)	PEU_U01 - PEU_U04	Kolokwium
$P=0.6*W+0.4*Ć$ 3,0 if $3,00 \leq P < 3,25$ 3,5 if $3,25 \leq P < 3,75$ 4,0 if $3,75 \leq P < 4,25$ 4,5 if $4,25 \leq P < 4,75$ 5,0 if $4,75 \leq P$		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] J. M. Coulson and J. F. Richardson, J. R. Backhurst J. H. Marker, Fluid Flow, Heat Transfer and Mass Transfer, Coulson		

- & Richardson's Chemical Engineering, Volume 1, Sixth edition, Butterworth –Heinemann 1999.
- [2] J. R. Welty, C. E. Wicks, R. E. Wilson, G. L. Rorrer, Fundamentals of Momentum, Heat, and Mass Transfer, Fifth edition, Wiley 2008
- [3] R.K. Sinnott, Chemical Engineering Design, Coulson & Richardson's Chemical Engineering Series Volume 6, Fourth edition, Elsevier, 2005
- [4] O. Levenspiel, Chemical Reaction Engineering, Third edition, John Wiley & Sons 1999.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J.F. Richardson, J.H. Harker, J.R. Backhurst, Particle Technology and Separation Processes, Coulson & Richardson's Chemical Engineering Series Volume 2, Fifth edition, Butterworth – Heinemann 2002.
- [2] D. Morton, Chemical Engineering An Introduction, Cambridge University Press 2012

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. inż. Irena Žižović prof. uczelni, irena.zizovic@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim: Wprowadzenie do nauki o materiałach i inżynierii materiałowej					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Introduction to material science and engineering					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów: II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy					
Kod przedmiotu					
Grupa kursów: NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawowa wiedza w zakresie budowy materii. 2. Podstawy fizyki, mechaniki, elektroniki, chemii i chemii fizycznej. 3. Podstawowa wiedza o strukturze popularnych materiałów inżynierskich. 4. Znajomość języka angielskiego w stopniu komunikatywnym.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z podstawowymi zależnościami między strukturą materiału a jego właściwościami.					
C2 Zapoznanie studentów z zasadami doboru materiałów dla różnych zastosowań.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

- PEU_W01 Student ma podstawową wiedzę o strukturze popularnych materiałów konstrukcyjnych.
 PEU_W02 Student rozumie wpływ defektów struktury na potencjalne właściwości materiałów.
 PEU_W03 Student rozumie wpływ dyfuzji na właściwości materiałów konstrukcyjnych.
 PEU_W04 Student ma podstawową wiedzę o właściwościach mechanicznych materiałów i powstawaniu uszkodzeń.
 PEU_W05 Student rozumie wpływ obróbki termicznej na właściwości metali i stopów.
 PEU_W06 Student zna podstawowe właściwości elektryczne i magnetyczne materiałów.
 PEU_W07 Student zna podstawowe właściwości optyczne i termiczne materiałów.
 PEU_W08 Student zna wybrane metody otrzymywania materiałów.
 PEU_W09 Student rozumie pojęcie materiałów kompozytowych i zna ich przykładowe zastosowania.
 PEU_W10 Student zna pojęcie korozji, jej wpływ na degradację materiałów i sposoby jej zapobiegania.

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 Student potrafi wyjaśnić strukturę popularnych materiałów.
 PEU_U02 Student potrafi określić wpływ defektów oraz dyfuzji na właściwości materiałów.
 PEU_U03 Student umie powiązać skład stopu z diagramem fazowym.
 PEU_U04 Student umie określić wpływ domieszek na właściwości elektryczne materiałów.
 PEU_U05 Student umie poprawnie dobrać materiały, aby zminimalizować ryzyko korozji.

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEU_K01 Student jest gotów zastosować uzyskaną wiedzę do rozwiązania problemów badawczych.
 PEU_K02 Student rozumie potrzebę skorzystania z wiedzy eksperta.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Atomic structure of solids. Bonding in solids.	2
Wy2	Structures of metals, ceramics and polymers.	2
Wy3	Defects in solids. Diffusion phenomena.	2
Wy4	Mechanical properties of materials.	2
Wy5	Deformation and strengthening of materials.	2
Wy6	Failure of materials.	2
Wy7	<i>I kolokwium cząstkowe.</i>	2
Wy8	Phase diagrams and phase transformations.	2
Wy9	Electrical and magnetic properties of materials.	2
Wy10	Optical and thermal properties of materials.	2
Wy11	Synthesis, fabrication and processing of materials.	2
Wy12	Composites materials.	2
Wy13	Corrosion and degradation of materials.	2
Wy14	<i>II kolokwium cząstkowe.</i>	2
Wy15	<i>Kolokwium poprawkowe</i>	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Wykład – prezentacja multimedialna + rozwiązywanie prostych zadań obliczeniowych.
 N2. Dyskusja ze studentami.
 N3. E-książki i bazy danych.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się

F1	PEU_W01 – PEU_W04	Kolokwium – test z pytaniami zamkniętymi. Około 20 pytań, w tym możliwe jedno opisowe.
F2	PEU_W05 – PEU_W10	Kolokwium – test z pytaniami zamkniętymi. Około 20 pytań, w tym możliwe jedno opisowe.
P – Ocena podsumowująca na którą składa się łączna ilość punktów zdobytych z obu testów, przy czym warunkiem koniecznym jest uzyskanie około połowy punktów z każdego kolokwium cząstkowego. Skala ocen wg poniższego schematu (%pkt. = ocena): 46-55 = dst 56-65 = dst+ 66-75 = db 76-85 = db+ >86 = bdb		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Ashby M.F., Materiały inżynierskie. 1. Właściwości i zastosowania, W N-T, Warszawa, 1997. [2] Ashby M.F., Materiały inżynierskie. 2. Kształtowanie struktury i właściwości, dobór materiałów, WNT, Warszawa, 1998. [3] Ashby M.F., Shercliff H., Cebon D., Materials: engineering, science, processing and design, Elsevier: Butterworth-Heinemann, Amsterdam, 2007. [4] Askeland D.R., Phule P. P., The Science and Engineering of Materials, Thomas Brooks/Cole, 2003. [5] Callister W. D. Jr, Materials science and engineering, John Wiley & Sons, New York, 1990.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Blicharski M., Wstęp do inżynierii materiałowej, Wyd. N-T, Warszawa 2003 (i wcześniejsze). [2] Dobrzański L. A., Podstawy nauki o materiałach i metaloznawstwo, Wyd. N-T, Gliwice-Warszawa, 2002. [3] Wyatt O. H., Wprowadzenie do inżynierii materiałowej, Wyd. N-T, Warszawa, 1978. [4] Przybyłowicz K., Przybyłowicz J., Materiałoznawstwo w pytaniach i odpowiedziach, Wyd. N-T, Warszawa, 2004. [5] Ciszewski A., Radomski T., Szummer A, Materiałoznawstwo, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa, 1998. [6] Blicharski M., Inżynieria materiałowa – stal, WNT, Warszawa, 2004.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Juliusz Winiarski, juliusz.winiarski@pwr.edu.pl Katedra Zaawansowanych Technologii Materiałowych		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Wprowadzenie do statystyki				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Introductory statistics				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal Chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)		15			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)		60			
Forma zaliczenia		zaliczenie na ocenę			
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS		2			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)		0,7			
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawowa wiedza z zakresu matematyki, algebry liniowej.					
2. Podstawowa umiejętność obsługi arkusza kalkulacyjnego.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1. Zapoznanie studenta z podstawami statystyki opisowej i możliwościami jej zastosowania w praktyce.					
C2. Zapoznanie studenta z możliwościami wykorzystania modeli matematycznych w analizie i interpretacji danych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 Student posiada podstawową wiedzę z zakresu statystyki opisowej.					
PEU_W02 Student posiada informacje o metodach analizy danych z wykorzystaniem statystyki.					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 Student potrafi rozwiązać podstawowe problemy z zakresu statystyki opisowej oraz prezentować we właściwy sposób zbiory danych eksperymentalnych.					
Z zakresu kompetencji społecznych:					
PEU_K01 Student potrafi zaprezentować i wyjaśnić efekty zrealizowanego projektu.					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - ćwiczenia					Liczba godzin
Ćw1	Wprowadzenie do podstawowych zagadnień statystyki opisowej. Rodzaje danych.				2

Ćw2	Sposoby przetwarzania danych eksperymentalnych i ich analizy.	2
Ćw3	Liczbowa oraz graficzna reprezentacja danych statystycznych.	2
Ćw4	Przedziały ufności oraz testowanie hipotez statystycznych. Test studenta.	2
Ćw5	Funkcje rozkładu danych i ich zastosowanie.	2
Ćw6	Analiza spójności danych eksperymentalnych.	2
Ćw7	Wykorzystanie testów ANOVA w analizie danych.	2
Ćw8	Analiza typowych błędów i ich korekta. Sformułowanie wniosków końcowych.	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Prezentacja multimedialna.
 N2. Rozwiązywanie zagadnień przy zastosowaniu oprogramowania do obliczeń matematycznych, w tym statystycznych.
 N3. Projekt z wykorzystaniem metodyki *Design thinking*.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01, PEU_U01	Sprawozdanie 1
F2	PEU_W01, PEU_W02, PEU_U01	Sprawozdanie 2
F3	PEU_W01, PEU_W02, PEU_U01, PEU_K01	Sprawozdanie 3

$$P = (F1 + F2 + F3) / 3$$

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A. Agresti, C. A. Franklin, Statistics: the art and science of learning from data, Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River, 2007,
 [2] T. Hill. P. Lewicki, Statistic: methods and applications: a comprehensive reference for science, industry and data mining, StatSoft, Tulsa, 2006.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] L. Rogers, D. Willoughby, Numbers: data and statistics for the non-specialist, HarperCollins Publishers, London, 2013.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr inż. Izabela Pawlaczyk-Graja + zespół, izabela.pawlaczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w j. polskim:	Katalityczne zastosowania związków koordynacyjnych w syntezie				
Nazwa przedmiotu w j. angielskim:	Catalytical applications of coordination compounds in synthesis				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów.				
Poziom i forma studiów:	II stopień , stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów:	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii organicznej, nieorganicznej i fizycznej na poziomie studiów I stopnia					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z zakresem badawczym i podstawową terminologią obowiązującą w chemii koordynacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem kompleksów wernerowskich, klastrów i związków metaloorganicznych.					
C2 Poznanie rodzajów wiązań występujących w związkach koordynacyjnych i metaloorganicznych.					
C3. Zapoznanie z izomerią związków koordynacyjnych i metaloorganicznych.					
C4. Opis związków koordynacyjnych w aspekcie termodynamicznym i kinetycznym.					
C5. Zapoznanie z najważniejszymi metodami otrzymywania związków koordynacyjnych, w tym związków o działaniu katalitycznym.					
C6 Zapoznanie z podstawową wiedzą dotyczącą katalizy.					
C7 Poznanie podstawowych reakcji wchodzących w skład cykli katalitycznych					
C8 Poznanie klasycznych reakcji organicznych wykorzystujących katalityczne działanie związków koordynacyjnych metali przejściowych.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

- PEU_W01 Student zna zakres badawczy chemii koordynacyjnej i podstawy nomenklatury chemicznej.
- PEU_W02 Uzyskał podstawową wiedzę odnośnie struktury elektronowej i właściwości jonów metali bloku d.
- PEU_W03 Zna teorie wiązań chemicznych stosowane do opisu związków koordynacyjnych.
- PEU_W04 Uzyskał podstawową wiedzę z zakresu kinetyki i termodynamiki związków koordynacyjnych.
- PEU_W05 Zna metody otrzymywania i analizy związków koordynacyjnych i metaloorganicznych. Jest zapoznany z zagadnieniami z zakresu izomerii związków koordynacyjnych.
- PEU_W06 Uzyskał podstawową wiedzę odnośnie zastosowań związków koordynacyjnych i metaloorganicznych.
- PEU_W07 Zna istotne reakcje chemiczne przebiegające z udziałem katalizatorów metaloorganicznych.
- PEU_W08 Zna główne elementy mechanizmów reakcji w chemii metaloorganicznej.
- PEU_W09 Zna przykłady klasycznych reakcji wykorzystujących katalizatory metaloorganiczne o znaczeniu praktycznym.

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 Umie prawidłowo nazwać związek koordynacyjny lub podać jego wzór znając prawidłową nazwę.
- PEU_U02 Umie zdefiniować jakie oddziaływania determinują siłę wiązań chemicznych w związkach koordynacyjnych
- PEU_U03 Umie przewidzieć i wyjaśnić budowę, magnetyzm i barwę związków koordynacyjnych.
- PEU_U04 Jest zorientowany w zagadnieniach związanych z izomerią związków koordynacyjnych.
- PEU_U04 Rozumie znaczenie stałych trwałości ($\log\beta$) i umie na ich podstawie porównać trwałość związków koordynacyjnych oraz przewidzieć kierunek reakcji w układzie metal-ligandy.
- PEU_U05 Umie zastosować regułę Sidgwick'a do oszacowania stabilności prostych związków koordynacyjnych i metaloorganicznych.
- PEU_U06 Umie rozpoznać typ istotnych składowych reakcji katalizowanej przez związek metaloorganiczny i opisać jej mechanizm.

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEU_K01 Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Przedmiot badawczy chemii koordynacyjnej. Definicja związku koordynacyjnego, nazewnictwo, pojęcie liczby koordynacyjnej. Liczba koordynacyjna a geometria otoczenia koordynacyjnego atomu centralnego.	2
Wy2	Wiązania w związkach koordynacyjnych. Teoria wiązań walencyjnych. Teoria pola krystalicznego.	2
Wy3	Wiązania w związkach koordynacyjnych. Teoria orbitali molekularnych	2
Wy4	Kolor, magnetyzm i izomeria związków koordynacyjnych	2
Wy5	Termodynamika i kinetyka procesów kompleksowania.	2
Wy6	Podstawowe pojęcia chemii metaloorganicznej, Reguła Sidgwick'a. Związki metaloorganiczne metali bloku d z ligandami σ - i π -donorowymi.	2
Wy7	Związki metaloorganiczne metali bloku d z ligandami π -akceptorowymi. Karbonylki jedno- dwu- i wielordzeniowe (klastery homo- i heterometaliczne).	2
Wy8	Kompleksy fosfinowe - parametryzacja sterycznych i elektronowych	1

	właściwości fosfin trzeciorzędowych.	
Wy 8	Podstawy chemii metaloorganicznej metali grup 1 i 2. Stechiometryczne reakcje związków metaloorganicznych	1
Wy9	Wstęp do katalizy. Kinetyka i mechanizmy reakcji. Podstawowe pojęcia kinetyki chemicznej. Wprowadzenie pojęcia obrotu katalitycznego (TON, TOF) do opisu aktywności i żywotności katalizatora. Ligandy organiczne i klasy metali przejściowych.	2
Wy10	Elementarne reakcje w chemii metaloorganicznej pierwiastków bloku d: oksydacyjna addycja, redukcyjna eliminacja, migracyjna addycja, beta-eliminacja, reakcje związanych z metalem ligandów.	4
Wy 11	Klasyczne reakcje hydrogenacji: homogeniczne katalizatory reakcji uwodornienia wiązań C=C i C=O	2
Wy12	Klasyczne reakcje sprzęgania katalizowane przez płaskie związki koordynacyjne palladu (np. Suzuki-Miaura, Negishi, Stille, Hecka, Sonogashiry) i miedzi (Ullmana).	2
Wy13	Reakcje metatezy na przykładzie metatezy olefin z wykorzystaniem karbenowych kompleksów rutenu (Grubbs) i molibdenu (Schrock)	2
Wy14	Kolokwium końcowe	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną N2. Wykład problemowy N3.		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład) = F	PEU_W01 - PEU_W09 PEU_U01 - PEU_U06	Kolokwium zaliczeniowe F = max 100 punktów
P (wykład) = 3,0	jeżeli F = 50-60 pkt	
P (wykład) = 3,5	jeżeli F = 61-70 pkt	
P (wykład) = 4,0	jeżeli F = 71-80 pkt	
P (wykład) = 4,5	jeżeli F = 81-90 pkt	
P (wykład) = 5,0	jeżeli F = 91-99 pkt	
P (wykład) = 5,5	jeżeli F = 100 pkt	

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] C. A. Housecroft, A. G. Sharpe, Inorganic Chemistry, Pearson Pentice Hall (2005) lub późniejsze

[2] M. Cieślak-Golonka, J. Starosta, M. Wasielewski „Podstawy chemii koordynacyjnej”, PWN (2010)

[3] M. Cieślak-Golonka, J. Starosta, A. Trzeciak, Chemia koordynacyjna w zastosowaniach”, PWN (2017)

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

[1] F. Pruchnik, Kataliza homogeniczna, PWN (1993)

[2] L. S. Hegedus, B. C. G. Söderberg, Transition metals in the synthesis of complex organic molecules, 3rd Ed. University Science Books, Sausalito CA (2010)

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. Ewa Matczak-Jon   ewa.matczak-jon@pwr.edu.pl

WYDZIAŁCHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Krystalografia
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Crystallography
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	
Poziom i forma studiów:	2 stopnia, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	nie

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	15			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90	60			
Forma zaliczenia	Egzamin	zaliczenie na ocenę			
Dla grupy kursówzaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3	2			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3	0,7			

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość chemii organicznej i nieorganicznej na poziomie studiów I stopnia
2. Znajomość geometrii analitycznej i teorii grup na poziomie podstawowym

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studenta z krystalografią na poziomie podstawowym.
- C2 Zrozumienie oddziaływań międzycząsteczkowych w kontekście organizacji cząsteczek w ciele stałym i w szczególności upakowania w kryształach.
- C3 Zapoznanie studenta z układami krystalograficznymi, elementami symetrii oraz z zasadami tworzenia krystalograficznych grup punktowych i przestrzennych.
- C4 Zapoznanie studenta z podstawowymi strukturami krystalicznymi.
- C5 Zapoznanie studenta z podstawami rentgenowskiej analizy strukturalnej.
- C6 Umiejętność przeszukiwania Bazy Danych Strukturalnych Cambridge (CSD) i prowadzenia badań strukturalnych za pomocą CSD Cambridge.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIASIĘ

Z zakresu wiedzy:

- PEU_W01 Student zna podstawowe pojęcia i koncepcję kryształu i sieci krystalicznej
 PEU_W02 Student zna podstawowe oddziaływania międzycząsteczkowe i rozumie ich charakter.
 PEU_W03 – Student zna mikroskopowe i makroskopowe elementy symetrii w kryształach i rozumie ich kombinacje.
 PEU_W04 – Student zna krystalograficzne grupy punktowe i rozumie krystalograficzne grupy przestrzenne.
 PEU_W05 – Student zna podstawowe struktury pierwiastków i prostych związków jonowych.
 PEU_W06 – Student zna teorię Bragga-Wulfa i poznał zasady krystalografii rentgenowskiej.
 PEU_W07 – Student rozumie co to jest czynnik struktury i zna zasady systematycznego wygaszania refleksów.
 PEU_W08 – Student zna podstawowe krystalograficzne bazy danych.

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 Student umie się posługiwać zasobami Bazy Danych Strukturalnych Cambridge i podstawowymi programami krystalograficznymi.
 PEU_U02 Student potrafi określić indeksy Milera.
 PEU_U03 Student potrafi odczytać informacje zawarte w symbolu grupy przestrzennej.
 PEU_U04 Student potrafi odróżnić centro-symetryczne od nie centro-symetrycznych grup przestrzennych.
 PEU_U05 – Student potrafi posługiwać się Tablicami Krystalograficznymi (International Crystallographic Tables)

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć-wykład		Liczba godzin
Wy1	Przedmiot kursu krystalografia. Podstawowe pojęcia i koncepcje. Krystalochemia. Krystalografia geometryczna; krystalografia fizyczna; krystalografia optyczna; krystalografia strukturalna; krystalografia dyfrakcyjna. Alotropia. Polimorfizm.	2
Wy2	Teoria sieciowa. Sieć prosta, sieć złożona. Komórka elementarna. Wskaźniki węzłów sieci; symbole prostej sieciowej i płaszczyzny węzłowej. Prawo pasowe. Układy krystalograficzne.	2
Wy3	Dwu- i trójwymiarowe sieci translacyjne. Typy komórek elementarnych. Trójosiowy i czteroosiowy układ współrzędnych w układzie heksagonalnym. Sieć odwrotna.	2
Wy4	Symetria: operacje symetrii, elementy symetrii. Symetria zbiorów skończonych. Makroskopowe elementy symetrii: osie zwykłe, osie inwersyjne, środek symetrii, płaszczyzna zwierciadlana; symbole międzynarodowe i graficzne.	2
Wy5	Symetria: operacje symetrii, elementy symetrii. Symetria zbiorów nieskończonych. Strukturalne elementy symetrii: osie śrubowe i płaszczyzny poślizgu; symbole międzynarodowe i graficzne.	2
Wy6	Krystalograficzne grupy punktowe. Projektowanie elementów symetrii. Rzuty stereograficzne. Kombinacje elementów symetrii; zasady tworzenia międzynarodowych krystalograficznych klas symetrii.	2
Wy7	Morfologia kryształów. Symetria wielościanów. Postacie proste i złożone; symbole ścian.	2

Wy8	Krystalograficzne grupy przestrzenne. Kombinacje elementów symetrii. Składanie osi i płaszczyzn z translacją. Jedno, dwu- i trójwymiarowe sieci. Pozycje ogólne i pozycje szczególne. Symbole międzynarodowe.	2
Wy9	Trójwymiarowe grupy przestrzenne. Symbole międzynarodowe (pełen i skrócony zapis). Pozycje ogólne i pozycje szczególne. Interpretacja informacji z Międzynarodowych Tablic Krystalograficznych.	2
Wy10	Uogólniona teoria symetrii. Symetria w układach biologicznych (kryształy białek i wirusów). Symetria pozorną. Harmonia kryształów. Symetria krzywoliniowa. Homologia kryształów. Symetria podobieństw.	2
Wy11	Antysymetria i symetria wielobarwna. Przekształcenia antysymetryczne. Grupy punktowe antysymetrii. Trójwymiarowe grupy przestrzenne antysymetrii. Antysymetria wielokrotna. Symetria wielobarwna.	2
Wy12	Kryształ w kontekście organizacji i energii sieci. Wiązanie chemiczne. Oddziaływanie międzycząsteczkowe.	2
Wy13	Klasyfikacja ciał krystalicznych. Zwarta warstwa heksagonalna, zwarte struktury przestrzenne. Pozycje międzywęzłowe i typy luk w gęsto opakowanych strukturach. Przegląd podstawowych struktur pierwiastków. Promienie atomowe. Struktury jonowe. Krystaliczne promienie jonowe. Przegląd przykładowych sieci dwu i trójskładnikowych.	2
Wy14	Metody otrzymywania monokryształów i defekty sieci krystalicznej. Wzrost kryształów z roztworów. Wzrost kryształów z fazy gazowej. Krystalizacja ze stopów. Epitaksja i metody epitaksji. Defekty liniowe, punktowe, powierzchniowe, objętościowe i mieszane.	2
Wy15	Krystalografia rentgenowska. Dyfrakcja promieni rentgenowskich. Teoria Lauego. Teoria Bragga-Wulfa. Wskaźniki refleksów. Natężenie rentgenowskich refleksów dyfrakcyjnych. Wygaszania systematyczne.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Symbole kierunków i płaszczyzn krystalograficznych.	1
Ćw2	Prawo pasowe metoda geometryczna i algebraiczna.	1
Ćw3	Symbole kierunków i płaszczyzn w układzie heksagonalnym - czterowskaźnikowe symbole.	1
Ćw4	Obliczenia geometryczne.	1
Ćw5	Operacje symetrii. Macierzowe przedstawienie przekształceń symetrycznych.	1
Ćw6	Działanie elementów symetrii i ich kombinacji.	1
Ćw7	Składanie elementów symetrii.	1
Ćw8	Projekcje stereograficzne elementów symetrii. Grupy punktowe. Rzuty stereograficzne postaci kryształów.	1
Ćw9	Proste i złożone sieci dwu- i trójwymiarowe. Symetria sieci płaskich. Dwuwymiarowe grupy przestrzenne.	1
Ćw10	Symetria sieci trójwymiarowych. Trójwymiarowe grupy przestrzenne. Korzystanie z Tablic Międzynarodowych Grup Przestrzennych.	1
Ćw11	Przekształcenia antysymetryczne.	1
Ćw12	Gęste upakowanie kul. Struktury pierwiastków. Stopień wypełnienia przestrzeni i luki - obliczenia.	1
Ćw13	Równanie Bragga. Obliczenia	1

Ćw14	Krystalograficzne Bazy Danych. Korzystanie z krystalograficznych baz danych: związków organicznych (CSD), związków nieorganicznych (ICSD), związków biologicznych (PDB).	1
Ćw15	Programy wykorzystywane w badaniach i analizie struktur krystalicznych. Podstawowe programy wykorzystywane w badaniach strukturalnych monokryształów, wizualizacji i analizie parametrów geometrycznych.	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Rozwiązywanie zadań N3. Karty pracy N4. Komputer / program komputerowy / modelowanie / projektowanie / programowanie		

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P(wykład)	PEU_W01 - PEU_W08	egzamin
F1(ćwiczenia)	PEU_U01	praca zaliczeniowa
F2(ćwiczenia)	PEU_U02	kolokwium
P(ćwiczenia) = (F1 + F2)/2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Zygmunt Trzaska Durski i Hanna Trzaska Durska, Podstawy Krystalografii, PANalytical, Warszawa 2003.
- [2] Zygmunt Trzaska Durski i Hanna Trzaska Durska, Podstawy Krystalografii strukturalnej i rentgenografii, PWN, Warszawa, 1994.
- [3] Z. Bojarski, M Gigla, K. Stróż, M. Surowiec, Krystalografia, PWN, Warszawa 1996.
- [4] Zofia Kosturkiewicz, Metody krystalografii, Wydawnictwo naukowe UAM, 2000.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Werner Massa, Crystal Structure Determination, Springer, Berlin, 2004.
- [2] J. Glusker and K. Trueblood, Crystal Structure Analysis, Oxford Science Publication, 2010

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr Rafał Petrus, rafal.petrus@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Kwalifikacje menedżera				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Manager Qualification				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Brak					
CELE PRZEDMIOTU					
Celem zajęć jest zapoznanie uczestnika z umiejętnościami, jakie powinien posiadać menedżer.					
C1. Zdobycie wiedzy z zakresu efektywnego kierowania oraz skutecznego podejmowania decyzji,					
C2. Zdobycie wiedzy w zakresie skutecznej komunikacji z pracownikami,					
C3. Umiejętność prowadzenia negocjacji					
C4. Zdobycie wiedzy w zakresie mechanizmów wpływu reklamy na decyzje konsumenta					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 Ma uporządkowaną wiedzę w zakresie umiejętności interpersonalnych oraz marketingowych					
PEU_W02 Ma wiedzę w zakresie podejmowania skutecznych decyzji oraz technik negocjacyjnych					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 potrafi kierować zespołem					
PEU_U02 potrafi skutecznie negocjować					
PEU_U03 potrafi opracowywać kampanie marketingowe					

Z zakresu kompetencji społecznych: PEU_K01 Jest przygotowany do inicjowania zmian w organizacji i uczestnictwa w ich planowaniu i wdrażaniu.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Skuteczna komunikacja	2
Wy2	Negocjacje- istota, proces, etapy	2
Wy3	Techniki negocjacyjne	2
Wy4	Skuteczne zarządzanie- jak motywować ludzi	2
Wy5	Kierowanie zespołem	2
Wy6	Sztuka prowadzenia skutecznych kampanii marketingowych	2
Wy7	Sztuka prowadzenia skutecznych kampanii marketingowych	2
Wy8	kolokwium	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1.		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_U01	Studium przypadku, aktywność w dyskusji
F2	PEU_U02	Studium przypadku, aktywność w dyskusji
F3	PEU_U03	Studium przypadku, aktywność w zespole
P PEU_W01 , PEU_W02		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
1. Grzesiuk L., Doroszewicz K., Stojanowska E., Umiejętności Menedżera-psychologia stosowana dla menedżerów, WSHiP Warszawa 2001 2. D. Doliński, Psychologiczne mechanizmy reklamy, GWP, Gdańsk 2003		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
1. A.Falkowski,T.Tyszka, Psychologia zachowań konsumenckich, GWP, Gdańsk 2002 2. Heath Robert, Ukryta moc reklamy. Co tak naprawdę wpływa na wybór marki?, GWP, Gdańsk		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Radosław Ryńca, radoslaw.rynca@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ: CHEMICZNY																																																					
			KARTA PRZEDMIOTU																																																		
Nazwa przedmiotu w języku polskim		Materiałoznawstwo																																																			
Nazwa przedmiotu w języku angielskim		Materials science																																																			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		Technologia chemiczna, Inżynieria chemiczna i procesowa, Chemia, Chemia i inżynieria materiałów																																																			
Specjalność (jeśli dotyczy):																																																					
Poziom i forma studiów:		I stopień, II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna																																																			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy																																																			
Kod przedmiotu																																																					
Grupa kursów		NIE																																																			
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 25%;"></th> <th style="width: 12.5%;">Wykład</th> <th style="width: 12.5%;">Ćwiczenia</th> <th style="width: 12.5%;">Laboratorium</th> <th style="width: 12.5%;">Projekt</th> <th style="width: 12.5%;">Seminarium</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)</td> <td style="text-align: center;">30</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)</td> <td style="text-align: center;">60</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Forma zaliczenia</td> <td style="text-align: center;">zaliczenie na ocenę</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Liczba punktów ECTS</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)</td> <td style="text-align: center;">1,3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>							Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30					Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60					Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę					Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)						Liczba punktów ECTS	2					w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)						w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium																																																
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30																																																				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60																																																				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę																																																				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)																																																					
Liczba punktów ECTS	2																																																				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)																																																					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3																																																				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH																																																					
1. Znajomość chemii i fizyki na poziomie szkoły średniej																																																					
CELE PRZEDMIOTU																																																					
C1 Zapoznanie studentów z podziałem materiałów inżynierskich.																																																					
C2 Poznanie zasad doboru materiału do konkretnego zastosowania.																																																					
C3 Uzyskanie informacji o właściwościach użytkowych materiałów inżynierskich.																																																					
C4 Zrozumienie zależności: właściwości materiału – struktura – metoda otrzymywania.																																																					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ																																																					
Z zakresu wiedzy:																																																					
PEU_W01 – zna podstawowe rodzaje materiałów inżynierskich oraz ich słabe i silne strony,																																																					
PEU_W02 – rozumie zasady doboru materiału do konkretnego zastosowania,																																																					
PEU_W03 – zna definicję, znaczenie i sposoby wyznaczania głównych właściwości mechanicznych materiałów, które decydują o możliwości ich zastosowania,																																																					
PEU_W04 – ma podstawowe informacje o zależności między właściwościami, strukturą i metodą otrzymywania materiałów,																																																					
PEU_W05 – ma podstawową wiedzę o strukturze materiałów metalicznych, równowagach i przemianach fazowych,																																																					
PEU_W06 – zna podstawy reologii w liniowej lepko sprężystości materiałów polimerowych,																																																					
PEU_W07 – zna podstawy metod przetwarzania polimerów.																																																					

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Rodzaje materiałów inżynierskich – podstawowe zalety i wady metali, materiałów ceramicznych i tworzyw sztucznych. Kompozyty.	2
Wy2	Rodzaje materiałów krystalicznych na przestrzeni wieków. Ostatnie osiągnięcia i występujące trendy w obszarze wytwarzania nowych materiałów: nanomateriały, materiały z pamięcią kształtu itd.	2
Wy3	Budowa atomu w świetle obecnych badań. Rodzaje wiązań chemicznych i ich energia. Znaczenie energii wiązań dla właściwości materiałów. Wiązania chemiczne dominujące w poszczególnych rodzajach materiałów inżynierskich.	2
Wy4	Podstawowe informacje o strukturze krystalicznej materiałów. Struktura krystaliczna metali. Komórka elementarna. Zależność między procesem wytwarzania, strukturą i właściwościami materiałów. Materiały krystaliczne i bezpostaciowe.	2
Wy5	Właściwości mechaniczne materiałów inżynierskich. Naprężenia i odkształcenia. Odkształcenia sprężyste i plastyczne. Statyczna próba rozciągania. Twardość. Udarowość. Odporność na pękanie. Zmęczenie. Pełzanie.	2
Wy6	Defekty struktury krystalicznej. Roztwory stałe substytucyjne i międzywęzłowe. Struktura krystaliczna żelaza i stali. Metale i stopy. Stopy homogeniczne i heterogeniczne.	2
Wy7	Reguła faz Gibbsa. Wykresy fazowe dla układów dwuskładnikowych o całkowitej wzajemnej rozpuszczalności, częściowej rozpuszczalności i zupełnym braku wzajemnej rozpuszczalności.	2
Wy8	Stale stopowe i niestopowe – otrzymywanie, właściwości i zastosowanie. Sposoby znakowania stali. Stale konstrukcyjne i narzędziowe. Żeliwa. Układ żelazo-węgiel. Stopy metali nieżelaznych.	2
Wy9	Podstawowe informacje o korozji metali. Metody ochrony przed korozją.	1
Wy10	Kolokwium cząstkowe	1
Wy11	Syntetyczne materiały inżynierskie, rys historyczny, kamienie milowe w odkryciach.	2
Wy12	Koncepcja makrocząsteczki (metody syntezy, polimeryzacja rodnikowa, polikondensacja, stopień polimeryzacji).	2
Wy13	Polimery amorficzne i semikrystaliczne, polimery usieciowane (modele strukturalne, temperatura zeszklenia, temperatura topnienia).	2
Wy14	Modele reologiczne (model Maxwella, model Voigta-Kelvina, pełzanie, relaksacja naprężeń, powrót poodkształceniowy).	2
Wy15	Podstawowe urządzenia do przetwórstwa materiałów polimerowych, zasada działania wtryskarki, wylączarki, dwuwalcarki, kalandra, prasy hydraulicznej. Odlewanie (rotomoulding).	2
Wy16	Modyfikacja polimerów na przykładzie PCW (relacja między strukturą, składem kompozycji i właściwościami użytkowymi).	1
Wy17	Kolokwium cząstkowe	1
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład informacyjny z prezentacją multimedialną. N2. Proste przykłady zadań		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w	Numer efektu	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się

trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru)	uczenia się	
F1	PEU_W01 – PEU_W05	kolokwium cząstkowe (na ocenę)
F2	PEU_W02, PEU_W04, PEU_W06, PEU_W07	kolokwium cząstkowe (na ocenę)
P (wykład) = warunek zaliczenia: pozytywne oceny z obu kolokwiów cząstkowych 3,0 jeżeli $(F1 + F2) = 6,0 - 6,5$ 3,5 jeżeli $(F1 + F2) = 7,0 - 7,5$ 4,0 jeżeli $(F1 + F2) = 8,0$ 4,5 jeżeli $(F1 + F2) = 8,5 - 9,0$ 5,0 jeżeli $(F1 + F2) = 9,5 - 10,0$ 5,5 jeżeli $(F1 + F2) = 10,5 - 11,0$		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] M. Blicharski, Wstęp do inżynierii materiałowej, WNT, Warszawa, 2003. [2] W.D. Callister Jr, Materials Science and Engineering, John Wiley & Sons Inc., New York, 1991. [3] D. Żuchowska, Polimery konstrukcyjne, WNT, Warszawa, 1995. [4] W. Szlezyngier, Tworzywa sztuczne, Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów, 1996. [5] M. Dziubiński, T. Kiljański, J. Sęk, Podstawy Teoretyczne i Metody Pomiarowe Reologii, Monografie PŁ, Łódź 2014.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] L.A. Dobrzański, Podstawy nauki o materiałach i metaloznawstwo, WNT, Gliwice, Warszawa, 2002. [2] M. Blicharski, Inżynieria materiałowa. Stal, WNT, Warszawa, 2004. [3] W. Królikiewicz, Polimerowe materiały specjalne, Wydawnictwo Politechniki Szczecińskiej, Szczecin, 1998.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Prof. dr hab. inż. Bogdan Szczygieł; bogdan.szczygiel@pwr.edu.pl Dr inż. Konrad Szustakiewicz; konrad.szustakiewicz@pwr.edu.pl		

Wydział Chemiczny					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim Metody matematyczne w planowaniu i analizie eksperymentu					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim Mathematical methods in design and analysis of experiment					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów: II stopień /stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy					
Kod przedmiotu					
Grupa kursów NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Zaliczenie kursów Analiza I, Algebra I. 2. Umiejętność obsługi komputera.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zrozumieć zastosowania modelowania statystycznego opisie eksperymentu chemicznego.					
C2 Nauczyć się zastosowania numerycznych metod matematycznych do kontroli procesu chemicznego.					
C3 Zrozumieć aparat matematyczny używany w obliczeniach związanych z projektowaniem i analizą eksperymentu.					
C4 Nauczyć się jak opracować wyniki eksperymentu metodami statystycznymi z użyciem pakietów numerycznych.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

- PEU_W01 - w interpretacji zjawisk i procesów przyrodniczych opiera się na podstawach empirycznych, rozumiejąc w pełni znaczenie metod matematycznych i statystycznych
- PEU_W02 - ma wiedzę z zakresu matematyki, fizyki i chemii niezbędną dla zrozumienia podstawowych zjawisk i procesów przyrodniczych potrafi powiązać zjawisko fizyko-chemiczne z odpowiednim modelem matematycznym, potrafi zidentyfikować jakiego typu metodę matematyczną należy zastosować do rozwiązania zadanego problemu
- PEU_W03 - ma wiedzę w zakresie statystyki i informatyki na poziomie pozwalającym na opisywanie i interpretowanie zjawisk przyrodniczych, potrafi opracować wyniki eksperymentu metodami statystycznymi, potrafi ocenić rodzaj korelacji pomiędzy zestawem danych a następnie dopasować odpowiedni model, potrafi metodami statystycznymi określić jakość dopasowania modelu do danych eksperymentalnych
- PEU_W04 – stosując odpowiednie metody numeryczne oraz pakiety do obliczeń matematycznych umie rozwiązać zadany problem z zadaną dokładnością,

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEU_K01 - rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób
- PEU_K02 - rozumie potrzebę systematycznego zapoznawania się z czasopismami naukowymi i popularnonaukowymi, podstawowymi dla studiowanego kierunku studiów, w celu poszerzenia i pogłębiania wiedzy
- PEU_K03 - potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Metody rozwiązywania układów równań liniowych, równania macierzowe, obliczanie macierzy odwrotnej, algorytm Gaussa: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	2
Wy2	Metody rozwiązywania układów równań nieliniowych, lokalizacja rozwiązania, metoda Newtona-Raphsona: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	2
Wy3	Metody rozwiązywania układów równań różniczkowych, metoda Eulera, metoda Verleta, schemat jawny, schemat niejawny: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	2
Wy4	Estymacja liniowa – metoda najmniejszych kwadratów, współczynnik korelacji, suma kwadratów, założenia dotyczące błędu: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Excel, MATLAB.	2
Wy5	Estymacja nieliniowa, linearyzacja, równania normalne, metoda Gaussa-Newtona. Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Excel, MATLAB.	2
Wy6	Ocena dopasowania modelu: proporcja wyjaśnionej wariancji, test chi-kwadrat, test Kolomogorova-Smirnova, test Grubba. Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Origin, MATLAB.	2
Wy7	Testowanie hipotez - rozkład normalny, t-Studenta, ANOVA: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Origin, Excel.	2
Wy8	Metoda powierzchni odpowiedzi, metoda Boxa-Behnkena: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Prezentacje multimedialne.
 N2. Demonstracje komputerowe.
 N3. Praca własna studenta.
 N4. Konsultacje.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01-W04, PEU_K01-K03	kolokwium
ocena	2,0 jeżeli P < 25 pkt. 3,0 jeżeli P = 25,5– 28 pkt. 3,5 jeżeli P = 28,5 – 31 pkt. 4,0 jeżeli P = 31,5 – 34 pkt. 4,5 jeżeli P = 34,5- 37 pkt. 5,0 jeżeli P = 40 - 45 pkt. 5,5 jeżeli P = 45,5- 50 pkt.	
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Steven C. Chapra, Applied Numerical Methods with MATLAB: for Engineers and Scientists, McGraw 2012		
[2] Atkinson, A., Donev, A. and Tobias, R. (2007). Optimum Experimental Designs, with SAS (Oxford University Press)		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Źródła internetowe		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Łukasz Radosiński, Lukasz.radosinski@pwr.wroc.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Pomiary w aparaturze procesowej				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Measurements in chemical equipment				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Biotechnologia, Chemia, Inżynieria chemiczna i procesowa, Chemia i inżynieria materiałów, Technologia chemiczna				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	II, semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	0,65		1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Kompetencje w zakresie matematyki i fizyki potwierdzone pozytywnymi ocenami na świadectwie ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studenta z podstawową wiedzą dotyczącą pojęć metrologii, teorii błędów i teorii niepewności pomiarów, przyrządów pomiarowych do pomiaru wartości średniej i skutecznej prądów i napięć.					
C2 Uświadomienie studentowi możliwości stosowania układów pomiarowych realizujących różne metody pomiarowe do pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i nieelektrycznych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01: Zna podstawowe pojęcia metrologii, system jednostek miar i organizację służby miar w Polsce.					
PEU_W02: Ma wiedzę na temat stosowania i obliczania niepewności pomiarowej typu A, typu B, niepewności łącznej oraz rozszerzonej.					
PEU_W03: Zna budowę, zasadę działania oraz charakterystyki przetwarzania najczęściej spotykanych przetworników pomiarowych. Zna zasady przetwarzania wielkości fizycznych na wielkości elektryczne.					
PEU_W04: Ma podstawową wiedzę w zakresie właściwości dynamicznych czujników i przetworników pomiarowych. Zna modele matematyczne czujników i przetworników					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01: Potrafi wykonać pomiary wielkości mierzonych przyrządami analogowymi i cyfrowymi i umie opracować wynik pomiaru stosując teorię niepewności.					
PEU_U02: Ma umiejętności obsługi oscyloskopu w pomiarach napięć sinusoidalnych i odkształconych dla wysokich częstotliwości. Potrafi obliczać niepewności pomiarów pośrednich zmierzonych wielkości.					
PEU_U03: Potrafi prawidłowo dobrać narzędzie pomiarowe do pomiaru wielkości nieelektrycznych					

PEU_U04: Potrafi wykorzystać narzędzia do pomiaru temperatury, ciśnienia, naprężenia, drgań – wibracji, wilgotności, składu chemicznego, natężenia przepływu gazów i cieczy.		
PEU_U05: Posiada umiejętności pozwalające na ocenę wpływu czynników zewnętrznych na wynik pomiaru. Potrafi oszacować błąd metody pomiarowej i wprowadzić poprawkę		
Z zakresu kompetencji społecznych:		
PEU_K01: Rozumie potrzebę pracy w zespole, jest świadomy odpowiedzialności za wykonywaną pracę.		
PEU_K02: Wyszukuje informacje oraz potrafi poddać je krytycznej analizie.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykład za dużo 15 godzin wykładu		Liczba godzin
Wy1	Podstawowe pojęcia metrologii. Rys historyczny ewolucji jednostek miar. Organizacja służby metrologicznej w Polsce.	1
Wy2	Błędy pomiarów przyrządami analogowymi i cyfrowymi. Klasy i błędy narzędzi pomiarowych. Błędy systematyczne, przypadkowe i omyłki.	1
Wy3	Niepewności pomiarów. Niepewności typu A, typu B. Niepewność łączna. Rozkłady statystyczne: normalny i Studenta.	1
Wy4	Niepewności pomiarów bezpośrednich. Niepewności pomiarów pośrednich.	1
Wy5	Przykłady obliczeniowe – wyznaczanie niepewności pomiarów.	1
Wy6	Pomiary mocy	1
Wy7	Przetwarzanie wielkości nieelektrycznych na sygnał elektryczny – zagadnienia ogólne. Analogowo-cyfrowe przetworniki wielkości nieelektrycznych	1
Wy8	Przetworniki tensometryczne, pomiar momentu skręcającego, pomiary sił	1
Wy9	Pomiary natężenia przepływu gazów i cieczy. Pomiary ciśnień	1
Wy10	Pomiary pH-metryczne i konduktometryczne, Pomiary składu chemicznego	1
Wy11	Pomiary wilgotności.	1
Wy12	Pomiary przemieszczenia liniowego i kąтового, pomiary drgań	1
Wy13, Wy14	Pomiary temperatury, skala temperatur, metody pomiaru, Termometry rezystancyjne i termoelektryczne, Metody pomiaru temperatury ciał stałych, gazów i cieczy Pomiary temperatury w urządzeniach przemysłowych	2
Wy15	Podsumowanie i zaliczenie przedmiotu	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Prezentacja regulaminu BHP i regulaminu wewnętrznego laboratorium. Ustalenie zasad zaliczenia przedmiotu. Nauka zapisu wyniku pomiaru.	2
La2	Zastosowanie przyrządów analogowych do pomiaru napięć i prądów. Wyznaczanie błędów względnych i bezwzględnych pomiaru. Określanie niepewności wyniku pomiaru.	2
La3	Zastosowanie przyrządów cyfrowych do pomiaru napięć i prądów. Wyznaczanie błędów względnych i bezwzględnych pomiaru. Określanie niepewności wyniku pomiaru.	2
La4	Pomiary sygnałów sinusoidalnych i odkształconych za pomocą oscyloskopu.	2
La5	Poznanie podstawowych pojęć z zakresu statystyki i rachunku prawdopodobieństwa stosowanych w ocenie dokładności pomiarów z błędami przypadkowymi.	2
La6	Pomiary mocy w układzie jednofazowym.	2
La7	Pomiary częstotliwości i przesunięcia fazowego.	2
La8	Pomiary temperatur – wyznaczanie charakterystyk przetworników temperatury	2
La9	Pomiary tensometryczne – właściwości przetworników, badanie przetworników siły	2
La10	Pomiary ciśnień	2

La11	Pomiary pH oraz konduktywności cieczy	2
La12	Pomiary przepływu gazu	2
La13	Pomiary wilgotności	2
La14	Wyznaczanie cech czujników zbliżeniowych (odległości) i przetworników przemieszczenia liniowego i kąтового.	2
La15	Zaliczenie i uzupełnienie zaległości laboratoryjnych	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład tradycyjny, prezentacje multimedialne N2. Laboratorium – sprawdzenie wiadomości w formie kartkówki i odpowiedzi ustnych, przygotowanie sprawozdania, konsultacje		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1 (W)	PEU_W01, PEU_W02, PEU_W03, PEU_W04	
P (W) = F1 (W)		
F1 (L)	PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_U04, PEU_U05	Sprawdzenie i ocena przygotowania do ćwiczeń laboratoryjnych
F2 (L)	PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_U04, PEU_U05	Aktywność na zajęciach laboratoryjnych
F3 (L)	PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_U04, PEU_U05	Ocena sprawozdań z wykonanych ćwiczeń
P=0,2F1+0,2F2+0,6F3		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Chwaleba A., Poniński M., Siedlecki A.: Metrologia elektryczna., WNT Warszawa, 2003 [2] Koczela Danuta (red.), Miernictwo elektryczne. Ćwiczenia laboratoryjne, (elektrotechnika) dydaktyka, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2001 [3] Marcyniuk A. , Podstawy Metrologii elektrycznej, WNT, Warszawa, 1994 [4] Derlecki S., Metrologia elektryczna i elektroniczna, Podręczniki Akademickie- Pol. Łódzka, 2010 [5] Kalus-Jęcek B., Wzorce wielkości elektrycznych i ocena niepewności pomiarów, Wyd. Pol. Łódzkiej, Łódź, 2000 [6] www.imnipe.pwr.edu.pl		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Piotrowski J., Podstawy miernictwa, WNT, Warszawa, 2002 [2] Sydenham P.H., Podręcznik Metrologii, WKiŁ, Warszawa, 1990 [3] Tumański S. Technika Pomiarowa, WNT, Warszawa, 2007 [4] Lisowski M., Podstawy metrologii, Of. Wyd. Pol. Wrocławskiej, Wrocław, 2011 [5] Czajewski J., Podstawy metrologii elektrycznej, OW Pol. Warszawskiej, Warszawa, 2008		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Daniel Dusza, daniel.dusza@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim	Naturalne produkty medyczne				
Nazwa w języku angielskim	Medicinal natural products				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		
Forma zaliczenia	Egzamin		Zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		1,4		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH	
1. Znajomość chemii organicznej	
CELE PRZEDMIOTU	
C1	Zapoznanie studentów z blokami budulcowymi pierwotnych roślinnych szlaków metabolicznych.
C2	Zapoznanie studentów z blokami budulcowymi wtórnych roślinnych szlaków metabolicznych.
C3	Zapoznanie studentów z charakterem substancji czynnych pochodzenia roślinnego.
C4	Zapoznanie studentów z możliwościami aplikacyjnymi substancji czynnych pochodzenia roślinnego.
C5	Zapoznanie studentów z anglojęzyczną terminologią dotyczącą naturalnych produktów medycznych
C6	Zapoznanie studentów z metodami izolacji oraz identyfikacji produktów związków biologicznie czynnych
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Z zakresu wiedzy:	
Osoba, która zaliczyła przedmiot:	
PEU_W01 – zna podstawowe pojęcia dotyczące fitochemii i chemii produktów naturalnych,	
PEU_W02 – potrafi dokonać prawidłowej klasyfikacji roślinnych bloków budulcowych,	
PEU_W03 – ma podstawowe wiadomości o roślinnych szlakach metabolicznych,	
PEU_W04 – posiada ogólną wiedzę o kumarynach,	
PEU_W05 – posiada ogólną wiedzę o flawonoidach i stilbenach,	
PEU_W06 – posiada ogólną wiedzę o terpenach i steroidach,	
PEU_W07 – posiada ogólną wiedzę o alkaloidach i glikozydach,	
PEU_W08 – posiada ogólną wiedzę o naturalnych środkach przeciwnowotworowych.	
PEU_W09 – posiada znajomość terminologii anglojęzycznej dotyczącej naturalnych produktów medycznych	

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 zna podstawowe zasady zachowania się podczas pracy w laboratorium chemii organicznej,
 PEU_U02 zna praktyczne metody izolacji związku biologicznie czynnego z materiału roślinnego,
 PEU_U03 umie wykorzystać metody destylacyjne oraz ekstrakcyjne w procesach izolacji produktu naturalnego,
 PEU_U04 potrafi wykorzystać metody chromatograficzne w celu identyfikacji oraz oczyszczenia wyizolowanego produktu.
 PEU_U05 posiada umiejętność oznaczania liczby estrowej oraz kwasowej.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Rozwój fitochemii i chemii produktów naturalnych. Wykład dotyczy historii stosowania substancji biologicznie czynnych pochodzenia roślinnego w leczeniu różnego rodzaju schorzeń.	1
Wy2-3	Związki biologicznie czynne występujące w roślinach. Omówione zostaną związki chemiczne - biologicznie czynne zawarte w roślinach z uwzględnieniem związków siarkowych.	2
Wy4-5	Bloki budulcowe. Charakter biosyntezy produktów naturalnych został wyjaśniony w ciągu ostatnich trzydziestu lat za pomocą metod izotopowych. Odkryto, że duże grupy produktów naturalnych pochodzą z tego samego prekursora - kluczowego elementu budulcowego – bloku budulcowego. Przekształcenie kluczowych bloków budulcowych w biologicznie aktywne produkty naturalne służy jako model do opracowania bardziej wydajnych syntez w chemii organicznej.	2
Wy6-7	Kumaryny. Kumaryny są grupą związków czynnych, które charakteryzują się dużą różnorodnością działań farmakologicznych. Związane jest to bezpośrednio z różnicami w budowie cząsteczek poszczególnych związków. Z najważniejszych właściwości tych substancji czynnych wymienić należy działania: przeciwzakrzepowe, spazmolityczne, uspokajające, fotosensybilizujące (uczulające) i światłochłonne. Pod względem budowy kumaryny dzieli się na: kumaryny właściwe, furanokumaryny, piranokumaryny. Kumaryny występują w przyrodzie jako glikozydy, często jednak pod wpływem enzymów zawartych w suszonych surowcach dochodzi do ich hydrolizy. Roztwory kumaryn, z wyjątkiem niepodstawionej kumaryny charakteryzują się zdolnością do fluorescencji.	2
Wy8-10	Flawonoidy i stilbeny. Flawonoidy są substancjami powszechnie występującymi w roślinach. Obecnie znamy ok. 7000 związków flawonowych , które dzieli się na: flawony, flawonole, flawanony, flawanole, izoflawony, antocyjany, chalkony, auryony, flawonolignany oraz procyanidyny. Podstawową strukturę cząsteczki stanowią pierścienie benzenowe z heterocyklicznym pierścieniem piranu lub pironu. Obecność w cząsteczkach dużej liczby grup hydroksylowych sprawia, że flawonoidy wykazują właściwości antyoksydacyjne , a ich siła zależy od liczby i położenia grup hydroksylowych – im ich więcej, tym mocniejsze działanie przeciwutleniające. Flawonoidy to naturalne, rozpuszczalne w wodzie związki chemiczne, które w roślinach są barwnikami, przeciwutleniaczami oraz pełnią funkcje ochronne przed owadami i grzybami. Powszechnie występują we wszystkich częściach roślin: owocach, łądych, kwiatach, liściach, korzeniach i w nasionach. Najwięcej jest ich w owocach (cytrusy), warzywach (buraki), a także w ziołach, winorośli oraz w konopiach, w których zawartość flawonoidów w liściach i kwiatach osiąga nawet do 2,5% suchej masy. Głównym zadaniem flawonoidów jest ochrona roślin, zaś na poziomie komórkowym działają one jako regulatory cyklu komórkowego. Dostarczone wraz z pożywieniem do ludzkiego organizmu, wykazują wysoką aktywność biologiczną i działają przeciwutleniająco, przeciwzapalnie, przeciwalergicznie oraz przeciwnowotworowo. Stilbeny to fitoestrogeny - grupa niesteroidowych związków pochodzenia roślinnego o budowie i funkcji podobnej do	3

	naturalnych estrogenów. Obecne są we wszystkich częściach roślin – kwiatach, owocach, liściach, nasionach oraz korzeniach. Występują one zazwyczaj w postaci nieaktywnych glikozydów lub w formie prekursorowej. Ich formy aktywne powstają w przewodzie pokarmowym w wyniku złożonych przemian enzymatyczno-metabolicznych.	
Wy11-12	Terpeny i steroidy. Terpeny (izoprenoidy) to naturalne węglowodory pochodzenia roślinnego. Z uwagi na wykazywane przez wiele związków z grupy terpenów i terpenoidów właściwości fizykochemiczne oraz aktywność biologiczną, są one od bardzo dawna z powodzeniem stosowane w przemyśle kosmetycznym i farmaceutycznym. Terpeny i terpenoidy stanowią jedną z największych klas naturalnych substancji chemicznych. Ponad 30 000 tych związków zostało wyizolowanych z drobnoustrojów, roślin oraz zwierząt. Steroidy to organiczne związki chemiczne, specyficzne lipidy, których wspólną cechą jest występowanie w ich cząsteczkach szkieletu węglowego w postaci czterech sprzężonych pierścieni, czyli steranu. W tkankach roślin i zwierząt wykryto jak dotąd istnienie kilkuset różnych steroidów, które pełnią w ich organizmach rozmaite funkcje. W fizjologii i medycynie najważniejszymi steroidami są cholesterol i jego pochodne oraz hormony steroidowe. We wszystkich steroidach występuje podstawowy układ czterech sprzężonych pierścieni węglowych. W zależności od rodzaju steroidu szkielet ten może być w różny sposób rozbudowany o dodatkowe atomy węgla, tworząc np. układ estranu, androstanu, pregnanu, cholanu i cholestanu. Do układów tych mogą być przyłączone rozmaite grupy funkcyjne, zmieniające w szerokim zakresie ich aktywność biologiczną.	2
Wy13-15	Alkaloidy i glikozydy. Alkaloidy to grupa naturalnie występujących zasadowych związków chemicznych (na ogół heterocyklicznych), głównie pochodzenia roślinnego, zawierających azot. Aminokwasy, peptydy, białka, nukleotydy, kwasy nukleinowy, aminocukry i antybiotyki nie są zwykle zaliczane do alkaloidów. Dodatkowo do tej grupy włączone są niektóre obojętne związki chemiczne biogenetycznie związane z alkaloidami zasadowymi. Alkaloidy wykazują zwykle silne, nieraz trujące działanie fizjologiczne na organizm człowieka. Z fizjologicznego punktu widzenia alkaloidy są "odpadami produkcyjnymi" niebiorącymi czynnego udziału w metabolizmie komórki. Glikozydy – grupa organicznych związków chemicznych zbudowanych z części cukrowej i aglikonowej. Są to pochodne cukrów, których półoacetalowe grupy –OH przy pierwszym atomie węgla są zastąpione innymi grupami organicznymi, np. –OR lub –NR₂. Wiązanie pomiędzy cukrem a aglikonem nazywa się wiązaniem glikozydowym. Glikozydy są związkami szeroko rozpowszechnionymi w przyrodzie. Niektóre z nich mają znaczenie farmakologiczne, np. glikozydy nasercowe.	3
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
Lab1	Zajęcia organizacyjne oraz szkolenie BHP.	2
Lab 2	Alkaloidy, pochodne piperydyny – izolacja piperyny z pieprzu czarnego. Zastosowanie chromatografii TLC do identyfikacji produktu.	4
Lab 3	Alkaloidy, nikotyna, izolacja nikotyny z liści tytoniu (papierosów). Destylacja z parą wodną.	4
Lab 4	Tłuszcze roślinne – izolacja trimirystyny z gałki muszkatołowej. Oznaczanie wartości liczby estrowej. Hydroliza trimirystyny do kwasu mirystynowego. Oznaczanie liczby kwasowej. I kolokwium.	4
Lab 5	Sterole - izolacja cholesterolu z żółtka jaja kurzego.	4
Lab 6	Rola likopenu i β-karotenu w organizmie – izolacja likopenu i β-karotenu z pomidorów oraz marchwi. Zastosowanie chromatografii kolumnowej do rozdzielania produktów.	4

Lab 7	Alkohole triterpenowe – izolacja betuliny z kory brzoźowej. Ekstrakcja ciągła.	4
Lab 8	Terpeny – eugenol z olejku z goździków. II kolokwium.	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1	wykład z prezentacją multimedialną
N2	zajęcia laboratoryjne – wykonanie doświadczeń
N3	zajęcia laboratoryjne – przygotowanie sprawozdań

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W09	Egzamin
F1 (laboratorium)	PEU_U01 – PEU_U03	Kolokwium cząstkowe I
F2 (laboratorium)	PEU_U03 – PEU_U05	Kolokwium cząstkowe II
F3 (laboratorium)	PEU_U01 – U05	Poprawność wykonania doświadczeń oraz przygotowanie sprawozdań
P (laboratorium) = F1 + F2 + F3		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] P.M. Dewick, *Medicinal natural products*, Wiley 2009
 [2] J. Sołoducho, J. Cabaj, *Medicinal natural products – laboratory*, elektroniczny skrypt do zajęć laboratoryjnych; <http://zasobynauki.pl/>

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [3] St. Kohlmunzer, *Farmakognozja*, Wydawnictwo Lekarskie, PZWL 2003
 [4] J. McMurry, *Chemia organiczna*, PWN 2012
 [5] A.I. Vogel, *Preparatyka organiczna*, NT, 2006

OPIEKUN PRZEDMIOTU

(Tytuł, Imię, Nazwisko, adres e-mail)

dr hab. inż. Joanna Cabaj, joanna.cabaj@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim	Metody badań materiałów				
Nazwa w języku angielskim	Methods of Materials Testing				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia i inżynieria materiałów*, Chemia, Technologia chemiczna, Inżynieria chemiczna i procesowa, Chemia i inżynieria materiałów				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Stopień studiów i forma:	I stopień*, II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium *	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3		1		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI					
W ZAKRESIE WIEDZY					
1. Znajomość matematyki wyższej na poziomie umożliwiającym zrozumienie zagadnień matematycznych w naukach o charakterze inżynierskim.					
2. Znajomość zasad i praw fizyki w zakresie elektrodynamiki klasycznej (elektrostatyka, prąd elektryczny, magnetostatyka, indukcja elektromagnetyczna, fale elektromagnetyczne, optyka), oraz wybranych zagadnień fizyki: kwantowej, ciała stałego, jądra atomowego.					
W ZAKRESIE UMIEJĘTNOŚCI					
1. Potrafi poprawnie i efektywnie zastosować wiedzę z matematyki wyższej do jakościowej i ilościowej analizy zagadnień matematycznych związanych ze studiowaną dyscypliną inżynierską.					
2. Potrafi poprawnie i efektywnie zastosować poznane zasady i prawa fizyki do jakościowej i ilościowej analizy zagadnień fizycznych o charakterze inżynierskim.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1. Nabycie podbudowanej teoretycznie wiedzy w zakresie podstaw fizycznych wybranych specjalistycznych metod diagnostycznych materiałów, jak: mikroskopia elektronowa, dyfrakcja rentgenowska, metody optyczne, spektroskopia ultradźwiękowa					
C2. Nabycie wiedzy w zakresie jakościowej i ilościowej analizy właściwości strukturalnych, optycznych i elektronowych ciał stałych					
C3. Poznanie zaawansowanych metod pomiaru wielkości elektrycznych, w tym elektrostatycznych, oraz magnetycznych ciał stałych					
C4. Nabycie umiejętności organizacji badań i diagnostyki materiałów za pomocą odpowiednio					

dobranych metod		
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Z zakresu wiedzy:		
PEU_W01-	Posiada wiedzę na temat właściwości promieniowania rentgenowskiego oraz badania materiałów krystalicznych	
PEU_W02-	Posiada wiedzę z zakresu oddziaływania wiązki świetlnej oraz elektronowej z materiałem	
PEU_W03-	Zna i rozumie metody badania struktury materiału	
PEU_W04-	Posiada wiedzę na temat zastosowania spektroskopii do analizy składu materiałowego	
PEU_W05-	Zna zasadę pracy mikroskopów sił atomowych oraz mikroskopów tunelowych	
PEU_W06-	Zna możliwości zastosowania spektrometrii fotoelektronów oraz mössbauerowskiej	
PEU_W07-	Posiada wiedzę z zakresu pomiaru rezystancji materiałów i jej zależności od czynników zewnętrznych	
PEU_W08-	Posiada wiedzę na temat wytwarzania i właściwości elektretów	
PEU_W09-	Rozumie rolę metod spektroskopii dielektrycznej w ocenie zjawisk starzeniowych	
PEU_W10-	Posiada ogólną wiedzę na temat właściwości magnetycznych ciał stałych	
PEU_W11-	Zna i rozumie znaczenie ultradźwięków w diagnostyce materiałów	
PEU_W12-	Posiada wiedzę z zakresu badań właściwości mechanicznych i cieplnych ciał	
PEU_W13-	Zna metody badania cienkich warstw	
Z zakresu umiejętności:		
PEU_U01-	Potrafi samodzielnie wyznaczyć parametry wybranych materiałów	
PEU_U02-	Potrafi interpretować zjawiska fizyczne, zachodzące podczas badania materiałów	
PEU_U03-	Potrafi wykorzystać poznane i właściwie dobrane metody do diagnostyki materiałów	
PEU_U04-	Potrafi dokonać krytycznej analizy uzyskanych wyników badań	
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy 1	Zakres wykładu, literatura, warunki zaliczenia. Rentgenografia strukturalna	2
Wy 2	Mikroskopia świetlna w badaniach materiałów	2
Wy 3	Mikroskopia elektronowa. Preparatyka	2
Wy 4	Analiza strukturalna za pomocą wiązki elektronów	2
Wy 5	Analiza jakościowa i ilościowa składu powierzchni ciała stałego	2
Wy 6	Mikroskopia sił atomowych	2
Wy 7	Wyznaczanie struktury elektronowej ciała stałego. Spektrometria fotoelektronów. Spektrometria mössbauerowska.	2
Wy 8, 9	Właściwości elektryczne ciał stałych	4
Wy 10	Badanie właściwości elektrostatycznych ciał stałych	2
Wy 11	Spektroskopia dielektryczna	2
Wy 12	Właściwości magnetyczne ciał stałych	2
Wy 13	Ultradźwięki w badaniach materiałów	2
Wy 14	Właściwości mechaniczne ciał stałych i analiza cieplna materiałów	2
Wy 15	Metodyka badania cienkich powłok i powłok	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć – laboratorium		Liczba godzin
La1	Analiza topografii i składu materiałowego na podstawie obrazów mikroskopowych SEM	3
La2	Analiza właściwości strukturalnych na podstawie dyfraktogramów XRD oraz TEM	3
La3	Badanie powierzchni materiałów za pomocą AFM	3
La4	Analiza właściwości optycznych materiałów na podstawie pomiaru	3

	charakterystyk transmisji i odbicia	
La5	Pomiary rezystancji dielektryków stałych i ciekłych	3
La6	Wyznaczanie przenikalności elektrycznej	3
La7	Pomiary współczynnika strat dielektrycznych	3
La8	Badanie właściwości mechanicznych i cieplnych materiałów	3
La9	Badanie efektu Halla	3
La10	Podsumowanie efektów kształcenia. Laboratorium odrębne	3
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład tradycyjny z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej i z dyskusją		
N2. Praca własna studenta		
N3. Konsultacje		
N4. Krótkie sprawdziany wiadomości przed rozpoczęciem laboratorium		
N5. Przygotowanie sprawozdania		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
Wykład P1	PEU_W01 ÷ PEU_W13	Egzamin w formie pisemnej
Laboratorium F1 F2	PEU_U01 ÷ PEU_U04	Kartkówka /odpowiedź usta Sprawozdanie z ćwiczenia laboratoryjnego
P2= $\alpha_1 F1 + \alpha_2 F2 = 0,5 F1 + 0,5 F2$		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Newell J., Essentials of modern materials science and engineering, John Wiley and Sons, Inc. 2009		
[2] Celiński Z., Materiałoznawstwo elektrotechniczne, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa, 2011		
[3] Szuber J. Powierzchniowe metody badawcze w nanotechnologii półprzewodnikowej, Wydawnictwo Polit. Śląskiej, Gliwice 2002		
[4] Briggs D., Seah M. P., Auger and X-ray photoelectron spectroscopy, Vol. I, II, John Willey and Sons Ltd. 1990		
[5] Lyman Ch. E., Goldstein J. I., Scanning electron microscopy, X-ray microanalysis and analytical electron microscopy. A laboratory workbook. Premium Press, New York and London, 1990		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Hummel Rolf, Electronic properties of materials, Springer-Verlag, New York, 1985		
[2] Oleś A., Metody doświadczalne fizyki ciała stałego, WNT, Warszawa, 1998		
[3] Bieżące publikacje z zakresu metod badania materiałów		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Bożena Łowkis bozena.lowkis@pwr.wroc.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Metody i techniki izotopowe				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Isotopic Methods and Technics				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka Środowiskowa i Żywności				
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	Nie				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		15		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		30		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		1		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			1		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		0,7		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii i fizyki na poziomie szkoły średniej i studiów I stopnia. 2. Znajomość elementarnej matematyki.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z terminologią w zakresie chemii radiacyjnej i ochrony radiologicznej					
C2 Uzyskanie wiedzy na temat promieniowania jonizującego, jego oddziaływania na organizmy żywe i zastosowania w medycynie, nauce i przemyśle					
C3 Uzyskanie wiedzy w zakresie doboru izotopów jako wskaźników promieniotwórczych					
C4 Umiejętność zorganizowania pracy w pracowni radiochemicznej					
C5 Umiejętność zastosowania odpowiednich izotopów promieniotwórczych w określonych procesach chemicznych					
C6 Umiejętność wyszukiwania asPEUtów prawnych z zakresu prawa atomowego w Polsce i UE					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

Student, który zaliczył przedmiot:

PEU_W01 – posiada wiedzę dot. promieniowania jonizującego i jego właściwości

PEU_W02 – zna metody pomiaru promieniowania typu alfa, beta i gamma

PEU_W03 – posiada wiedzę z zakresu wpływu promieniowania jonizującego na organizmy żywe

PEU_W04 - posiada wiedzę z zakresu zastosowania izotopów promieniotwórczych w technikach analitycznych

PEU_W05 – posiada wiedzę z zakresu zastosowania jakościowej spektrometrii gamma

PEU_W06 – zna zasady opracowywania wyników pomiarów radioaktywności próbek z uwzględnieniem metod statystycznych

PEU_W07 – posiada wiedzę dot. organizacji i bezpieczeństwa pracy w laboratorium izotopowym

PEU_W08 - posiada wiedzę z zakresu zastosowania promieniowania jonizującego w medycynie, nauce i przemyśle

Z zakresu umiejętności:

Na podstawie przeprowadzonych zajęć laboratoryjnych student powinien:

PEU_U01 – znać zasady bezpieczeństwa i higieny pracy z substancjami promieniotwórczymi w pracowni izotopowej

PEU_U02 – posługiwać się licznikiem Geigera-Müllera i sondą scyntylacyjną w celu wykonywania pomiarów promieniowania jonizującego

PEU_U03 – wykonywać podstawowe obliczenia statystyczne dot. pomiarów oraz obliczenia dawek promieniowania jonizującego,

PEU_U04 – posługiwać się spektrometrem promieniowania gamma oraz wykonywać podstawowe pomiary ilościowe i jakościowe próbek środowiskowych

PEU_U05 – przygotowywać próbki wzorcowe o danej aktywności właściwej

PEU_U06 – projektować osłony przed promieniowaniem jonizującym oraz wykonywać podstawowe obliczenia dotyczące grubości osłon przed promieniowaniem

PEU_U07 – znać podstawowe przepisy prawa dotyczące radioaktywności atmosfery, wód i gleby

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 – student ma świadomość z zakresu wpływu promieniowania jonizującego na organizmy żywe

PEU_K02 – ma świadomość z zakresu prawa atomowego

PEU_K03 – ma świadomość warunków bezpiecznej pracy ze źródłami promieniowania jonizującego

PEU_K04 – student jest gotów do pracy w pracowni izotopowej z zamkniętymi i otwartymi źródłami promieniotwórczymi

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Program wykładu, warunki zaliczenia, literatura. Ustawa „Prawo atomowe”	1
Wy2	Fizyka jądra atomowego – energia wiązania, siły jądrowe, defekt masy. Szeregi promieniotwórcze. Promieniowanie X. Zjawisko fotoelektryczne, rozpraszanie Comptona i zjawisko tworzenia par	2
Wy3	Radiobiologia - wpływ promieniowania jonizującego na organizmy żywe	2
Wy4	Organizacja, bezpieczeństwo pracy z promieniotwórczością oraz wyposażenie sprzętowe i aparaturowe w pracowniach izotopowych	2
Wy5	Klasyfikacja odpadów promieniotwórczych i ich transport, przetwarzanie i składowanie	2
Wy6	Zasady doboru izotopów jako wskaźników promieniotwórczych. Związki chemiczne znaczone izotopami promieniotwórczymi	2
Wy7	Zastosowanie promieniowania jonizującego w medycynie, nauce i przemyśle	2
Wy8	Kolokwium zaliczeniowe	2
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy z substancjami promieniotwórczymi w pracowni izotopowej. Warunki zaliczenia kursu	3
La2	Wyznaczanie składu mieszaniny NaCl i KCl na podstawie pomiaru aktywności radioizotopu K-40 z zastosowaniem licznika Geigera-Müllera lub sondy	4

	scyntylicyjnej	
La3	Pomiar aktywności właściwej radioizotopu $^{89}\text{SrCl}_2$, $^{133}\text{BaCl}_2$ lub $^{60}\text{CoCl}_2$ o nieznanym stężeniu promieniotwórczym. Przygotowanie roztworu radionuklidu o żądanej aktywności właściwej	4
La4	Otrzymanie radioizotopu ^{56}Mn w reakcji jądrowej z udziałem neutronów	4
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1 Wykład z prezentacją multimedialną N2 Wykonywanie ćwiczeń laboratoryjnych w ramach zajęć w laboratorium radioizotopowym N3 Rozwiązywanie zadań z zakresu promieniowania jonizującego i ochrony przed promieniowaniem jonizującym		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ - WYKŁAD		
Oceny F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru)	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 - PEU_W08	Kolokwium pisemne, max. 70 pkt.
P = 3,0 jeżeli (F1) = 35,0 – 42,5 pkt. 3,5 jeżeli (F1) = 43,0 – 50,5 pkt 4,0 jeżeli (F1) = 51,0 – 58,5 pkt 4,5 jeżeli (F1) = 59,0 – 66,5 pkt 5,0 jeżeli (F1) = 67,0 – 70 pkt		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ - LABORATORIUM		
Oceny F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru)	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEU_U01 - PEU_U07	Pisemne sprawozdania z La2 – La4. Ocena za sprawozdanie to 2.0 - 5.0
P	PEU_U01- PEU_U07	Średnia z ocen z trzech sprawozdań + aktywność na zajęciach
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] J. Sobkowski, M. Jelińska-Kazimierzczuk, Chemia jądrowa, Adamantan, Warszawa, 2006. [2] J. Sobkowski, Chemia radiacyjna i ochrona radiologiczna, Adamantan, Warszawa, 2009. [3] J. Sobkowski, Zastosowanie nuklidów promieniotwórczych w chemii, PWN, Warszawa 1989. [4] W. Szymański, Chemia jądrowa, PWN, Warszawa, 2006. [5] R.A. Faires, B.H. Parks, Technika laboratoriów izotopowych, PWN, Warszawa, 1990.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] V. G. Draganic, Z. D. Draganic, J-P Alloff, Radiation and radioactivity on earth and beyond, CRC Press, Inc., Florida, 2005. [2] Strona internetowa Państwowej Agencji Atomowej: https://paa.gov.pl . [3] Portal dot. energetyki jądrowej w Polsce: https://nuclear.pl . [4] Tabele izotopów promieniotwórczych: http://nucleardata.nuclear.lu.se		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Magdalena Piłśniak-Rabiega, magdalena.pilsniak@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Metody instrumentalne w analizie chemicznej
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Instrumental methods in chemical analysis
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	wszystkie specjalności na II st
Poziom i forma studiów:	II stopień,
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		60		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30		120		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		3		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			3		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		2,8		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość podstaw chemii nieorganicznej
2. Znajomość analizy matematycznej i algebry z geometrią
3. Znajomość podstaw fizyki

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studentów z podstawową terminologią analityczną
 C2 Poznanie technik pomiarowych
 C3 Uzyskanie wiedzy o aparaturze pomiarowej
 C4 Nauczenie wyboru właściwej metody pomiarowej

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 – zna podstawowe pojęcia analityczne

PEU_W02 – potrafi wybrać odpowiednią technikę analityczną

PEU_W03 – umie ocenić zakres stosowalności metody pomiarowej

PEU_W04 – ma podstawową wiedzę z optyki, spektroskopii i elektrochemii

PEU_W05 – umie opisać jakościowo i ilościowo procesy fizykochemiczne

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – potrafi praktycznie posługiwać się przyrządami pomiarowymi

PEU_U02 – umie sporządzić roztwory wzorcowe w wymaganym zakresie stężeń

PEU_U03 – potrafi samodzielnie wykonać pomiar

PEU_U04 – umie wykonać obliczenia, wykresy i dokonać analizy błędów

PEU_U05 – potrafi sporządzać sprawozdania z wykonywanych doświadczeń

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 – potrafi pracować w grupie

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie. Wymagania dotyczące zaliczenia kursu. Sygnał i szum. Statystyczne metody w chemii analitycznej: błędy, przedziały ufności, rozstęp, regresja i korelacja.	2
Wy2	Wstęp do pomiarów. Aparatura pomiarowa. Opracowanie danych: zapis wyników, wykresy i tabele. Dokładność i przegląd metod pomiarowych: metoda krzywej wzorcowej, metoda dodawania wzorca, metoda wielokrotnych dodatków wzorca, metoda porównania z wzorcem, metoda wzorca wewnętrznego. Przegląd technik analitycznych.	2
Wy3	Podstawy optyki i podzespoły optyczne. Podstawowe prawa optyczne. Optyka geometryczna i falowa. Przyrządy optyczne: źródła światła, detektory, polaryzatory, lustra, soczewki. Konstrukcja podstawowych przyrządów optycznych: interferometr, polarymetr, refraktometr	2
Wy4	Metody optyczne. Zasada pomiarów optycznych. Oddziaływanie światła z materiałem. Wpływ rodzaju materiału i stężenia substancji na stan fali świetlnej. Interpretacja wyników pomiarowych.	2
Wy5	Absorpcjometria, luminescencja i fotometria płomieniowa. Zastosowania spektroskopii. Typy i budowa spektrofotometrów. Metody absorpcyjne i emisyjne. Wstęp do elektrochemii. Model pasmowy. Przewodnictwo jonowe. Elektrolity.	2
Wy6	Elektroanaliza (Polarografia, Potencjometria, Amperometria, Konduktometria). Elektroliza. Prawa Faradaya. Ogniwa elektrochemiczne. Konstrukcja stanowisk elektrochemicznych. Opis technik pomiarowych. Interpretacja wyników. Wprowadzenie do wybranych, innych metod analitycznych.	2
Wy7	Powtórzenie materiału i I kolokwium	2
Wy8	Powtórzenie materiału i II kolokwium	1
	Suma godzin	15

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Sposób prowadzenia laboratorium. Rozmieszczenie stanowisk. Szkolenie BHP. Wymagania dotyczące zaliczenia kursu.	4
La2	Absorpcjometria	4
La3	Widmo absorpcji	4
La4	Miareczkowanie fotometryczne	4
La5	Fotometryczna analiza śladowa	4
La6	Interferometria	4
La7	Refraktometria Abbego	4
La8	Polarymetria	4
La9	Luminescencja	4
La10	Fotometria płomieniowa	4
La11	Miareczkowanie potencjometryczne	4
La12	Miareczkowanie amperometryczne	4
La13	Przewodnictwo elektrolitów	4
La14	Powtórzenie materiału	4
La15	Powtórzenie materiału, sprawdzenie wiedzy i zaliczenie kursu	4
	Suma godzin	60

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
N1. Wykład z prezentacją multimedialną
N2. Wykonanie doświadczenia
N3. Przygotowanie sprawozdania

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F (wykład)	PEU_W01 – PEU_W05	Kolokwium końcowe
F2 (laboratorium)	PEU_W01 – PEU_W05	Kartkówka
F2 (laboratorium)	PEU_U01 – PEU_U05	Sprawozdanie
P (laboratorium) = (F1+F2)/2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA:**

- [1] Komorowski L. Olszowski A. ed. nauk. *Chemia fizyczna Tom 4. Laboratorium fizykochemiczne*. PWN 2018, Warszawa
- [2] Ewing G. W. *Metody instrumentalne w analizie chemicznej*, PWN, 1980, Warszawa
- [3] Szyszko E. *Instrumentalne metody analityczne*, PZWL 1982, Warszawa
- [4] Cygański A. *Metody spektroskopowe w chemii analitycznej*, WNT 2002, Warszawa.
- [5] Cygański A. *Metody elektroanalityczne*, WNT 1995, Warszawa

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Szmaj Z., Lipiec T. *Chemia analityczna z elementami analizy instrumentalnej*, PZWL 1997, Warszawa
- [2] Minczewski J., Marczenko Z. *Chemia analityczna, tom 3, Analiza instrumentalna*, PWN 1985, Warszawa
- [3] Szczepaniak W. *Metody instrumentalne w analizie chemicznej*, PWN 2004, Warszawa

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. Stanisław Bartkiewicz, stanislaw.bartkiewicz@pwr.edu.pl

Wydział Chemiczny					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim Metody matematyczne w planowaniu i analizie eksperymentu					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim Mathematical methods in design and analysis of experiment					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów: II stopień /stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy					
Kod przedmiotu					
Grupa kursów NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	0,65				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Zaliczenie kursów Analiza I, Algebra I.
2. Umiejętność obsługi komputera.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zrozumieć zastosowania modelowania statystycznego opisie eksperymentu chemicznego.
- C2 Nauczyć się zastosowania numerycznych metod matematycznych do kontroli procesu chemicznego.
- C3 Zrozumieć aparat matematyczny używany w obliczeniach związanych z projektowaniem i analizą eksperymentu.
- C4 Nauczyć się jak opracować wyniki eksperymentu metodami statystycznymi z użyciem pakietów numerycznych.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

- PEU_W01 - w interpretacji zjawisk i procesów przyrodniczych opiera się na podstawach empirycznych, rozumiejąc w pełni znaczenie metod matematycznych i statystycznych
- PEU_W02 - ma wiedzę z zakresu matematyki, fizyki i chemii niezbędną dla zrozumienia podstawowych zjawisk i procesów przyrodniczych potrafi powiązać zjawisko fizyko-chemiczne z odpowiednim modelem matematycznym, potrafi zidentyfikować jakiego typu metodę matematyczną należy zastosować do rozwiązania zadanego problemu
- PEU_W03- ma wiedzę w zakresie statystyki i informatyki na poziomie pozwalającym na opisywanie i interpretowanie zjawisk przyrodniczych, potrafi opracować wyniki eksperymentu metodami statystycznymi, potrafi ocenić rodzaj korelacji pomiędzy zestawem danych a następnie dopasować odpowiedni model, potrafi metodami statystycznymi określić jakość dopasowania modelu do danych eksperymentalnych
- PEU_W04 – stosując odpowiednie metody numeryczne oraz pakiety do obliczeń matematycznych umie rozwiązać zadany problem z zadaną dokładnością,

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEU_K01 - rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób
- PEU_K02 - rozumie potrzebę systematycznego zapoznawania się z czasopismami naukowymi i popularnonaukowymi, podstawowymi dla studiowanego kierunku studiów, w celu poszerzenia i pogłębiania wiedzy
- PEU_K03 - potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Metody rozwiązywania układów równań liniowych, równania macierzowe, obliczanie macierzy odwrotnej, algorytm Gaussa: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	2
Wy2	Metody rozwiązywania układów równań nieliniowych, lokalizacja rozwiązania, metoda Newtona-Raphsona: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	2
Wy3	Metody rozwiązywania układów równań różniczkowych, metoda Eulera, metoda Verleta, schemat jawny, schemat niejawny: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	2
Wy4	Estymacja liniowa – metoda najmniejszych kwadratów, współczynnik korelacji, suma kwadratów, założenia dotyczące błędów: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Excel, MATLAB.	2
Wy5	Estymacja nieliniowa, linearyzacja, równania normalne, metoda Gaussa-Newtona. Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Excel, MATLAB.	2
Wy6	Ocena dopasowania modelu: proporcja wyjaśnionej wariancji, test chi-kwadrat, test Kolomogorova-Smirnova, test Grubba. Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Origin, MATLAB.	2
Wy7	Testowanie hipotez - rozkład normalny, t-Studenta, ANOVA: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietów Origin, Excel.	2
Wy8	Metoda powierzchni odpowiedzi, metoda Boxa-Behnkena: Przykłady studyjne rozwiązane przy pomocy pakietu MATLAB.	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Prezentacje multimedialne.
- N2. Demonstracje komputerowe.
- N3. Praca własna studenta.
- N4. Konsultacje.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01-W04, PEU_K01-K03	kolokwium
ocena	2,0 jeżeli P < 25 pkt. 3,0 jeżeli P = 25,5– 28 pkt. 3,5 jeżeli P = 28,5 – 31 pkt. 4,0 jeżeli P = 31,5 – 34 pkt. 4,5 jeżeli P = 34,5- 37 pkt. 5,0 jeżeli P = 40 - 45 pkt. 5,5 jeżeli P = 45,5- 50 pkt.	
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Steven C. Chapra, Applied Numerical Methods with MATLAB: for Engineers and Scientists, McGraw 2012		
[2] Atkinson, A., Donev, A. and Tobias, R. (2007). Optimum Experimental Designs, with SAS (Oxford University Press)		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Źródła internetowe		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Łukasz Radosiński, Lukasz.radosinski@pwr.wroc.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Metody i techniki elektroanalityczne				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Electroanalytical methods and technics				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	CHEMIA				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiskowa i żywności				
Poziom i forma studiów:	studia drugiego stopnia, stacjonarne				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	nie				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		15		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		30		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		1		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			1		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		0,7		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii fizycznej w zakresie elektrochemii					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Pogłębienie wiedzy o procesach elektrochemicznych					
C2 Zapoznanie studenta z podstawowymi technikami elektroanalitycznymi					
C3 Współpraca w grupie					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 Posiada rozszerzoną wiedzę na temat elektrochemicznych metod pomiarowych. Zna zasady działania odpowiednich urządzeń oraz zastosowania technik elektrochemicznych w różnych dziedzinach nauki i techniki.					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 Student potrafi dobrać i wykorzystać odpowiednie metody i techniki elektroanalityczne konieczne do wyjaśnienia postawionego problemu.					
PEU_U02 Student umie oznaczać zawartości substancji w roztworach metodami elektrochemicznymi.					
Z zakresu kompetencji społecznych:					
PEU_K01 Student jest gotów odpowiedzialnie współdziałać w grupie przyjmując w niej różne role, w tym kierownicze.					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - wykład					Liczba godzin
Wyl	Przypomnienie podstawowych pojęć z zakresu elektrochemii. Metody konduktometryczne. Miareczkowanie konduktometryczne. Konduktometria				2

	bezpośrednia.	
Wy2	Potencjometria. Miareczkowanie potencjometryczne i phmetryczne.	2
Wy3	Elektrody jonoselektywne. Budowa i zastosowanie elektrod jonoselektywnych. Czujniki chemiczne.	2
Wy4	Polarografia i woltamperometria. Metody polarograficzne stało i zmiennoprądowe. Metody inwersyjne. Elektrody modyfikowane chemicznie	3
Wy5	Zastosowania metod woltamperometrycznych w analityce.	2
Wy6	Amperometria. Rodzaje miareczkowań amperometrycznych.	1
Wy7	Kulometria. Kulometria potencjostatyczna i amperostatyczna. Elektrogravimetria i elektrografia.	1
Wy8	Sprawdzian wiadomości	2
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Miareczkowanie bipotencjometryczne	3
La2	Preparatyka elektrod jonoselektywnych	3
La3	Stripping potencjometryczny/Stripping woltamperometryczny	3
La4	Miareczkowanie kulometryczne	3
La5	Woltamperometria	3
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna		
N2. Wykonywanie zadań w laboratorium		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 PEU_U01	Sprawdzian końcowy
F1-F5 (laboratorium)	PEU_U02 PEU_K01	Ocena sprawozdania
P (laboratorium)		Średnia ocen ze sprawozdań
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] K. Pigoń, Z. Ruziewicz, Chemia fizyczna t I, PWN, 2007.		
[2] A. Cygański, Podstawy metod elektroanalizy, WNT 1999.		
[3] A. Kiswa, Elektrochemia. Jonika, WNT, 2000.		
[4] A. Kiswa, Elektrochemia. Elektrodyka, WNT, 2001.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Electroanalytical methods, Ed. F. Scholz, Springer 2002		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
dr inż. Tomasz Misiaszek, tomasz.misiaszek@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Modelowanie molekularne
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Molecular modeling
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			60		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)			1,4		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość teorii budowy atomu i cząsteczki
2. Znajomość analizy matematycznej
3. Znajomość technologii informatycznych
4. Znajomość chemii organicznej

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Nauczenie konstrukcji, edycji i wizualizacji trójwymiarowych modeli makromolekularnych
- C2 Nauczenie korzystania z baz danych eksperymentalnych struktur organicznych i biopolimerów
- C3 Zapoznanie studentów z z technikami modelowania makrocząsteczek i agregatów cząsteczkowych w oparciu o mechanikę molekularną
- C4 Nauczenie modelowania i analizy cząsteczek i oddziaływań międzycząsteczkowych metodami dynamiki molekularnej
- C5 Nauczenie wykorzystywania metod dokowania i wirtualnego screeningu

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

- PEU_W01 ma podstawową wiedzę o empirycznych modelach obliczeniowych wykorzystywanych do modelowania makrocząsteczek i agregatów molekularnych
- PEU_W02 zna techniki modelowania oparte o pola siłowe
- PEU_W03 zna możliwości wykorzystania eksperymentalnych baz danych struktur cząsteczkowych

Z zakresu umiejętności:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

- PEU_U01 potrafi budować, modyfikować, wizualizować i analizować złożone struktury agregatów molekularnych
- PEU_U02 potrafi przygotować układ makrocząsteczkowy do modelowania metodami pól siłowych stosownie do zadanych kryteriów
- PEU_U03 potrafi modelować i analizować właściwości dynamiczne i oddziaływania międzycząsteczkowe metodami dynamiki molekularnej
- PEU_U04 potrafi wyszukiwać struktury eksperymentalne w bazach danych wg zadanych kryteriów
- PEU_U05 potrafi wykorzystać techniki dokowania do modelowania i ewaluacji oddziaływań międzycząsteczkowych

Z zakresu kompetencji społecznych:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

- PEU_K01 potrafi komunikować wyniki modelowania i wnioski z nich płynące

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wprowadzenie do tematyki zajęć, systemu oceny, organizacji pracy i oprogramowania	2
La2	Korzystanie z bazy danych Protein Data Bank. Wizualizacja makrocząsteczek.	2
La3	Wprowadzenie teoretyczne do symulacji z wykorzystaniem pól siłowych.	2
La4	Przygotowanie makrocząsteczek i ligandów do modelowania: topologia i	2
La5	parametryzacja układu.	2
La6	Przygotowanie symulacji dynamiki molekularnej: solwatacja, przeciwjony, optymalizacja i równoważenie.	2
La7	Analiza trajektorii i oddziaływań podczas dynamiki molekularnej w stanie równowagi.	2
La8	Indywidualne zadania zaliczeniowe nr 1.	2
La9	Budowanie i edycja makrocząsteczek organicznych, przygotowanie do modelowania.	2
La10	Dynamika nierównowagowa interakcyjna i sterowana; przygotowanie i	2
La11	przeprowadzenie symulacji, ilościowa analiza wyników.	2
La12	Indywidualne zadania zaliczeniowe nr 2.	2
La13	Wyszukiwanie w bazie Cambridge Structural Database	2

La14	Dokowanie cząsteczek i oszacowanie powinowactwa. Wirtualny screening.	2
La15	Indywidualne zadania zaliczeniowe nr 3	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Wykorzystywanie oprogramowania do rozwiązywania zadań
 N2. Pokaz z prezentacją multimedialną
 N3. Przygotowanie sprawozdania

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01, PEU_W02, PEU_W03, PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_K01	Sprawozdanie z wyników zadania obliczeniowego 1
F2	PEU_W01, PEU_W02, PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_K01	Sprawozdanie z wyników zadania obliczeniowego 2
F3	PEU_W03, PEU_U04, PEU_U05, PEU_K01	Sprawozdanie z wyników zadania obliczeniowego 3
$P = F1 + F2 + F3$; ocena końcowa wystawiana na podstawie uzyskanego procentu maksymalnej liczby punktów w skali liniowej z zaliczeniem od progu >50%. Ocena celująca na podstawie zadania dodatkowego potwierdzającego umiejętności wykraczające poza program kursu.		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A.R. Leach, Molecular Modeling: Principles and Applications, wydanie 2, Prentice Hall 2001
 [2] H.D. Hotje, Molecular modeling. Basic principles and applications, wydanie 3, Wiley 2008
 [3] T. Schlick, Molecular modeling and simulation, Springer 2002

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] A. Hinchliffe, Molecular Modeling for Beginners, Wiley 2003

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Paweł Kędzierski

Pawel.Kedzierski@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Modelowanie molekularne				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Molecular modeling				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Biotechnologia, Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Bioinformatics, Medicinal Chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium (spec. BII)
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		30		15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		30
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		1,4		0,7

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Podstawy znajomości budowy cząsteczek i hybrydyzacji
2. Podstawy geometrii analitycznej
3. Podstawowa znajomość chemii organicznej
4. Podstawowe umiejętności korzystania z komputera

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Nauczanie konstrukcji trójwymiarowych modeli cząsteczek
 C2 Nauczanie zastosowań meto chemii kwantowej
 C3 Nauczanie podstawowych koncepcji teorii oddziaływań międzycząsteczkowych
 C4 Zapoznanie z technikami modelowania agregatów cząsteczek
 C5 Zapoznanie z podstawami modelowania reakcji chemicznych

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

- PEU_W01 – wiedza o tym jak budować trójwymiarowe modele molekularne i je przekształcać
 PEU_W02 – wiedza o podstawowych metodach modelowania molekularnego oraz zakresie ich stosowalności
 PEU_W03 – wiedza o głównych składowych energii oddziaływań
 PEU_W04 – wiedza o metodach modelowania leków i biokatalizatorów

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 – umiejętność konstruowania trójwymiarowych modeli cząsteczek na podstawie rozpoznanego typu hybrydyzacji
 PEU_U02 – umiejętność obliczeniowego przewidywania struktury i właściwości cząsteczek
 PEU_U03 – umiejętność przewidywania możliwych struktur agregatów cząsteczkowych

PEU_U04 – umiejętność analizy oddziaływań w układach białko-ligand
PEU_U05 – umiejętność modelowania właściwości dynamicznych agregatów cząsteczkowych
Z zakresu kompetencji społecznych:
PEU_K01 – umiejętność zrozumienia, krytycznej oceny i komunikacji informacji ze źródeł naukowych związanej z metodami modelowania układów biocząsteczek i ich właściwości.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawowe idee i interdyscyplinarny charakter modelowania molekularnego. Źródła struktur cząsteczek i typowe zastosowania modelowania. Hybrydyzacja, algorytmy konstrukcji modeli 3D, transformacje współrzędnych, podstawowe koncepcje wizualizacji molekuł	2
Wy2	Podstawowe założenia i przegląd metod chemii kwantowej. Metody orbitali molekularnych: Huckla, półempiryczne, ab initio. Teoretyczne przewidywanie właściwości fizycznych i struktur.	2
Wy3	Konstrukcja modeli cząsteczkowych – ćwiczenia i test	2
Wy4	Podstawowe koncepcje teorii oddziaływań międzycząsteczkowych. Rachunek zaburzeń. Charakterystyka podstawowych składowych energii oddziaływań.	2
Wy5	Wiązania wodorowe. Molekularny rozkład ładunku i modele elektrostatyczne. Pola siłowe.	2
Wy6	Przewidywanie właściwości i struktur agregatów cząsteczkowych – ćwiczenia i test	2
Wy7	Modelowanie oddziaływań w centrach aktywnych enzymów i w receptorach. Techniki projektowania leków. Modelowanie przez homologię.	2
Wy8	Analiza katalitycznej aktywności enzymów i projektowanie biokatalizatorów.	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wprowadzenie i organizacja zajęć. Edycja struktur cząsteczek.	2
La2	Przygotowanie obliczeń dynamiki molekularnej	2
La3	Przygotowanie obliczeń dynamiki molekularnej	2
La4	Analiza wyników i trajektorii dynamiki molekularnej	2
La5	Indywidualne zadanie obliczeniowe 1	2
La6	Parametryzacja pola siłowego dla cząsteczek organicznych: topologia, typy atomów, parametry niewiążące	2
La7	Parametryzacja pola siłowego dla cząsteczek organicznych: optymalizacja ładunków atomowych	2
La8	Parametryzacja pola siłowego dla cząsteczek organicznych: parametry wiążące	2
La9	Indywidualne zadanie obliczeniowe 2	2
La10	Dokowanie receptor-ligand oraz wirtualny screening.	2
La11	Kwantowe obliczenia energii oddziaływań	2
La12	Indywidualne zadanie obliczeniowe 4	2
La13	Wprowadzenie do modelowania metodami hybrydowymi QM/MM	2
La14	Modelowanie profilu energetycznego reakcji z użyciem metod QM/MM	2
La15	Indywidualne zadanie obliczeniowe 4	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Seminaria studenckie: Przewidywanie struktury białek	2
Se2	Seminaria studenckie: Dokowanie, przewidywanie pKa i stanów protonacji	2

Se3	Seminaria studenckie: Modelowanie receptorów, sensorów, przełączników i motorów molekularnych	2
Se4	Seminaria studenckie: Zastosowania algorytmów genetycznych i sieci neuronowych w modelowaniu molekularnym	2
Se5	Seminaria studenckie: Techniki projektowania leków	2
Se6	Seminaria studenckie: Modelowanie sPEUtroscopii IR, Ramana, UV-Vis, NMR	2
Se7	Seminaria studenckie: Modelowanie reakcji i stanów przejściowych	2
Se8	Seminaria studenckie: Projektowanie biokatalizatorów	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1.	Wykład z prezentacją multimedialną
N2.	Rozwiązywanie problemów
N3.	Wykorzystanie specjalistycznego oprogramowania
N4.	Studenckie prezentacje multimedialne
N5.	Przygotowanie raportów z wyników i analizy obliczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F_Wy1	PEU_W01, PEU_W02, PEU_U01	Test z zadaniami do rozwiązania
F_Wy2	PEU_W02, PEU_W03, PEU_W04, PEU_U01, PEU_U03	Test z zadaniami do rozwiązania
C_Wy	PEU_W01, PEU_W02, PEU_W03, PEU_W04, PEU_U01, PEU_U03	F_Wy1+F_Wy2, lub egzamin końcowy (test z zadaniami, 24 punktów): Punkty Ocena 12-14 3,0 15-16 3,5 17-18 4,0 19-20 4,5 21-22 5,0 23-24 5,5
F_Lab1	PEU_W04, PEU_U05	Indywidualne zadanie obliczeniowe 1
F_Lab2	PEU_W01, PEU_W04, PEU_U01, PEU_U04	Indywidualne zadanie obliczeniowe 2
F_Lab3	PEU_W04, PEU_U03, PEU_U04	Indywidualne zadanie obliczeniowe 3
F_Lab4	PEU_W04, PEU_U02	Indywidualne zadanie obliczeniowe 4
C_Lab	PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_U04, PEU_U05, PEU_W01, PEU_W04	F_Lab1+F_Lab2+F_Lab3+F_Lab4 Punkty Ocena 14-16 3,0 17-19 3,5 20-22 4,0 23-25 4,5 26-28 5,0
F_Sem	PEU_K01	Przygotowanie i przedstawienie prezentacji na wybrany temat; Aktywne uczestnictwo w dyskusji prezentacji innych studentów

C_Sem	PEU_K01	Ocena końcowa wg skali ocen PWr

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA:**

- [1] L. Piela, Quantum Chemistry Ideas, Elsevier, 2010
- [2] A.R. Leach, Molecular Modeling: Principles and Applications, (2-nd Ed), Prentice Hall, 2001
- [3] H.D. Hotje, Molecular modeling. Basic principles and applications, (3-rd Ed), Wiley, 2008
- [4] T. Schlick, Molecular modeling and simulation, Springer, 2002.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] F. Jensen, Introduction to computational chemistry, Wiley, 2006 (2-nd Ed)
- [2] J.M. Goodman, Chemical Applications of Molecular Modeling, RSC, 1999.
- [3] J.P. Doucet, J. Weber, Computer-Aided Molecular Design, 1996, Academic Press, 1996
- [4] G.H. Grant, W.G. Richards, Computational chemistry, Oxford Sci. Publ., 1995

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Paweł Kędzierski, Pawel.Kedzierski@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Wieloetapowa Synteza Organiczna.				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Multistep Organic Synthesis				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal Chemistr				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			60		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			90		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			3		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			3		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)			2,8		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza i umiejętności na poziomie ukończenia kursu „Podstawy chemii organicznej – laboratorium” lub równoważnego					
2. Podstawowa znajomość języka angielskiego					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Nabycie przez studentów biegłości w pracy laboratoryjnej z wykorzystaniem zaawansowanych technik eksperymentalnych syntezy organicznej.					
C2 Umiejętność praktycznego wykorzystania różnych metod transformacji w syntezie wieloetapowej.					
C3 Zaplanowanie i przeprowadzenie złożonej sekwencji syntetycznej na podstawie danych literaturowych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_U01 –potrafi przeprowadzić kilkuetapową syntezę związku organicznego, dobrać i zmontować odpowiednią aparaturę, wykonać identyfikację i charakterystykę otrzymanych produktów,					
PEU_U02 – umie posługiwać się literaturą naukową i fachowymi bazami danych w celu planowania strategii i taktyki syntezy,					
PEU_U03 – umie dobrać warunki różnych transformacji oraz zaplanować sposoby izolacji i oczyszczania produktów,					
PEU_U04 – potrafi samodzielnie interpretować wyniki, ocenić czystość produktu wyznaczając podstawowe stałe fizykochemiczne, interpretować widma spektroskopowe związków organicznych oraz prowadzić dziennik laboratoryjny w języku angielskim.					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 –potrafi przeprowadzić kilkuetapową syntezę związku organicznego, dobrać i zmontować odpowiednią aparaturę, wykonać identyfikację i charakterystykę otrzymanych produktów,					
PEU_U02 – umie posługiwać się literaturą naukową i fachowymi bazami danych w celu planowania strategii i taktyki syntezy,					

PEU_U03 – umie dobrać warunki różnych transformacji oraz zaplanować sposoby izolacji i oczyszczania produktów,		
PEU_U04 – potrafi samodzielnie interpretować wyniki, ocenić czystość produktu wyznaczając podstawowe stałe fizykochemiczne, interpretować widma spektroskopowe związków organicznych oraz prowadzić dziennik laboratoryjny w języku angielskim.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Sposób prowadzenia i zaliczenia ćwiczeń. Prowadzenie dziennika laboratoryjnego. Podstawowa aparatura (szklana i metalowa) i operacje laboratoryjne. Bezpieczeństwo pracy w laboratorium: substancje szkodliwe, palne, itp. Planowanie syntezy – posługiwanie się literaturą i bazami danych.	4
La2	Przeprowadzenie dwu lub trzyetapowej syntezy dwóch obowiązkowych preparatów (2,4-dinitrofenylohydrazyna, kwas nikotynowy, (R)-(-)-karwon lub inne do wyboru).	4
La3		4
La4		4
La5		4
La6		4
La7	Zaplanowanie i przeprowadzenie samodzielnej syntezy dwóch preparatów (sekwencyjne procesy 2-4 etapowe) z wykorzystaniem różnego typu reakcji organicznych: alkilowanie, acylowanie, eliminacja, substytucja nukleofilowa, substytucja elektrofilowa, utlenianie i redukcja, cykloaddycja – przekształcenia alkoholi, związków karbonylowych, kwasów karboksylowych i ich pochodnych, oraz amin, rozbudowa szkieletu węglowego.	4
La8		4
La9		4
La10		4
La11		4
La12		4
La13		4
La14	Oczyszczanie, identyfikacja i charakteryzowanie produktów. Interpretacja wyników, sprawozdania	4
La15	Rozliczenie sprzętu i dzienników laboratoryjnych.	4
	Suma godzin	60
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. zaplanowanie i wykonanie eksperymentów		
N2. sprawozdania w dzienniku laboratoryjnym (w języku angielskim)		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (laboratorium)	PEU_U01 –PEU_U04	Zaplanowanie i wykonanie 2 preparatów w 2-4 etapach syntetycznych, charakterystyka produktów, sprawozdania w dzienniku laboratoryjnym w języku angielskim.
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] A. Mucha, R. Siedlecka, Multistep organic synthesis. practical course, Wrocław, 2010;		
[2] A. I. Vogel, Preparatyka organiczna, WNT, Warszawa, 2006;		
[3] Bazy danych: Beilstein, Chemical Abstracts, Current Contents.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] J. Gawroński, K. Gawrońska, K. Kacprzak, M. Kwit, Współczesna synteza organiczna, PWN, Warszawa, 2004		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Renata Siedlecka , renata.siedlecka@pwr.edu.pl		
Prof. Dr hab. inż. Artur Mucha , artur.mucha@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim: Fizyczna chemia organiczna					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Physical organic chemistry					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Chemisty					
Specjalność (jeśli dotyczy): Medicinal chemistry					
Poziom i forma studiów: II stopień, stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy					
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów: NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii organicznej w aspekcie teoretycznym i praktycznym					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Poznanie rodzajów wiązań chemicznych oraz oddziaływań wewnątrz i międzycząsteczkowych					
C2 Nauka podstaw kinetyki i termodynamiki zjawisk fizykochemicznych					
C3 Nauka równowag kwasowo-zasadowych					
C4 Poznanie podstaw mechanizmów reakcji w chemii organicznej					
C5 Nauka symetrii cząsteczkowej oraz relacji symetrycznych					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 – Student rozumie podstawy termodynamiki					
PEU_W02 – Student umie przewidzieć i zapisać mechanizm reakcji					
PEU_W03 – Student umie zdefiniować symetrię cząsteczki					
PEU_W04 – Student umie zdefiniować rodzaje oddziaływań między- i wewnątrzcząsteczkowych					
TREŚCI PROGRAMOWE					

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1-2	Wiązania chemiczne w związkach organicznych	2
Wy3-4	Oddziaływania wewnątrzcząsteczkowe i międzycząsteczkowe	2
Wy5-6	Równowagi kwasowo-zasadowe	2
Wy7-8	Wprowadzenie do mechanizmów reakcji. Reaktywne formy przejściowe	2
Wy9-10	Mechanizm reakcji: substytucji i addycji elektrofilowej oraz rodnikowej	2
Wy11-12	Mechanizm reakcji: substytucji i addycji nukleofilowej oraz eliminacji	2
Wy13-14	Symetria cząsteczek	2
Wy15	Egzamin	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną N2. Praca własna		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01, PEU_W02, PEU_W03, PEU_W04	Egzamin pisemny
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Bruckner Bernard Organic mechanisms, reactions, stereochemistry and synthesis		
[2] Jones Richard, Physical and mechanistic organic chemistry		
[3] Carter Robert, Molecular symmetry and group theory		
[4] John McMurry, Organic Chemistry		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Ilich, Predrag Peter, Selected problems in physical chemistry		
[2] Deslongchamps, Stereoelectronic effects in organic chemistry		
[3] Jaffe, Hans Symmetry in chemistry		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Justyna Ciejka, justyna.ciejka@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Planowanie syntezy: strategia i taktyka
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Organic synthesis design: strategies and tactics.
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów
Poziom i forma studiów:	II stopień , stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15			15	
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30			30	
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę			zaliczenie na ocenę	
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1			1	
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)				1	
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65			0,75	

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Nabyta wiedza z zakresu rozszerzonej Chemii Organicznej
2. Znajomość różnych typów reakcji i ich mechanizmów
3. Umiejętność posługiwania się oryginalną literaturą chemiczną i przeszukiwania baz danych (SciFinder, Reaxys)

CELE PRZEDMIOTU

- C1 zapoznanie studentów techniką planowania syntezy złożonych cząsteczek (analiza retro syntetyczna)
- C2 zapoznanie ze sposobami syntezy nowych wiązań oraz transformacji grup funkcyjnych (selektywność reakcji)
- C3 omówienie stereochemii w syntezie (reakcje stereokontrolowane)
- C4 pokazanie przykładowych syntez złożonych produktów

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 – znać strategię planowania syntezy (retroanaliza, syntony i odpowiadające im reagenty, transformacje grup funkcyjnych, selektywność reakcji i ekonomia syntezy)

PEU_W02 – rozumieć reaktywność związków chemicznych

PEU_W03 – znać klasyczne, jak i nowsze metody tworzenia wiązań C-C

PEU_W04 – rozumieć zjawisko stereochemii oraz znać sposoby otrzymywania związków chiralnych

PEU_W05 – rozumieć celowość i znać sposoby ochrony grup funkcyjnych

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – wykorzystując poznane reakcje powinien być w stanie zaproponować racjonalną syntezę założonej cząsteczki docelowej o umiarkowanie skomplikowanej strukturze

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Selektywność reakcji. Cząsteczka docelowa, syntony i ich syntetyczne odpowiedniki – definicje pojęć i przykłady.	2
Wy2	Analiza retrosyntetyczna. Reguły dyskonekcji.	2
Wy3	Transformacje grup funkcyjnych, Technika selektywnej redukcji, utleniania oraz zastosowania karboanionów	2
Wy4	Klasyczne i nowe metody budowy wiązań węgiel-węgiel – reakcje kluczowe	2
Wy5	Stereochemia w syntezie; reakcje stereokontrolowane: diastereo- i enancjostereoselektywne	2
Wy6	Ochrona grup funkcyjnych	2
Wy7	Strategia i taktyka w syntezie	1
Wy8	Wybrane przykłady syntezy produktów o złożonej strukturze	2
	Suma godzin	15

Forma zajęć - projekt		Liczba godzin
Pr1	Wskazówki dotyczące indywidualnych zadań projektowych.	1
Pr2	Przygotowanie analizy retrosyntetycznej zadanego związku i	2
Pr3	wskazanie syntetycznych odpowiedników zaplanowanych syntonów,	2
Pr4	Dyskusja w grupie nad indywidualnymi zadaniami studentów	2
Pr5	Przygotowanie planu kilkietapowej syntezy w oparciu o dostępne	2
Pr6	literaturowo procedury (Chemiczne Bazy Danych)	2
Pr7	Przygotowanie i prezentacja raportu z zadania projektowego	2
Pr8		2
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. wykład z prezentacją multimedialną
 N2. przykładowe sposoby rozwiązywania zadań problemowych (pochodzące z oryginalnej literatury)
 N3. dyskusja nad sposobami rozumienia/rozwiązania problemów jakie otrzymali do rozwiązania studenci

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 – PEU_W05 PEU_U01	przedstawienie samodzielnie zaprojektowanej drogi syntezy wybranego przez wykładowcę związku
P = F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA:**

- [1] J. Skarżewski, *Wprowadzenie do syntezy organicznej*, PWN, Warszawa, 1999.
- [2] L. Willis, M. Wills, *Synteza Organiczna*, Wydawnictwo UJ, 2004.
- [3] P. Wyatt, S. Warren, *Organic Synthesis, Strategy and Control*, J. Wiley, 2007.
- [4] S. Warren, *Organic Synthesis, The Disconnection Approach*, J. Wiley, 1984.
- [5] Chemiczne bazy danych online: SciFinder (Chemical Abstracts), Reaxys oraz oryginalne publikacje z zakresu syntezy organicznej.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, *Organic Chemistry*, Oxford, 2000.
- [2] L. Willis, M. Wills, *Organic Synthesis*, Oxford University Press, 1995.
- [3] W. Carruthers, I. Coldham, *Modern Methods of Organic Synthesis*, Cambridge University Press, 2004.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. inż. Renata Siedlecka, renata.siedlecka@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku polskim: Podstawowe procesy jednostkowe w technologii chemicznej
 Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Basic unit processes in chemical technology
 Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Technologia chemiczna*, Chemia, Inżynieria chemiczna i procesowa, Chemia i inżynieria materiałów, Technologia chemiczna
 Poziom i forma studiów: I stopień*, II stopień-semester uzupełniający, stacjonarna
 Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy
 Kod przedmiotu:
 Grupa kursów: NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium*	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90		60		
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3		1,4		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Podstawy chemii fizycznej
2. Elementarna matematyka

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Przedstawić koncepcje procesów i operacji jednostkowych
 C2 Nauczyć podstaw operacji zachodzących w aparatach/reaktorach by wykorzystać tę wiedzę w przy tworzeniu instalacji
 C3 Wprowadzić podstawy umożliwiające prowadzenie procesów i operacji w układach ciągłych
 C4 Przedstawić podstawy tworzenia ciągów technologicznych
 C5 Przedstawić wybrane procesy i operacje, procesy niekatalityczna i katalityczne w złożu stałym
 C6 Przedstawić specyfikę procesów biotechnologicznych
 C7 Pokazać nowoczesne metody separacyjne stosowane w technologii chemicznej

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

- PEU_W01 właściwie opisuje operacje i procesy w technologii chemicznej
 PEU_W02 może wykreślić schematy technologiczne, dobrać aparaturę oraz wskazać właściwe operacje i procesy,
 PEU_W03 wie jak opisać i zbilansować przepływy materiałowe w układach,
 PEU_W04 Zna podstawy procesów katalitycznych i niekatalitycznych oraz potrafi je opisać,
 PEU_W05 posiada wiedzę o metodach separacyjnych,
 PEU_W06 student zna podstawy produkcji biopaliw,
 PEU_W07 zna podstawy procesów polimeryzacji i charakterystykę otrzymanych materiałów,
 PEU_W08 posiada informacje z obszaru procesów biotechnologicznych

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 potrafi przygotować schemat technologiczny oraz wskazać w nim operacje i procesy jednostkowe
 PEU_U02 potrafi opisać podstawowe operacje i procesy jednostkowe technologii chemicznych w wielu obszarach chemii
 PEU_U03 potrafi przeprowadzić proste zadania laboratoryjne oraz przeprowadzić proste obliczenia z nimi związane
 PEU_U04 potrafi zaplanować i przeprowadzić separacje z wykorzystaniem technik membranowych
 PEU_U05 potrafi określić efektywność procesu,
 PEU_U06 potrafi określić właściwości otrzymanych produktów
 PEU_U07 potrafi zaplanować i zmodyfikować surowce

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Informacje podstawowe, operacje I procesy jednostkowe, definicje I charakterystyki	2
Wy2	Diagramy procesów chemicznych, , operacje I procesy jednostkowe jako składowe procesu technologicznego, Surowce, produkty i produkty uboczne,	2
Wy3	Parametry procesów i operacji jednostkowych. Mieszanie oraz wymiana masy i ciepła. Równowaga w procesach chemicznych, wydajność i konwersja odczynników w procesie chemicznym	2
Wy4	Pojęcie siły napędowej reakcji w układach o różnych przepływach, metody zwiększania prędkości reakcji w procesach jednostkowych	2
Wy5	Przykłady rozwiązań aparaturowych dla procesów jednostkowych i operacji w układzie gaz-ciało stałe, gaz-ciecz, układ trójfazowy w układzie katalitycznym i niekatalitycznym, rozwiązania aparaturowe dla różnych postaci katalizatora w procesach jednostkowych.	2
Wy6	Przykłady procesów technologicznych, procesy katalityczne w złożu fluidalnym, procesy katalityczne zachodzące w obecności stacjonarnego złoża katalizatora	2
Wy7	Procesy niekatalityczne, temperatura w układzie heterogenicznym, procesy elektrolityczne	2
Wy8	Procesy niekatalityczne, procesy enzymatyczne z enzymami natywnymi i unieruchomionymi. Stabilność układów	2
Wy9	Mikroorganizmy. Procesy mikrobiologiczne. Kinetyka. Dystrybucja produktów.	2
Wy10	Operacje separacji: ekstrakcja, destylacja, chromatografia, sedymentacja, flokulacja.	2
Wy11	Proste operacje membranowe: mikrofiltracja, ultrafiltracja, nanofiltracja, odwrócona osmoza, elektrodializa	2

Wy12	Zaawansowane procesy membranowe: perwaporacja, destylacja membranowa , procesy hybrydowe.	2
Wy13	Polimeryzacja addycyjna: mechanizmy reakcji, inicjatory, inhibitory. Polimeryzacja kondensacyjna	2
Wy14	Masy cząsteczkowe. Rozkłady masy cząsteczkowej. Roztwory polimerów. Skondensowane fazy	2
Wy15	Mieszanki polimerów. Krystaliczność. Temperatura przejścia fazowego	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Określenie aktywności katalitycznej	4
La2	Transestryfikacja oleju rzepakowego w układzie przepływowym	4
La3	Fotodegradacja substancji organicznych w wodzie	4
La4	Polimeryzacja blokowa metakrylanu metylu	4
La5	Separacja membranowa – wydzielanie produktów reakcji z mieszaniny -	4
La6	Reakcja sulfonowania - - otrzymywanie naftalenosiarczanu sodu	4
La7	Reakcja alkilowania – otrzymywanie dietylododecylojabłczanu.	4
La8	Laboratorium końcowe	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Ćwiczenie laboratoryjne N3. Sprawozdania N4. Konsultacje		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru)	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01-PEU_W15	Egzamin 2,0, gdy 0-50% pkt 3,0, gdy 51-60% pkt 3,5, gdy 61-70% pkt 4,0, gdy 71-80% pkt 4,5, gdy 81-90% pkt 5,0, gdy 91-98 % pkt 5,5, gdy >98 % pkt
F1(laboratory, introduction test)	PEU_U01 –PEU_U07	
F2 F2 (laboratory, results report)	PEU_U01 –PEU_U07	
P (laboratorium) 2,0, gdy (F1+F2) < 50% pkt 3,0, gdy (F1+F2) = 51-59% pkt 3,5, gdy (F1+F2) = 60-69% pkt 4,0, gdy (F1+F2) = 70-79% pkt 4,5, gdy (F1+F2) = 80-89% pkt 5,0, gdy (F1+F2) = 90-99% pkt 5,5, gdy (F1+F2) = 100% pkt s		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] I. Mukhlyonov et al. The Theoretical Foundations of Chemical Technology, Part 1 and Part 2. Mir Publishers, Moscow. 1977.
- [2] M. Bodzek, J. Bohodziewicz, K. Konieczny, Techniki membranowe w ochronie środowiska, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 1997
- [3] Praca zbiorowa pod red. Z. Florjańczyka, S. Penczka, Chemia polimerów t. III, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1998
- [4] Szlachta Z., „Zasilanie silników wysokoprężnych paliwami rzepakowymi”, WKŁ Warszawa 2002.
- [5] Baczewski K., Kałdoński T. „Paliwa do silników o zapłonie samoczynnym”, WKŁ Warszawa 2008
- [6] Morrison R.T., Boyd R.N. „Chemia organiczna T.1” Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- [1] T. Winnicki, Polimery w ochronie środowiska, Arkady, Warszawa 1978

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. inż. Marek Bryjak, marek.bryjak@pwr.edu.pl
laboratorium dr inż. Katarzyna Pstrowska, katarzyna.pstrowska@pwr.edu.pl
dr inż. Joanna Wolska, joanna.wolska@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ Chemiczny					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim	Podstawy biznesu				
Nazwa w języku angielskim	Principles of Bussiness				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Stopień studiów i forma:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI					
brak					
CELE PRZEDMIOTU					
C1: Przekazanie studentom wiedzy o procesach tworzenia, rozwoju oraz zarządzania przedsiębiorstwem ze szczególnym uwzględnieniem jednoosobowej działalności osób fizycznych oraz uświadomienie studentom szans oraz głównych zagrożeń ich źródeł w prowadzeniu małego biznesu.					
C2: Przekazanie studentom wiedzy na temat procesu opracowania wielowariantowego biznes planu dla małego biznesu.					
C3: Kształtowanie i utrwalanie kompetencji społecznych polegających na umiejętności kreatywnego i przedsiębiorczego działania, odpowiedniego określania priorytetów służącego realizacji wyznaczonego przez siebie lub innych zadania oraz umiejętności współpracy (w grupie studenckiej, a potem w grupie zawodowej) mających na celu efektywne rozwiązywanie problemów.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

PEU_W01: Rozumie pojęcie przedsiębiorczości oraz istotę przedsiębiorstwa, zna zasady i obszary jego funkcjonowania. Rozumie istotę i cele funkcjonowania przedsiębiorstwa w różnych formach organizacyjno-prawnych. Posiada ogólną wiedzę o zasadach funkcjonowania przedsiębiorstw oraz o wybranych aspektach zarządzania nimi.

PEU_W02: Posiada ogólną wiedzę dotyczącą procesu zakładania przedsiębiorstwa, a w szczególności przedsiębiorstwa osoby fizycznej.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01: Potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania. Potrafi w sposób kreatywny i przedsiębiorczy współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Zajęcia organizacyjne - zakres wykładu, warunki zaliczenia, literatura. Przedsiębiorstwo (w szczególności MSP) w warunkach gospodarki rynkowej. Otoczenie biznesowe przedsiębiorstwa (uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej)	2
Wy2 - Wy3	Przedsiębiorczość, przedsiębiorca, przedsiębiorstwo – definiowanie przedsiębiorczości; rola, odpowiedzialność i cechy przedsiębiorcy; istota, atrybuty oraz cele funkcjonowania przedsiębiorstw (w szczególności MSP). Cykl życia przedsiębiorstwa.	4
Wy4 - Wy6	Formalna organizacja przedsiębiorstwa – wybrane aspekty uruchamiania i prowadzenia działalności gospodarczej osób fizycznych (decyzje strategiczne na etapie zakładania przedsiębiorstwa, obowiązki rejestracyjne, źródła finansowania, wybór formy opodatkowania itd.). Wady i zalety funkcjonowania przedsiębiorstwa w innych formach organizacyjno-prawnych.	6
Wy7 - Wy8	Formułowanie biznesplanu (dochodzenie do koncepcji funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstwa z uwzględnieniem wyznaczników konkurencyjności przedsiębiorstwa (jakość, koszty, innowacyjność itd.)).	4
Wy9 - Wy11	Wybrane aspekty zarządzania przedsiębiorstwem (Strategia działalności przedsiębiorstwa. Marketingowa koncepcja rozwoju przedsiębiorstwa. Finanse przedsiębiorstwa - zasady i uwarunkowania myślenia biznesowego w kategorii zysków i strat ekonomicznych. Ocena działalności przedsiębiorstwa)	6
Wy12	Kolokwium zaliczeniowe	2
Wy13- 14	Case study – prezentacja biznes planów przygotowanych przez studentów w ramach projektu zbiorowego.	4
Wy15	Kolokwium poprawkowe	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. Prezentacja wiedzy w formie przekazu bezpośredniego (wykładu) – środki audiowizualne (slajdy, projektor komputerowy).

N2. Materiały wykładowe (synteza) dostępne w formie elektronicznej.

N3. Studia przypadków.		
N4. Praca własna studenta – studia literaturowe.		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 – PEU_W02	Kolokwium pisemne
F2	PEU_K01	Udział w case study
P=0,8 F1+ 0,2 F2		
UWAGA: zaliczenie studium przypadku (F2) jest warunkiem otrzymania oceny pozytywnej		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] <i>Podstawy nauki o przedsiębiorstwie</i> , red. J. Lichtarski, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2007, s. 17 – 58.		
[2] Sudoł S., <i>Przedsiębiorstwo. Podstawy nauki o przedsiębiorstwie. Teorie i praktyka zarządzania</i> , Dom Organizatora, Toruń 2002, s. 19 – 50.		
[3] <i>Nauka o przedsiębiorstwie. Wybrane zagadnienia</i> , red. Irena Lichniak, SGH w Warszawie, Warszawa 2009, s.13 – 68.		
[4] <i>Zarządzanie małym i średnim przedsiębiorstwem</i> , pod red. K. Safina, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012,		
[5] Markowski W., <i>ABC small business’u</i> , Wyd. MARCUS s.c., Łódź 2012.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[6] Młodzikowska D., Lunden B., <i>Jednoosobowa firma. Jak założyć i samodzielnie prowadzić jednoosobową działalność gospodarczą</i> , Wyd. BL Info Polska Sp. z o.o., Gdańsk 2012.		
[7] Robbins S.P., DeCenzo D.A.: <i>Podstawy zarządzania</i> , PWE, Warszawa 2002.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Anna Zabłocka-Kluczka, anna.zablocka-kluczka@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Podstawy inżynierii chemicznej				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Foundations of chemical engineering				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	wszystkie kierunki Wydziału Chemicznego				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	I stopień, II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość fizyki i matematyki na poziomie szkoły średniej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Poznanie ilościowego opisu procesów przepływu płynów w aparaturze z uwzględnieniem oporów przepływu.					
C2 Wykorzystywanie prawa Bernoulliego w opisie urządzeń pomiarowych i aparatów do wymiany ciepła i masy.					
C3 Scharakteryzowanie sposobów wymiany ciepła.					
C4 Scharakteryzowanie sposobów międzyfazowego transportu masy.					
C5 Poznanie zasad budowy i działania wybranych urządzeń i aparatów przemysłowych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 – Zna różne rodzaje przepływu w urządzeniach i aparatach przepływowych, aparatach do wymiany ciepła oraz do wymiany masy.					
PEU_W02 – Zna prawo Bernoulliego i jego zastosowanie do opisu różnych rodzajów przepływu w urządzeniach i aparatach.					
PEU_W03 – Zna sposoby wymiany ciepła zachodzące w wymiennikach ciepła.					
PEU_W04 – Rozróżnia wnikanie i przenikanie masy i potrafi opisać szybkość transportu masy.					
PEU_W05 – Zna zasady budowy, działania i wpływu parametrów operacyjnych na procesy zachodzące w wybranych urządzeniach i aparatach jak: pompy, odstojniki, filtry, urządzenia odpylające, mieszalniki, reaktory chemiczne, aparaty destylacyjne, absorpcyjne, ekstrakcyjne, adsorpcyjne i suszarnicze.					

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Obszar zainteresowań inżynierii chemicznej i podstawowe wielkości wykorzystywane do opisu procesów.	2
Wy2	Zasady bilansowania strumieni i aparatów.	2
Wy3	Przepływy płynów w aparaturze, równanie Bernoulliego, opory przepływu w rurociągach i w wybranych aparatach.	2
Wy4	Pompy – charakterystyka pompy i sieci. Obliczanie punktu pracy pompy w wybranych konfiguracjach pompa – sieć.	2
Wy5	Ruch cząstek w płynach. Obliczanie średnicy cząstki, obliczanie prędkości przepływu, opadanie gromadne, fluidyzacja, transport pneumatyczny sedimentacja.	2
Wy6	Filtracja. Budowa filtrów, podział procesów filtracyjnych, wykorzystanie filtrów w wybranych technologiach.	2
Wy7	Mieszalniki, konstrukcja mieszadeł i mieszalników, zużycie mocy.	2
Wy8	Procesy wymiany ciepła i wymienniki.	2
Wy9	Metody opisu procesu wymiany masy, sposoby realizacji procesu.	2
Wy10	Procesy absorpcyjne. Aparaty absorpcyjne.	2
Wy11	Procesy destylacyjne. Destylacja równowagowa, kotłowa, z parą wodną, warstewkowa, molekularna. Zasady bilansowanie.	2
Wy12	Rektyfikacja układów dwuskładnikowych, Budowa kolumny rektyfikacyjnej, bilans masowy i cieplny procesu.	2
Wy13	Aparaty ekstrakcyjne Aparaty o działaniu okresowym i ciągłym. Sposoby obliczania z wykorzystaniem trójkąta skład. Obliczanie średnicy oraz wysokości kolumny ekstrakcyjnej wybranymi metodami.	2
Wy14	Procesy suszarnicze. Medium suszące – wykres Moliera. Budowa suszarni, czas suszenia.	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe.	2
Suma godzin		30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną.		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01 – PEU_W05	Zaliczenie na ocenę.
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
LITERATURA PODSTAWOWA:		
[1] R. Koch, A. Noworyta: <i>Procesy mechaniczne w inżynierii chemicznej</i> , Warszawa, WNT, 1992.		
[2] R. Koch, A. Koziół: <i>Dyfuzyjno–cieplny rozdział substancji</i> . Warszawa, WNT, 1994.		
[3] J. Ciborowski: <i>Podstawy inżynierii chemicznej</i> , WNT, Warszawa, 1982		
[4] M. Serwiński: <i>Zasady inżynierii chemicznej i procesowej</i> , WNT, Warszawa, 1982		
[5] A. Selecki, L. Gradoń: <i>Podstawowe procesy przemysłu chemicznego</i> , WNT, Warszawa, 1985.		
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:		
[1] Z. Kembłowski: <i>Podstawy teoretyczne inżynierii chemicznej i procesowej</i> , WNT, Warszawa, 1985.		
[2] T. Hobler: <i>Ruch ciepła i wymienniki</i> , WNT, Warszawa, 1986.		

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. inż. Andrzej Matynia (andrzej.matynia@pwr.edu.pl) dr hab. inż. Izabela Polowczyk (izabela.polowczyk@pwr.edu.pl) dr inż. Nina Hutnik (nina.hutnik@pwr.edu.pl)

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim Podstawy przedsiębiorczości i innowacyjności					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim Principles of entrepreneurship and innovation					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów: II stopień/ stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: wybieralny					
Kod przedmiotu					
Grupa kursów NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
W związku z podstawowym i poszerzającym charakterem przedmiotu nie są wymagane szczególne wymagania wstępne.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1. Zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami związanymi z problematyką przedsiębiorczości, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw.					
C2. Zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami związanymi z problematyką innowacyjności, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorczości innowacyjnej.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 posiada podstawową wiedzę w zakresie istoty i problematyki przedsiębiorczości oraz uwarunkowań jej rozwoju, w szczególności w odniesieniu do MŚP					
PEU_W02 posiada podstawową wiedzę w zakresie istoty i problematyki innowacyjności oraz uwarunkowań jej rozwoju.					
Z zakresu kompetencji społecznych:					
PEU_K01 wykazuje gotowość do myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy					
PEU_K02 ma świadomość znaczenia przedsiębiorczości dla rozwoju innowacyjnych przedsięwzięć					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - wykład					Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie- znaczenie przedsiębiorczości i innowacyjności we współczesnym świecie				2
Wy2	Przedsiębiorczość - cele i rodzaje przedsiębiorczości, kultura przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość a innowacje. Przedsiębiorca i				2

	właściciel	
Wy3	Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce narodowej. Definicje małej firmy. Klasyfikacja małych firm. Rola MŚP w gospodarce	2
Wy4	Liderzy nowych przedsięwzięć- cechy i umiejętności	2
Wy5	Od pomysłu do uruchomienia biznesu- pomysł a koncepcja, ujęcie systemowe, modele biznesu	2
Wy6	Źródła finansowania i formy prawne	2
Wy7	Zarządzanie małym przedsiębiorstwem i jego funkcje. Planowanie, organizacja i struktura organizacyjna	2
Wy8	Pojęcie innowacji i jej cechy. Rodzaje innowacji. Źródła powstawania innowacji	2
Wy9	Istota innowacyjności przedsiębiorstw. Czynniki determinujące innowacyjność przedsiębiorstw	2
Wy10	Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania innowacji w przedsiębiorstwie	2
Wy11	Organizacyjne uwarunkowania innowacyjności przedsiębiorstw. Cechy i elementy planowania i przygotowania organizacyjnego . Planowanie w odniesieniu do procesu innowacyjnego	2
Wy12	Zarządzanie działalnością innowacyjną w przedsiębiorstwie	2
Wy13	Zarządzanie oparte na strategii innowacji, zarządzanie zmianą	2
Wy14	System wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności. Inkubatory przedsiębiorczości. Ośrodki innowacji. Perspektywy rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	2
Wy15	Podsumowanie- test końcowy	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. techniki multimedialne (prezentacja)
N2. dyskusja
N3. studia przypadku

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1=P		
P	PEU_W01, PEU_W02, PEU_K01, PEU_K02	Zaliczenie pisemne- test

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Cieślak J.,: Przedsiębiorczość dla ambitnych. Jak uruchomić własny biznes, Wydawnictwa Akademickie i profesjonalne, Warszawa 2008.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Duraj, J., Papiernik-Wojdera, M, . *Przedsiębiorczość i innowacyjność*. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2010
[2] Drucker P.F.: *Natchnienie i fart czyli innowacja i przedsiębiorczość*. Wydawnictwo EMKA, 2004

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Jagoda Mrzyglocka- Chojnacka, jagoda.mrzyglocka-chojnacka@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Podstawy technologii chemicznej				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Fundamentals of chemical technology				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	wszystkie kierunki Wydziału Chemicznego				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	I stopień, II stopień- semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30			30	
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90			60	
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę / egzamin (dla II stopnia w j. angielskim)			zaliczenie na ocenę	
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3			2	
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)				2	
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3			1,5	
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii ogólnej: właściwości substancji, stechiometria 2. Znajomość chemii fizycznej: termodynamika, kinetyka 3. Znajomość matematyki: różniczkowanie, całkowanie, równania różniczkowe					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie z podstawowymi pojęciami i prawami z zakresu technologii chemicznej. C2 Zapoznanie z bilansem materiałowym i cieplnym procesu. C3 Zapoznanie z właściwościami fizykochemicznymi substancji i sposobami ich oceny. C4 Zapoznanie z obliczeniami inżynierskimi procesu chemicznego. C5 Nauczenie wykonywania prostych projektów z wykorzystaniem Arkusza kalkulacyjnego i odpowiednich programów komputerowych					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 - zna podstawowe zasady technologiczne

PEU_W02 - zna zasady sporządzania bilansu materiałowego i energetycznego

PEU_W03 - zna sposoby przewidywania właściwości fizykochemicznych substancji

PEU_W04 - zna podstawy obliczania składu i temperatury układu reagującego

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 - potrafi sięgać do źródeł danych o właściwościach substancji

PEU_U02 – potrafi sporządzać proste bilanse materiałowe i energetyczne oraz przeprowadzać ich analizę

PEU_U03 – potrafi wykonywać proste obliczenia inżynierskie

PEU_U04 - potrafi posługiwać się profesjonalnym oprogramowaniem komputerowym służącym do prostych obliczeń inżynierskich oraz symulowania wybranych procesów

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Pojęcia podstawowe: Proces technologiczny, koncepcja chemiczna metody, koncepcja technologiczna metody. Omówienie zasad technologicznych: zasada najlepszego wykorzystania różnic potencjałów, zasada najlepszego wykorzystania surowców, zasada najlepszego wykorzystania energii, zasada najlepszego wykorzystania aparatury, zasada umiaru technologicznego. Operacje jednostkowe.	2
Wy2	Bilans materiałowy procesu chemicznego: zasada zachowania masy, zasada zachowania atomów, zasada zachowania energii. Analiza bilansu materiałowego procesów w stanie ustalonym. Bilans materiałowy układów z reakcją chemiczną. Stopień przemiany w stechiometrycznej i nie stechiometrycznej mieszaninie reagentów. Wydajność procesu. Schemat procesu, symulacja diagramów strumieniowych. Programy komputerowe służące do symulacji procesów chemicznych.	2
Wy3	Bilans energetyczny. Podstawowe pojęcia: układ, zmienne stanu układu, stan układu. Zasada zachowania energii, składowe energii układów: energia wewnętrzna, praca, ciepło, entalpia. Obliczanie zmian entalpii. Entalpia reakcji. Wpływ temperatury i ciśnienia na entalpię reakcji.	2
Wy4	Gaz doskonały: równanie stanu gazu doskonałego, właściwości. Współczynnik ściśliwości. Praca sprężania i ekspansji gazów. Przemiana politropowa. Bilanse w stanie nieustalonym. Klasyfikacja procesów chemicznych, typy bilansów.	2
Wy5	Właściwości substancji chemicznych. Źródła informacji technologicznych – bazy danych. Fazy skondensowane. Przewidywanie właściwości fizykochemicznych: gęstość, lepkość, parametry krytyczne. Właściwości termodynamiczne. Metoda inkrementów grupowych lub atomowych, metoda stanów odpowiadających sobie. Stan krytyczny materii.	2
Wy6	Gaz rzeczywisty. Odchylenia od stanu doskonałego. Współczynnik ściśliwości dla gazów rzeczywistych. Równania stanu gazu rzeczywistego. Współczynnik acentryczny. Mieszanki gazów rzeczywistych.	2
Wy7	Lotność i współczynnik lotności gazów. Definicja lotności i współczynnika lotności. Równania do obliczeń współczynnika lotności. Współczynnik lotności składnika mieszaniny gazów. Reguła Lewisa-Randalla. Wyznaczanie współczynników aktywności metodami udziałów grupowych. Równowagi fazowe. Funkcje odchylenia od stanu idealnego.	2
Wy8	Reakcja chemiczna. Stechiometria; stężenie, stopień przereagowania odniesiony do stężenia oraz do strumienia molowego (zmiana objętości). Kierunek reakcji;	2

	eliminowanie reakcji składowych w ramach chemicznej koncepcji procesu. Obliczenia składu (bieg reakcji do końca).	
Wy9	Skład w stanie równowagi. Stała równowagi. Zależność temperaturowa stałej równowagi. Reakcje ze zmianą liczby moli; wpływ ciśnienia; zabiegi technologiczne (nadmiar reagenta, zmniejszanie stężenia – przykłady). Obliczenia składu równowagowego na wybranych przykładach.	2
Wy10	Równanie kinetyczne. Szybkość reakcji elementarnej; zależność od stężenia. Reakcje elementarne nieodwracalne i odwracalne; rozwiązywanie odpowiednich równań różniczkowych. Stała szybkości. Zmienność składu w czasie. Szybkość reakcji realnej; pełny model kinetyczny, opisy uproszczone. Przybliżenie stanu równowagi i przybliżenie stanu stacjonarnego. Przykłady reakcji złożonych. Wykorzystanie danych eksperymentalnych.	2
Wy11	Reaktor zbiornikowy. Układ o pracy okresowej; doskonałe mieszanie, warunki nieustalone, związek objętości ze stopniem przereagowania i czasem reakcji. Układ przepływowy; równanie ciągłości składnika, doskonałe mieszanie, stan ustalony, równanie projektowe reaktora zbiornikowego przelewowego, umowy czas reakcji.	2
Wy12	Reaktor rurowy. Równanie projektowe układu typu tłokowego w stanie ustalonym. Porównanie objętości i stopnia przereagowania w reaktorach o pracy ciągłej: zbiornikowym i rurowym.	2
Wy13	Oszacowanie składu i temperatury badanego układu. Bilans ciepła. Przykłady. Założenie adiabatyczności.	2
Wy14	Kolokwium zaliczeniowe I	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe II	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć – projekt		Liczba godzin
Pr1	Zajęcia wprowadzające, zapoznanie z wykorzystywanym oprogramowaniem komputerowym. Zasady tworzenia bilansu materiałowego bez reakcji chemicznej.	2
Pr2	Symulacja wybranych procesów - bilans materiałowy bez reakcji chemicznej, ograniczenia procesu.	2
Pr3	Symulacja wybranych procesów - bilans materiałowy, zawracanie strumieni. Projekt I.	2
Pr4	Zasady tworzenia bilansu materiałowego procesów z reakcjami chemicznymi.	2
Pr5	Symulacja wybranych procesów - bilans materiałowy z reakcjami równoległymi. Projekt II.	2
Pr6	Powtórzenie materiału. Omówienie projektów.	2
Pr7	Kolokwium I.	2
Pr8	Analiza procesu chemicznego z uwzględnieniem kinetyki - reakcje elementarne, obliczenia stężeń wybranych reagentów, czas niezbędny do osiągnięcia stanu równowagi w badanych układach.	2
Pr9	Analiza procesu chemicznego z uwzględnieniem kinetyki - reakcje złożone, szacowanie rzędu reakcji oraz parametrów kinetycznych na podstawie danych eksperymentalnych.	2
Pr10	Objętościowe właściwości gazów wyznaczane z równań stanu gazu rzeczywistego trzeciego stopnia. Projekt III.	2
Pr11	Objętościowe właściwości gazów wyznaczane z równania stanu gazu rzeczywistego Lee-Keslera.	2
Pr12	Funkcje odchylenia od stanu doskonałego: energia swobodna, entalpia, entalpia swobodna, entropia, lotność. Projekt IV.	2
Pr13	Wpływ ciśnienia i temperatury na przebieg procesu równowagowego.	2

Pr14	Omówienie projektów. Kolokwium II.	2
Pr15	Kolokwium poprawkowe.	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną N2. Arkusz kalkulacyjny Excel N3. Program komputerowy Polymath N4. Oprogramowanie komputerowe służące do symulacji procesów chemicznych (ChemCAD lub Aspen Plus)		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W03	Kolokwia zaliczeniowe I i II, egzamin
F1 (projekt)	PEU_U01 – PEU_U04	Kolokwium I
F2 (projekt)	PEU_U01 – PEU_U04	Kolokwium II
P (projekt) = (F1 + F2) / 2		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] S. Kucharski, J. Głowiński, Podstawy obliczeń projektowych w technologii chemicznej, 3 wyd., Oficyna Wyd. PWr, Wrocław 2010 [2] J. Szarawara, J. Piotrowski, Podstawy teoretyczne technologii chemicznej, WNT, Warszawa 2010		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [1] R.C. Reid, J.M. Prausnitz, B.E. Poling, The properties of gases and Liquids, 4th ed., McGraw-Hill, New York 1987 [2] Praca zbiorowa, Przykłady i zadania do przedmiotu Podstawy technologii chemicznej, Oficyna Wyd. PWr, Wrocław 1991 [3] W. Ufnalski, Wprowadzenie do termodynamiki chemicznej, Oficyna Wyd. PW, Warszawa 2004 [4] H.S. Fogler, Elements of Chemical Reaction Engineering, Fourth Ed., Prentice Hall PTR, New Jersey, 2005. [5] D. M. Himmelblau, J. B. Riggs, Basic Principles and Calculations in Chemical Engineering, Seventh Ed., Prentice Hall PTR, New Jersey, 2004.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Prof. dr hab. inż. Józef Hoffmann, jozef.hoffmann@pwr.edu.pl Dr inż. Ewelina Ortyl, ewelina.ortyl@pwr.wroc.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Polimery w medycynie				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Polymers in Medicine				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Kurs chemii organicznej					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 – omówić polimery stosowane w medycynie					
C2 opisać specyfikę polimerów					
C3 pokazać jak można projektować nowe elementy w medycynie z polimerów					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W04 poznać metody analizy chemicznej, fiz-chem oraz biochemicznej produktów stosowanych w medycynie					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U03 potrafić dobrać narzędzia do praktycznej analizy wyrobów polimerowych					
Z zakresu kompetencji społecznych:					
PEU_K01 – współpraca w grupie					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - wykład				Liczba godzin	
Wy1	Historia polimerów, definicje, otrzymywanie, właściwości			2	
Wy2	Polimery i kopolimery w fazie skondensowanej, mieszaniny, przejścia fazowe, temperatury, powierzchnie			2	
Wy3	Zjawisko transportu w polimerach, dyfuzja fickowska i anormalna, pęcznienie			2	
Wy4	Sztuczne organy: nerka, wątroba, skóra, płuca			2	

Wy5	Układy spowalnianego dozowanie leków, ruszta do inżynierii tkankowej	2
Wy6	Polimery w technologiach otrzymywania leków: sorbenty i membrany	2
Wy7	Polimerowe materiały pomocnicze w medycynie	2
W8	Kolokwium	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykłady N2. Konsultacje		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	W04, U03, K01	Kolokwium
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] M.Bryjak, I.Gancarz, Polymers in medicine, wyd PWr 2010		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> 1] L.H.Sperling, Introduction to physical polymer science [2] F.Billmayer, Textbook of polymer science		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Prof. Marek Bryjak (marek.bryjak@pwr.edu.pl) Dr. Piotr Cyganowski (Piotr.cygnowski@pwr.edu.pl)		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Pomiary w aparaturze procesowej				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Measurement in chemical equipment				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia, Inżynieria chemiczna i procesowa*, Chemia i inżynieria materiałów, Technologia chemiczna				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	I stopień*, II stopień - semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3		1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Kompetencje w zakresie matematyki i fizyki potwierdzone pozytywnymi ocenami na świadectwie ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studenta z podstawową wiedzą dotyczącą pojęć metrologii, teorii błędów i teorii niepewności pomiarów, przyrządów pomiarowych do pomiaru wartości średniej i skutecznej prądów i napięć.					
C2 Uświadomienie studentowi możliwości stosowania układów pomiarowych realizujących różne metody pomiarowe do pomiaru podstawowych wielkości elektrycznych i nieelektrycznych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01: Zna podstawowe pojęcia metrologii, system jednostek miar i organizację służby miar w Polsce.					
PEU_W02: Ma wiedzę na temat stosowania i obliczania niepewności pomiarowej typu A, typu B, niepewności łącznej oraz rozszerzonej.					
PEU_W03: Zna budowę, zasadę działania oraz charakterystyki przetwarzania najczęściej spotykanych przetworników pomiarowych. Zna zasady przetwarzania wielkości fizycznych na wielkości elektryczne.					
PEU_W04: Ma podstawową wiedzę w zakresie właściwości dynamicznych czujników i przetworników pomiarowych. Zna modele matematyczne czujników i przetworników					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01: Potrafi wykonać pomiary wielkości mierzonych przyrządami analogowymi i cyfrowymi i umie opracować wynik pomiaru stosując teorię niepewności.					
PEU_U02: Ma umiejętności obsługi oscyloskopu w pomiarach napięć sinusoidalnych i odkształconych dla wysokich częstotliwości. Potrafi obliczać niepewności pomiarów pośrednich					

zmierzonych wielkości.		
PEU_U03: Potrafi prawidłowo dobrać narzędzie pomiarowe do pomiaru wielkości nieelektrycznych		
PEU_U04: Potrafi wykorzystać narzędzia do pomiaru temperatury, ciśnienia, naprężenia, drgań – wibracji, wilgotności, składu chemicznego, natężenia przepływu gazów i cieczy.		
PEU_U05: Posiada umiejętności pozwalające na ocenę wpływu czynników zewnętrznych na wynik pomiaru. Potrafi oszacować błąd metody pomiarowej i wprowadzić poprawkę		
Z zakresu kompetencji społecznych:		
PEU_K01: Rozumie potrzebę pracy w zespole, jest świadomy odpowiedzialności za wykonywaną pracę.		
PEU_K02: Wyszukuje informacje oraz potrafi podać je krytycznej analizie.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawowe pojęcia metrologii. Rys historyczny ewolucji jednostek miar. Organizacja służby metrologicznej w Polsce.	2
Wy2	Błędy pomiarów przyrządami analogowymi i cyfrowymi. Klasy i błędy narzędzi pomiarowych. Błędy systematyczne, przypadkowe i omyłki.	2
Wy3	Niepewności pomiarów. Niepewności typu A, typu B. Niepewność łączna. Rozkłady statystyczne: normalny i Studenta.	2
Wy4	Niepewności pomiarów bezpośrednich. Niepewności pomiarów pośrednich.	2
Wy5	Przykłady obliczeniowe – wyznaczanie niepewności pomiarów.	2
Wy6	Pomiary mocy	2
Wy7	Przetwarzanie wielkości nieelektrycznych na sygnał elektryczny – zagadnienia ogólne. Analogowo-cyfrowe przetworniki wielkości nieelektrycznych	2
Wy8	Przetworniki tensometryczne, pomiar momentu skręcającego, pomiary sił	2
Wy9	Pomiary natężenia przepływu gazów i cieczy. Pomiary ciśnień	2
Wy10	Pomiary pH-metryczne i konduktometryczne, Pomiary składu chemicznego	2
Wy11	Pomiary wilgotności.	2
Wy12	Pomiary przemieszczenia liniowego i kątownego, pomiary drgań	2
Wy13Wy14	Pomiary temperatury, skala temperatur, metody pomiaru, Termometry rezystancyjne i termoelektryczne, Metody pomiaru temperatury ciał stałych, gazów i cieczy Pomiary temperatury w urządzeniach przemysłowych	4
Wy15	Podsumowanie i zaliczenie przedmiotu	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Prezentacja regulaminu BHP i regulaminu wewnętrznego laboratorium. Ustalenie zasad zaliczenia przedmiotu. Nauka zapisu wyniku pomiaru.	2
La2	Zastosowanie przyrządów analogowych do pomiaru napięć i prądów. Wyznaczanie błędów względnych i bezwzględnych pomiaru. Określanie niepewności wyniku pomiaru.	2
La3	Zastosowanie przyrządów cyfrowych do pomiaru napięć i prądów. Wyznaczanie błędów względnych i bezwzględnych pomiaru. Określanie niepewności wyniku pomiaru.	2
La4	Pomiary sygnałów sinusoidalnych i odkształconych za pomocą oscyloskopu.	2
La5	Poznanie podstawowych pojęć z zakresu statystyki i rachunku prawdopodobieństwa stosowanych w ocenie dokładności pomiarów z błędami przypadkowymi.	2
La6	Pomiary mocy w układzie jednofazowym.	2
La7	Pomiary częstotliwości i przesunięcia fazowego.	2
La8	Pomiary temperatur – wyznaczanie charakterystyk przetworników temperatury	2

La9	Pomiary tensometryczne – właściwości przetworników, badanie przetworników siły	2
La10	Pomiary ciśnień	2
La11	Pomiary pH oraz konduktywności cieczy	2
La12	Pomiary przepływu gazu	2
La13	Pomiary wilgotności	2
La14	Wyznaczanie cech czujników zbliżeniowych (odległości) i przetworników przemieszczenia liniowego i kąтового.	2
La15	Zaliczenie i uzupełnienie zaległości laboratoryjnych	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład tradycyjny, prezentacje multimedialne N2. Laboratorium – sprawdzenie wiadomości w formie kartkówek i odpowiedzi ustnych, przygotowanie sprawozdania, konsultacje		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1 (W)	PEU_W01, PEU_W02, PEU_W03, PEU_W04	
P (W) = F1 (W)		
F1 (L)	PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_U04, PEU_U05	Sprawdzenie i ocena przygotowania do ćwiczeń laboratoryjnych
F2 (L)	PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_U04, PEU_U05	Aktywność na zajęciach laboratoryjnych
F3 (L)	PEU_U01, PEU_U02, PEU_U03, PEU_U04, PEU_U05	Ocena sprawozdań z wykonanych ćwiczeń
P=0,2F1+0,2F2+0,6F3		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Chwaleba A., Poniński M., Siedlecki A.: Metrologia elektryczna., WNT Warszawa, 2003		
[2] Koczela Danuta (red.), Miernictwo elektryczne. Ćwiczenia laboratoryjne, (elektrotechnika) dydaktyka, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2001		
[3] Marcyniuk A. , Podstawy Metrologii elektrycznej, WNT, Warszawa, 1994		
[4] Derlecki S., Metrologia elektryczna i elektroniczna, Podręczniki Akademickie- Pol. Łódźka, 2010		
[5] Kalus-Jęcek B., Wzorce wielkości elektrycznych i ocena niepewności pomiarów, Wyd. Pol. Łódzkiej, Łódź, 2000		
[6] www.imnipe.pwr.edu.pl		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Piotrowski J., Podstawy miernictwa, WNT, Warszawa, 2002		
[2] Sydenham P.H., Podręcznik Metrologii, WKiŁ, Warszawa, 1990		
[3] Tumański S. Technika Pomiarowa, WNT, Warszawa, 2007		
[4] Lisowski M., Podstawy metrologii, Of. Wyd. Pol. Wrocławskiej, Wrocław, 2011		
[5] Czajewski J., Podstawy metrologii elektrycznej, OW Pol. Warszawskiej, Warszawa, 2008		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Daniel Dusza, daniel.dusza@pwr.edu.pl		

Politechnika Wroclawska WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim		Praca dyplomowa I			
Nazwa w języku angielskim		Graduate laboratory I			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		wszystkie kierunki Wydziału Chemicznego			
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Stopień studiów i forma:		II stopień, stacjonarna			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu					
Grupa kursów		NIE			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			60		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			120		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			4		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			4		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)			3		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI					
1. Wiedza teoretyczna i praktyczna niezbędna dla studiowanego kierunku studiów					
Potrafi przeprowadzić rozeznanie literaturowe z zakresie konkretnego problemu naukowo-badawczego.					
Zna podstawy planowania i przeprowadzania badań naukowych.					

CELE PRZEDMIOTU	
C1	Zapoznanie z podstawową metodologią pracy naukowej
C2	Nabywanie umiejętności korzystania z literatury naukowej i innych źródeł wiedzy.
C3	Nauczanie selekcjonowania i porządkowania wiedzy pod kątem konkretnego tematu.
C4	Poszerzenie wiedzy w specjalistycznym zakresie w ramach studiowanego kierunku

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 – zna rodzaje źródeł wiedzy naukowej i fachowej,

PEU_W02 – ma pogłębioną wiedzę w zakresie tematu pracy dyplomowej.

Z zakresu umiejętności:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_U01 – potrafi gromadzić i weryfikować informacje przydatne do poznania określonego zagadnienia,

PEU_U02 – potrafi łączyć i uogólniać informacje pochodzące z różnych źródeł,

PEU_U03 – potrafi w sposób syntetyczny i krytyczny opracować zgromadzone informacje,

TREŚCI PROGRAMOWE**Forma zajęć - laboratorium****Liczba godzin**

La 1-15	Indywidualna praca studenta według harmonogramu uzgodnionego z Opiekunem pracy dyplomowej.	60
Suma godzin		60

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1	konsultacje

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01 – PEU_W02 PEU_U01 – PEU_U03	ocena ilości i jakości wyników pracy studenta

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

Literatura naukowa i fachowa wskazana przez Opiekuna przedmiotu i/lub znaleziona przez studenta.

OPIEKUN PRZEDMIOTU

(Tytuł, Imię, Nazwisko, adres e-mail)

Opiekunowie poszczególnych kursów Praca dyplomowa I

Przygotowanie karty: Dr hab inż. Piotr Rutkowski, prof. uczelni

piotr.rutkowski@pwr.wroc.pl

Politechnika Wroclawska WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim		Praca dyplomowa II			
Nazwa w języku angielskim		Graduate laboratory II			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		wszystkie kierunki Wydziału Chemicznego			
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Stopień studiów i forma:		II stopień, stacjonarna			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu					
Grupa kursów		NIE			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			210		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			300		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			10		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			10		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)			8,5		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI					
1. Wiedza teoretyczna i praktyczna niezbędna dla studiowanego kierunku studiów					
CELE PRZEDMIOTU					
C1	Zapoznanie z podstawową metodologią pracy naukowej				
C2	Zdobycie umiejętności planowania, przeprowadzania i opracowywania wyników eksperymentów naukowych				
C3	Poszerzenie wiedzy w specjalistycznym zakresie w ramach studiowanego kierunku				
C4	Zainspirowanie studenta do wytyczania kierunków swojego dalszego rozwoju i stałego samokształcenia się.				
C5	Pogłębienie umiejętności tworzenia pisemnego opracowania prezentującego dotychczasowy stan wiedzy oraz własne osiągnięcia w zakresie tematu pracy dyplomowej.				

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Z zakresu wiedzy: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_W01 – zna rodzaje źródeł wiedzy naukowej i fachowej, PEU_W02 – ma wiedzę teoretyczną i praktyczną niezbędną do wykonania pracy dyplomowej,		
Z zakresu umiejętności: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_U01 – potrafi przeprowadzić eksperymenty / wykonać projekt /stworzyć oprogramowanie oraz opracować wyniki i wyciągnąć wnioski ze swoich dokonań, PEU_U02 – potrafi przygotować pisemne opracowanie na temat wybranego zagadnienia naukowego i własnego wkładu do tego zagadnienia, PEU_U03 – potrafi wyszukiwać nowe i rozwijać swoje dotychczasowe zainteresowania i umiejętności.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La 1-15	Indywidualna praca studenta według harmonogramu uzgodnionego z Opiekunem pracy dyplomowej.	60
Suma godzin		60
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1	konsultacje	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01 – PEU_W02 PEU_U01 – PEU_U03	ocena ilości i jakości wyników pracy studenta po przedłożeniu opiekunowi końcowej, pisemnej wersji opracowania pt: Praca dyplomowa
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
Literatura naukowa i fachowa wskazana przez Opiekuna przedmiotu i/lub znaleziona przez studenta.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (Tytuł, Imię, Nazwisko, adres e-mail)		
Opiekunowie poszczególnych kursów Praca dyplomowa II Przygotowanie karty: Dr hab inż. Piotr Rutkowski, prof. uczelni piotr.rutkowski@pwr.wroc.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Kontrola produkcji i zarządzanie jakością				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Production control and quality management				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Technologia chemiczna*, Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Technology of fine chemicals*, Medicinal chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	TAK				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt*	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15			15	
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30			60	
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę			zaliczenie na ocenę	
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1			2	
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)				2	
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65			0,75	
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
Brak					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z podstawową terminologią, pojęciami i definicjami z zakresu zarządzania jakością i narzędziami jej doskonalenia					
C2 Przedstawienie zagadnień dotyczących Koncepcji Zrównoważonego Rozwoju, Zielonej Chemii, Programów Ekologicznych i oddziaływania produktu/technologii/procesu na środowisko naturalne.					
C3 Zdobycie wiedzy z zakresu organizacji i zarządzania procesem produkcyjnym					
C4 Zrozumienie istoty i roli kształtowania i zarządzania jakością w procesie produkcyjnym oraz metod i procesów jej doskonalenia.					
C5 Uzyskanie podstawowej wiedzy dotyczącej produktu, jego cyklu życia i efektywnego systemu zarządzania produkcją - od surowców po produkt końcowy.					
C6 Wiedza na temat znaczenia jakości produktów i rola marki w marketingu					
C7 Prezentacja zagadnień dotyczących rozwoju zrównoważonych technologii i stosowania w praktyce systemów zarządzania jakością.					
C8 Zrozumienie istoty i roli zarządzania jakością w procesie produkcyjnym oraz opracowanie podstawowej dokumentacji z tego zakresu.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

- PEU_W01 – zna kluczowe pojęcia, terminologię i definicje jakości, posiada wiedzę z zakresu podstawowych zasad zarządzania przedsiębiorstwem chemicznym
- PEU_W02 – posiada wiedzę i potrafi opisać Systemy Zarządzania jakością zgodne z ISO serii 9000, zna podstawową dokumentację z tego zakresu oraz potrafi posługiwać się narzędziami doskonalenia jakości
- PEU_W03 – posiada wiedzę na temat Zrównoważonego Rozwoju, Zielonej Chemii oraz dokumentów dotyczących globalnej polityki zrównoważonego rozwoju, zna Programy Ekologiczne
- PEU_W04 – zna kluczowe pojęcia i zagadnienia z zakresu organizacji systemu produkcyjnego i zarządzania produkcją
- PEU_W05 – posiada wiedzę dotyczącą produktu, jego cyklu życia, zna zakres odpowiedzialności producenta za produkt i posiada wiadomości dotyczące stałego polepszania jego jakości
- PEU_W06 – ma wiadomości na temat doskonalenia procesów technologicznych i auditu zarządzania technologią oraz stałego polepszania produktów i produktywności procesów wytwarzania w myśl nowoczesnego systemu zarządzania produkcją
- PEU_W07 - ma wiedzę na temat marketingowych aspektów jakości produktów

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 – potrafi wykorzystać w praktyce wiedzę z zakresu zarządzania jakością produkcji i organizacji systemu produkcyjnego
- PEU_U02 – posiada wiedzę i umiejętności w zakresie stosowania wybranych narzędzi jakości oraz oceny zdolności procesu produkcyjnego
- PEU_U03 – posiada wiedzę i potrafi wykorzystać ją w zakresie wdrażania systemów zarządzania jakością oraz zna podstawową dokumentację z tego zakresu.

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEU_K01 - jest gotów do samodzielnego opracowania księgi jakości i procedur systemowych zgodnych z ISO 9001
- PEU_K02 - ma świadomość korzyści płynących z wdrożenia systemu zarządzania jakością w przedsiębiorstwie

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Jakość, geneza, podstawowe pojęcia, definicje	1
Wy2	Systemy zarządzania jakością - ISO serii 9000	2
Wy3	Zasady Zrównoważonego Rozwoju, System EMAS, Programy ekologiczne, „Responsible and Care”, Czystsza Produkcja, Czystsza Technologia, Zielona Chemia	2
Wy4	Narzędzia i techniki doskonalenia jakości	2
Wy5	Organizacja i zarządzanie procesem produkcyjnym	2
Wy6	Produkt – cykl życia produktu	2
Wy7	Lean Manufacturing, Benchmarking, Controlling, Kaizen	2
Wy8	Marketingowe aspekty jakości produktu, marka i jej pozycja na rynku	2
Suma godzin		15
Forma zajęć - projekt		Liczba godzin
Proj1	Wprowadzenie, organizacja, omówienie zakresu zajęć	2
Proj2	Struktura Księgi Jakości zgodnie z zasadami normy ISO 9001 dotyczącymi nadzoru nad dokumentacją	2
Proj3	Wymagana dokumentacja zgodnie z ISO 9001. Porównanie normy ISO 9001:2008 i 9001:2015	2
Proj4	Procedury jakości i wymagania dotyczące dokumentowanych informacji zgodnie z normą ISO 9001	2
Proj 5	Narzędzia i metody doskonalenia jakości – praktyczne zastosowanie	2
Proj6	Narzędzia i metody doskonalenia jakości – praktyczne zastosowanie	2

Proj7	Narzędzia i metody doskonalenia jakości – praktyczne zastosowanie	2
Proj8	Przedłożenie projektu w formie opracowanej wymaganej dokumentacji zgodnie z normą ISO 9001	1
	Total hours	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. wykład z prezentacją multimedialną N2. samodzielne przygotowanie i przedstawienie prezentacji multimedialnej		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
C (wykład)	PEU_W01 – PEU_W07 PEU_K01-PEU_K02	Egzamin
F (projekt)	PEU_U01-PEU_U03 PEU_K01-PEU_K02	Przedłożenie projektu w formie opracowanej wymaganej dokumentacji zgodnie z normą ISO 9001
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Sujak-Cyruł B., Quality management systems: an introduction to the project of documenting and audit of quality management systems, Wrocław University of Technology, Łódź: PRINTPAP, 2011.		
[2] Oakland J.S., Total Quality Management. Text with cases. Butterworth-Heinemann, Oxford, 2003.		
[3] Kloppenborg T.J., Petrick J.A., Managing project quality, Vienna, Va.: Management Concepts, 2002.		
[4] Windsor S.E., An introduction to green process management, Milwaukee, Wis.: ASQ Quality Press, cop. 2011.		
[5] Tague N. R., The quality toolbox, Milwaukee, Wis.: ASQ Quality Press, 2005.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Łańcucki J., Podstawy Kompleksowego Zarządzania Jakością TQM, Poznań: Wyd. AE, 2006.		
[2] Hamrol A., Mantura W., Zarządzania jakością, teoria i praktyka, Poznań: PWN, 1999.		
[3] Nowosielski S., Zarządzanie produkcją, Wrocław: Wyd. AE, 2001.		
[4] Sosnowska A., Zarządzanie nowym produktem, Warszawa: SGH, 2000.		
[5] Żuchowski J., Łagowski E., Narzędzia i metody doskonalenia jakości, Radom: Wyd. Pol. Radomskiej, 2004.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
dr inż. Marta Huculak-Mączka (marta.huculak@pwr.edu.pl) i zespół pracowników i doktorantów Z-14		

Wydział Chemiczny					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Racjonalne projektowanie leków				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Rational drug design				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Biotechnologia i Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Bioinformatics, Medicinal Chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość podstaw chemii organicznej
2. Znajomość podstaw biochemii

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studentów z podstawami projektowania leków.
C2 Poznanie ekonomicznych aspektów projektowania leków.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

- PEU_W01 – zna podstawowe zasady projektowania leków,
PEU_W02 – potrafi dobrać odpowiednią technikę projektowania leku w zależności od poziomu wiedzy na temat procesu fizjologicznego,
PEU_W03 – ma podstawową wiedzę o kosztach i horyzoncie czasowym projektowania leków,
PEU_W04 – rozumie fizjologiczne i ekonomiczne skutki stosowania leków.

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 – potrafi zaproponować sposób zaprojektowania leku na wybraną chorobę.

TREŚCI PROGRAMOWE		
	Forma zajęć - wykład	Liczba godzin
Wy1	Economics of drug design and development. Cost and time required to introduce new drug to the market. Generic drugs. Globalization.	2
Wy2	Randomized screening. Historical perspective. Illustration of the opinion of L. Pasteur „Fortune favors prepared minds”. Case studies.	2
Wy3	Natural products as a source of drugs. History of the discovery of aspirin, morphine, artemisinin, quinine, penicillin and taxol. Current trends in natural drug research.	2
Wy4	Choice of the target. HIV as an example for choice of the target for drug design.	2
Wy5	Theory of structural analogy. Historical perspective (sulfonamides). Direct similarity versus topological one with analogs of morphine and anti-influenza drugs as examples.	2
Wy6	Theory of structural analogy. Chemical outlook, tricks and “magic methods”. Peptidomimetics.	2
Wy7	Covalent drugs. Overview of functional groups able for irreversible bonding with proteins. Techniques of design of covalent drugs. Case studies.	2
Wy8	Transition-state analogues. Techniques used for the identification of transition state. Pauling's theory of the course of enzymatic reaction. Construction of transition-state analogues. Computer-aided techniques.	2
Wy9	Topological conformity. Antagonists and agonists. Natural peptides as scaffolds.	2
Wy10	QSAR models. Analysis of inhibitory activity using Hansh and Wilson models.	2
Wy11	Three-dimensional structure of receptors as a basis for drug design. Construction of pharmacophore. Computer-aided methods for drug design – QSAR and molecular modeling. Receptor flexibility.	2
Wy12	Selective complexation enzyme inhibitors. The analysis of forces governing the ligand-protein binding.	2
Wy13	Structure-based drug design. The use of protein crystal structure and molecular modelling tools for drug design.	2
Wy14	Drug targeting and delivery. Prodrugs. Engineered metabolic activation. Targeted enzyme prodrug therapy.	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. wykład z prezentacją multimedialną N2. Praca własna		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01 do PEU_W04 PEU_U01	Kolokwium zaliczeniowe

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] K. M. Merz, Drug Design, structure and Ligand-Based Approaches, Cambridge University Press, 2010
- [2] Medicinal Chemistry and Drug Design, Intech (open access), 2012

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [3] Design of Drugs: Basic Principles and applications, ed. J. H. Poupaert, Marcel Dekker, 2002
- [4] The Organic Chemistry of Drug Design and Drug Action, Academic Press, 2004
- [5] Virtual Screening, ed. M. O. Taha, Intech (open access), 2012
- [6] Drug Development – A Case study Based Insight intor Modern Startegies, Intech (open access), 2011

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Łukasz Berlicki, lukasz.berlicki@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Recykling materiałów				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Recycling of materials				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia i inżynieria materiałów*				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	I / II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu	Grupa kursów				TAK
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Chemia Ogólna					
\C1 Zapoznanie studentów z podstawową terminologią dotyczącą zagospodarowania odpadów. C2 Zapoznanie studentów ze strukturą odpadów i systemach ich zbierania. C3 Zapoznanie studentów z podstawowymi metodami zagospodarowania odpadów. C4 Wzbudzenie świadomości ekologicznej.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_W01 – Zna podstawową terminologię dotyczącą zagospodarowania odpadów.					
PEU_W02 – Ma podstawowe wiadomości o symbolach i oznaczeniach stosowanych do znakowania materiałów pod kątem recyklingu.					
PEU_W03 – Ma podstawową wiedzę o systemach zbiórki oraz rozdziału materiałów odpadowych.					
PEU_W04 – Zna podstawowe uwarunkowania prawne dotyczące recyklingu materiałów.					
Z zakresu kompetencji społecznych:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_K01 – Jest świadoma zagrożeń wynikających ze złej gospodarki odpadami.					
TREŚCI PROGRAMOWE					

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Selektywne systemy zbiórki odpadów. Podział, definicja i źródła odpadów komunalnych i niebezpiecznych. Zasady gospodarki odpadami, podstawowe definicje związane z gospodarką odpadami. Logistyka powtórnego zagospodarowania odpadów, jej wady i zalety, problemy. Przykłady.	2
Wy2	Klasyfikacja, oznakowanie materiałów. Ogólny podział znaków i symboli graficznych używanych do oznaczenia opakowań, znaki przydatności do recyklingu, znaki systemu organizacyjno-prawnego, znaki wskazujące na prawidłowe postępowanie z odpadami.	2
Wy3	Gospodarka odpadami w Polsce 1. Recykling materiałowy – definicja, elementy systemu recyklingu materiałowego, bariery w procesie recyklingu, kryteria przydatności do recyklingu materiałowego.	2
Wy4	Gospodarka odpadami w Polsce 2. Recykling materiałowy – normy europejskie (obowiązujące w Polsce), metale ciężkie w surowcach z recyklingu, recykling opakowań z papieru i tektury, recykling opakowań szklanych, recykling opakowań metalowych, recykling opakowań z drewna, recykling opakowań wielomateriałowych.	2
Wy5	Gospodarka odpadami w Polsce 3. Recykling materiałowy recykling opakowań z tworzyw sztucznych.	2
Wy6	Gospodarka odpadami w Polsce 4. Recykling surowcowy – definicja, kryteria przydatności do recyklingu surowcowego, wady, zalety. Procesy termiczne i solwalityczne wykorzystywane w recyklingu surowcowym, przykłady.	2
Wy7	Biologiczne przetwarzanie odpadów 1. Kompostowanie. Podstawy prawne, wady i zalety, kryteria decydujące o zastosowaniu kompostowania, ograniczenia metody, warunki kompostowania, omówienie przebiegu i parametrów procesu (pH, temperatura, drobnoustroje).	2
Wy8	Biologiczne przetwarzanie odpadów 2. Fermentacja metanowa. Definicja, podział, zalety, wady, różnice między kompostowaniem a fermentacją, etapy fermentacji, najistotniejsze parametry i drobnoustroje biorące udział w fermentacji. Metody fermentacji jedno- i dwustopniowe, zalety, wady. Substraty i produkty.	2
Wy9	Spalarnie odpadów. Podstawowe problemy spalarni odpadów, bezpieczeństwo, wady i zalety.	1
Wy10	Odpady niebezpieczne 1. Definicja, podział, pochodzenie. Metody postępowania z farmaceutykami, bateriami, lampami fluorescencyjnymi, odpadami zawierającymi rtęć, urządzeniami zawierającymi freon, elektroniką.	2
Wy11	Odpady niebezpieczne 2. Akty prawne. Postępowanie z olejami przepracowanymi. Postępowanie z pojazdami użytkowymi.	2
Wy12	Analiza cyklu życia materiałów użytkowych. Na wybranych przykładach – produkcja, eksploatacja, regeneracja (sprzęt AGD).	2
Wy13	Gospodarka odpadami na przykładach wybranych krajów.	2
Wy14	Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami. Akcje informacyjno-edukacyjne, ramy prawne, zbieranie i transport, odzysk, unieszkodliwianie.	2
Wy15	Problemy etyczne związane z produkcją i konsumpcją	2
Wy16	Zaliczenie	1
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Wykład Problemowy		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P1 (wykład)	PEU_W01- PEU_W04	kolokwium
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] Systemy recyklingu odpadów opakowaniowych w aspekcie wymagań ochrony środowiska / Hanna Żakowska, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 2008 [2] Odpady komunalne: zbiórka, recykling, unieszkodliwianie odpadów komunalnych i komunalnopodobnych, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2005 [3] Procesy logistyczne w gospodarce odpadami / Józef Bendkowski, Maria Wengierek, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, 2002 <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [4] Odzysk ciepła w procesie termicznej utylizacji odpadów medycznych / Janusz Wojciech Bujak, Oficyna Wyd. Politechniki Wrocławskiej, 2010 [5] Wybrane zagadnienia recyklingu samochodów, Jerzy Osiński, Piotr Żach, Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 2006		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Konrad Szustakiewicz, konrad.szustakiewicz@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Recykling materiałów				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Recycling of materials				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia i inżynieria materiałów*				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	I / II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	TAK				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Chemia Ogólna					
\C1 Zapoznanie studentów z podstawową terminologią dotyczącą zagospodarowania odpadów. C2 Zapoznanie studentów ze strukturą odpadów i systemach ich zbierania. C3 Zapoznanie studentów z podstawowymi metodami zagospodarowania odpadów. C4 Wzbudzenie świadomości ekologicznej.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_W01 – Zna podstawową terminologię dotyczącą zagospodarowania odpadów.					
PEU_W02 – Ma podstawowe wiadomości o symbolach i oznaczeniach stosowanych do znakowania materiałów pod kątem recyklingu.					
PEU_W03 – Ma podstawową wiedzę o systemach zbiórki oraz rozdziału materiałów odpadowych.					
PEU_W04 – Zna podstawowe uwarunkowania prawne dotyczące recyklingu materiałów.					
Z zakresu kompetencji społecznych:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_K01 – Jest świadoma zagrożeń wynikających ze złej gospodarki odpadami.					
TREŚCI PROGRAMOWE					

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Selektywne systemy zbiórki odpadów. Podział, definicja i źródła odpadów komunalnych i niebezpiecznych. Zasady gospodarki odpadami, podstawowe definicje związane z gospodarką odpadami. Logistyka powtórnego zagospodarowania odpadów, jej wady i zalety, problemy. Przykłady.	2
Wy2	Klasyfikacja, oznakowanie materiałów. Ogólny podział znaków i symboli graficznych używanych do oznaczenia opakowań, znaki przydatności do recyklingu, znaki systemu organizacyjno-prawnego, znaki wskazujące na prawidłowe postępowanie z odpadami.	2
Wy3	Gospodarka odpadami w Polsce 1. Recykling materiałowy – definicja, elementy systemu recyklingu materiałowego, bariery w procesie recyklingu, kryteria przydatności do recyklingu materiałowego.	2
Wy4	Gospodarka odpadami w Polsce 2. Recykling materiałowy – normy europejskie (obowiązujące w Polsce), metale ciężkie w surowcach z recyklingu, recykling opakowań z papieru i tektury, recykling opakowań szklanych, recykling opakowań metalowych, recykling opakowań z drewna, recykling opakowań wielomateriałowych.	2
Wy5	Gospodarka odpadami w Polsce 3. Recykling materiałowy recykling opakowań z tworzyw sztucznych.	2
Wy6	Gospodarka odpadami w Polsce 4. Recykling surowcowy – definicja, kryteria przydatności do recyklingu surowcowego, wady, zalety. Procesy termiczne i solwalityczne wykorzystywane w recyklingu surowcowym, przykłady.	2
Wy7	Biologiczne przetwarzanie odpadów 1. Kompostowanie. Podstawy prawne, wady i zalety, kryteria decydujące o zastosowaniu kompostowania, ograniczenia metody, warunki kompostowania, omówienie przebiegu i parametrów procesu (pH, temperatura, drobnoustroje).	2
Wy8	Biologiczne przetwarzanie odpadów 2. Fermentacja metanowa. Definicja, podział, zalety, wady, różnice między kompostowaniem a fermentacją, etapy fermentacji, najistotniejsze parametry i drobnoustroje biorące udział w fermentacji. Metody fermentacji jedno- i dwustopniowe, zalety, wady. Substraty i produkty.	2
Wy9	Spalarnie odpadów. Podstawowe problemy spalarni odpadów, bezpieczeństwo, wady i zalety.	1
Wy10	Odpady niebezpieczne 1. Definicja, podział, pochodzenie. Metody postępowania z farmaceutykami, bateriami, lampami fluorescencyjnymi, odpadami zawierającymi rtęć, urządzeniami zawierającymi freon, elektroniką.	2
Wy11	Odpady niebezpieczne 2. Akty prawne. Postępowanie z olejami przepracowanymi. Postępowanie z pojazdami użytkowymi.	2
Wy12	Analiza cyklu życia materiałów użytkowych. Na wybranych przykładach – produkcja, eksploatacja, regeneracja (sprzęt AGD).	2
Wy13	Gospodarka odpadami na przykładach wybranych krajów.	2
Wy14	Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami. Akcje informacyjno-edukacyjne, ramy prawne, zbieranie i transport, odzysk, unieszkodliwianie.	2
Wy15	Problemy etyczne związane z produkcją i konsumpcją	2
Wy16	Zaliczenie	1
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Wykład Problemowy		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P1 (wykład)	PEU_W01- PEU_W04	kolokwium
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] Systemy recyklingu odpadów opakowaniowych w aspekcie wymagań ochrony środowiska / Hanna Żakowska, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 2008 [2] Odpady komunalne: zbiórka, recykling, unieszkodliwianie odpadów komunalnych i komunalnopodobnych, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2005 [3] Procesy logistyczne w gospodarce odpadami / Józef Bendkowski, Maria Wengierek, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, 2002 <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [4] Odzysk ciepła w procesie termicznej utylizacji odpadów medycznych / Janusz Wojciech Bujak, Oficyna Wyd. Politechniki Wrocławskiej, 2010 [5] Wybrane zagadnienia recyklingu samochodów, Jerzy Osiński, Piotr Żach, Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 2006		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Konrad Szustakiewicz, konrad.szustakiewicz@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Informacja naukowa i techniczna				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Retrieval of scientific and technical information				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Biotechnologia, Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Bioinformatics, Medicinal Chemistry				
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			15		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			30		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			1		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			1		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)			0,7		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość technologii informatycznych

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studentów z elementami literatury naukowej
 C2 Zapoznanie studentów z literaturowymi bazami danych
 C3 Zapoznanie studentów z chemicznymi i biotechnologicznymi faktograficznymi bazami danych
 C4 Zapoznanie studentów z systemem finansowania badań naukowych
 C5 Zapoznanie studentów z etycznymi problemami w nauce

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

- PEU_W01 Student ma podstawowe wiadomości o strukturze i sposobie przygotowywania publikacji naukowych oraz najważniejszych literaturowych bazach danych
 PEU_W02 Student zna najważniejsze faktograficzne bazy danych w chemii i biotechnologii
 PEU_W03 Student zna najważniejsze agencje finansujące badania naukowe i rozwojowe
 PEU_W04 Student posiada orientację w zakresie etycznych problemów w nauce i technice

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 Student potrafi konstruować złożone pytania w literaturowych bazach danych
 PEU_U02 Student potrafi konstruować złożone pytania w faktograficznych bazach danych
 PEU_U03 Student potrafi znajdować oferty pracy, staży naukowych
 PEU_U04 Student potrafi znaleźć aktualnie realizowane granty na dany temat
 PEU_U05 Student potrafi sprawdzić czy dany tekst nie jest plagiatem

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 Student rozumie potrzebę krytycznej oceny jakości i wiarygodności informacji naukowej

PEU_K02 Student jest gotów do przestrzegania zasad etyki naukowej i poszanowania praw autorskich

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Struktura i pisanie publikacji naukowych	2
La2	Literaturowa baza Current Contents, konstrukcja zapytań	2
La3	Literaturowa baza Web of Science, Journal Citation Reports	2
La4	Granty naukowe, oferty pracy i staży, patentowe bazy danych	2
La5	Analiza danych strukturalnych z Cambridge Structural Database	2
La6	Bazy danych Beilstein-Reaxys oraz Chemical Abstracts-Scifinder	2
La7	Poszukiwanie ofert pracy i pisanie życiorysów naukowych	2
La8	Etyczne problemy w nauce	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. Wykład z prezentacją multimedialną

N2. Rozwiązywanie zadań

N3. Wykorzystywanie oprogramowania do rozwiązywania zadań

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F	PEU_U01-PEU_U05 PEU_K01, PEU_K02	Sprawozdanie końcowe (max 100 punktów)
P = 3,0 (F=50-60 punktów) 3,5 (F=61-70 punktów) 4,0 (F=71-80 punktów) 4,5 (F=81-90 punktów) 5,0 (F=91-95 punktów) 5,5 (F=96-100 punktów)		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA:**

[1] D. Ridley, Finding scientific information – information retrieval, Wiley, 2002

[2] D. Lindsay, Scientific writing = thinking in words, CSIRO Publishing, 2011

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA[1] On Being a Scientist: A Guide to Responsible Conduct in Research: Third Edition, 2009, The National Academies Press
https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK214568/pdf/Bookshelf_NBK214568.pdf**OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)**

Dr inż. Edyta Dyguda-Kazimierowicz, Edyta.Dyguda@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim	Seminarium dyplomowe + praca dyplomowa + przygotowanie do egzaminu dyplomowego				
Nazwa w języku angielskim	Graduation seminar and thesis preparation				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Wszystkie kierunki				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Stopień studiów i forma:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)					15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)					300
Forma zaliczenia					zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS					10
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					10
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)					5
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI					
1. Wiedza teoretyczna i praktyczna niezbędna dla studiowanego kierunku studiów					
CELE PRZEDMIOTU					
C1	Nabywanie umiejętności ustnego prezentowania celów i wyników swojej pracy.				
C2	Nabywanie umiejętności pisemnego opracowania wyników własnych badań.				
C3	Zapoznanie z formą publicznej dyskusji z uwzględnieniem obrony własnego stanowiska				

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 – ma pogłębioną wiedzę w zakresie tematu pracy dyplomowej.

Z zakresu umiejętności:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_U01 – potrafi zastosować narzędzia informatyczne do przygotowania prezentacji multimedialnej,

PEU_U02 – potrafi publicznie przedstawić przygotowaną przez siebie prezentację multimedialną.

PEU_U03 – potrafi opracować wyniki i wyciągnąć wnioski ze swoich dokonań oraz bronić je podczas publicznej dyskusji.

Z zakresu kompetencji: PEU_K01 – jest gotów do przekazywania informacji i opinii dotyczących osiągnięć badawczych i technicznych w zakresie realizowanej pracy dyplomowej.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1 - Se15	Przedstawienie prezentacji multimedialnej i udział w dyskusji	15
Suma godzin		15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1	konsultacje	
N2	prezentacja multimedialna	
N3	wygłoszenie referatu	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01 PEU_U01 –PEU_U03 PEU_K01	ocena przedstawionej prezentacji i aktywności w dyskusjach
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
(brak)		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (Tytuł, Imię, Nazwisko, adres e-mail)		
Prowadzący poszczególne kursy Seminarium dyplomowe Przygotowanie karty: Dr hab inż. Piotr Rutkowski, prof. uczelni piotr.rutkowski@pwr.wroc.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim		Spectroskopowe metody w chemii medycznej			
Nazwa przedmiotu w języku angielskim		Spectroscopic methods in medicinal chemistry			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		Chemistry			
Specjalność (jeśli dotyczy):		Medicinal Chemistry			
Poziom i forma studiów:		II stopień / stacjonarna			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu					
Grupa kursów		NIE			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3		1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza z zakresu chemii ogólnej. 2. Podstawowa wiedza z zakresu chemii fizycznej. 3. Podstawowa wiedza z zakresu chemii organicznej. 4. Podstawowe umiejętności z zakresu obliczeń fizykochemicznych i matematycznych. 5. Podstawowa wiedza z zakresu stosowanych technik spektroskopowych w analizie strukturalnej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Nabycie wiedzy o spektroskopowych metodach analizy C2 Nabycie wiedzy o sposobach interpretacji jednowymiarowych widm rezonansu magnetycznego. C3 Nabycie wiedzy o sposobach interpretacji dwuwymiarowych widm rezonansu magnetycznego. C4 Nabycie wiedzy o sposobach interpretacji widm FT-IR oraz widm spektroskopii mas. C5 Praktyczne poznanie wybranych zastosowań spektroskopii mas oraz rezonansu magnetycznego.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

PEU_W01 Posiada wiedza o metodach spektroskopowych analizy

PEU_W02 Posiada wiedze o zastosowaniu spektroskopii w analizie

PEU_W03 Posiada wiedzę o zastosowaniu metod spektroskopowych a diagnostyce medycznej

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 Potrafi przygotować materiał do analizy

PEU_U02 Potrafi ocenić jakimi metodami rozwiązać aktualny problem

PEU_U03 Potrafi analizować dane spektroskopowe

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do analizy spektroskopowej, IR, NMR, UV, MS	2
Wy2	Interpretacja danych spektroskopowych w analizie związków organicznych	2
Wy3	Jednowymiarowe widma NMR	2
Wy4	Oznaczanie systemu spinowego	2
Wy5	Efekty specjalne w NMR	2
Wy6	Dwuwymiarowy NMR, podstawy teoretyczne	2
Wy7	Interpretacja widm dwuwymiarowych NMR	2
Wy8	Zaawansowane techniki IR	2
Wy9	Interpretacja widm IR	2
Wy10	Zaawansowane techniki NMR, podstawy teoretyczne	2
Wy11	Zaawansowane techniki NMR, zastosowanie	2
Wy12	Analiza spektroskopowa układów dynamicznych	2
Wy13	Zaawansowane techniki MS w analizie	2
Wy14	Zastosowanie metod spektroskopowych w diagnostyce medycznej.	2
Wy15	Przegląd programów do symulacji widm	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wprowadzenie do strategii analizy strukturalnej.	2
La2	Analiza i interpretacja jednowymiarowych widm proton NMR (^1H NMR).	2
La3	Analiza i interpretacja jednowymiarowych widm proton NMR (^1H NMR).	2
La4	Analiza i interpretacja jednowymiarowych widm węgla NMR (^{13}C NMR).	2
La5	Analiza i interpretacja przykładowych widm ^1H NMR oraz ^{13}C NMR.	2
La6	Rozwiązywanie praktycznych przykładów jednowymiarowych widm NMR.	2
La7	Analiza i interpretacja dwuwymiarowych widm NMR.	2
La8	Rozwiązywanie praktycznych przykładów dwuwymiarowych widm NMR.	2
La9	Spektroskopia w podczerwieni. Zasady analizy i interpretacji widm.	2
La10	Analiza i interpretacja widm FT-IR określająca nieznane struktury.	2
La11	Spektroskopia mas. Obliczanie mas cząsteczkowych. Potwierdzanie wzorów cząsteczkowych.	2
La12	Wzorce i reguły fragmentacji cząsteczek/jonów. Rozwiązywanie zadań praktycznych.	2
La13	Rozwiązywanie praktycznych przykładów analizy strukturalnej metodami spektroskopowymi.	2
La14	Określanie struktury związków organicznych na podstawie widm spektroskopowych.	2
La15	Aparatura pomiarowa NMR oraz spektroskopii mas.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykłady problemowe – prezentacje multimedialne N2. Laboratorium – zagadnienia problemowe (prezentacje multimedialne) N3. Laboratorium- rozwiązywanie praktycznych przykładów, rysowanie struktur i widm oraz wykonywanie obliczeń na tablicy multimedialnej N4. Praca własna – przygotowanie do testów cząstkowych N5. Praca własna – konsultacje z prowadzącym		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01-W03	egzamin
F1 (laboratorium)	L1-5	test cząstkowy I
F2 (laboratorium)	L5-10	test cząstkowy II
F3 (laboratorium)	L10-15	test cząstkowy III
P (laboratorium) = średnia arytmetyczna ocen z testów cząstkowych		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] K. Pigoń, Z. Ruziewicz, Chemia fizyczna t 2 Fizykochemia molekularna, Wyd. PWN, Warszawa 2007 [2] P.W. Atkins, Chemia fizyczna, PWN 2001 [3] R. M. Silverstein, F. X. Webster, D. J. Kiemle, Spektroskopowe metody identyfikacji związków organicznych PWN, Warszawa 2007. [4] D. A. Skoog, D. M. West, F. J. Holler, S. R. Crouch, Podstawy chemii analitycznej 2, PWN, Warszawa 2007. [5] Z. Kęcki, Podstawy spektroskopii molekularnej, Wyd. PWN, Warszawa 1992.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] A. Cygański, Metody spektroskopowe w chemii analitycznej. WNT Warszawa, 2009 [2] J. Demichowicz-Pigoniowa, Chemia fizyczna t 3, Obliczenia fizykochemiczne, PWN, Warszawa 2010 [3] J. Najbar, A. Turek, Fotochemia i spektroskopia optyczna, PWN, Warszawa 2009. [4] P. Suppan, Chemia i światło, PWN, Warszawa 1997. [5] W. Zieliński, A. Rajca, Metody spektroskopowe i ich zastosowanie do identyfikacji związków organicznych, WNT, Warszawa 2000		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
prof. dr hab. inż. Roman Gancarz + zespół, roman.gancarz@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Spektrometria mas i jej zastosowania				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Mass spektrometry and its applications				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	CHEMIA				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiskowa i żywności				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15	15			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60	30			
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę			
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2	1			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		1			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65	0,7			

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Znajomość fizyki na poziomie studiów I-go stopnia.
2. Umiejętność posługiwania się programem do obliczeń (np. Excel, Origin, itp.)

CELE PRZEDMIOTU

C1	Zapoznanie studenta z podstawami teoretycznymi metody spektrometrii mas.
C2	Poznanie różnych technik analitycznych wykorzystujących spektrometrię mas.
C3	Zapoznanie studenta z podstawami interpretacji różnych rodzajów widm masowych.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 – Student zna rodzaje i zasadę działania spektrometrów mas.

PEU_W02 – Student zna metody jonizacji materii.

PEU_W03 – Student zna rodzaje próżni i pomp do wytwarzania próżni w zadanym zakresie ciśnień.

PEU_W04 – Student potrafi porównać zasady działania analizatorów oraz sposoby pomiarów małych prądów.

PEU_W05 – Student potrafi wyjaśnić i opisać powstawanie widm masowych.

PEU_W06 – Student potrafi omówić i porównać w zakresie podstawowym metody pomiarowe wykorzystujące spektrometrię mas.

PEU_W07 – Student potrafi opisać zastosowania spektrometrii mas.

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – Student potrafi obliczyć skład izotopowy jonu prostego i złożonego.

PEU_U02 – Student umie przeprowadzić analizę prostego widma masowego i zidentyfikować na jego podstawie substancję chemiczną.

PEU_U03 – Student potrafi wskazać praktyczne zastosowanie spektrometrii mas w analizie substancji organicznych.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Historia i rozwój spektrometrii mas. Rodzaje i zasada działania spektrometrów mas.	2
Wy2	Metody jonizacji materii.	2
Wy3	Elementy techniki wysokiej próżni.	1
Wy4	Analizatory i detektory jonów. Pomiar małych prądów.	2
Wy5	Wstęp do teorii widma mas.	4
Wy6	Metody pomiarowe z wykorzystaniem spektrometrii mas.	2
Wy7	Wybrane zastosowania spektrometrii mas.	2
Suma godzin		15

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
La1	Określanie składu izotopowego jonu prostego i złożonego.	3
La2	Identyfikacja substancji na podstawie widma masowego.	4
La3	Praktyczne zastosowania spektrometrii mas w analizie substancji organicznych.	8
Suma godzin		15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE	
N1	Wykład z prezentacją multimedialną.
N2	Wprowadzenia teoretyczne.
N3	Samodzielne lub w grupie rozwiązywanie problemów.
N4	Wykorzystanie oprogramowania służącego do obliczeń (arkusz kalkulacyjny).
N5	Opracowanie sprawozdania.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01-PEU_W07	pisemne kolokwium (ocena na podstawie sumy liczby punktów)
P (wykład): 3.0 jeżeli (P) = 50% pkt. 3.5 jeżeli (P) = 60% pkt. 4.0 jeżeli (P) = 70% pkt. 4.5 jeżeli (P) = 80% pkt. 5.0 jeżeli (P) = 90% pkt.		
F1(ćwiczenia)	PEU_U01	sprawozdanie (ocena)
F1(ćwiczenia)	PEU_U02	sprawozdanie (ocena)
F1(ćwiczenia)	PEU_U03	sprawozdanie (ocena)
P (ćwiczenia) = ocena(F1+F2+F3)/3		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>   [1] R. A. W. Johnstone, M. E. Rose, Spektrometria mas. Podręcznik dla chemików i biochemików. PWN, 2001   [2] P. Suder, J. Silberring, Spektrometria mas, Wyd. UJ, Kraków 2006   [3] E. de Hoffman, J. Charette, V. Stroobant, Spektrometria mas. WNT, 1998   [4] A. Hałas, Technologia wysokiej próżni, PWN, 2008   [5] A. Hałas, Technika próżni, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2017   [6] red. P. Suder, A. Bodzoń-Kułakowska, J. Silberring, Spektrometria mas, Wyd. AGH, Kraków 2016   [7] W. Danikiewicz, Spektrometria mas. Podstawy i zastosowania, PWN, Warszawa 2020

OPIEKUN PRZEDMIOTU (Tytuł, Imię, Nazwisko, adres e-mail)
dr inż. Iwona Rutkowska   iwona.rutkowska@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Spektrometria optyczna i rentgenowska w analityce				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Optical and X-ray spectrometry in analytics				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiska i żywności				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarny				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu	Grupa kursów				nie
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		30		15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		30
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		1,4		0,7
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza dotycząca budowy atomu i cząsteczki. 2. Znajomość podstaw spektroskopii atomowej i molekularnej. 3. Znajomość chemii fizycznej i analizy instrumentalnej. 4. Wiedza dotycząca metod chemii analitycznej i podstaw analizy śladowej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z teoretycznymi podstawami metod spektrometrii atomowej i rentgenowskiej C2 Poznanie specyfiki wybranych metod analitycznej spektrometrii optycznej i rentgenowskiej C3 Zapoznanie studentów z zasadami działania nowoczesnej aparatury pomiarowej stosowanej w spektrometrii optycznej i rentgenowskiej. C4 Poznanie metod przygotowania próbek do analiz pierwiastkowych metodami spektroskopowymi C5 Zapoznanie studentów z możliwościami praktycznego wykorzystania metod spektrometrii atomowej i rentgenowskiej w analizie pierwiastkowej materiałów C6 Nauczenie studentów wykorzystywania literatury naukowej związanej z analityczną spektrometrią optyczną i rentgenowską do zaplanowania procedury analitycznej					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

PEU_W01 – zna podstawy metod analitycznej spektrometrii absorpcyjnej, emisyjnej i rentgenowskiej

PEU_W02 – zna metody rejestracji widm optycznych i rentgenowskich

PEU_W03 – ma wiedzę dotyczącą możliwości przeprowadzenia bezpośredniej analizy pierwiastkowej próbek stałych metodami spektroskopowymi

PEU_W04 – zna zasady analizy pierwiastkowej próbek ciekłych metodami optycznej spektrometrii atomowej

PEU_W05 – zna podstawowe parametry plazmy

PEU_W06 – ma wiadomości dotyczące wykorzystania źródeł plazmowych w analityce

PEU_W07 – zna sposoby redukcji interferencji występujących podczas analiz pierwiastkowych złożonych próbek

PEU_W08 – ma wiedzę na temat nowoczesnej aparatury pomiarowej stosowanej w atomowej spektrometrii optycznej i rentgenowskiej

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – potrafi przygotować próbki do analiz pierwiastkowych metodami spektrometrii optycznej i rentgenowskiej

PEU_U02 – potrafi wyznaczyć parametry charakteryzujące metodę analityczną (czułość, granica wykrywalności, itp.)

PEU_U03 – potrafi wykonać analizę próbki metodą dyfrakcji rentgenowskiej

PEU_U04 – potrafi wykonać analizę wielopierwiastkową próbki metodą spektrometrii emisyjnej indukcyjnie sprzężonej plazmy

PEU_U05 – potrafi wykorzystać metodę atomowej spektrometrii absorpcyjnej w analizie pierwiastkowej materiałów

PEU_U06 – potrafi dokonać analizy i oceny interferencji spektralnych i efektów matrycowych występujących w danej technice analitycznej

PEU_U07 – umie zaplanować i przedstawić proces analizy pierwiastkowej próbki z wykorzystaniem wybranej metody spektrometrii optycznej lub rentgenowskiej

PEU_U08 – potrafi przygotować prezentację multimedialną na temat związany z zastosowaniem metod spektrometrii optycznej i rentgenowskiej w analityce z wykorzystaniem fachowej literatury naukowej

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Idea oznaczeń ilościowych metodami spektrometrii atomowej – zasada oznaczenia, kalibracja, granica wykrywalności, granica oznaczalności, walidacja. Metody rejestracji widm optycznych i rentgenowskich	2
Wy2	Wybrane zagadnienia fizykochemii plazmy, charakterystyka analitycznych plazmowych źródeł wzbudzenia. Emisyjna spektrometria atomowa – bezpośrednia analiza próbek stałych	2
Wy3	Spektrometria plazmy indukowanej laserowo i ablacja laserowa. Wyładowanie jarzeniowe – analiza składu pierwiastkowego i analiza warstwowa	2
Wy4	Analiza próbek ciekłych metodami spektrometrii atomowej. Atomowa spektrometria emisyjna indukcyjnie sprzężonej plazmy	2
Wy5	Atomowa spektrometria absorpcyjna Atomowa spektrometria fluorescencyjna	2
Wy6	Interferencje w metodach spektrometrii atomowej. Techniki sprzężone. Spektrometria optyczna a inne współczesne instrumentalne metody analityczne.	2
Wy7	Widma rentgenowskie – charakterystyka i generowanie. Emisyjne i absorpcyjne widma rentgenowskie	2
Wy8	Fluorescencja rentgenowska i dyfrakcja rentgenowska – zastosowania analityczne	1
	Suma godzin:	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Zasady bezpiecznej pracy w laboratorium chemicznym i pracowniach instrumentalnych. Sposób prowadzenia i zaliczenia zajęć.	2

La2	Wielopierwiastkowa analiza próbek biologicznych metodą optycznej spektrometrii emisyjnej indukcyjnie sprzężonej plazmy (ICP OES) – mineralizacja próbek. Przygotowanie wielopierwiastkowych roztworów wzorcowych.	4
La3	Przygotowanie próbek analitycznych do oznaczeń pierwiastkowych, badania odzysku i kalibracji metodą dodatków Oznaczanie pierwiastków głównych i śladowych metodą ICP OES z nebulizacją pneumatyczną - pomiary intensywności emisji	4
La4	Oznaczenie arsenu metodą generowania wodorków w połączeniu z ICP OES. Wyznaczenie zawartości pierwiastków w próbkach oraz granic wykrywalności i oznaczalności	4
La5	Analiza próbek biologicznych i żywności metodą absorpcyjnej spektrometrii atomowej z atomizacją płomieniową (FAAS) – mineralizacja próbek. Przygotowanie próbek analitycznych i roztworów wzorcowych	4
La6	Oznaczanie pierwiastków metodą FAAS – pomiar absorpcji. Wyznaczenie zawartości pierwiastków w próbkach oraz parametrów charakteryzujących metodę analityczną	4
La7	Analiza substancji stałych (preparaty farmaceutyczne, próbki środowiskowe) z wykorzystaniem dyfrakcji rentgenowskiej – pomiar i analiza widm	4
La8	Statystyczna ocena wyników pomiarów.	4
	Suma godzin	30
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Przygotowanie próbek do analizy z wykorzystaniem spektrometrii optycznej i rentgenowskiej.	2
Se2	Oznaczanie metali i niemetali metodami spektrometrii atomowej – koncentracje całkowite i analiza specjacyjna	2
Se3	Rola materiałów odniesienia w analizie pierwiastkowej i specjacyjnej. Nowoczesne spektrometry emisyjne, absorpcyjne i rentgenowskie. Źródła plazmowe w spektrometrii mas i w chromatografii.	2
Se4	Interferencje spektralne w spektrometrii emisyjnej, absorpcyjnej i Rentgenowskiej. Efekty matrycowe w atomowej spektrometrii emisyjnej i Absorpcyjnej	2
Se5	Analiza pierwiastkowa biopaliw, ropy i produktów naftowych metodami spektrometrii atomowej. Wykorzystanie widm cząsteczek dwuatomowych w analizie pierwiastkowej materiałów	2
Se6	Chemiczne generowanie par w analizie pierwiastkowej metodami spektrometrii atomowej. Ablacja laserowa w metodach spektrometrii atomowej	2
Se7	Zastosowanie dyfrakcji rentgenowskiej w analityce. Zastosowanie XRF w analizie próbek geologicznych, środowiskowych i w przemyśle metalurgicznym.	2
Se8	Badania spektroskopowe obiektów astrofizycznych. Diagnostyka plazmy	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2 Przygotowanie prezentacji multimedialnej (seminarium) N3 Przygotowanie planu eksperymentów N4 Wykonanie pomiarów instrumentalnych z wykorzystaniem oprogramowania właściwego dla danego urządzenia N5 Opracowanie sprawozdania		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 PEU_W02	ocena z egzaminu pisemnego

	PEU_W03 PEU_W04 PEU_W05 PEU_W06 PEU_W07 PEU_W08	
F (laboratorium)	PEU_U01 PEU_U02 PEU_U03 PEU_U04 PEU_U05 PEU_U06 PEU_U07 PEU_U08	Sprawozdanie z ćwiczenia
P(laborarium) = średnia arytmetyczna ocen z ćwiczeń wymaganych programem		
F (seminarium)	PEU_07 PEU_08	Dwie prezentacje
F(seminarium) = średnia arytmetyczna z 2 prezentacji		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] A. Cygański, Metody spektroskopowe w chemii analitycznej, Wydawnictwo WNT, Warszawa 2009 [2] Warszawa 2009 [3] Metody analitycznej spektrometrii atomowej. Teoria i praktyka. Praca zbiorowa. Wyd. Malamut, Warszawa 2010 [4] Spektrometria atomowa – możliwości analityczne – opracowanie pod red. E. Bulskiej i K. Pyrzyńskiej, Wyd. Malamut, Warszawa 2007		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] M. Cullen, „Atomic spectroscopy in elemental analysis”. Blackwell Pub. Ltd 2004 [2] J.A.C. Broekaert „Analytical Atomic Spectrometry with Flames and Plasmas”. WileyVCH, Weinheim 2002 [3] Problemy jakości analizy śladowej w badaniach środowiska przyrodniczego” pod red. A. Kabaty-Pendias i B. Szteke. Wydawnictwo Edukacyjne Zofii Dobkowskiej, Warszawa 1998		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
dr hab. inż. Piotr Jamróz (piotr.jamroz@pwr.edu.pl)		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Spektroskopia IR, UV/VIS, fotochemia i ich zastosowania				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	IR, UV/VIS Spectroscopy, Photochemistry and their applications				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiska i żywności				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarny				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	nie				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza z zakresu chemii ogólnej. 2. Podstawowa wiedza z zakresu chemii fizycznej. 3. Umiejętność posługiwania się aparatem analizy matematycznej. 4. Podstawowe umiejętności z zakresu obliczeń fizykochemicznych. 5. Podstawowa wiedza z zakresu spektroskopii atomowej i molekularnej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1. Zapoznanie studenta z zasadą działania laserów stosowanych w spektroskopii atomowej i molekularnej. C2. Zapoznanie studenta ze sposobami określania symetrii drgań cząsteczek obserwowanych w widmach IR i Ramana oraz z metodami interpretacji widm oscylacyjnych. C3. Zapoznanie studenta z metodami rejestracji widm dwuwymiarowych cząsteczek wieloatomowych oraz elektronowo-oscyłacyjnych widm luminescencji wysoko-rozdzielonych. C4. Zapoznanie studenta z podstawowymi regułami rządzącymi procesami fotochemicznymi. C5. Zapoznanie studenta z technikami pomiarów fotochemicznych: fotoliza błyskowa, wydajności kwantowej procesu fotochemicznego, czasami życia stanów wzbudzonych, przekazywania energii elektronowej i sensybilizowanych reakcji fotochemicznych.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

PEU_W01 Student zna zasady działania różnego typu laserów (warunki powstania akcji laserowej, rodzaje laserów i ich zastosowanie).

PEU_W02 Student zna zasady pozwalające określić symetrię drgań cząsteczek obserwowanych w widmach IR i Ramana.

PEU_W03 Student zna zasady sPEUtrometrii molekularnej, ze szczególnym uwzględnieniem spektroskopii elektronowo-oscylacyjnej cząsteczek dwu- i wieloatomowych oraz technik, które pozwalają otrzymać dwuwymiarowe widma elektronowo-oscylacyjnej o wysokiej rozdzielczości.

PEU_W04 Student zna zasady rządzące procesami fotochemicznymi.

PEU_W05 Student zna zasady pomiarów fotochemicznych: fotolizę błyskową, pomiary wydajności kwantowej procesu fotochemicznego.

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 Student potrafi określić warunki powstawania akcji laserowej w różnego typu laserów i długości fali promieniowania laserowego.

PEU_U02 Student umie powiązać symetrię drgań cząsteczek obserwowanych w widmach IR i Ramana z jego strukturą.

PEU_U03 Student potrafi zinterpretować dwuwymiarowe widmo elektronowe.

PEU_U04 Student potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu fotochemii do zaproponowania odpowiedniej techniki pomiaru.

PEU_U05 Student potrafi przeprowadzić analizę danych eksperymentalnych i wyznaczyć na tej podstawie np. naturalny, średni czas życia i wydajność kwantową fluorescencji.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 Student ma świadomość zasad spektroskopii oscylacyjnej i elektronowej w zakresie, który umożliwia studiowanie literatury naukowej oraz poznawanie, rozwijanie i zreferowanie innych pokrewnych zagadnień.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie i zasady działania różnego typu laserów (warunki powstania akcji laserowej, rodzaje laserów i ich zastosowanie).	2
Wy2	Struktura cząsteczki a symetria drgań obserwowanych w widmach IR i Ramana.	2
Wy3	Dwuwymiarowe widma elektronowe cząsteczek wieloatomowych i wysoko-rozdzielone widma luminescencji elektronowo-oscylacyjne z wykorzystaniem: spektroskopii w dyszach naddźwiękowych, spektroskopii pojedynczych cząsteczek oraz laserowej selekcji centrów.	4
Wy4	Podstawowe pojęcia i prawa fotochemii. Absorpcja jedno i wielofotonowa.	2
Wyk5	Techniki pomiarów fotochemicznych: fotoliza błyskowa, pomiary wydajności kwantowej procesu fotochemicznego.	3
Wyk6	Bezpromienne przekazywanie energii elektronowej i sensybilizowane reakcje fotochemiczne.	2
Suma godzin:		15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. Prezentacja multimedialna

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się

P	PEU_W01 PEU_W02 PEU_W03 PEU_W04 PEU_W05	ocena z kolokwium pisemnego
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] K. Pigoń, Z. Ruziewicz, Chemia fizyczna t 2, Fizykochemia molekularna, PWN, Warszawa 2007 [2] P.W. Atkins, Chemia fizyczna, PWN 2001 [3] S. Paszyc, Podstawy fotochemii, PWN, Warszawa 1981. [4] J. A. Barltrop, J. D. Coyle, Fotochemia-podstawy, PWN, Warszawa 1987 <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [1] J. Najbar, A. Turek, Fotochemia i spektroskopia optyczna, PWN, Warszawa, 2009. [2] Z. Kęcki, Podstawy spektroskopii molekularnej, Wyd. PWN, Warszawa 1992. [3] A. Kawski, Fotoluminescencja roztworów, PWN, Warszawa 1992. [4] W. Demtröder, Spektroskopia laserowa, PWN, Warszawa 1993. [5] P. Suppan, Chemia i światło, PWN, Warszawa 1997.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Prof. dr hab. inż. Marek Samoć marek.samoc@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Spektroskopia				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Spectroscopy				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarny				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	nie				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		60		
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza z zakresu chemii ogólnej. 2. Podstawowa wiedza z zakresu chemii fizycznej. 3. Umiejętność posługiwania się aparatem analizy matematycznej. 4. Podstawowe umiejętności z zakresu obliczeń fizykochemicznych. 5. Podstawowa wiedza z zakresu spektroskopii atomowej i molekularnej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1. Zapoznanie studenta z wybranymi eksperymentalnymi metodami pomiaru widm rotacyjnych, oscylacyjnych i elektronowych oraz elementami aparatury pomiarowej. C2. Zapoznanie studenta z wiedzą i aspektami eksperymentalnymi spektroskopii elektronowej cząsteczek wieloatomowych w tym z zastosowaniem teorii grup w chemii. C3. Zapoznanie studenta z wybranymi nowoczesnymi technikami spektroskopowymi, w tym z metodami wykorzystującymi zjawiska z zakresu optyki nieliniowej. C4. Zapoznanie studenta z metodami rejestracji widm dwuwymiarowych cząsteczek wieloatomowych oraz elektronowo-oscyłacyjnych widm luminescencji wysoko-rozdzielonych. C5. Zapoznanie studenta ze sposobami interpretacji dwuwymiarowych widm rezonansu magnetycznego (COSY). C6. Zapoznanie studenta z wybranymi praktycznymi zastosowaniami spektroskopii atomowej i molekularnej.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

PEU_W01 Student zna zasady wybranych laboratoryjnych metod pomiaru widm rotacyjnych, oscylacyjnych i elektronowych oraz zasady działania aparatury pomiarowej wykorzystywanej do tych pomiarów.

PEU_W02 Student rozumie podstawy spektroskopii fotoelektronów (PES), elektronów Augera i fluorescencji rentgenowskiej.

PEU_W03 Student rozumie procesy absorpcji i luminescencji cząsteczek wieloatomowych.

PEU_W04 Student rozumie zasady działania nowoczesnych technik spektroskopowych, w tym wykorzystujących procesy z zakresu optyki nieliniowej.

PEU_W05 Student zna zasady metod rejestracji widm dwuwymiarowych cząsteczek wieloatomowych i widm luminescencji elektronowo-oscyłacyjnych.

PEU_W06 Student zna zasady zastosowania teorii grup w chemii i klasyfikację cząsteczek ze względu na ich symetrię.

PEU_W07 Student zna zasady interpretacji dwuwymiarowych widm magnetycznego rezonansu magnetycznego.

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 Student potrafi przygotować próbki i wykonać pomiary metodami spektroskopii oscylacyjnej oraz zinterpretować zmierzone widma.

PEU_U02 Student potrafi przeprowadzić analizę widm otrzymywanych technikami NMR oraz umie na ich podstawie określić strukturę badanego związku organicznego.

PEU_U03 Student potrafi wykorzystać spektroskopię absorpcyjną UV-VIS do wyznaczania parametrów kinetycznych reakcji fotochemicznych.

PEU_U04 Student potrafi zastosować spektroskopię emisyjną do wyznaczenia fundamentalnych stałych struktury atomowej.

PEU_U05 Student potrafi zinterpretować subtelną strukturę rotacyjną pasm wibronowych w widmie cząsteczek dwuatomowych.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 Student ma świadomość zastosowania różnych technik spektroskopii atomowej i molekularnej zakresie analizy chemicznej, który umożliwia studiowanie literatury naukowej oraz poznawanie, rozwijanie i zreferowanie innych pokrewnych zagadnień.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Spektroskopia rotacyjna, oscylacyjna i elektronowa (w tym wykorzystanie teorii grup do analizy widm) – podstawy oraz podstawowe zastosowania.	2
Wy2	Nowoczesne metody spektroskopowe – podstawy i zastosowania (metody pozwalające na pomiar zależności czasowych, spektroskopia powierzchniowo wzmacniana, spektroskopia osłabionego całkowitego odbicia, spektroskopia terahercowa, nieliniowe optyczne techniki spektroskopowe).	5
Wy3	Spektroskopia fotoelektronów (PES), elektrony Augera i fluorescencja rentgenowska. Metody eksperymentalne w spektroskopii rotacyjnej, oscylacyjnej i elektronowej: źródła światła, techniki fourierowskie, detektory.	4
Wy4	Jądrowy rezonans magnetyczny (NMR) i widma wielowymiarowe (COSY)	4
	Suma godzin:	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Harmonogram zajęć. Zasady zaliczenia. Zasady bezpiecznej pracy w pracowni chemicznej.	2
La2	Spektroskopia w podczerwieni – preparatyka próbek, pomiary widm i ich interpretacja.	4
La3	Spektroskopia ramanowska – preparatyka próbek, porównanie widm IR i ramanowskich	4

La4	Wprowadzenie do jedno- i dwuwymiarowych technik NMR – rejestracja widm	4
La5	Analiza i interpretacja widm NMR 1D i 2D	4
La6	Fotochromia - wyznaczenie stałej szybkości reakcji fotochromowej.	4
La7	Wyznaczenie stałych atomowych metodą spektroskopii emisyjnej.	4
La8	Analiza struktury rotacyjnej widma N_2^+ - wyznaczenie stałych rotacyjnych i odległości między atomami azotu.	4
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 PEU_W02 PEU_W03 PEU_W04 PEU_W05 PEU_W06 PEU_W07	ocena z egzaminu pisemnego
F (ćwiczenia)	PEU_U01 PEU_U02 PEU_U03 PEU_U04 PEU_U05	Sprawozdanie z ćwiczenia
P(ćwiczenia) = średnia arytmetyczna ocen z ćwiczeń wymaganych programem		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] K. Pigoń, Z. Ruziewicz, Chemia fizyczna t 2 Fizykochemia molekularna, Wyd. PWN, Warszawa 2007.		
[2] P.W. Atkins, Chemia fizyczna, Wyd. PWN Warszawa 2001.		
[3] R. M. Silverstein, F. X. Webster, D. J. Kiemle, Spektroskopowe metody identyfikacji związków organicznych, Wyd. PWN, Warszawa 2007.		
[4] D. A. Skoog, D. M. West, F. J. Holler, S. R. Crouch, Podstawy chemii analitycznej 2, Wyd. PWN, Warszawa 2007.		
[5] Z. Kęcki, Podstawy spektroskopii molekularnej, Wyd. PWN, Warszawa 1992.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] A. Cygański, Metody spektroskopowe w chemii analitycznej, Wyd. WNT Warszawa, 2009.		
[2] J. Demichowicz-Pigoniowa, Chemia fizyczna t3, Obliczenia fizykochemiczne, Wyd. PWN, Warszawa 2010.		
[3] W. Zieliński, A. Rajca, Metody spektroskopowe i ich zastosowanie do identyfikacji związków organicznych, Wyd. WNT, Warszawa 2000.		
[4] J. Najbar, A. Turek, Fotochemia i spektroskopia optyczna, Wyd. PWN, Warszawa 2009.		
[5] P. Suppan, Chemia i światło, Wyd. PWN, Warszawa 1997.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
dr hab. inż. Piotr Jamróz (piotr.jamroz@pwr.edu.pl) dr hab. inż. Dominika Wawrzyńczyk (dominika.wawrzynczyk@pwr.edu.pl)		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:		Syntetyczne leki organiczne			
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:		Synthetic Organic Drugs			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		Chemia			
Specjalność (jeśli dotyczy):		Medicinal Chemistry			
Poziom i forma studiów:		II stopień / stacjonarna			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów:		TAK			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		60		15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		120		30
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		4		1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			4		1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		2,8		0.7
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Wiedza podstawowa z zakresu chemii organicznej, teoretyczna oraz umiejętności praktyczne. 2. Wiedza podstawowa z zakresu biochemii. 3. Zalecana wiedza z zakresu podstaw metod analitycznych.					

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Wprowadzenie do rodzaju i typów leków
 C2 Podstawowe miejsca działania leków
 C3 Strategia działania leków
 C4 Zapoznanie studenta z teoretycznymi i praktycznymi aspektami dobrej praktyki laboratoryjnej (GLP) w kontekście analizy jakościowej i ilościowej składników biologicznie aktywnych (API) w formułacjach farmaceutycznych.
 C5 Zapoznanie studenta z różnymi koncepcjami wyodrębniania API z poszczególnych postaci leków i metod ich analizy jakościowej i ilościowej.
 C6 Poszerzanie wiedzy z zakresu zastosowania metod spektroskopowych w analizie jakościowej API.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 - ma wiedzę na temat głównych klas leków

PEU_W02 - ma wiedzę na temat miejsca działania poszczególnych klas leków

PEU_W03 – ma wiedzę na temat mechanizmu działania leków

Z zakresu umiejętności:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_U01 - ma umiejętności wykrywania związków biologicznie czynnych w formułacji farmaceutycznej z wykorzystaniem reakcji charakterystycznych,

PEU_U02 - ma umiejętności wykonywania analiz związków biologicznie czynnych metodami prostymi analitycznymi, interpretowania wyników i sporządzania raportu zgodnie z GLP,

PEU_U03 - ma umiejętności wykorzystania technik separacyjnych do wyodrębniania API z formułacji farmaceutycznej, ich oznaczania, interpretacji wyników i przygotowania raportu zgodnie z GLP.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 - ma kompetencje do współpracy w zespole.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Krótką historią leków.	2
Wy2	Cel działania leków, węglowodany, lipidy.	2
Wy3	Cel działania leków, białka, enzymy, DNA, RNA.	2
Wy4	Strategia walki z wirusem.	2
Wy5	Strategia walki z bakteriami.	2
Wy6	Strategia walki z nowotworem.	2
Wy7	Strategia walki z chorobami układu nerwowego.	2
Wy8	Strategia walki z pasożytami.	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Zasady bezpiecznej pracy w laboratorium chemii organicznej, zasady dobrej praktyki laboratoryjnej (GLP), formy przygotowywania raportów. Wprowadzenie do technik separacji i identyfikacji substancji w laboratorium chemii organicznej.	4
La2	Analiza ilościowa i jakościowa składnika biologicznie aktywnego (API) leku w postaci tabletki.	4
La3	Analiza farmakopealna składnika biologicznie aktywnego w leku w postaci	4

	tabletki.	
La4	Wyodrębnianie, analiza ilościowa i jakościowa API z tabletki.	4
La5	Lek dwuskładnikowy - oddzielenie API od tabletki.	4
La6	Lek dwuskładnikowy – analiza chemiczna wyodrębnionych składników.	4
La7	Lek trójskładnikowy w postaci tabletki – sposoby wyodrębniania składników biologicznie czynnych.	4
La8	Lek trójskładnikowy w postaci tabletki – analiza jakościowa i ilościowa API.	4
La9	Analiza składnika biologicznie aktywnego w płynnej postaci leku.	4
La10	Izolowanie biologicznie aktywnych składników z półstałej postaci leku - maść.	4
La11	Metody analizy składników biologicznie aktywnych maści.	4
La12	Półpłynna forma leku – zawiesina dla dzieci – metody wyodrębniania i oczyszczania API. Analiza składnika aktywnego.	4
La13	Synteza składnika biologicznie aktywnego leku – reakcja Wiliamsona. Oczyszczanie produktu końcowego.	4
La14	Porównanie API wyodrębnionej z postaci tabletki z produktem syntezy.	4
La15	Analizy wyników eksperymentów. Podsumowanie.	4
	Suma godzin	60
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Przykłady wybrane z historii leków.	2
Se2	Przykłady działania leków, węglowodany, lipidy.	2
Se3	Przykłady działania leków, białka, enzymy, DNA, RNA.	2
Se4	Przykłady leków antywirusowych.	2
Se5	Przykłady leków przeciwbakteryjnych.	2
Se6	Przykłady leków przeciwnowotworowych.	2
Se7	Przykłady leków do walki z chorobami układu nerwowego.	2
Se8	Przykłady leków do walki z pasożytami.	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1	Wykład w formie prezentacji multimedialnej	
N2	Przeprowadzenie doświadczeń z wykorzystaniem różnorodnego sprzętu oraz aparatury laboratoryjnej.	
N3	Przygotowanie sprawozdań zawierających analizę i interpretację otrzymanych wyników doświadczeń.	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01-W03	egzamin
F2	PEU_U01 – PEU_U03 PEU_K01	oceny ze sprawozdań z zajęć laboratoryjnych
P1 (wykład)	PEU_W01-W03	egzamin
P2 (laboratorium)	PEU_U01 – PEU_U03 PEU_K01	średnia arytmetyczna ocen ze sprawozdań z przeprowadzonych eksperymentów (F2)
P3 (seminarium)	PEU_W02	Ocena prezentacji

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Partick, Graham, An introduction to medicinal chemistry
- [2] Farrell Susan, Principles of Pharmacology
- [3] Moynihan, Humphrey A. The physicochemical basic of pharmaceuticals.
- [4] R. Gancarz, Synthetic organic drug. Script for Medicinal Chemistry – Politechnika Wrocławska, 2011.
- [5] I. Pawlaczyk, R. Gancarz, Synthetic organic drugs. Labotaroty. Drugs analysis. Script for Medicinal Chemistry – Politechnika Wrocławska, 2011.
- [6] A.C. Moffat, M.D. Osselton, B. Widdop, Clarke's analysis of drugs and poisons. Pharmaceutical Press, 2005.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Donald J. Abraham, Burgers Medicinal Chemistry and Drug Discovery vol 1-6
- [2] R Kasprzykowska, AS Kołodziejczyk, Chemiczna analiza środków leczniczych (leki proste). Skrypt z chemii leków. Uniwersytet Gdański, Gdańsk, 2010.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr inż. Izabela Pawlaczyk-Graja, izabela.pawlaczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim		Grafika inżynierska			
Nazwa przedmiotu w języku angielskim		Technical drawing			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		wszystkie kierunki			
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:		I stopień, II stopień – semestr uzupełniający, dzienna			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu					
Grupa kursów		nie			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			60		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)			1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawowa znajomość obsługi komputera					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie z zasadami rysunku technicznego.					
C2 Nauczenie poprawnego czytania i wykonania rysunków projektowych.					
C3 Umiejętność wykorzystania komputerowego wspomaganie w tworzeniu i modyfikacji dokumentacji technicznej.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 – Rozumie zasady rysunku technicznego i rolę normalizacji w rysunku technicznym.					
PEU_U02 – Potrafi odwzorować elementy płaskie i przestrzenne w rzutach.					
PEU_U03 – Posiada umiejętność przedstawiania i wymiarowania przedmiotów istniejących i projektowanych zgodnie z zasadami rysunku technicznego.					
PEU_U04 – Ma wiedzę wystarczającą do czytania rysunków projektowych i schematów instalacji chemicznej.					
PEU_U05 – Zna zasady obsługi aplikacji systemu CAD w zakresie wystarczającym do tworzenia dokumentacji technicznej w programach tego typu.					
TREŚCI PROGRAMOWE					
Forma zajęć - laboratorium					Liczba godzin
La1	Zajęcia organizacyjne. Zapoznanie z zasadami bhp w sali komputerowej. Sposób prowadzenia zajęć i warunki zaliczenia. Wstęp do obsługi aplikacji systemu CAD -				2

	przestrzeń robocza, modus rysowania, modus edycji w programie AutoCAD.	
La2	Zasady rysunku technicznego (rodzaje rysunków, formaty arkuszy, tabliczki rysunkowe, rodzaje i grubości linii rysunkowych, pismo techniczne). Ustawienie żądanych parametrów pracy programu AutoCAD (zarządzanie warstwami, ustawianie atrybutów, układy współrzędnych).	2
La3	Normalizacja w rysunku technicznym. PKN i jego działalność normalizacyjna. Ćwiczenia w wyszukiwaniu norm. Elementy rysunku w aplikacji AutoCAD: linie, łuki, okrąg, elipsa, prostokąt, wielobok.	2
La4	Odwzorowanie obiektów płaskich i przestrzennych w rzutach (rzutowanie aksonometryczne, prostokątne i środkowe). Modyfikacje elementów rysunku w aplikacji AutoCAD: kopiowanie, obracanie, odbicie lustrzane, skalowanie, przycinanie, wydłużanie, przerywanie, fazowanie, zaokrąglanie, rozbijanie elementów złożonych.	2
La5	Przedstawianie na rysunkach wewnętrznych zarysów przedmiotu. Rodzaje przekrojów: proste, łamane, stopniowe, cząstkowe. Zasady wykonywania przekrojów. Zasady rzutowania i wymiarowania brył obrotowych. Urwania i przerwania przedmiotów.	2
La6	Wymiarowanie przedmiotów na rysunkach projektowych (znaki wymiarowe, zasady wymiarowania). Drukowanie dokumentacji technicznej w aplikacji CAD.	2
La7	Powtórzenie materiału i kolokwium I.	2
La8	Zapis graficzny obiektów przestrzennych przenikających się. Przekroje brył płaszczyznami i linie przenikania brył.	2
La9	Oznaczanie i wymiarowanie zbieżności i pochylenia.	2
La10	Rodzaje połączeń elementów konstrukcji. Rysowanie, oznaczanie oraz wymiarowanie połączeń gwintowych oraz wybranych połączeń nierozłącznych. Uproszczenia rysunkowe.	2
La11	Tolerancje wymiarów i pasowanie elementów konstrukcji, odchyłki kształtu, położenia. Oznaczenia struktury geometrycznej powierzchni.	2
La12	Zasady wykonywania rysunków wykonawczych i złożeniowych.	2
La13	Symbole graficzne i schematy w rysunku technicznym. Aparatura chemiczna. Schematy instalacji chemicznej.	2
La14	Kolokwium II	2
La15	Kolokwium poprawkowe. Zaliczenie zajęć	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną.		
N2. Wykorzystanie oprogramowania AutoCAD.		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_U01-PEU_U02	kolokwium I
F2	PEU_U03-PEU_U05	kolokwium II
F3-F8	PEU_U02-PEU_U05	rysunki wykonane w programie AutoCAD
$P = [(F1+F2)/2 + (F3+F4+...+F8)/6] / 2$ 3,0 jeżeli $3,00 \leq P < 3,25$ 3,5 jeżeli $3,25 \leq P < 3,75$ 4,0 jeżeli $3,75 \leq P < 4,25$ 4,5 jeżeli $4,25 \leq P < 4,75$ 5,0 jeżeli $4,75 \leq P < 5,00$ 5,5 jeżeli $5,00 \leq P$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Dobrzański T.: Rysunek techniczny maszynowy, WNT, Warszawa 2017.
- [2] Pikoń A.: AutoCAD 2018 PL. Pierwsze kroki, Helion, 2018.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Burcan J.: Podstawy rysunku technicznego, WNT, 2016.
- [2] Jaskulski A.: AutoCAD 2018/LT2018/360+ kurs projektowania parametrycznego i nieparametrycznego 2D i 3D: wersja polska i angielska, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2017.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. inż. Izabela Polowczyk, izabela.polowczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Bezpieczeństwo techniczne				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Technical safety				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Technologia chemiczna*, Inżynieria chemiczna i procesowa*, Chemia, Chemia i inżynieria materiałów, Biotechnologia				
Poziom i forma studiów:	I stopień*, II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NO				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium*	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		15		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30		30		
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1		1		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			1		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	0,65		0,75		
*WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii na poziomie szkoły średniej 2. Znajomość podstaw bezpieczeństwa chemicznego 3. Znajomość obsługi podstawowych funkcji komputera					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z podstawami bezpieczeństwa technicznego C2 Poznanie krajowych i europejskich przepisów prawnych dotyczących bezpieczeństwa technicznego C3 Poznanie algorytmów analizy instalacji przemysłowej pod względem hazardów C4 Nauczenie studentów analizy zagrożeń zdrowotnych w związanych z awariami przemysłowymi C5 Zapoznanie studentów z przykładami rozprzestrzeniania się skażeń chemicznych i metodyką obliczeń rozprzestrzeniania się skażeń					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 - zna podstawowe pojęcia i definicje z zakresu bezpieczeństwa technicznego					
PEU_W02 - potrafi wymienić podstawowe akty prawne regulujące krajowe i europejskie zasady bezpieczeństwa technicznego					
PEU_W03 – zna typowe elementy przemysłowego planu operacyjno-ratowniczego					
PEU_W04 – zna podstawowe przepisy Prawa ochrony środowiska, dyrektywy Seveso III i Konwencji w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych					
PEU_W05 – potrafi zastosować metody analizy zagrożeń do identyfikacji możliwych awarii w instalacjach przemysłowych					
PEU_W06 – umie opisać podstawowe metody analizy ryzyka zdrowotnego na terenach skażonych w wyniku awarii przemysłowych					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 – potrafi skorzystać z baz danych w celu sklasyfikowania zakładów produkcyjnych pod					

względem zagrożeń awaryjną PEU_U02 – umie przeprowadzić analizę hazardów w prostych instalacjach przemysłowych PEU_U03 – potrafi zaproponować środki zaradcze w razie wystąpienia awarii przemysłowej w prostych instalacjach chemicznych PEU_U04 – potrafi wykonać proste obliczenia narażenia na skażenia środowiska po awarii przemysłowej PEU_U05 – potrafi posługiwać się narzędziami do modelowania rozprzestrzeniania się skażeń chemicznych Z zakresu kompetencji społecznych: PEU_K01 – potrafi pracować w zespole PEU_K02 – czuje się odpowiedzialna za wyniki powierzonego zadania		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Pojęcia podstawowe. Przedmiot bezpieczeństwa technicznego, postrzeganie bezpieczeństwa, istota bezpieczeństwa w przedsiębiorstwie, definicje podstawowe, zakresy bezpieczeństwa, znaczenie bezpieczeństwa jako gwarancji istnienia podmiotu, zagrożenie i przykłady zagrożeń dla elementów środowiska. Zagrożenia dla elementów środowiska. Stan braku bezpieczeństwa, jego skutki społeczne i ekonomiczne. Rodzaje bezpieczeństwa. Przykłady awarii technicznych, analiza przyczyn i skutki.	2
Wy2	Elementy bezpieczeństwa technicznego. Elementy bezpieczeństwa przedsiębiorstwa a bezpieczeństwo ogólne. Organizacja i zarządzanie, kwalifikacje, specyfika technologii produkcji, stan techniczny infrastruktury, planowanie sytuacji awaryjnych, przeglądy wewnętrzne i analiza wypadków, opracowanie programu organizacji bezpiecznej pracy, organizacja obsługi eksploatacyjnej stanowisk, dążenie do jak najmniejszej uciążliwości pracy. Analiza przyczyn awarii przemysłowych. charakterystyka przedsiębiorstw chemicznych, zagrożenia, niebezpieczne substancje chemiczne.	2
Wy3	Legislacja polska i europejska. Prawo ochrony środowiska Dyrektywa 67/548/EWG. Grupy substancji i preparatów uznanych za niebezpieczne. Substancje wybuchowe (E), utleniające (O), skrajnie łatwopalne (F+), łatwopalne (F), palne (R10), silnie toksyczne (T+), toksyczne (T), szkodliwe (Xn), żrące (C), drażniące (Xi), uczulające (R42 i/lub R43), rakotwórcze (Karc.), mutagenne (Muta.), toksyczne dla rozrodczości (Repr.), niebezpieczne dla środowiska (N i/lub R52, R53, R59), Dyrektywa Rady Europejskiej 96/82/EC, Konwencja w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych, Prawo ochrony środowiska, zakłady sevesowskie, zakłady niesevesowskie, kryteria podziału.	2
Wy4	Toksyczne środki przemysłowe, awarie przemysłowe, poważne awarie, skażenia przemysłowe. Bezpieczeństwo procesowe. Bezpieczeństwo funkcjonalne, mapa bezpieczeństwa, metody oceny bezpieczeństwa. Kompleksowa ocena instalacji procesowej, w poszczególnych fazach realizacji inwestycji.	2
Wy5	Metody oceny zagrożeń. Identyfikacja potencjalnych zagrożeń. HAZard and OPerability Study (Studium hazardu i operacyjności), cel, znaczenie, analizy specjalistyczne zagrożeń. Słowa kluczowe, główne i pomocnicze słowa kluczowe, instalacje, zamierzenia projektowe, odchylenia od zamierzeń projektowych, hazard, parametr, problemy operacyjne, eksperci, proces, pary słów kluczowych w analizie hazardów.	2
Wy6	Przykłady analizy HAZOP. Proces chemiczny, analiza węzłów instalacji, zespół ekspertów HAZOP, struktura zespołu, schemat pracy zespołu ekspertów HAZOP, opracowanie raportu hazardów, dewiacja, skutek, zabezpieczenie, akcja. Certyfikacja osób projektujących, wykonujących i serwisujących obwody bezpieczeństwa	2
Wy7	Zasady oceny skażeń na skutek awarii przemysłowych, toksyczność, kancerogenność, zasady oceny ryzyka na terenach skażonych w wyniku awarii przemysłowych. Zależność źródło narażenia-droga przenoszenia-receptor. Elementy procedury oceny ryzyka, identyfikacja zagrożenia, ocena narażenia, określenie zależności dawka-odpowiedź, ocena	2

	ryzyka, analiza niepewności. Ryzyko zdrowotne, iloraz zagrożenia, indeks zagrożenia.	
Wy8	Eliminacja skutków awarii przemysłowej , metody remediacji środowiska skażonego w wyniku awarii przemysłowej, przykłady. Podsumowanie, Kolokwium	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Określanie granic palności i wybuchowości substancji chemicznych	2
La2	Określenie efektów związanych z wpływem toksycznych par substancji lotnych w wyniku awarii przemysłowej	2
La3	Analiza emisji substancji wybuchowych i zagrożeń związanych z ich rozprzestrzenianiem się w środowisku	2
La4	Obliczanie granic poziomów toksycznych substancji przy wypływie ze zbiornika z uwzględnieniem różnych warunków topograficznych i atmosferycznych	2
La5	Analiza zagrożeń związanych z emisją substancji toksycznych przy swobodnych parowaniu z otwartego zbiornika	2
La6	Wpływ z rurociągu gazu skroplonego. Analiza zagrożeń i sposoby zapobiegania	2
La7	Obliczanie granic migracji substancji niebezpiecznych i ich stężeń na terenach o gęstej zabudowie	2
La8	Konsultacje i opracowanie sprawozdań z ćwiczeń.	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Wykonywanie zadań w laboratorium N3. Rozwiązywanie zadań N4. Oprogramowanie EFFECTS 9 do obliczania potencjalnych zagrożeń wynikających z awarii przemysłowych N5. Prezentacje multimedialne N6. Komputer / program komputerowy /modelowanie		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru)	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W06	kolokwium
F (laboratorium)	PEU_U01 – PEU_U05	sprawozdanie z ćwiczeń laboratoryjnych
P1 (laboratorium) = (F1+F2+F3+F4+F5+F6)/6		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
LITERATURA PODSTAWOWA:		
[1] M.Ryng, Bezpieczeństwo techniczne w przemyśle chemicznym , WNT Warszawa 1985		
[2] Praca zbiorowa, Zapobieganie stratom w przemyśle, Pol. Łódzka, Łódź 1999		
[3] W. Pihowicz, Inżynieria bezpieczeństwa technicznego, Problematyka podstawowa, WNT 2009		
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:		
[1] Granice palności zgodnie z normą PN-EN 720-2, wskaźniki wybuchowości zgodnie z normą PN-EN26184-2, temperatury zapłonu w tyglu Clevelanda i Pensky'ego Martnsa		
[2] Wydawnictwo Ministerstwa Przemysłu Chemicznego pt. "Niebezpieczne materiały chemiczne - charakterystyka, zagrożenia, ratownictwo" - Biuro Wydawnicze "Chemia" Warszawa 1989r.		
[3] Instrukcja programu EFFECT 9 z przykładami obliczeniowymi		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Adam Pawelczyk, adam.pawelczyk@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim: Techniki chemicznej modyfikacji polimerów					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Techniques of chemical modification of polymers					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Chemia					
Specjalność (jeśli dotyczy): Chemia organiczna i chemia polimerów					
Poziom i forma studiów: II stopień / stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy					
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów: NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				30
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				0,7
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Chemia organiczna					
2. Umiejętność posługiwania się oryginalną literaturą chemiczną i przeszukiwania baz danych					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 zapoznanie studentów ze sposobami modyfikacji polimerów					
C2 omówienie sposobów modyfikacji na etapie polimeryzacji					
C3 Omówienie sposobów modyfikacji gotowych polimerów					
C4 Omówienie sposobów modyfikacji powierzchniowej (gotowe produkty wykonane z polimerów)					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 student powinien znać strategię planowania modyfikacji polimerów

PEU_W02 rozumieć ograniczenia reaktywności polimerów w porównaniu do zw. małowymiarowych

PEU-W03 znać typowe chemiczne jak i fizyczne metody modyfikacji polimerów

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 umie posługiwać się literaturą naukową i bazami danych w celu planowania modyfikacji polimerów

PEU_U02 – wykorzystując poznane sposoby modyfikacji powinien umieć zaproponować racjonalną modyfikację typowych polimerów

PEU_U03 – potrafi przeprowadzić modyfikacje polimerów, dobrać i zmontować odpowiednią aparaturę.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 rozumieć wpływ wybranych metod modyfikacji na stan środowiska naturalnego

(degradowalność modyfikowanych produktów polimerowych i obciążenia środowiska)

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wstęp – co to są polimery, cechy odróżniające je od innych materiałów. Zarys budowy polimerów: taktyczność, oddziaływania molekularne, krystaliczność). Struktura polimerów a właściwości materiałów polimerowych.	2
Wy2	Modyfikacja polimerów: Na etapie syntezy (modyfikacja masy cząsteczkowej, modyfikacja morfologii cząsteczek polimeru), kopolimeryzacja, kopolimeryzacja- typy kopolimerów	3
Wy3	Polikondensacja – produkty rozgałęzione i/lub usieciowane	2
Wy4	Modyfikacja powierzchni polimerów (gotowy wyrób)	1
Wy5	Modyfikacja powierzchni polimerów do wytwarzania mieszanin- adhezja na granicy faz	1
Wy6	Chemiczna modyfikacja polimerów: wprowadzenie grup funkcyjnych do łańcucha głównego i/lub bocznych, przemiana grup funkcyjnych polimeru, cyklizacja wewnątrzcząsteczkowa, szczepienie, sieciowanie, degradacja.	4
Wy7	Modyfikacja polimerów naturalnych	2
	Suma godzin	15
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	1. Wprowadzanie grup funkcyjnych do polimeru	1
Se2	2. Przemiana grup funkcyjnych w cząsteczkach polimeru	1
Se3	3. Prepolimery i polimery reaktywne jako baza dla funkcjonalnych materiałów polimerowych	1
Se4	4. Utlenianie i redukcja polimerów	1
Se5	5. Szczepienie polimerów	1

Se6	6. Sieciowanie materiałów polimerowych	1
Se7	7. Procesy starzenia polimerów (degradacja materiałów polimerowych)	1
Se8	8. Plazmowa modyfikacja powierzchni polimerowych (gotowych wyrobów)	1
Se9	9. Kompatybilizacja i kompatybilizatory – modyfikacja powierzchni na granicy faz	1
Se10	10. Modyfikacja właściwości – polimery blokowe i gradientowe	1
Se11	11. Modyfikacja właściwości – sterowanie masą cząsteczkową i stopniem krystaliczności	1
Se12	12. Modyfikacja właściwości poprzez plastyfikację	1
Se13	13. Procesy hydrolizy polimerów – modyfikacja właściwości i otrzymywanie nowych polimerów	1
Se14	14. Modyfikacja usieciowanych polimerów metodami chemicznymi – synteza żywic jonowymiennych	1
Se15	15. Wprowadzanie grup funkcyjnych do polimeru	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1	Wykład informacyjny	
N3	Prezentacja multimedialna	
N6	Wykonanie doświadczenia	
N7	Przygotowanie sprawozdania	
N8	Prezentacje multimedialne	
N9	Referat	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1		
F2		
F3		
P	zaliczenie na ocenę	

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] WSPÓŁCZESNA WIEDZA O POLIMERACH, J.F. Rabek, PWN 2009
- [2]
- [3]
- [4]
- [5]

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1]
- [2]
- [3]

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. inż. Andrzej W. Trochimczuk, andrzej.trochimczuk@pwr.wroc.pl

WYDZIAŁ Chemiczny	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim Techniki reakcji na stałych nośnikach i synteza kombinatoryczna	
Nazwa przedmiotu w języku angielskim Techniques of solid supported reactions and combinatorial synthesis	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

Znajomość chemii organicznej na poziomie zaliczenia kursu „Podstawy chemii organicznej”.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studentów z technikami i metodami syntezy związków organicznych na stałym podłożu.
- C2 Uzyskanie wiedzy na temat zastosowania stałego nośnika w syntezie wybranych grup związków niskocząsteczkowych i oligomerów.
- C3 Zrozumienie metodologii konstrukcji bibliotek kombinatorycznych dla opracowania związków o ukierunkowanych właściwościach.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu umiejętności:

PEU_W01 Student zna teoretyczne i praktyczne aspekty zastosowania stałych nośników w syntezie organicznej.

PEU_W02 Student rozumie funkcję łączników, strategie immobilizacji substratów, reagentów i katalizatorów oraz odszczepiania produktów.

PEU_W03 Student zna techniki i przykłady otrzymywania syntetycznych związków niskocząsteczkowych, oligomerów naturalnych oraz bibliotek kombinatorycznych o ukierunkowanych właściwościach.

PEU_W04 Student zna techniki instrumentalne stosowane w syntezie i analizie produktów.

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
Wy1	Podstawowe pojęcia. Żywice polimerowe. Otrzymywanie i budowa. Nośniki stałe i rozpuszczalne. Nośniki nieorganiczne. Łączniki i elementy dystansujące używane w chemii organicznej na stałym nośniku. Budowa i funkcja. Strategia odszczepiania produktów.	2
Wy2	Immobilizowane reagenty i katalizatory. Otrzymywanie i zastosowanie w chemii organicznej. Wybrane typy reakcji na stałym podłożu. Tworzenie nowych wiązań węgiel-heteroatom. Substytucja nukleofilowa.	2
Wy3	Tworzenie nowych wiązań węgiel-węgiel. Substytucja elektrofilowa. Reakcje sprzęgania krzyżowego. Synteza związków heterocyklicznych na nośniku stałym. Reakcje wieloskładnikowe. Izonitryle. Kondensacja Passeriniego i Ugiego.	2
Wy4	Synteza peptydów na nośniku stałym. Grupy blokujące, czynniki sprzęgające. Zalety immobilizacji. Synteza przepływowa. Oligonukleotydy. Synteza oligosacharydów na nośniku stałym.	2
Wy5	Biblioteki kombinatoryczne i ich rodzaje. Pojęcia podstawowe. Otrzymywanie metodą sprzęgania mieszanin izokinetycznych oraz „mieszaj i dziel”. Biblioteki indeksowane.	2
Wy6	Wybrane przykłady bibliotek związków niskocząsteczkowych oraz oligomerów.	2
Wy7	Metody dekonwolucji bibliotek kombinatorycznych. Izolowanie składnika aktywnego mieszanin. Ustalanie struktury. Techniki instrumentalne. Znaczniki. Kodowanie bibliotek.	2
Wy8	Instrumentacja i automatyzacja syntezy. Techniki analityczne w charakterystyce immobilizowanych produktów.	1
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. wykład z prezentacją multimedialną

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01–PEU_W04	egzamin

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] F. Z. Dörwald, Organic Synthesis on Solid Phase: Supports, Linkers, Reactions, Wiley, 2002.
- [2] Combinatorial Chemistry: From Theory to Application (W. Bannwarth, B. Hinzen Eds.), Wiley, 2005.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] A. W. Czarnik, Solid-Phase Organic Syntheses ; Wiley, 2001.
- [2] A. Furka, Combinatorial Chemistry. Principles and Techniques,
<http://members.iif.hu/furka.arpad/BookPDF.pdf>.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Artur Mucha, artur.mucha@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Techniki syntezy związków organicznych; operacje jednostkowe.				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Techniques of organic syntheses – basic operations				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów				
Poziom i forma studiów:	II stopień ,stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		60		15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90		120		30
Forma zaliczenia	egzamin		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	3		4		1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			4		1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3		2,8		0,7
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Nabyta wiedza z zakresu rozszerzonej Chemii Organicznej 2. Znajomość różnych typów reakcji i ich mechanizmów 3. Opanowane podstawowe operacje i techniki laboratoryjne 4. Umiejętność posługiwania się oryginalną literaturą chemiczną i przeszukiwania baz danych (Beilstein, Chemical Abstracts, Current Contents)					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 zapoznanie studentów z różnymi odczynnikami umożliwiającymi selektywne transformacje głównych grup funkcyjnych oraz metodami budowy szkieletu węglowego cząsteczek C2 przedstawienie nowoczesne metody utleniania oraz redukcji C3 pokazanie zastosowań związków metaloorganicznych w syntezie C4 omówienie metod syntezy asymetrycznej; wykorzystanie reakcji katalitycznych C5 główne grupy ochronne: ich wprowadzanie oraz usuwanie po przeprowadzeniu pożądaných transformacji					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 – Zna metody selektywnego utleniania, redukcji oraz innych transformacji grup funkcyjnych związków organicznych.					
PEU_W02 – Zna klasyczne i aktualne metody tworzenia nowych wiązań C-C, w szczególności zastosowanie karboanionów a także metody katalityczne.					
PEU_W03 – Rozumie problemy stereochemii oraz ochrony grup funkcyjnych w syntezie wieloetapowej.					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 – Umie zastosować retroanalizę do opracowania syntezy złożonej cząsteczki.					

PEU_U02 – Potrafi zaproponować reagenty do wykonania zaplanowanych jednostkowych przemian; Wykorzystuje reakcje stereoselektywne.		
PEU_U03 – Potrafi zaplanować i wykonać selektywne transformacje grup funkcyjnych oraz tworzenie nowych wiązań C-C.		
PEU_U04 – Posiada praktyczną umiejętność dobierania grup ochronnych do warunków reakcji.		
PEU_U05 – Umie zaplanować i przeprowadzić wieloetapową syntezę docelowego związku organicznego.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Selektywne transformacje grup funkcyjnych: przemiany chemo-, regio- i stereoselektywne	2
Wy2	Reakcje i odczynniki służące selektywnemu utlenianiu węglowodorów; dihydroksylacja	4
Wy3	Selektywne reakcje utleniania alkoholi.	2
Wy4	Selektywne utlenianie sulfidów	2
Wy5	Selektywne reakcje redukcji katalitycznej.	4
Wy6	Reakcje redukcji wodorkami metali.	2
Wy7	Klasyczne i nowe metody budowy wiązań węgiel-węgiel wykorzystujące reakcje związków metaloorganicznych.	6
Wy8	Synteza asymetryczna z wykorzystaniem metod katalitycznych	2
Wy9	Zastosowanie organicznych związków siarki i selenu w syntezie.	2
Wy10	Wykorzystanie pochodnych fosforoorganicznych w syntezie.	2
Wy11	Ochrona grup funkcyjnych.	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	- Najpierw teoretyczne opracowanie przez studenta a następnie praktyczne wykonanie kilkietapowej syntezy złożonego produktu z wykorzystaniem znanych metod rozbudowy szkieletu węglowego, cyklizacji, selektywnych transformacji grup funkcyjnych (utlenianie, redukcja) – zależnie od struktury danego preparatu docelowego. - W razie konieczności zastosowanie zabezpieczeń grup funkcyjnych a w przypadku syntezy związku enancjomerycznego wykorzystanie dostępnych metod katalitycznych. - Oczyszczenie, identyfikacja i analiza spektroskopowa produktów. - Interpretacja wyników, sprawozdania.	4
La2		4
La3		4
La4		4
La5		4
La6		4
La7		4
La8		4
La9		4
La10		4
La11		4
La12		4
La13		4
La14		4
La15		4
La1	4	
	Suma godzin	60
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Indywidualne przygotowanie przez studenta i wygłoszenie referatu/prezentacji na temat poszczególnych metod i procedur (również katalitycznych) stosowanych w nowoczesnej syntezie: selektywne utleniania, redukcje, budowa nowych wiązań C-C, synteza asymetryczna itd., w oparciu o bieżącą literaturę naukową.	2
Se2		2
Se3		2
Se4		2
Se5		2
Se6		2
Se7		2

Se8		1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. wykład z prezentacją multimedialną N2. przykładowe sposoby rozwiązywania zadań problemowych, pochodzące z oryginalnej literatury N3. dyskusja nad sposobami rozwiązania problemów jakie otrzymali do przygotowania studentów – prezentacja w formie seminarium N4. zaplanowanie i wykonanie eksperymentów N5. szczegółowa dokumentacja eksperymentów – prowadzenie notatek (dziennik laboratoryjny/sprawozdania)		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (laboratorium)	PEU_U01 – PEU_U05	ocena na podstawie poprawnego przygotowania, wykonania i zdokumentowania wyników każdej z zadanych syntez
P (seminarium)	PEU_U01 – PEU_U04	ocena na podstawie prezentacji aktualnych metod stosowanych w syntezie na podstawie bieżącej literatury naukowej (referat)
P (egzamin)	PEU_W01 – PEU_W03	ustne sprawdzenie znajomości metod rozbudowy szkieletów węglowych, selektywnych transformacji grup funkcyjnych (utlenianie, redukcja) oraz ich zabezpieczania, a także przedstawionych podczas wykładu metod katalitycznych.
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] J. Skarżewski, <i>Wprowadzenie do syntezy organicznej</i> , PWN, Warszawa, 1999. [2] P. Wyatt, S. Warren, <i>Organic Synthesis, Strategy and Control</i> , J. Wiley, 2007. [3] S. Warren, <i>Organic Synthesis, The Disconnection Approach</i> , J. Wiley, 1984. [4] J. Gawroński, K. Gawrońska, K. Kacprzak, M. Kwit, <i>Współczesna Synteza Organiczna</i> , PWN, Warszawa, 2004. [5] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, <i>Organic Chemistry</i> , Oxford University Press, 2001. [6] H. O. House, <i>Modern synthetic reactions</i> , A.W. Benjamin ed. 1972 [7] Bazy danych: Beilstein, Chemical Abstracts, Current Contents i bieżąca literatura naukowa.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, <i>Organic Chemistry</i> , Oxford, 2000; [2] W. Carruthers, I. Coldham, <i>Modern Methods of Organic Synthesis</i> , Cambridge University Press, 2004. [3] C. L. Willis, M. Wills, <i>Organic Synthesis</i> , Oxford University Press, 1995; [4] R. K. Mackie, D. M. Smith, R. A. Aitken, <i>Guidebook to Organic Synthesis</i> , Longman, 1999. [5] C. L. Willis, M. Wills, <i>Organic Synthesis</i> , Oxford University Press, 1995. [6] J. H. Fuhrhop, G. Penzlin, <i>Organic Synthesis</i> , Verlag Chemie, Berlin, 1983 [7] L.-T. Ho, <i>Tactics of Organic Synthesis</i> , J. Wiley, New York, 1994		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. Przemysław Boratyński , przemyslaw.boratynski@pwr.edu.pl Dr hab. inż. Rafał Kowalczyk , rafal.kowalczyk@pwr.edu.pl Dr hab. inż. Renata Siedlecka , renata.siedlecka@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:		Techniki syntezy polimerów			
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:		Techniques of polymer synthesis			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		Chemia			
Specjalność (jeśli dotyczy):		Chemia związków organicznych i polimerów			
Poziom i forma studiów:		II stopień, stacjonarna			
Rodzaj przedmiotu:		obowiązkowy			
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów:		NIE			
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		45		15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60		90		30
Forma zaliczenia	Egzamin		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2		3		1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			3		1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65		2,1		0,7
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość podstaw: chemii nieorganicznej, organicznej i fizycznej na poziomie I stopnia studiów. 2. Podstawowe wiadomości z zakresu chemii związków makromolekularnych. 3. Umiejętność posługiwania się oryginalną literaturą chemiczną i przeszukiwania dostępnych baz danych. 4. Podstawowe umiejętności laboratoryjne i zdolność do pracy w grupach.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z głównymi mechanizmami i technikami syntezy polimerów.					
C2 Nauczenie wybranych metod polimeryzacji.					
C3 Wyciąganie wniosków z wyników eksperymentalnych oraz danych literaturowych.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

Student powinien

PEU_W01 znać strategię planowania syntezy polimerów.

PEU_W02 rozumieć ograniczenia możliwości otrzymywania polimerów w porównaniu do zw. małowymiarowych.

PEU-W03 znać typowe metody syntezy polimerów.

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 Umie posługiwać się literaturą naukową i bazami danych w celu planowania syntezy polimerów.

PEU_U02 Wykorzystując poznane sposoby syntezy powinien umieć zaproponować racjonalne drogi syntezy typowych polimerów.

PEU_U03 Potrafi przeprowadzić syntezę polimerów, dobrać i zmontować odpowiednią aparaturę.

PEU_U04 Zna i przestrzega zasad bezpieczeństwa pracy w laboratorium chemicznym.

PEU_U05 Umie analizować wyniki eksperymentu i przygotować raport omawiający otrzymywanie i podstawową charakterystykę przygotowanych materiałów polimerowych.

PEU_U06 Potrafi przeanalizować wybrane techniki otrzymywania polimerów syntetycznych i przedstawić wyniki analizy w postaci prezentacji multimedialnej.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 Potrafi pracować w zespole i organizować pracę w grupie.

PEU_K02 Rozumie wpływ wybranych metod syntezy na stan środowiska naturalnego (degradowalność syntezowanych polimerów i obciążenia środowiska resztkowymi monomerami, rozpuszczalnikami i innymi chemikaliami stosowanymi w syntezie polimerów)

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Polimeryzacja wolnorodnikowa	1
Wy2	Polimeryzacja anionowa	1
Wy3	Polimeryzacja kationowa	1
Wy4	Polimeryzacje żyjące i pseudożyjące	1
Wy5	Polimeryzacja rodnikowa z przeniesieniem atomu	1
Wy6	Polimeryzacje żyjące - architektura polimerów	1
Wy7	Polimeryzacje w masie (blokowe)	1
Wy8	Polimeryzacje w roztworach (homogeniczne i heterogeniczne)	1
Wy9	Polimeryzacja suspensyjna	1
Wy10	Polimeryzacja emulsyjna	1
Wy11	Polimeryzacja emulsyjna z organiczną fazą ciągłą	1
Wy12	Polimeryzacja plazmowa	1
Wy13	Elektropolimeryzacja	1
Wy14	Polikondensacja	1
Wy15	Polikondensacja z rozgałęzianiem i sieciowaniem	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wprowadzenie; przedstawienie programu kursu, warunków zaliczenia oraz zasad bezpiecznej pracy w laboratorium.	3
La2-La3	Polimeryzacja suspensyjna – synteza i charakterystyką homopolimeru.	12
La4-La5	Polimeryzacja suspensyjna – synteza i charakterystyka usieciowanego	12

	kopolimeru.	
La6	Polimeryzacja emulsyjna.	6
La7	Polikondensacja z przeniesieniem aktywnego wodoru.	6
La8	Końcowa analiza produktów, podsumowanie.	6
	Suma godzin	45
Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Se1	Polimeryzacja wolnorodnikowa – mechanizm, zastosowania przemysłowe, wady, zalety, sposoby realizacji	1
Se2	Polimeryzacja anionowa - mechanizm, zastosowania przemysłowe, wady, zalety, sposoby realizacji	1
Se3	Polimeryzacja kationowa - mechanizm, zastosowania przemysłowe, wady, zalety, sposoby realizacji	1
Se4	Polimeryzacja żyjąca - mechanizm, zastosowania, wady, zalety, sposoby realizacji	1
Se5	Polimeryzacja żyjąca - mechanizm, zastosowania, wady, zalety, sposoby realizacji	1
Se6	Polimeryzacja rodnikowa z przeniesieniem atomu - mechanizm, zastosowania, wady, zalety, sposoby realizacji	1
Se7	Polimeryzacja rodnikowa z przeniesieniem atomu - mechanizm, zastosowania, wady, zalety, sposoby realizacji	1
Se8	Polimeryzacja w masie (blokowa)	1
Se9	Polimeryzacja rozpuszczalnikowa	1
Se10	Polimeryzacja suspensyjna	1
Se11	Polimeryzacja emulsyjna	1
Se12	HIPE (High Internal Phase Polymerization) – polimeryzacja emulsyjna z organiczną fazą ciągłą	1
Se13	Polimeryzacja plazmowa	1
Se14	Elektropolimeryzacja	1
Se15	Elektropolimeryzacja	1
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład informacyjny N2. Prezentacja multimedialna N3. Wykonywanie zadań w laboratorium (wykorzystanie różnych technik i sprzętów) N4. Szczegółowa dokumentacja eksperymentów – prowadzenie notatek (dziennik laboratoryjny/sprawozdania). N5. Ustne lub pisemne sprawdziany wiedzy z zakresu wykonywanych syntez polimerów. N6. Prezentacje multimedialne N7 Referat		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P1 (wykład)	PEU_W01-W03, U01-U02	Pisemny egzamin
F2 (laboratorium)	PEU_U03-U05	Obecność
F3 (laboratorium)	PEU_U03-U05	Sprawozdania z poszczególnych tematów
F4 (laboratorium)	PEU_U03-U05	2 sprawdziany cząstkowe

P2 (laboratorium)	PEU_U03-U05	P2 = 1/3F3 + 2/3F4
F5 (seminarium)	PEU_U01, U06	Obecność
P3 (seminarium)	PEU_U01, U06	Ocena z prezentacji i aktywności podczas prezentacji innych studentów.
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] Florjańczyk Z., Penczek S., Chemia polimerów, tom I, II i III, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1998. [2] Rabek J.F., Współczesna wiedza o polimerach, Wyd. Naukowe PWN, 2009. [3] Pielichowski J., Puszyński A., Preparatyka polimerów, Teza Wyd. Naukowo-Techniczne, Kraków 2005. <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [1] Brandrup J., Immergut E.H., Grulke E.A. (eds.), Polymer Handbook, Wiley & Sons, 1999. [2] F. Billmeyer, "Textbook of Polymer Science", 3rd ed., New York [etc.], John Wiley & Sons, 1984.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
<u>Wykład:</u> Prof. dr hab. inż. Andrzej Trochimczuk, andrzej.trochimczuk@pwr.edu.pl <u>Laboratorium i seminarium:</u> Dr inż. Anna Jakubiak-Marcinkowska, anna.jakubiak@pwr.edu.pl, Dr inż. Sylwia Ronka, sylwia.ronka@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Technologie informacyjne B				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Information Technologies B				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	wszystkie kierunki				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	I stopień, II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)			30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)			60		
Forma zaliczenia			zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS			2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)			1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość podstawowej obsługi komputera. 2. Podstawowe umiejętności posługiwania się edytorem tekstu i arkuszem kalkulacyjnym					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Uzyskanie wiedzy o podstawach informatyki. C2 Rozwinięcie umiejętności posługiwania się technikami informacyjnymi. C3 Zapoznanie z algorytmizacją procesów. C4 Poznanie elementów wybranego języka programowania.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
PEU_W01 – Student zna wydziałowe i ogólnouczelniane bazy danych oraz systemy informatyczne. PEU_U01 – Student potrafi prawidłowo przygotować wielostronicowy dokument (np. pracę dyplomową) wykorzystując zaawansowane funkcje procesora tekstu (Microsoft Word). PEU_U02 – Student potrafi prawidłowo obsługiwać arkusz kalkulacyjny i stosować zaawansowane funkcje i formuły do przeliczania danych, a także tworzyć i formatować wykresy (Microsoft Excel). PEU_U03 – Student potrafi przeliczać wartości w różnych systemach liczbowych. PEU_U04 – Student potrafi napisać prosty program obliczeniowy (PASCAL, PYTHON lub C) lub stworzyć stronę internetową (HTML i CSS).					

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Omówienie zajęć, mail studencki, biblioteka, e-portal. Bazy danych, wyszukiwanie informacji w Internecie. Operatory logiczne i ich zastosowanie przy wyszukiwaniu informacji.	2
La2	Zaawansowana edycja tekstu w programie MS Word.	4
La3	Test z umiejętności posługiwania się programem MS Word	2
La4	Zaawansowane funkcje programu MS Excel. Zastosowanie MS Excel do obliczeń i prezentacji danych.	8
La5	Test z umiejętności posługiwania się programem MS Excel.	2
La6	Systemy liczbowe i algorytmy. Zasada, zapis graficzny, zastosowanie do prostej algorytmizacji wybranego procesu.	2
La7	Elementy programowania w wybranym języku.	8
La8	Test z systemów liczbowych i programowania	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wprowadzenie teoretyczne (np. w postaci prezentacji multimedialnej)		
N2. Samodzielne rozwiązywanie problemów postawionych podczas zajęć		
N3. Komputer		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01, PEU_U01	Sprawdzian praktyczny z MS Word (max. 100 pkt)
F2	PEU_U02	Sprawdzian praktyczny z MS Excel (max. 100 pkt)
F3	PEU_U03, PEU_U04	Test pisemny z systemów liczbowych (max. 30 pkt) oraz sprawdzian praktyczny z programowania (max. 70 pkt)
Ocena pozytywna tylko wtedy gdy każda z ocen formujących (F1, F2 i F3) to co najmniej 50 pkt. P = 3,0 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 150 pkt. 3,5 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 180 pkt. 4,0 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 210 pkt. 4,5 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 240 pkt. 5,0 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 270 pkt. 5,5 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 300 pkt.		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
LITERATURA PODSTAWOWA:		
[1] Instrukcje z domeny microsoft.com.		
[2] Dowolny podręcznik podstaw informatyki.		
[3] Wybrany podręcznik dotyczący używanego języka programowania (podaje prowadzący zajęcia).		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Krzysztof Kierzek, krzysztof.kierzek@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Chemia Teoretyczna				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Theoretical Chemistry				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	15	30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120	60	60		
Forma zaliczenia	Egzamin	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę		
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	4	2	2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2	2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3	0,7	1,4		
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Chemia i fizyka ogólna 2. Algebra liniowa i Analiza matematyczna 3. Podstawy chemii fizycznej i kwantowej					
C1. Zapoznanie słuchaczy z nowoczesnymi metodami teoretycznego opisu struktury elektronowej atomów i cząsteczek oraz nabycie umiejętności zastosowania tych metod do wyznaczania struktury elektronowej i właściwości układów molekularnych. C2. Przekazanie umiejętności zastosowania metod chemii teoretycznej do przewidywania i interpretacji wybranych właściwości spektralnych i termodynamicznych układów molekularnych.					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_W01 – rozumie problemy i niedostatki fizyki klasycznej w opisie mikroskopowym,					
PEU_W02 – zna postulaty mechaniki kwantowej i elementy rachunku operatorowego,					
PEU_W03 – potrafi zapisać równanie Schrödingera (RS) dla modelowych układów oraz dla dowolnego układu molekularnego,					
PEU_W04 – zna rozwiązanie RS dla atomu wodoru i interpretację tych rozwiązań,					
PEU_W05 – zna podstawowe przybliżenia stosowane w opisie struktury elektronowej układów molekularnych: przybliżenie Borna-Oppenheimera oraz podstawy rachunku wariacyjnego i zaburzeń,					
PEU_W06 – zna podstawy teorii orbitali molekularnych,					
PEU_W07 – ma podstawową wiedzę o rozwiązaniach równań Hartree-Focka oraz Hartree-Focka-Roothana,					
PEU_W08 – ma podstawową wiedzę z zakresu teorii korelacji elektronowej i metod jej obliczania (metoda mieszania konfiguracji, wielociałowy rachunek zaburzeń, teoria funkcjonału gęstości),					

PEU_W09 – ma podstawową wiedzę z zakresu teorii oddziaływań międzycząsteczkowych. Z zakresu umiejętności: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_U01 – potrafi zaplanować i przeprowadzić obliczenia struktury elektronowej cząsteczek w przybliżeniu HF oraz wybranych metod uwzględniających korelację elektronową oraz zinterpretować ich wyniki, PEU_U02 – umie przewidywać strukturę równowagową cząsteczek, PEU_U03 – umie przewidywać i interpretować widma stanów elektronowych cząsteczek, PEU_U04 – potrafi interpretować pomiary spektroskopowe w oparciu o obliczenia kwantowo-chemiczne, PEU_U05 – potrafi badać mechanizmy reakcji chemicznych w oparciu o obliczenia metodami chemii kwantowej. Z zakresu kompetencji społecznych: Osoba, która zaliczyła przedmiot: PEU_K01 – rozumie potrzebę systematycznego uzupełniania wiedzy		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do molekularnej mechaniki kwantowej. Omówienie postulatów nierelatywistycznej mechaniki kwantowej. Definicja funkcji falowej i jej probabilistyczna interpretacja. Definicja operatorów reprezentujących wielkości mechaniczne i elementy algebry operatorów. Równanie Schrödingera zależne i niezależne od czasu.	2
Wy2	Hamiltonian molekularny. Rozdzielenie ruchu elektronów i jąder atomowych. Przybliżenie adiabatyczne i przybliżenie Borna-Oppenheimera. Przybliżenie harmoniczne. Analiza drgań normalnych i interpretacja widm absorpcyjnych w zakresie podczerwieni.	2
Wy3	Przybliżone metody rozwiązywania równania Schrödingera I. Rachunek wariacyjny i jego proste zastosowania. Metoda Rayleigha-Ritza.	2
Wy4	Przybliżone metody rozwiązywania równania Schrödingera II. Teoria orbitali molekularnych. Metoda Hückela i przykłady jej zastosowania.	2
Wy5	Przybliżone metody rozwiązywania równania Schrödingera III. Rachunek zaburzeń niezależny od czasu. Zaburzenie w układzie dwustanowym i wielostanowym. Rachunek zaburzeń dla zwyrodniałych stanów referencyjnych.	2
Wy6	Funkcje falowe dla układów wieloelektronowych. Symetria funkcji falowej. Wyznacnikowa funkcja falowa. Reguły Slatera-Condona. Ogólne wyrażenia na elementy macierzowe pomiędzy wyznacznikami Slatera.	2
Wy7	Metoda Hartree-Focka. Metoda pola samouzgodnionego. Metoda Hartree-Focka-Roothana. Gęstość ładunku i elementy macierzowe operatora Focka.	2
Wy8	Orbitale molekularne. Elementy teorii grup punktowych. Symetria i nomenklatura orbitali molekularnych. Diagramy orbitali molekularnych dla cząsteczek dwuatomowych i wieloatomowych. Diagramy Walsha.	2
Wy9	Korelacja elektronowa I. Ograniczenia metody Hartree-Focka. Definicja i metody wyznaczania korelacji elektronowej. Metoda oddziaływania konfiguracji.	2
Wy10	Korelacja elektronowa II. Rachunek zaburzeń Møllera-Plesseta. Elementy teorii sprzężonych klasterów.	2
Wy11	Teoria funkcjonalu gęstości. Jednocząstkowa macierz gęstości i macierz gęstości par. Twierdzenia Hohenberga-Kohna. Metoda Kohna-Shama.	2
Wy12	Oddziaływanie materii z promieniowaniem elektromagnetycznym. Los cząsteczek w stanach wzbudzonych elektronowo. Fotochemiczne i fotofizyczne procesy w układach molekularnych. Diagram Jabłońskiego.	2

Wy13	Widma absorpcji i fluorescencji w zakresie UV i widzialnym. Złota reguła Fermiego. Reguły wyboru. Struktura subtelna widm absorpcji i fluorescencji.	2
Wy14	Procesy bezpromienistej dezaktywacji stanów wzbudzonych. Konwersja wewnętrzna. Przecięcia stożkowe. Przejścia międzysystemowe. Transfer energii wzbudzenia - mechanizmy Förstera i Dextera. Naturalne i sztuczne układy przechwytyjące światło. Fotosynteza.	2
Wy15	Oddziaływania międzycząsteczkowe. Teoria oddziaływań międzycząsteczkowych. Oddziaływania elektrostatyczne, wymienne, indukcyjne, dyspersyjne. Kompleksy z przeniesieniem ładunku. Wiązanie wodorowe. Struktura drugorzędowa układów molekularnych, analiza konformacyjna.	2
	Suma godzin	30
Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Sposób prowadzenia i zaliczenia ćwiczeń. Rachunek operatorowy. Badanie właściwości operatorów. Rozwiązania równania Schrödingera dla modelowych problemów.	2
Ćw2	Proste zastosowania zasady wariacyjnej do modelowych problemów.	2
Ćw3	Proste zastosowania rachunku zaburzeń Rayleigha-Schrödingera do modelowych problemów.	2
Ćw4	Obliczenia struktury elektronowej w modelu Hückela dla wybranych cząsteczek I. Przybliżenie π -elektronowe i podstawowe założenia metody Hückela dla węglowodorów nienasyconych. Rozwiązanie zagadnienia własnego. Wyznaczanie współczynników orbitali molekularnych dla prostych cząsteczek.	2
Ćw5	Obliczenia struktury elektronowej w modelu Hückela dla wybranych cząsteczek II. Zagadnienie własne w postaci macierzowej. Diagonalizacja hamiltonianu i interpretacja widm wartości własnych i wektorów własnych. Macierz gęstości i rzędów wiązań i analiza populacyjna.	2
Ćw6	Metoda Hartree-Focka I. Reguły Slatera-Condon.	2
Ćw7	Metoda Hartree-Focka II. Rozwiązywanie zadań z metody Hartree-Focka.	2
Ćw8	Zajęcia zaliczeniowe.	1
	Suma godzin	15
Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Organizacja pracy w laboratorium komputerowym i centrum obliczeniowym. Omówienie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Dystrybucja kont i podstawowe informacje o dostępnych systemach operacyjnych.	2
La2	Elementy systemu LINUX I. Podstawowe informacje o systemie operacyjnym. Wybrane polecenia powłoki BASH.	2
La3	Elementy systemu LINUX II. Obsługa wybranych edytorów tekstu. Proste skrypty powłoki BASH.	2
La4	Omówienie wybranych pakietów obliczeń struktury elektronowej. Przygotowanie plików wsadowych. Obliczenia struktury elektronowej atomów w ograniczonej i nieograniczonej metodzie Hartree-Focka (HF). Struktura plików wynikowych i interpretacja wyników obliczeń.	2
La5	Reprezentacja struktury geometrycznej układów molekularnych. Współrzędne ortogonalne i współrzędne wewnętrzne na przykładzie macierzy-Z.	2
La6	Dokładność metod chemii obliczeniowej. Wybór bazy funkcyjnej. Porównanie dokładności wybranych metod ab initio i teorii funkcjonału gęstości. Walidacja metod obliczeniowych.	2
La7	Optymalizacja geometrii równowagowej cząsteczek i analiza drgań normalnych. Omówienie algorytmów gradientowych optymalizacji geometrii równowagowej. Obliczenia widma częstości drgań cząsteczek w przybliżeniu harmonicznym. Analiza współrzędnych normalnych. Przewidywanie i interpretacja widm w podczerwieni.	2

La8	Teoria orbitali molekularnych. Wyznaczanie krzywych energii potencjalnej cząsteczek dwuatomowych w metodzie HF. Wyznaczanie i interpretacja diagramów orbitali molekularnych i diagramów Walsh'a. Analiza populacyjna.	2
La9	Metoda oddziaływania konfiguracji. Obliczenia widm stanów elektronowych metodą oddziaływania konfiguracji z pojedynczymi (CIS) i podwójnymi wzbudzeniami (CISD). Badanie ekstensywności i spójności rozmiarowej metody CI.	2
La10	Projekt I – struktura i właściwości termodynamiczne cząsteczki.	2
La11	Mechanizmy reakcji chemicznych. Lokalizacja geometrii stanów przejściowych.	2
La12	Projekt II – Obliczenia widm stanów elektronowych i ich interpretacja dla wybranych cząsteczek wieloatomowych.	2
La13	Praca nad indywidualnymi projektami I.	2
La14	Praca nad indywidualnymi projektami II.	2
La15	Praca nad indywidualnymi projektami III.	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład przy tablicy N2. Prezentacja multimedialna N3. Realizacja zadań/projektów w pracowni komputerowej N4. Komputery osobiste / zasoby centrum obliczeniowego / specjalistyczne oprogramowanie		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01 – PEU_W09	Egzamin końcowy
F1 (ćwiczenia)	PEU_U01 –PEU_U03	Zadania domowe i kolokwium
F3 (laboratorium)	PEU_U01 –PEU_U04	Wykonanie zadań i projektów
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] R. W. Góra, Materiały do wykładu: "Chemia Teoretyczna ", 2019		
[2] L. Piela, Idee Chemii Kwantowej, PWN, Warszawa, 2010.		
[3] K. Pigoń, Z. Ruziewicz, Chemia Fizyczna (cz. 2), PWN, Warszawa, 2005.		
[4] D. O. Hayward, Mechanika Kwantowa dla Chemików, PWN, Warszawa, 2007.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Engel, T., Reid, P., Quantum Chemistry and Spectroscopy, 3rd ed. ed. Pearson, Boston, 2013.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Robert Góra, robert.gora@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim: Zaawansowane materiały polimerowe w chemii i medycynie.					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Advanced polymers for chemical and medical applications					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Chemia					
Specjalność (jeśli dotyczy): Medicinal chemistry					
Poziom i forma studiów: II stopień, stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: wybieralny					
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów: NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawowa wiedza z chemii nieorganicznej, organicznej i fizycznej.					
2. Podstawowa wiedza z zakresu polimerów.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Przekazanie studentom ogólnej wiedzy na temat specjalnych reakcji polimeryzacji oraz ich znaczenia w procesach otrzymywania ściśle zaprojektowanych materiałów stosowanych w chemii i medycynie.					
C2 Zapoznanie studentów z zależnościami pomiędzy procesami polimeryzacji a strukturą, morfologią i wynikającymi z nich właściwościami polimerów.					
C3 Zapoznanie studentów z podstawowymi wymaganiami stawianymi materiałom polimerowych zależnie od planowanych zastosowań.					
C4 Poszerzenie wiedzy z zakresu najnowszych osiągnięć w dziedzinie zaawansowanych materiałów polimerowych produkowanych na potrzeby chemii i medycyny.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 ma wiedzę z zakresu specjalnych polimeryzacji stosowanych w procesach otrzymywania materiałów o ściśle zaprojektowanej strukturze

PEU_W02 zna zależności pomiędzy procesami polimeryzacji a morfologią, strukturą i wynikającymi z tego właściwościami materiałów polimerowych

PEU_W03 potrafi wymienić i opisać główne wymagania stawiane materiałom polimerowym do konkretnych zastosowań w chemii i medycynie

PEU_W04 potrafi opisać główne grupy zaawansowanych polimerów stosowanych w nowoczesnej chemii i medycynie

PEU_W05 zna potencjał użytkowy zaawansowanych materiałów w różnych dziedzinach

PEU_W06 posiada wiedzę na temat znaczenia polimerów w zielonych technologiach

PEU_W07 potrafi porównać zaawansowane polimery z innymi materiałami pod kątem ich możliwych zastosowań

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 potrafi ocenić specjalne metody polimeryzacji i ich potencjał w przygotowaniu materiałów do różnych zastosowań

PEU_U02 umie wymienić główne wymagania stawiane materiałom polimerowym w zależności od ich zastosowania w chemii i medycynie

PEU_U03 umie opisać główne grupy zaawansowanych materiałów polimerowych dla konkretnych zastosowań w chemii i medycynie

PEU_U04 potrafi podać przykłady zielonych technologii w dziedzinie polimerów

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Polimery w chemii i medycynie – główne dziedziny zastosowań i wynikające z tego wymagania dotyczące struktury i morfologii tych materiałów.	2
Wy2	Kontrolowane syntezy w procesach otrzymywania struktur polimerowych o zadanej strukturze.	2
Wy3	Polimery inspirowane naturą – od pomysłu do potencjalnych zastosowań.	2
Wy4	Technologia wdrukowywania molekularnego (MIT).	2
Wy5	Automatyzacja technik projektowania i produkcji materiałów o zaprojektowanej strukturze oraz wdrukowywanych molekularnie.	2
Wy6	Polimery wdrukowywane molekularnie (MIP) w chemii organicznej.	2
Wy7	Projektowanie MIP do celów medycznych.	2
Wy8	Natura kontra procesy przemysłowe – zaawansowane kompozyty komponentów naturalnych i syntetycznych.	2
Wy9	Materiały wrażliwe na bodźce – rodzaje i zasada działania.	2
Wy10	Zaawansowane materiały polimerowe w technologii sensorów.	2
Wy11	Zaawansowane polimery kontra inne materiały – porównanie właściwości i wynikających z nich zastosowań.	2
Wy12	Polimery a zielone technologie.	2
Wy13	Biopolimery – nowe zastosowania dobrze znanych makrocząsteczek.	2
Wy14	Problemy z biodegradacją polimerów.	2
Wy15	Panel dyskusyjny poświęcony najnowszym trendom w zastosowaniach zaawansowanych polimerów w chemii i medycynie.	2
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład informacyjny N2. Prezentacja multimedialna N3. Wykład problemowy		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01-07	Aktywne uczestnictwo w wykładach
F2	PEU_W01-07 PEU_U01-04	Prezentacja wybranego przykładu zaawansowanego materiału polimerowego w kontekście jego zastosowania
P = (0.2F1 + 0.8F2)		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] W. F. Reed, A. M. Alb (Eds.), “Monitoring Polymerization Reactions: From Fundamentals to Applications”, John Wiley & Sons 2014. [2] K. Matyjaszewski, “Controlled/Living Radical Polymerization”, Oxford University Press Inc 2007. [3] M. Komiyama, T. Takeuchi, T. Mukawa, H. Asanuma, „Molecular Imprinting: From Fundamentals to Applications”, Weinheim, Wiley-VCH 2003. [4] I. Galaev, B. Mattiasson (Eds.), “Smart polymers: applications in biotechnology and biomedicine”, CRC Press (Taylor & Francis) 2008. [5] F. Mohammad (Ed), “Specialty Polymers: Materials And Applications”, I. K. International Pvt Ltd, Anshan Ltd, Tunbridge Wells, 2007. <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [1] S. Li, Sh. Cao, S.A. Piletsky, A.P.F. Turner (Eds.), “Molecularly imprinted catalysts: principles, syntheses, and applications”, Elsevier 2015. [2] R. M. Ottenbrite, K. Park, T. Okano (Eds.), “Biomedical Applications of Hydrogels Handbook”, Springer Science & Business Media New York, 2010. [3] Z. Gu (Ed.), “Bioinspired and Biomimetic Polymer Systems for Drug and Gene Delivery”, Chemical Industry Press and Wiley-VCH Verlag GmbH & Co. KGaA 2015. [4] R. Breslow (ed.), “Artificial Enzymes”, Wiley-VCH Verlag GmbH & Co. KGaA 2005. [5] S. Thomas, S. Gopi, A. Amalraj (Eds), ” Biopolymers and Their Industrial Applications: From Plant, Animal, and Marine Sources, to Functional Products”, Elsevier 2020. [6] A. Khan, S.M. Rangappa, S. Siengchin, A.M. Asiri (Eds.), “Biofibers and Biopolymers for Biocomposites. Synthesis, Characterization and Properties”, Springer Nature Switzerland AG 2020		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Anna Jakubiak-Marcinkowska, anna.jakubiak@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Analiza specjacyjna i frakcjonowana pierwiastków w środowisku				
Nazwa w języku angielskim:	Speciation and fractionation analysis of elements in the environment				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiskowa i żywności				
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny				
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów:	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość podstaw chemii analitycznej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Poznanie zagadnień i pojęć dotyczących roli pierwiastków w oparciu o specjację i frakcjonowanie.					
C2 Nabycie wiedzy związanej z analizą próbek pod kątem analizy specjacyjnej i frakcjonowanej, tj. sposobów pobierania i przygotowania próbek, metod rozdzielania i oznaczania różnych form pierwiastków oraz oceny i kontroli otrzymanych wyników.					
C3 Zapoznanie ze specjacją/frakcjonowaniem wybranych pierwiastków w środowisku (m.in. As, Hg, Cr).					
C4 Wykształcenie świadomości o roli, potrzebie i zastosowaniu specjacji (frakcjonowaniu) pierwiastków we współczesnym świecie.					
C5 Zaznajomienie z właściwą metodologią postępowania w analizie specjacyjnej i frakcjonowanej pierwiastków w różnego rodzaju próbkach środowiskowych.					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

Student:

PEU_W01 – zna podstawowe pojęcia związane ze specjacją/analizą specjacyjną oraz frakcjonowaniem/analizą frakcjonowaną pierwiastków

PEU_W02 – zna sposoby pobierania, przechowywania i wstępnego przygotowania próbek w analizie specjacyjnej i frakcjonowanej

PEU_W03 – zna sposoby przygotowania próbek do analizy bez zmian form specjacyjnych pierwiastków

PEU_W04 – zna sposoby frakcjonowania pierwiastków, w tym procedury ekstrakcji sekwencyjnej

PEU_W05 – zna problematykę specjacji pierwiastków w środowisku wodnym

PEU_W06 – zna metody stosowane do ekstrakcyjnego, chromatograficznego oraz elektroforetycznego rozdziału poszczególnych form pierwiastka

PEU_W07 – zna techniki nie-chromatograficznego rozdziału form pierwiastka

PEU_W08 – zna podstawowe techniki detekcji form specjacyjnych pierwiastków, w szczególności AAS, ICP-OES, ICP-MS, metod elektrochemicznych

PEU_W09 – zna sposoby oceny i kontroli otrzymanych wyników analizy

PEU_W10 – ma wiedzę nt. specjacji popularnych pierwiastków obecnych w środowisku, np. As, Hg

Z zakresu umiejętności:

Student:

PEU_U01 – potrafi zaplanować proces analityczny pod kątem analizy specjacyjnej (frakcjonowanej)

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Wstęp do analizy specjacyjnej i frakcjonowanej pierwiastków – podstawowe pojęcia i definicje, rola i znaczenie specjacji (frakcjonowania).	2
Wy2	Pobieranie próbek w analizie specjacyjnej i frakcjonowanej – zasady poboru próbek, podstawowe operacje dla danego rodzaju próbek i celu przeprowadzenia analizy.	2
Wy3	Przygotowanie próbek środowiskowych do analizy specjacyjnej (frakcjonowanej) – wprowadzenie (trwałość indywidualów chemicznych, wstępne przygotowanie próbek i przechowywanie próbek, podstawowe operacje przygotowania próbek wód, powietrza, gleb oraz próbek biologicznych).	2
Wy4	Analiza frakcjonowana pierwiastków w glebie/osadach – rola frakcjonowania, rodzaje i metody wyodrębniania poszczególnych frakcji metali, procedury ekstrakcji sekwencyjnej w praktyce.	2
Wy5	Specjacja pierwiastków w wodzie – omówienie i zapoznanie z asPEUtami dotyczącymi przygotowanie próbek wody do analizy.	2
Wy6	Przegląd metod stosowanych do rozdziału form/frakcji pierwiastków - frakcjonowanie fizyczne pierwiastków metodą filtracji i (ultra)wirowania (podstawy teoretyczne procesów oraz praktyczne zastosowania).	2
Wy7	Przegląd metod ekstrakcyjnych stosowanych do rozdziału form/frakcji pierwiastków – ekstrakcja do fazy stałej (SPE) – podstawy teoretyczne, etapy procesu oraz praktyczne zastosowanie.	2
Wy8	Przegląd metod elektroforetycznych stosowanych do rozdziału form/frakcji pierwiastków – elektroforeza kapilarna (CE) - podstawy teoretyczne technik elektromigracyjnych, aparatura, zasady rozdziału, metody wprowadzania próbki, odmiany CE oraz praktyczne zastosowanie.	2
Wy9	Przegląd metod chromatograficznych stosowanych do rozdziału form pierwiastków – chromatografia cieczowa i gazowa (podstawy teoretyczne, przykłady zastosowań).	2
Wy10	Nie-chromatograficzna analiza specjacyjna – procedury oznaczania form wybranych pierwiastków bez udziału chromatograficznego rozdziału (udział techniki chemicznego generowania połączeń (CVG) w analizie	2

	specjacyjnej).	
Wy11	Podstawowe metody spektroskopowe detekcji form specjacyjnych pierwiastków – przegląd metod spektrometrii atomowej absorpcyjnej (AAS), emisyjnej (OES) oraz mas (MS).	2
Wy12	Przegląd metod elektrochemicznych detekcji form specjacyjnych pierwiastków	2
Wy13	Ocena jakości wyników analizy specjacyjnej i frakcjonowanej.	2
Wy14	Kontrola jakości wyników analizy specjacyjnej i frakcjonowanej.	2
Wy15	Specjacja wybranych pierwiastków w środowisku.	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1.	Wykład informacyjny/problemowy połączony z prezentacją multimedialną.	
N2.	Przygotowanie prezentacji multimedialnej.	
N3.	Konsultacje.	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W10 PEU_U01	przygotowanie prezentacji multimedialnej na wybrany temat poświęcony przedmiotowi wykładu
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1]	D. Barańkiewicz, E. Bulska, Specjacja chemiczna – Problemy i możliwości, Wydawnictwo Malamut, Warszawa 2009.	
[2]	R. Cornelis, H. Crews, J. Caruso, K. Heumann, Handbook of Elemental Speciation I: Techniques and Methodology, John Wiley and Sons, 2003.	
[3]	R. Cornelis, H. Crews, J. Caruso, K. Heumann, Handbook of Elemental Speciation II: Species in the Environment, Food, Medicine and Occupational Health, John Wiley and Sons, 2003.	
[4]	L. Ebdon, L. Pitts, R. Cornelis, H. Crews, O.F.X. Donard, P. Quevauviller, Trace Element Speciation for Environment, Food and Health, RSC.	
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1]	Z. Mester, R. Sturgeon, Comprehensive Analytical Chemistry, vol. Sample Preparation for Trace Element Analysis, Elsevier, 2003.	
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
dr inż. Maja Welna, maja.welna@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim: Podstawowe procesy jednostkowe w technologii chemicznej					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Basic unit processes in chemical technology					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów: II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: wybieralny					
Kod przedmiotu					
Grupa kursów: NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawy chemii fizycznej					
2. Elementarna matematyka					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Przedstawić koncepcje procesów i operacji jednostkowych					
C2 Nauczyć podstaw operacji zachodzących w aparatach/reaktorach by wykorzystać tę wiedzę w przy tworzeniu instalacji					
C3 Wprowadzić podstawy umożliwiające prowadzenie procesów i operacji w układach ciągłych					
C4 Przedstawić podstawy tworzenia ciągów technologicznych					
C5 Przedstawić wybrane procesy i operacje, procesy niekatalityczna i katalityczne w złożu stałym					
C6 Przedstawić specyfikę procesów biotechnologicznych					
C7 Pokazać nowoczesne metody separacyjne stosowane w technologii chemicznej					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 właściwie opisuje operacje i procesy w technologii chemicznej

PEU_W02 może wykreślić schematy technologiczne, dobrać aparaturę oraz wskazać właściwe operacje i procesy,

PEU_W03 wie jak opisać i zbilansować przepływy materiałowe w układach,

PEU_W04 Zna podstawy procesów katalitycznych i niekatalitycznych oraz potrafi je opisać,

PEU_W05 posiada wiedzę o metodach separacyjnych,

PEU_W06 student zna podstawy produkcji biopaliw,

PEU_W07 zna podstawy procesów polimeryzacji i charakterystykę otrzymanych materiałów,

PEU_W08 posiada informacje z obszaru procesów biotechnologicznych

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Informacje podstawowe, operacje i procesy jednostkowe, definicje i charakterystyki	2
Wy2	Diagramy procesów chemicznych, operacje i procesy jednostkowe jako składowe procesu technologicznego, Surowce, produkty i produkty uboczne,	2
Wy3	Parametry procesów i operacji jednostkowych. Mieszanie oraz wymiana masy i ciepła. Równowaga w procesach chemicznych, wydajność i konwersja odczynników w procesie chemicznym	2
Wy4	Pojęcie siły napędowej reakcji w układach o różnych przepływach, metody zwiększania prędkości reakcji w procesach jednostkowych	2
Wy5	Przykłady rozwiązań aparaturowych dla procesów jednostkowych i operacji w układzie gaz-ciało stałe, gaz-ciecz, układ trójfazowy w układzie katalitycznym i niekatalitycznym, rozwiązania aparaturowe dla różnych postaci katalizatora w procesach jednostkowych.	2
Wy6	Przykłady procesów technologicznych, procesy katalityczne w złożu fluidalnym, procesy katalityczne zachodzące w obecności stacjonarnego złoża katalizatora	2
Wy7	Procesy niekatalityczne, temperatura w układzie heterogenicznym, procesy elektrolityczne	2
Wy8	Procesy niekatalityczne, procesy enzymatyczne z enzymami natywnymi i unieruchomionymi. Stabilność układów	2
Wy9	Mikroorganizmy. Procesy mikrobiologiczne. Kinetyka. Dystrybucja produktów.	2
Wy10	Operacje separacji: ekstrakcja, destylacja, chromatografia, sedymentacja, flokulacja.	2
Wy11	Proste operacje membranowe: mikrofiltracja, ultrafiltracja, nanofiltracja, odwrócona osmoza, elektrodializa	2
Wy12	Zaawansowane procesy membranowe: perwaporacja, destylacja membranowa, procesy hybrydowe.	2
Wy13	Polimeryzacja addycyjna: mechanizmy reakcji, inicjatory, inhibitory. Polimeryzacja kondensacyjna	2
Wy14	Masy cząsteczkowe. Rozkłady masy cząsteczkowej. Roztwory polimerów. Skondensowane fazy	2
Wy15	Mieszanki polimerów. Krystaliczność. Temperatura przejścia fazowego	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Ćwiczenie laboratoryjne N3. Sprawozdania N4. Konsultacje		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01-PEU_W08	Zaliczenie na ocenę 2,0, gdy 0-50% pkt 3,0, gdy 51-60% pkt 3,5, gdy 61-70% pkt 4,0, gdy 71-80% pkt 4,5, gdy 81-90% pkt 5,0, gdy 91-98 % pkt 5,5, gdy >98 % pkt
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] I. Mukhlyonov et al. The Theoretical Foundations of Chemical Technology, Part 1 and Part 2. Mir Publishers, Moscow. 1977. [2] M. Bodzek, J. Bohodziewicz, K. Konieczny, Techniki membranowe w ochronie środowiska, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 1997 [3] Praca zbiorowa pod red. Z. Florjańczyka, S. Penczka, Chemia polimerów t. III, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1998 [4] Szlachta Z., „Zasilanie silników wysokoprężnych paliwami rzepakowymi”, WKŁ Warszawa 2002. [5] Baczewski K., Kałdoński T. „Paliwa do silników o zapłonie samoczynnym”, WKŁ Warszawa 2008 [6] Morrison R.T., Boyd R.N. „Chemia organiczna T.1” Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010 [1] <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA</u> T. Winnicki, Polimery w ochronie środowiska, Arkady, Warszawa 1978		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
prof. dr hab. inż. Marek Bryjak, marek.bryjak@pwr.edu.pl laboratorium dr inż. Katarzyna Pstrowska, katarzyna.pstrowska@pwr.edu.pl dr inż. Joanna Wolska, joanna.wolska@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Chemia związków heterocyklicznych w syntezie leków
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Heterocyclic chemistry in drug synthesis
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów, Medicinal chemistry
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Nabyta wiedza z zakresu rozszerzonej Chemii Organicznej
2. Znajomość różnych typów reakcji i ich mechanizmów
3. Umiejętność posługiwania się oryginalną literaturą chemiczną i przeszukiwania baz danych (SciFinder, Reaxys)

CELE PRZEDMIOTU

C1 powiązanie struktury leków z konkretnym związkiem chemicznym z grupy organicznych związków heterocyklicznych jako substancji aktywnej
 C2 zapoznanie ze sposobami syntezy wybranych grup heterocykli 3, 4, 5, 6-cio- i więcej członowych

C3 omówienie nowoczesnych metod aktywacji podstawowych bloków budulcowych na drodze reakcji sprzęgania i C-H aktywacji (modyfikacje na późnym etapie syntezy)
 C4 prezentacja syntez złożonych produktów z grupy tzw. *top seller drugs*

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 – Ma uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę w zakresie głównych działów chemii. Orientuje się w aktualnych kierunkach rozwoju chemii.

PEU_W02- Zna uwarunkowania ekonomiczne mające zastosowanie w obszarze nauk chemicznych.

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – Stosuje terminologię chemiczną zgodnie z zaleceniami IUPAC.

PEU_U02- Pozyskuje, krytycznie ocenia i twórczo przetwarza informacje z literatury naukowej, baz danych oraz innych właściwie dobranych źródeł, także anglojęzycznych.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01- Uznaje ważność i rozumie pozatechniczne aspekty i skutki działalności naukowej i inżynierskiej, w tym jej wpływ na środowisko, a także związaną z tym odpowiedzialność.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do chemii związków heterocyklicznych	2
Wy2	Naprężone heterocykle w syntezie związków naturalnych: oksirany, azetydyny i azirydyny	2
Wy3	Pięciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: furany i tiofeny	2
Wy4	Pięciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: pirole	2
Wy5	Pięciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: indole i indoliny	3
Wy6	Sześciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: pirydyny	3
Wy7	Sześciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: chinoliny i izochinoliny	2
Wy8	Karbazole i akrydyny	2
Wy9	Heterocykle z dwoma i więcej atomami azotu, tlenu i siarki: oksazole	2
Wy10	Heterocykle z dwoma i więcej atomami azotu, tlenu i siarki: tiazole i tiazoliny	2
Wy11	Heterocykle z dwoma i więcej atomami azotu, tlenu i siarki: pirymidyny i imidazole	2
Wy12	Synteza heterocykli wielocłonowych i wielokocząsteczkowych: azepiny i oksepiny	2
Wy13	Bioaktywne makrocykle I	2

Wy14	Bioaktywne makrocycle II	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. wykład z prezentacją multimedialną
 N2. przykładowe syntezy substancji (bio)aktywnych (pochodzące z oryginalnej literatury)

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 – PEU_W02 PEU_U01-02	przedstawienie samodzielnie ścieżki syntezy wybranej substancji aktywnej leku dokonuje krytycznej oceny efektywności syntezy i użytych narzędzi syntezy
P = F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] P. Wyatt, S. Warren, *Organic Synthesis, Strategy and Control*, J. Wiley, 2007.
- [2] Pozharskii, Alexander F., et al. *Heterocycles in Life and Society : An Introduction to Heterocyclic Chemistry, Biochemistry and Applications*, John Wiley & Sons, 2011.
- [3] Kleeman, Axel Engel, Jürgen Kutscher, Bernhard Reichert, Dietmar. *Pharmaceutical Substances - Syntheses, Patents and Applications of the Most Relevant APIs (5th Edition, Completely Revised)*. Thieme Medical Publishers Inc. 2009.
- [4] Quin, Louis D., John A. Tyrell. *Fundamentals of Heterocyclic Chemistry : Importance in Nature and in the Synthesis of Pharmaceuticals*, John Wiley & Sons, 2010.
- [5] Chemiczne bazy danych online: SciFinder (Chemical Abstracts), Reaxys oraz oryginalne publikacje z zakresu syntezy organicznej związków naturalnych i biologicznie aktywnych.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [6] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, *Organic Chemistry*, Oxford, 2000.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. inż. Rafał Kowalczyk, rafal.kowalczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim: Chemia związków koordynacyjnych, metaloorganicznych oraz supramolekularnych					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Chemistry of coordination, metaloorganic and supramolecular compounds					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Chemia					
Specjalność (jeśli dotyczy): Analityka środowiskowa i żywności / Chemia związków organicznych i polimerów					
Poziom i forma studiów: II stopień, stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: wybieralny					
Kod przedmiotu:					
Grupa kursów: NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii nieorganicznej, organicznej oraz fizycznej na poziomie studiów I stopnia					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z zakresem badawczym chemii koordynacyjnej, terminologią obowiązującą w chemii koordynacyjnej					
C2 Poznanie rodzajów wiązań występujących w związkach koordynacyjnych, metaloorganicznych, metalonieorganicznych oraz klasterach					
C3 Zapoznanie z teorią HSAB, właściwościami koordynacyjnymi jonów metali w aspekcie ich położenia w układzie okresowych					
C4 Opis związków koordynacyjnych w aspekcie termodynamicznym i kinetycznym					
C5 Zapoznanie z najważniejszymi metodami otrzymywania związków koordynacyjnych					
C6 Poznanie metody spektroskopowych do charakterystyki struktury oraz właściwości związków koordynacyjnych					

C7 Zapoznanie z najważniejszymi zastosowaniami związków koordynacyjnych w analizie chemicznej i medycynie
 C8 Zapoznanie z najważniejszymi aspektami zastosowania związków koordynacyjnych w katalizie chemicznej
 C9 Opis związków koordynacyjnych jako materiałów

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

- PEU_W01 Student zna podstawy nazewnictwa związków koordynacyjnych
 PEU_W02 Zna podstawowe pojęcia związane z budową oraz izomerią związków koordynacyjnych
 PEU_W03 Ma wiedzę o typach wiązań chemicznych stosowanych do opisu związków koordynacyjnych
 PEU_W04 Ma wiedzę z zakresu termodynamiki, kinetyki oraz czynników determinujących procesy koordynacyjne
 PEU_W05 Zna podstawowe metody syntezy związków koordynacyjnych
 PEU_W06 Student jest zapoznany ze związkami metaloorganicznymi, metalonieorganicznymi, klastrami oraz chemią supramolekularną
 PEU_W07 Ma podstawową wiedzę na temat zastosowania metod spektroskopowych wykorzystywanych do badania struktury i właściwości związków koordynacyjnych.
 PEU_W08 Ma ogólną wiedzę o zastosowaniu związków koordynacyjnych w analityce chemicznej, katalizie chemicznej i medycynie
 PEU_W09 Ma ogólną wiedzę o aplikacyjnych charakterze związków koordynacyjnych jako materiałów

Z zakresu umiejętności:

- PEU_U01 Umie poprawnie nazwać oraz podać wzór chemiczny związku koordynacyjnego
 PEU_U02 Umie opisać i wyjaśnić właściwości koordynacyjne jonu metalu w oparciu o układ okresowy i liganda w oparciu o jego budowę
 PEU_U03 Umie określić typ wiązania w związku chemicznym na podstawie wzoru, nazwy, rodzaju jonu centralnego i liganda
 PEU_U04 Umie zastosować teorię wiązań chemicznych do opisu budowy i właściwości związków koordynacyjnych
 PEU_U05 Rozumie znaczenie stałych trwałości, na ich podstawie umie porównać trwałość związków koordynacyjnych oraz przewidzieć kierunek reakcji kompleksowania
 PEU_U06 Potrafi zastosować metody spektroskopowe do charakterystyki właściwości związków koordynacyjnych
 PEU_U07 Umie zaproponować zastosowanie związku koordynacyjnego w oparciu o jego budowę

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEU_K01 Student jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy
 PEU_K02 Potrafi pracować samodzielnie studiując wybrane zagadnienia oraz rozumie potrzebę ciągłego kształcenia się

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Przedmiot badawczy chemii koordynacyjnej. Chemia koordynacyjna Wernera. Definicja związku koordynacyjnego, nazewnictwo, przykłady ligandów jedno- i wielofunkcyjnych.	2
Wy2	Pojęcie liczby koordynacyjnej, geometrii otoczenia koordynacyjnego atomu centralnego. Teoria HSAB. Izomeria związków koordynacyjnych	2
Wy3	Wiązania w związkach koordynacyjnych (teoria wiązań walencyjnych, teoria pola krystalicznego, teoria orbitali molekularnych).	4
Wy4	Termodynamika i kinetyka procesów koordynacyjnych	2
Wy5	Otrzymywanie związków koordynacyjnych	1
Wy6	Związki metaloorganiczne, metalonieorganiczne, klastry, elementy	3

	chemii supramolekularnej	
Wy7	Związki koordynacyjne jonów metali bloku 4d i 5d	2
Wy8	Metody badawcze związków koordynacyjnych (IR, Raman, NIR-Vis-UV, EPR)	4
Wy9	Zastosowanie związków koordynacyjnych w analizie chemicznej.	2
Wy10	Zastosowanie związków koordynacyjnych katalizie chemicznej.	2
Wy11	Wielkocząsteczkowe związki koordynacyjne jako materiały.	2
Wy12	Rola związków koordynacyjnych metali w medycynie.	2
Wy13	Podsumowanie	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną N2. Wykład problemowy		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład) = F	PEU_W01 – PEU_W09	Kolokwium zaliczeniowe F = max 100 punktów
P (wykład) = 3,0	jeżeli F = 50-60 pkt	
P (wykład) = 3,5	jeżeli F = 61-70 pkt	
P (wykład) = 4,0	jeżeli F = 71-80 pkt	
P (wykład) = 4,5	jeżeli F = 81-90 pkt	
P (wykład) = 5,0	jeżeli F = 91-99 pkt	
P (wykład) = 5,5	jeżeli F = 100 pkt	
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] C. A. Housecroft, A. G. Sharpe, Inorganic Chemistry, Pearson Pentice Hall (2005) lub późniejsze		
[2] M. Cieślak-Golonka, J. Starosta, M. Wasielewski „Podstawy chemii koordynacyjnej” , PWN (2010)		
[3] M. Cieślak-Golonka, J. Starosta, A. Trzeciak, Chemia koordynacyjna w zastosowaniach”, PWN (2017 lub późniejsze		
[4] M. Wasielewski, Podstawy Chemii Koordynacyjnej metali przejściowych cz. I i II, Wyższa szkoła pedagogiczna w Opolu, Opole 1992.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] G. J. Leigh, N. Winterton, Modern Coordination Chemistry, The legacy of Joseph Chatt, Royal Society of Chemistry 2002		
[2] L. S. hegedus, B. C. G. Söderberg, Transition metals in the synthesis of complex organic molecules, 3 rd Ed. University Science Books, Sausalito CA (2010)		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Agnieszka Wojciechowska, prof. uczelni agnieszka.wojciechowska@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Chemia a ekologia				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Chemistry and ecology				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	II stopień				
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	nie				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii i fizyki na poziomie szkoły średniej.					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Uzyskanie podstawowej wiedzy z zakresu chemii ekologicznej.					
C2 Zdobyć podstawowej wiedzy z zakresu zmian środowiska atmosferycznego, wodnego i glebowego spowodowanych działalnością antropogeniczną człowieka.					
C3 Uzyskanie podstawowej wiedzy z zakresu czynników ekologicznych oraz cykli biogeochemicznych występujących w przyrodzie.					
C4 Uzyskanie podstawowej wiedzy z zakresu rolnictwa ekologicznego, zdrowej żywności i GMO.					
C5 Zdobyć podstawowej wiedzy z zakresu energetyki ze źródeł odnawialnych w Polsce i na świecie.					
C6 Praca w grupie					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

PEU_W01 – posiada wiedzę w zakresie chemii ekologicznej.

PEU_W02 – posiada wiedzę w zakresie czynników ekologicznych oraz cykli biogeochemicznych występujących w środowisku.

PEU_W03 – poznał problematykę zdrowej żywności, dodatków do produktów spożywczych i ich szkodliwości.

PEU_W04 – zna problematykę odpadów komunalnych i przemysłowych oraz sposobów ich utylizacji i recyklingu.

PEU_W05 – zna i rozumie problematykę globalnego ocieplenia oraz zna sposoby zapobiegania temu zjawisku.

PEU_W06 – posiada wiedzę w zakresie energetyki odnawialnej w Polsce i na Świecie.

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – student potrafi zapobiegać zanieczyszczeniom środowiska

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 – student ma świadomość dotycząca globalnego ocieplenia i zagrożeń środowiska

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawy ekologii – podstawowe pojęcia oraz charakterystyka zagadnień dotyczących: biosfery, atmosfery, hydrosfery i litosfery.	2
Wy2	Pochodzenie i rozpowszechnienie pierwiastków chemicznych na Ziemi i we Wszechświecie.	2
Wy3	Czynniki ekologiczne – prawo Liebiga i Shelforda. Abiotyczne i biotyczne czynniki środowiska.	2
Wy4	Główne cykle biogeochemiczne występujące w środowisku. Wpływ człowieka na cykle biochemiczne.	2
Wy5	Ekologiczna klasyfikacja organizmów.	3
Wy6	Rolnictwo ekologiczne. Zdrowa żywność i suplementy diety.	2
Wy7	GMO – organizmy modyfikowane genetycznie.	3
Wy8	Kolokwium zaliczeniowe nr 1.	1
Wy9	Odpady: rodzaje, gospodarka odpadami, recykling odpadów.	2
Wy10	Produkcja, odzysk i recykling metali.	1
Wy11	Zmiany klimatu i ich przyczyny.	3
Wy12	Energetyka odnawialna.	2
Wy13	Czysty transport.	1
Wy14	Katastrofy środowiska: naturalne i antropogeniczne.	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe nr 2.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1 Wykład z prezentacją multimedialną.

N2 Praca własna dot. opracowania wybranego tematu związanego z tematyką wykładu.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się

semestru)		
F1	PEU_W01, PEU_W02, PEU_W03	Kolokwium pisemne nr 1, z każdego efektu dwa tematy po 5 punkty, razem 30 pkt.
F2	PEU_W04, PEU_W05, PEU_W06,	Kolokwium pisemne nr 2, z każdego efektu dwa tematy po 5 punkty, razem 30 pkt.
F3	PEU_W01 - PEU_W06	Praca własna dotycząca przygotowania opracowania na temat wybranego aktualnego zagadnienia z chemii ekologicznej poruszanego na wykładzie – 40 pkt.
P	PEU_W01 – PEU_W06	P = 3.0 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 50 – 59.5 pkt. 3.5 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 60 – 69.5 pkt 4.0 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 70 – 79.5 pkt 4.5 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 80 – 89.5 pkt 5.0 jeżeli (F1 + F2 + F3) = 90 – 94.5 pkt 5.5 jeżeli (F1 + F2 + F3) > 94.5 pkt
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] C. J. Krebs, Ekologia, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2011. [2] A. Mackenzie, A. S. Ball, S. R. Virdee, Ekologia – krótkie wykłady, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005. [3] J. B. Harborne, Ecological biochemistry, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1997. [4] S. Więckowski, General ecology, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz 1999.		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Strona internetowa dotycząca środowiska w Unii Europejskiej: www.eea.eu.int/. [2] Strona internetowa Ministerstwa Ochrony Środowiska: www.mos.gov.pl/ [3] Strona internetowa Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji: www.paiz.gov.pl		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Katarzyna Grudniewska, katarzyna.grudniewska@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku polskim Chemia aminokwasów, peptydów i białek
 Nazwa przedmiotu w języku angielskim Chemistry of amino acids, peptides and proteins
 Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Chemia
 Specjalność (jeśli dotyczy): Medicinal chemistry
 Poziom i forma studiów: II stopień, stacjonarna
 Rodzaj przedmiotu: wybieralny
 Kod przedmiotu
 Grupa kursów NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Znajomość podstaw chemii organicznej
2. Znajomość podstaw biochemii

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studentów z właściwościami aminokwasów i metodami ich syntezy
 C2 Zapoznanie studentów z projektowaniem, syntezą i analizą strukturalną peptydów
 C3 Zapoznanie studentów z projektowaniem, syntezą i analizą strukturalną białek

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 Zna właściwości aminokwasów i metody ich syntezy

PEU_W02 Zna metody syntezy peptydów i białek

PEU_W03 Zna metody analizy strukturalnej peptydów i białek

PEU_W04 Rozpoznaje związek między strukturą i aktywnością biologiczną peptydów i białek

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 Potrafi zaproponować metodę syntezy dla peptydów i białek

PEU_U02 Potrafi wskazać metodykę postępowania w celu analizy strukturalnej peptydów i białek

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Rola aminokwasów, peptydów i białek w nauce i przemyśle	2
Wy2	Metody syntezy aminokwasów	2
Wy3	Reaktywność aminokwasów	2
Wy4	Metody sprzęgania aminokwasów w roztworze – strategia grup blokujących	2
Wy5	Synteza peptydów na podłożu stałym	2
Wy6	Charakterystyka peptydów z użyciem spektrometrii mass i chromatografii cieczowej	2
Wy7	Struktury drugorzędowe	2
Wy8	Dichroizm kołowy	2
Wy9	Struktury trzeciorzędowe – oddziaływania wewnątrzcząsteczkowe	2
Wy10	Synteza i reaktywność białek	2
Wy11	Eksperymentalna ocena zwijania się białek – CD, DSF, DSC	2
Wy12	Krystalografia peptydów i białek	2
Wy13	Struktury czwartorzędowe	2
Wy14	Projektowanie peptydów i białek	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. wykład z prezentacją multimedialną

N2. praca własna

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
C	PEU_W01 do PEU_W04 PEU_U01, PEU_U02	Kolokwium zaliczeniowe

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] Peptides: chemistry and biology, N. Sewald, H.D. Jakubke, Wiley

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

[1] Aminokwasy, peptydy, białka, H-D. Jakubke, H. Jeschkeit, PWN, Warszawa

[2] Biostereochemia, I. Siemion, PWN, Warszawa

[3] Chemia bioorganiczna, P. Kafarski, PWN, Warszawa

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Łukasz Berlicki, lukasz.berlicki@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY						
KARTA PRZEDMIOTU						
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Chemia kombinatoryczna					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Combinatorial chemistry					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia					
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal Chemistry					
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny					
Kod przedmiotu						
Grupa kursów	NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30					
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60					
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę					
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)						
Liczba punktów ECTS	2					
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)						
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3					
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH						
Znajomość chemii organicznej na poziomie zaliczenia kursu „Podstawy chemii organicznej”.						
CELE PRZEDMIOTU						
C1 Zapoznanie studentów z nowoczesnymi technikami i metodami syntezy bibliotek związków organicznych w roztworze i na stałym podłożu.						
C2 Prezentacja przykładów ich zastosowania w opracowaniu związków o ukierunkowanej aktywności biologicznej lub właściwościach fizykochemicznych.						
C3 Przedstawienie metodologii syntezy kombinatorycznej związków niskocząsteczkowych oraz oligomerów naturalnych.						
C4 Opanowanie terminologii anglojęzycznej.						
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ						
Z zakresu wiedzy:						
PEU_W01 Student zna podstawową teorię dotyczącą budowy i zastosowania stałych nośników polimerowych, rozumie rolę i zalety immobilizacji.						
PEU_W02 Student zna metodologię otrzymywania i dekonwolucji bibliotek związków chemicznych w roztworze i na stałym podłożu.						
PEU_W03 Student zna przykłady zastosowania chemii kombinatorycznej w opracowaniu produktu o określonych właściwościach fizykochemicznych.						
PEU_W04 Student rozumie rolę syntezy kombinatorycznej w procesie opracowania nowych leków.						
PEU_W05 Student jest zaznajomiony z tradycyjną i kombinatoryczną syntezą peptydów, oligonukleotydów oraz oligosacharydów.						
PEU_W06 Student zna techniki instrumentalne chemii kombinatorycznej stosowane w syntezie i analizie produktów.						
PEU_W07 Student jest zaznajomiony z angielską terminologią dotyczącą przedmiotu.						

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do chemii kombinatorycznej. Pojęcia podstawowe. Chemia tradycyjna a synteza równoległa i kombinatoryczna.	2
Wy2	Biblioteki kombinatoryczne w roztworze. Biblioteki indeksowane. Pojęcie „scaffold” – centroidu.	2
Wy3	Budowa i przykłady stałych nośników. Żywice polimerowe. Żywice typu Merrifielda, Wanga, Mitchella, Rinka, itd. Budowa i funkcja łączników oraz elementów dystansujących.	2
Wy4	Strategie syntezy peptydów na nośniku stałym. Grupy blokujące, czynniki sprzęgające. Zalety immobilizacji. Instrumentacja i aparatura.	2
Wy5	Biblioteki peptydowe. Otrzymywanie metodą sprzęgania mieszanin izokinetycznych oraz „mieszaj i dziel”. Przykłady zastosowania.	2
Wy6	Synteza przepływowa i biblioteki oligonukleotydów. Mikromacierze. Prezentacja na fagach.	2
Wy7	Synteza oligosacharydów na stałym nośniku oraz kombinatoryczna. Jednostki cukrowe jako „scaffold”. Rozpuszczalne stałe podłoża.	2
Wy8	Metody dekonwolucji bibliotek kombinatorycznych. Izolowanie składnika aktywnego mieszanin.	2
Wy9	Ustalanie struktury aktywnego związku. Techniki instrumentalne. Znaczniki. Kodowanie bibliotek.	2
Wy10	Synteza organiczna na stałym nośniku. Immobilizowane reagenty. Przykłady bibliotek związków niskocząsteczkowych.	2
Wy11	Reakcje wieloskładnikowe. Izonitryle. Kondesacja Passerinięgo i Ugiego.	2
Wy12	Chemia kombinatoryczna w projektowaniu leku.	2
Wy13	Inne zastosowania: kataliza, inżynieria materiałowa.	2
Wy14	Instrumentacja chemii kombinatorycznej. Automatyzacja syntezy.	2
Wy15	Techniki analityczne w charakterystyce bibliotek kombinatorycznych.	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. wykład z prezentacją multimedialną		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01–PEU_W07	prezentacja multimedialna w języku angielskim z dyskusją
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
LITERATURA PODSTAWOWA:		
[1] Molecular Diversity and Combinatorial Chemistry: Principle and Applications (M. C. Pirrung Ed.); Elsevier, 2004.		
[2] Combinatorial Chemistry and Technologies: Methods and Applications (G. Fassina, S. Miertus Eds.); Taylor and Francis, 2005.		
[3] A. Furka. Combinatorial Chemistry. Principles and Techniques, http://members.iif.hu/furka.arpad/BookPDF.pdf		
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:		
[1] Combinatorial Chemistry: Synthesis, Analysis, Screening (G. Jung Ed.); Wiley, 2001.		
[2] Combinatorial Chemistry: From Theory to Application (W. Bannwarth, B. Hinzen Eds.); Wiley, 2005.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Artur Mucha, artur.mucha@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Fizyczna Chemia Organiczna				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Physical Organic Chemistry				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów, Analityka środowiskowa i żywności				
Poziom i forma studiów:	II stopień , stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Nabyta wiedza z zakresu rozszerzonej Chemii Organicznej 2. Znajomość różnych typów reakcji i ich mechanizmów 3. Nabyta wiedza z zakresu podstawowej Chemii Fizycznej					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z różnymi metodami badania przebiegu reakcji C2 Przedstawienie podstawowych sposobów modyfikowania reaktywności związków organicznych na drodze zmian medium reakcyjnego, warunków prowadzenia reakcji (temperatura, stężenie) oraz użycie katalizatora C3 Kwasowość, zasadowość, nukleofilowość i elektrofilowość jako czynniki struktury związku organicznego determinujące przebieg reakcji C4 Wskazanie roli procesów katalitycznych i główne typy katalizy wykorzystywane w syntezie C5 Przedstawienie mechanizmów reakcji i czynników wpływających na przebieg reakcji ważnych dla współczesnej syntezy organicznej					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy					
PEU_W01 – Ma wiedzę które czynniki wpływają na przebieg reakcji chemicznej.					
PEU_W02 – Potrafi dobrać stosowne medium reakcji i obniżyć energię aktywacji lub wpływać na inne parametry (np. entalpia i objętość aktywacji) determinujące szybkość reakcji.					
PEU_W03 –W sposób racjonalny określi relacje mechanizm reakcji-wpływ katalizatora i innych parametrów jak temperatura i własności rozpuszczalnika.					
PEU_W04 –Na podstawie danych eksperymentalnych określi charakter stanu przejściowego reakcji i podać jej przybliżony mechanizm.					
Z zakresu umiejętności:					

PEU_U01 – Potrafi dokonać wielowymiarowej optymalizacji warunków reakcji.		
PEU_U02 – Potrafi przewidzieć charakter substratu (nukleofilowość, elektrofilowość, kwasowość) i przewidzieć jego reaktywność.		
PEU_U03 – Potrafi zaplanować rodzaj katalizatora do konkretnej przemiany chemicznej i zaproponować optymalizację jego struktury.		
Z zakresu kompetencji społecznych:		
PEU_K01 Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Wiązania w Chemii Organicznej	4
Wy2	Struktura związku a stabilność i reaktywność	3
Wy3	Wiązania słabe i oddziaływania z rozpuszczalnikiem	3
Wy4	Związki organiczne jako kwasy-zasady i nukleofile-elektrofile	2
Wy5	Zajrzeć do środka reakcji-badanie mechanizmów, teoria stanu przejściowego	4
Wy6	Kataliza w Chemii Organicznej	6
Wy7	Mechanizmy ważnych syntetycznych reakcji organicznych	8
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną		
N2. Przykładowe sposoby rozwiązywania zadań problemowych, pochodzące z oryginalnej literatury		
N3. Rozwiązania proponowanych problemów przez studentów – prezentacja w grupie zajęciowej		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (egzamin)	PEU_W01 – PEU_W04	Egzamin (ocena)
P = F1		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, <i>Organic Chemistry</i> , Oxford University Press, 2001		
[2] E. V. Anslyn, D. A. Dougherty, <i>Modern Physical Organic Chemistry</i> , University Science Books, 2006		
[3] F. A. Carey, R. J. Sundberg, <i>Advanced Organic Chemistry</i> , Springer, 2007 .		
[4] R. A. Y. Jones, <i>Fizyczna Chemia Organiczna. Mechanizmy reakcji organicznych</i> , PWN, 1988		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] M. B. Smith , <i>March's Advanced Organic Chemistry: Reactions, Mechanisms, and Structure</i> , 7th Edition, Wiley, 2013.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Rafal Kowalczyk, rafal.kowalczyk@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Podstawy chemii fizycznej (kurs w jęz. ang.)				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Fundamentals of physical chemistry				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	II stopień- semestr uzupełniający, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Podstawy matematyki: analiza matematyczna I i II, algebra. 2. Podstawy fizyki: fizyka I i II. 3. Podstawy chemii: chemia ogólna, podstawy chemii nieorganicznej. 4. Język angielski					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zastosowania termodynamiki do opisu reakcji chemicznej					
C2 Elementarne metody laboratoryjne wykorzystujące zasadę równowagi fazowej: destylacja, krystalizacja, ekstrakcja, chromatografia					
C3 Elektrochemiczne metody pomiarowe w laboratorium: potencjometria, konduktometria, polarografia, amperometria.					
C4 Zastosowanie równań kinetycznych w opisie szybkości realnych reakcji chemicznych					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 – zna podstawy termodynamiki

PEU_W02 – zna podstawy opisu równowag fazowych

PEU_W03 – zna podstawowy opis działania ogniw oraz zachowania jonów w roztworach wodnych.

PEU_W04 – zna podstawy kinetyki chemicznej

Z zakresu umiejętności:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_U01 – potrafi rozwiązywać elementarne zagadnienia rachunkowe z zakresu termodynamiki: obliczenie ciepła reakcji, obliczanie stałej równowagi.

PEU_U02 – potrafi wykonać obliczenie efektów przemian fazowych: prężność pary w zależności od warunków, skład destylatu itp.

PEU_U02 – potrafi obliczać siłę elektromotoryczną ogniw, wartości pH roztworów, rozpuszczalność soli w wodzie itp.

PEU_U02 – potrafi obliczać stałe szybkości reakcji, rząd reakcji oraz jej energię aktywacji na podstawie wyników zależności stężenia od czasu w różnych temperaturach.

Z zakresu kompetencji społecznych:

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_K01 – posiada umiejętność kojarzenia informacji z rozmaitych dziedzin cząstkowych (matematyka, fizyka, chemia) w celu uzyskania spójnego wniosku.

PEU_K02 – jest przygotowana do wykonywania obliczeń w zakresie elementarnych metod rachunkowych oraz do oceny obiektywnej wartości uzyskanego wyniku.

REŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godz.
Wy1	Termodynamika chemiczna. Ciepło i praca. I zasada termodynamiki. Termochemia.	2
Wy2	Termodynamika chemiczna. II zasada termodynamiki. Entropia, energia swobodna i entalpia swobodna.	2
Wy3	Termodynamika chemiczna. Potencjał chemiczny i powinowactwo chemiczne. Równowaga chemiczna. Izobara van't Hoffa	2
Wy4	Kinetyczna teoria gazów. Równania stanu. Gazy rzeczywiste, współczynnik lotności	2
Wy5	Równowagi fazowe. Reguła faz Gibbsa. Równowaga fazowa w układzie jednoskładnikowym (prawo Clausiusa-Clapeyrona).	2
Wy6	Układy dwuskładnikowe. Równowaga ciecż-para (prawa Raoult'a i Henry'ego). Destylacja. Równowaga ciecż-ciecż. Równowaga ciecż-ciało stałe.	2
Wy7	Współczynnik podziału Nernsta. Ekstrakcja	2
Wy8	Zjawiska powierzchniowe. Adsorpcja. Izotermy adsorpcji. Chromatografia. Napięcie powierzchniowe.	2
Wy9	Układy dyspersyjne. Zjawiska elektrokinetyczne. Właściwości koloidów. Zjawiska transportu: dyfuzja, lepkość.	2
Wy10	Elektrochemia. Ogniwa elektrochemiczne. Siła elektromotoryczna. Półogniwa. Ogniwa jako źródła energii.	2
Wy11	Elektrochemia. Przewodność elektrolitów. Elektroliza. Polarografia. Zastosowania analityczne metod elektrochemicznych.	2
Wy12	Kinetyka chemiczna. Szybkość reakcji. Kinetyka formalna: rzędy reakcji. Reakcje nieelementarne.	2
Wy13	Zależność szybkości reakcji od temperatury. Energia aktywacji. Podstawy	2

	teoretyczne	
Wy14	Kataliza homo- i heterogeniczna. Reakcje autokatalityczne. Kinetyka reakcji jonowych. Kinetyka reakcji w układach wielofazowych.	2
Wy15	Kinetyka reakcji w ciałach stałych / Zjawiska osmotyczne	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1	Wykład: zredagowana prezentacja multimedialna	
N2	Wykład: test wyboru	
N3	kolokwia tradycyjne	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_U01, PEU_U02	Kolokwium 1
F2	PEU_U03, PEU_U04	Kolokwium 2
F3	PEU_W01 PEU_W02 PEU_W03 PEU_W04 PEU_K01 PEU_K02	Egzamin testowy
$P = 0,3(F1+F2)+0,4F3$ Warunek zaliczenia: P=50% lub więcej		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1]	Peter Atkins, Julio De Paula, "Atkins' Physical Chemistry", Eighth edition, Oxford University Press, Oxford 2006	
[2]	Peter Atkins and Julio de Paula, „Atkins' Physical Chemistry”, Ninth Edition, Oxford University Press, Oxford 2009	
[3]	Charles Trapp, Marshall Cady, and Carmen Giunta, „Student's solutions manual to accompany Atkins' Physical Chemistry 9/e”, Oxford University Press, Oxford 2010	
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1]	H. Kuhn i H.-D. Försterling, Principles of Physical Chemistry. Understanding Molecules, Molecular Assemblies, Supramolecular Machines, J. Wiley, Chichester 1999	
[2]	Clifford E. Dykstra, Physical Chemistry: A Modern Introduction, CRC Press, 2012	
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Prof. Marek Samoć, marek.samoc@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Chemia związków heterocyklicznych w syntezie leków
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Heterocyclic chemistry in drug synthesis
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów, Medicinal chemistry
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Nabyta wiedza z zakresu rozszerzonej Chemii Organicznej
2. Znajomość różnych typów reakcji i ich mechanizmów
3. Umiejętność posługiwania się oryginalną literaturą chemiczną i przeszukiwania baz danych (SciFinder, Reaxys)

CELE PRZEDMIOTU

- C1 powiązanie struktury leków z konkretnym związkiem chemicznym z grupy organicznych związków heterocyklicznych jako substancji aktywnej
- C2 zapoznanie ze sposobami syntezy wybranych grup heterocykli 3, 4, 5, 6-cio- i więcej członowych

C3 omówienie nowoczesnych metod aktywacji podstawowych bloków budulcowych na drodze reakcji sprzęgania i C-H aktywacji (modyfikacje na późnym etapie syntezy)
 C4 prezentacja syntez złożonych produktów z grupy tzw. *top seller drugs*

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 – Ma uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę w zakresie głównych działów chemii. Orientuje się w aktualnych kierunkach rozwoju chemii.

PEU_W02- Zna uwarunkowania ekonomiczne mające zastosowanie w obszarze nauk chemicznych.

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – Stosuje terminologię chemiczną zgodnie z zaleceniami IUPAC.

PEU_U02- Pozyskuje, krytycznie ocenia i twórczo przetwarza informacje z literatury naukowej, baz danych oraz innych właściwie dobranych źródeł, także anglojęzycznych.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01- Uznaje ważność i rozumie pozatechniczne aspekty i skutki działalności naukowej i inżynierskiej, w tym jej wpływ na środowisko, a także związaną z tym odpowiedzialność.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do chemii związków heterocyklicznych	2
Wy2	Naprężone heterocykle w syntezie związków naturalnych: oksirany, azetydyny i azirydyny	2
Wy3	Pięciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: furany i tiofeny	2
Wy4	Pięciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: pirole	2
Wy5	Pięciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: indole i indoliny	3
Wy6	Sześciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: pirydyny	3
Wy7	Sześciocłonowe heterocykle jako elementy strukturalne związków naturalnych i leków: chinoliny i izochinoliny	2
Wy8	Karbazole i akrydyny	2
Wy9	Heterocykle z dwoma i więcej atomami azotu, tlenu i siarki: oksazole	2
Wy10	Heterocykle z dwoma i więcej atomami azotu, tlenu i siarki: tiazole i tiazoliny	2
Wy11	Heterocykle z dwoma i więcej atomami azotu, tlenu i siarki: pirymidyny i imidazole	2
Wy12	Synteza heterocykli wielocłonowych i wielokocząsteczkowych: azepiny i oksepiny	2
Wy13	Bioaktywne makrocykle I	2

Wy14	Bioaktywne makrocycle II	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. wykład z prezentacją multimedialną
 N2. przykładowe syntezy substancji (bio)aktywnych (pochodzące z oryginalnej literatury)

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 – PEU_W02 PEU_U01-02	przedstawienie samodzielnie ścieżki syntezy wybranej substancji aktywnej leku dokonuje krytycznej oceny efektywności syntezy i użytych narzędzi syntezy
P = F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] P. Wyatt, S. Warren, *Organic Synthesis, Strategy and Control*, J. Wiley, 2007.
- [2] Pozharskii, Alexander F., et al. *Heterocycles in Life and Society : An Introduction to Heterocyclic Chemistry, Biochemistry and Applications*, John Wiley & Sons, 2011.
- [3] Kleeman, Axel Engel, Jürgen Kutscher, Bernhard Reichert, Dietmar. *Pharmaceutical Substances - Syntheses, Patents and Applications of the Most Relevant AIPs (5th Edition, Completely Revised)*. Thieme Medical Publishers Inc. 2009.
- [4] Quin, Louis D., John A. Tyrell. *Fundamentals of Heterocyclic Chemistry : Importance in Nature and in the Synthesis of Pharmaceuticals*, John Wiley & Sons, 2010.
- [5] Chemiczne bazy danych online: SciFinder (Chemical Abstracts), Reaxys oraz oryginalne publikacje z zakresu syntezy organicznej związków naturalnych i biologicznie aktywnych.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [6] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, *Organic Chemistry*, Oxford, 2000.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. inż. Rafał Kowalczyk, rafal.kowalczyk@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Kataliza - podstawy i aplikacje
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Catalysis - basics and applications
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Nabyta wiedza z zakresu rozszerzonej Chemii Organicznej
2. Znajomość różnych typów reakcji i ich mechanizmów

CELE PRZEDMIOTU

- C1 zapoznanie studentów z podstawami katalizy
 C2 omówienie typów katalizy: homogeniczna i heterogeniczna
 C3 omówienie wybranych reakcji katalitycznych
 C4 pokazanie przykładowych procedur katalizy stosowanych w przemyśle

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

- PEU_W01 – mieć wiedzę, które czynniki wpływają na przebieg reakcji chemicznej
 PEU_W02 – rozumieć zasadę działania katalizatorów
 PEU_W03 – znać podstawy katalizy homo- i heterogenicznej
 PEU_W04 – znać przykłady najważniejszych reakcji katalitycznych i stosowanych katalizatorów
 PEU_W05 – rozumieć celowość stosowania i sposób działania katalizatorów w procesach przemysłowych

Z zakresu umiejętności:

PEU_U01 – Potrafi zaplanować rodzaj katalizatora do konkretnej przemiany chemicznej

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEU_K01 - Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawy katalizy, cechy i podział katalizatorów.	2
Wy2	Kataliza homogeniczna – tworzenie kompleksów metali przejściowych; kluczowe reakcje katalityczne	6
Wy3	Przykłady katalizy homogenicznej w przemyśle	2
Wy4	Kataliza przeniesienia fazowego w laboratorium i przemyśle	2
Wy5	Kataliza enzymatyczna	2
Wy6	Podstawy katalizy heterogenicznej; cechy katalizatorów i ich otrzymywanie; dodatkowe zjawiska wpływające na katalizę	3
Wy7	Rodzaje katalizatorów heterogenicznych, ich budowa, właściwości i przygotowanie	2
Wy8	Wybrane reakcje katalizowane heterogenicznie – przykłady zastosowań przemysłowych; procesy petrochemiczne i elektrokatalityczne	3
Wy9	Katalizowane procesy polimeryzacji – przykłady	4
Wy10	Kataliza środowiskowa i zielona chemia	2
Wy11	Projektowanie, modyfikacje i testowanie katalizatorów; przyszłość katalizy	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
N1. wykład z prezentacją multimedialną
N2. przykładowe zastosowania procedur katalitycznych (pochodzące z oryginalnej literatury)
N3. prezentacja przez studentów wybranych zastosowań przemysłowych – prezentacja w grupie zajęciowej

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1	PEU_W01 – PEU_W05 PEU_U01	przedstawienie zastosowania przemysłowego wybranego procesu katalitycznego
P = F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA:**

- [1] Beller, M., Renken, A., van Santen, R.A. (ed.) *Catalysis From Principles to Applications*, Wiley-VCH, Weinheim, 2012
- [2] Grzybowska-Świerkosz, B., *Elementy katalizy heterogenicznej*, PWN, Warszawa, 1993
- [3] Pruchnik, F., *Kataliza homogeniczna*, PWN, Warszawa, 1993
- [4] Bartholomew, C.H., Farrauto, R.J. *Fundamentals of Industrial Catalytic Processes, Second Edition*, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2006

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [5] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, *Organic Chemistry*, Oxford, 2000.
- [6] W. Carruthers, I. Coldham, *Modern Methods of Organic Synthesis*, Cambridge University Press, 2004.
- [7] R. Morris Bullock (ed.) *Catalysis Without Precious Metals*, Wiley-VCH, Weinheim, Germany 2010.
- [8] Hagen, J. *Industrial Catalysis*, Wiley-VCH, Weinheim, Germany, 2015.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. inż. Renata Siedlecka, renata.siedlecka@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa w języku polskim		Metalurgia Chemiczna			
Nazwa w języku angielskim		Chemical metallurgy			
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):		Chemia			
Specjalność (jeśli dotyczy):		Analityka środowiskowa i żywności			
Stopień studiów i forma:		II stopień, stacjonarna			
Rodzaj przedmiotu:		wybieralny			
Kod przedmiotu					
Grupa kursów					
NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI					
1. Znajomość chemii na poziomie I roku studiów I stopnia (kursy Chemia Ogólna i Podstawy Chemii Nieorganicznej)					
2. Znajomość podstaw termodynamiki chemicznej (na poziomie kursu Chemia Fizyczna I)					
CELE PRZEDMIOTU					
C1	Zapoznanie studentów z podstawową terminologią stosowaną w metalurgii chemicznej.				
C2	Uzyskanie podstawowej wiedzy z zakresu mineralurgii chemicznej				
C3	Uzyskanie podstawowej wiedzy o procesach jednostkowych w hydrometalurgii.				
C4	Zapoznanie słuchaczy z teorią procesów pirometalurgicznych oraz podstawowymi procesami otrzymywania metali.				
C5	Uzyskanie podstawowej wiedzy w zakresie otrzymywania lantanowców i aktynowców.				
C6	Zapoznanie studentów z procesami otrzymywania metali w postaci proszkowej.				
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
Osoba, która zaliczyła przedmiot:					
PEU_W01 – zna podstawowe terminy i pojęcia dotyczące procesów metalurgicznych					
PEU_W02 – posiada podstawową wiedzę z zakresu procesów mineralurgii chemicznej					
PEU_W03 – zna podstawy teoretyczne procesów jednostkowych stosowanych w hydrometalurgii					
PEU_W04 – zna podstawy teoretyczne procesów pirometalurgicznych					
PEU_W05 – posiada wiedzę dotyczącą procesów technologicznych otrzymywania wybranych metali					
PEU_W06 – zna metody otrzymywania lantanowców i aktynowców					
PEU_W07 – posiada podstawową wiedzę z zakresu metalurgii proszkowej					
TREŚCI PROGRAMOWE					

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Metalurgia - terminologia	2
Wy2	Mineralurgia – procesy separacji	2
Wy3	Kinetyka reakcji i zjawiska transportu w metalurgii	2
Wy4	Hydrometalurgia – podstawowe procesy jednostkowe	2
Wy5	Hydrometalurgia - ługowanie	2
Wy6	Hydrometalurgia – oczyszczanie i zateżanie	2
Wy7	Elektrometalurgia – terminologia i aparatura	2
Wy8	Podstawy teoretyczne pirometalurgii	2
Wy9	Podstawy teoretyczne pirometalurgii	2
Wy10	Pirometalurgia – operacje wstępne i wydzielanie metali	2
Wy11	Pirometalurgia - rafinacja	2
Wy12	Chlorki i chlorowanie	2
Wy13	Metalurgia żelaza, miedzi i cynku	2
Wy14	Metalurgia lantanowców i aktynowców	2
Wy15	Metalotermia i metalurgia proszkowa	2
Suma godzin		30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1	wykład z prezentacją multimedialną	
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer przedmiotowego efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W07	kolokwium końcowe
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
LITERATURA PODSTAWOWA:		
[1] Jan Drzymała, <i>Podstawy mineralurgii</i> Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2009		
[2] Chiranjib Kumar Gupta, <i>Chemical Metallurgy: Principles and Practice</i> , 2003 WILEY-VCH Verlag GmbH & Co. KGaA, Weinheim		
[3] Terkel Rosenqvist, <i>Principles of extractive metallurgy</i> , Tapir Akademisk Forlag, Trondheim 2004		
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:		
[1] Fathi Habashi, <i>Principles of extractive metallurgy, vol.2, Hydrometallurgy</i> , Gordon and Breach Science Publishers, S.A. 1985		
[2] Fathi Habashi, <i>Principles of extractive metallurgy, vol.3, Pyrometallurgy</i> , Gordon and Breach Science Publishers, S.A. 1985		
[3] W.J. Kroll, The Pyrometallurgy of Halides, <i>Metallurgical Reviews</i> , 1 (8) (1956) 291-337		
[4] Opracowanie zbiorowe pod redakcją W. Charewicza, <i>Pierwiastki ziem rzadkich, surowce, technologie, zastosowania</i> , WNT, Warszawa 1990		
[5] S. Chodkowski, <i>Metalurgia metali nieżelaznych</i> , 1971 Wydawnictwo „Śląsk” Katowice		
[6] A. Krupkowski, <i>Podstawowe zagadnienia teorii procesów metalurgicznych</i> , Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1974 Kraków.		
[7] K. Pigoń, Z. Ruziewicz, <i>Chemia fizyczna</i> , PWN		
[8] P.W. Atkins, <i>Podstawy chemii fizycznej</i> , PWN		
OPIEKUN PRZEDMIOTU		
(Tytuł, Imię, Nazwisko, adres e-mail)		
Prof. dr hab. Leszek Rycerz; leszek.rycerz@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim: Biologia molekularna					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Molecular biology					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):					
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów: II stopień – semestr uzupełniający, stacjonarna					
Rodzaj przedmiotu: wybieralny					
Kod przedmiotu: Grupa kursów: NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BU)	1,3				
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość podstaw chemii organicznej 2. Znajomość podstaw biologii					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami biochemii kwasów nukleinowych, DNA i RNA. Poznanie ich budowy i funkcji					
C2 Zapoznanie studentów z przepływem informacji genetycznej					
C3 Zapoznanie studentów z metodami badania genów i genomów					
C4 Omówienie podstawowych pojęć związanych z ewolucją, ewolucją sekwencji DNA i białek					
C5 Zapoznanie studentów z przykładami wykorzystania narzędzi bioinformatycznych do analizy ewolucji, sekwencji kwasów nukleinowych i białek					
C6 Omówienie replikacji, topologii, naprawy i rekombinacji DNA					
C7 Uzyskanie wiedzy dotyczącej syntezy i dojrzewania RNA					
C8 Omówienie kodu genetycznego i syntezy białka					
C9 Zapoznanie studentów ze sposobami kontroli ekspresji genów u Prokaryota					
C10 Omówienie kontroli ekspresji genów u Eukaryota i roli czynników transkrypcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem roli receptorów jądrowych					
C11 Zapoznanie studentów z molekularnymi uwarunkowaniami wybranych chorób oraz terapii					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ**Z zakresu wiedzy:**

Osoba, która zaliczyła przedmiot:

PEU_W01 – zna budowę i funkcję DNA i RNA na poziomie molekularnym

PEU_W02 – zna budowę i funkcję enzymów biorących udział w syntezie DNA i RNA u Prokaryota i Eukaryota

PEU_W03 – umie opisać przepływ informacji genetycznej

PEU_W04 – zna nowoczesne metody umożliwiające klonowanie, badanie genów i genomów organizmów

PEU_W05 – ma podstawową wiedzę o ewolucji sekwencji DNA i białek

PEU_W06 – zna przykłady wykorzystania narzędzi bioinformatycznych do analizy sekwencji DNA i białek

PEU_W07 – zna procesy replikacji, rekombinacji i naprawy DNA

PEU_W08 – zna proces syntezy i procesowania RNA

PEU_W09 – umie opisać syntezę białka u Prokaryota i Eukaryota oraz podstawy regulacji aktywności białka

PEU_W10 – zna budowę i sposób odczytywania kodu genetycznego

PEU_W11 – umie opisać sposoby kontroli ekspresji informacji genetycznej u Prokaryota

PEU_W12 – umie opisać sposoby kontroli ekspresji informacji genetycznej u Eukaryota

ze szczególnym uwzględnieniem roliczynników transkrypcyjnych, w tym receptorów jądrowych

PEU_W13 – zna podstawy molekularne wybranych chorób oraz terapii

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Zapoznanie z organizacją i warunkami zaliczenia zajęć. Budowa DNA i RNA	2
Wy2	Przepływ informacji genetycznej, wprowadzenie do kodu genetycznego	1
Wy3	Poznanie genów: enzymy restrykcyjne, sekwencjonowanie DNA, wizualizacja DNA, elektroforeza agarozowa, techniki hybrydyzacyjne, znakowanie DNA	2
Wy4	Poznanie genów: PCR, elektroforeza poliakrylamidowa, klonowanie, wektory, mutageneza ukierunkowana	3
Wy5	Badanie ewolucji, narzędzia bioinformatyczne, biblioteki cDNA i genomowe	2
Wy6	Replikacja, rekombinacja, ligacja, topologia i naprawa DNA	2
Wy7	Rodzaje, synteza i dojrzewanie RNA	2
Wy8	Budowa tRNA, budowa rybosomów u Prokaryota i Eukaryota	1
Wy9	Synteza białek u Prokaryota	2
Wy10	Synteza białek u Eukaryota	2
Wy11	Kontrola ekspresji genów u Prokaryota: operon laktozowy, operon tryptofanowy	2
Wy12	Kontrola ekspresji genów u Prokaryota: operon arabinozowy, kontrola replikacji bakteriofaga λ	2
Wy13	Kontrola ekspresji genów u Eukaryota: budowa, organizacja i funkcja histonów, budowa i funkcja podstawowego aparatu transkrypcyjnego.	2
Wy14	Kontrola ekspresji genów u Eukaryota: budowa i funkcja wybranych czynników transkrypcyjnych z uwzględnieniem receptorów jądrowych. Dyskusja znaczenia medycznego poznanych zagadnień.	3

Wy15	Podsumowanie materiału. Kolokwium końcowe	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Prezentacja multimedialna N2. Dyskusja otwarta N3. Dyskusja dotycząca zadań i problemów zamieszczonych na listach		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEU_W01- PEU_W13	Podczas każdego zajęcia student może otrzymać punkty za aktywność w liczbie 1 pkt
F2	PEU_W01- PEU_W13	Pisemne kolokwium zaliczeniowe
P=F1+F2 3,0 jeżeli (F1 + F2) = 60,0 – 67,0 pkt. 3,5 jeżeli (F1 + F2) = 67,0 – 75,0 pkt. 4,0 jeżeli (F1 + F2) = 75,0 – 82,0 pkt. 4,5 jeżeli (F1 + F2) = 82,0 – 92,0 pkt. 5,0 jeżeli (F1 + F2) = 92,0 – 100,0 pkt. 5,5 jeżeli (F1 + F2) = >100,0 pkt.		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Berg, J.M., Stryer, L., Tymoczko, J.L., Gatto J.G., „Biochemistry” W.H. Freeman and Co., New York – 8th edition 2015		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Voet, D., Voet, J.G. „Biochemistry” Wiley & Sons, Inc., 3rd edition		
[2] Voet, D., Voet, J.G., Pratt, Ch.W., „Fundamentals of Biochemistry”		
[3] Stryer L “Biochemistry” 3th or 4 th edition		
[4] ‘Textbook of Biochemistry with clinical correlations’ edited by .T.M Devlin, Wiley and Sons, 7th edition 2011		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr inż. Beata Greb-Markiewicz, beata.greb-markiewicz@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY						
KARTA PRZEDMIOTU						
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Wybrane reakcje w chemii organicznej					
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Selected reactions in organic chemistry					
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia					
Specjalność (jeśli dotyczy):	Medicinal Chemistry					
Poziom i forma studiów:	II stopień,					
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny					
Kod przedmiotu						
Grupa kursów	NIE					
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30					
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60					
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę					
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)						
Liczba punktów ECTS	2					
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)						
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3					
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH						
1. Zaliczony wykład z „Podstaw Chemii Organicznej”						
2. Znajomość podstawowych mechanizmów reakcji organicznych						
3. Znajomość języka angielskiego						
CELE PRZEDMIOTU						
C1 Przedstawienie podstawowych klas związków organicznych z uwzględnieniem zagadnień izomerii, stereochemii, oraz najważniejszych reakcji charakterystycznych dla grup funkcyjnych						
C2 Przedstawienie mechanizmów wybranych imiennych reakcji organicznych, a także szeregu innych reakcji						
C3 Omówienie mechanizmów reakcji organicznych takich jak addycja, eliminacja, substytucja rodnikowa, elektrofilowa i nukleofilowa						
C4 Omówienie reakcji pericyklicznych						
C5 Omówienie reakcji związków metaloorganicznych						
C6 Omówienie zasad planowania syntezy założonej cząsteczki docelowej						

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Z zakresu wiedzy:		
PEU_W01 – zna podstawowe klasy związków organicznych z uwzględnieniem zagadnień izomerii, stereochemii, oraz najważniejszych reakcji charakterystycznych dla grup funkcyjnych.		
PEU_W02 – zna mechanizmy reakcji organicznych takich jak addycja, eliminacja, substytucja rodnikowa, elektrofilowa i nukleofilowa oraz wybrane imienne reakcje		
PEU_W03 – zna reaktywność związków metaloorganicznych, a także fosforo- i siarkoorganicznych oraz przykłady ich wykorzystania w syntezie		
PEU_W04 – zna selektywne metody redukcji oraz selektywne metody utleniania stosowane w chemii organicznej		
PEU_W05 – rozumie celowość i znać sposoby ochrony grup funkcyjnych		
PEU_W06 – wie jak postępować przy planowaniu syntezy założonej cząsteczki docelowej o umiarkowanie skomplikowanej strukturze		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Electronic structure of organic compounds. Molecular architecture – elements of stereochemistry.	2
Wy2	Reaction equilibrium and rate. Intermediates, transition state.	2
Wy3	Reactions of aromatic compounds. Reactions of carbonyl compounds.	2
Wy4	Reactions of some organometallic compounds (Li, Mg, Zn,...). Reactions of organophosphorous and sulfur compounds.	2
Wy5	Selective methods for reductions of organic compounds. Selective methods for oxidations of organic compounds.	3
Wy6	Pericyclic reactions. Ideas of organic synthesis.	2
Wy7	Selective transformations and protections of functional groups. Targeted synthesis.	2
	Suma godzin	15
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. wykład z prezentacją multimedialną		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P zaliczenie na podstawie obecności na wykładach		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
LITERATURA PODSTAWOWA:		
[1] J. Clayden, N. Greeves, S. Warren, P. Wothers, Organic Chemistry, Oxford, 2000;		
[2] J. McMurry, Chemia organiczna, tom 1 – 5, PWN, Warszawa, 2005;		
[3] Michael B. Smith, Jerry March, March's Advanced Organic Chemistry, Wiley, 2000.		
[4] J. Skarzewski, Wprowadzenie do syntezy organicznej, PWN, Warszawa, 1999.		
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:		
[1] L. G. Wade, Organic Chemistry, Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ, 2006.		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Rafał Kowalczyk, prof. uczelni rafal.kowalczyk@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku polskim: Sensory i biosensory – alternatywne narzędzia analityczne

Nazwa przedmiotu w języku angielskim: Sensors and biosensors - alternative analytical devices

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Chemia

Specjalność (jeśli dotyczy): Analityka środowiskowa i żywności, Chemia związków organicznych i polimerów

Poziom i forma studiów: II stopień, stacjonarna

Rodzaj przedmiotu: wybieralny

Kod przedmiotu

Grupa kursów NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1. Wiedza podstawowa z zakresu chemii nieorganicznej, analitycznej, fizycznej, organicznej oraz z zakresu fizyki.
2. Wiedza podstawowa z zakresu technik analitycznych.

CELE PRZEDMIOTU

C1 Zapoznanie studentów z zagadnieniami na temat mechanizmów działania sensorów chemicznych i biosensorów oraz z metodami detekcji stosowanymi w sensoryce.

C2 Zapoznanie studentów z podstawami fizykochemicznymi konstrukcji sensorów chemicznych i biosensorów.

C3 Zapoznanie studentów z zagadnieniami na temat możliwości stosowania sensorów chemicznych i biosensorów jako narzędzi analitycznych w diagnostyce medycznej, bioanalityce, analityce żywności, ochronie środowiska.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 – posiada wiedzę dotyczącą zdefiniowania pojęcia sensora chemicznego i biosensora oraz wiedzę dotyczącą klasyfikacji sensorów ze względu na zasadę działania i sposób detekcji analitu.

PEU_W02 – potrafi wyjaśnić zasady działania (detekcji) sensora elektrochemicznego, optycznego, masowego, czy termicznego.

PEU_W03 – potrafi sklasyfikować elementy receptorowe w urządzeniu sensorowym, opisać zasady ich działania w poszczególnych typach sensorów chemicznych i biosensorów.

PEU_W04 – potrafi zdefiniować parametry analityczne sensorów i biosensorów oraz ocenić możliwości zastosowania ich jako narzędzi analitycznych w różnych gałęziach przemysłu, w ochronie środowiska, oraz szeroko rozumianej diagnostyce.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Ogólna charakterystyka sensora chemicznego i biosensora. Typy sensorów chemicznych. Podział biosensorów ze względu na klasyczną zasadę działania.	2
Wy2	Podstawy rozpoznania chemicznego - parametry operacyjne sensorów: zakres pomiarowy, limity detekcji, czułość, selektywność, powtarzalność wyników, czas odpowiedzi, operacyjny czas życia oraz czas życia podczas przechowywania. Metody pomiarowe: oparte na krzywej kalibracyjnej i metoda wewnętrznego wzorca.	2
Wy3	Klasyczny podział sensorów ze względu na rodzaj przetwornika (elektrochemiczne, optyczne, masowe, termiczne).	2
Wy4	Podział biosensorów ze względu na rodzaj receptora (np. enzymy, przeciwciała, DNA) wpływającego na bioselektywność czujnika oraz na rodzaj przetwornika mającego wpływ na czułość biosensora.	2
Wy5-6	Podstawy fizyczne analitycznych metod optycznych wykorzystywanych w sensoryce: absorpcja promieniowania, fluorescencja, chemiluminescencja, bioluminescencja. Czujniki optyczne do oznaczania pH, tlenu, jonów metali. Zjawisko fali zanikającej i jego zastosowanie w biosensorach optycznych. Elektronowy rezonans plazmowy (SPR). Zjawisko piezoelektryczne. Zastosowanie kryształu piezoelektrycznego jako czujnika masowego (mikrowaga kwarcowa). Czujniki wykorzystujące fale akustyczne w kryształach piezoelektrycznych. Wykorzystanie ciepła reakcji w konstrukcji sensorów termicznych.	4
Wy7	Materiał biologiczny stosowany w konstrukcji biosensorów: enzymy, tkanki, organelle komórkowe (mitochondria, chloroplasty), mikroorganizmy (bakterie, drożdże, algi jednokomórkowe), organizmy wyższe i ich organy (np. owady), przeciwciała, kwasy nukleinowe (DNA), inne związki biologicznie czynne (np. hemoglobina). Organizmy wskaźnikowe jako biosensory.	2
Wy8	Metody immobilizacji materiału biologicznego w biosensorach: adsorpcja, sieciowanie, pułapkowanie w żelach polimerowych, wiązanie kowalencyjne, mikrokapsułkowanie.	2
Wy9	Amperometryczne elektrody enzymatyczne na przykładzie klasycznej elektrody do oznaczania stężenia glukozy. Elektrody pierwszej, drugiej,	2

	trzeciej generacji.	
Wy10-11	Zastosowania sensorów i biosensorów w medycynie i medycynie sportowej, w kontroli produkcji i analizie żywności (m.in. genetycznie modyfikowanej), w kontroli procesów biotechnologicznych, w ochronie środowiska, w obronności, w badaniach naukowych.	4
Wy12	Laboratorium chipowe (LOC - Lab-on-a chip), idea działania mikroukładu analitycznego, zastosowanie LOC w analizie chemicznej i biochemicznej (diagnostyka medyczna), zastosowanie urządzeń w przemyśle spożywczym, kosmetycznym oraz w ochronie środowiska.	2
Wy13	Nanomateriały stosowane w konstruowaniu urządzeń sensorowych.	2
Wy14	Biomimetyczne urządzenia sensorowe: sztuczny nos, sztuczny język, odtwarzanie zapachu.	2
Wy15	Perspektywy rozwoju urządzeń sensorowych: dalsza miniaturyzacja urządzeń i problemy z nią związane, urządzenia multifunkcyjne, spersonalizowana diagnostyka (POC, <i>point-of-care</i>), komercjalizacja.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1. Wykład z udziałem środków audiowizualnych.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer przedmiotowego efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01 – PEU_W04	Ocena z kolokwium zaliczeniowego weryfikującego opanowanie przez studenta wiedzy z zakresu sensoryki.

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Z. Brzózka, W. Wróblewski, *Sensory chemiczne*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1999
- [2] Z. Brzózka, *Mikrobioanalitka*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2009
- [3] Florinel-Gabriel Bănică, *Chemical Sensors and Biosensors: Fundamentals and Applications*, John Wiley and Sons, Chichester, 2012
- [4] Elementy Analizy Instrumentalnej, *Ćwiczenia z Chemii Analitycznej – Zaawansowane Materiały i Nanotechnologia*, Akademia Górniczo – Hutnicza w Krakowie, 2009

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [5] W. Szczepaniak: *Metody instrumentalne w analizie chemicznej*, PWN, Warszawa 1996.
- [6] I. Ufnalska, *Woltamperometria*, Politechnika Warszawska, Warszawa, 2015.
- [7] R. F. Taylor, J. S. Schultz (red.), *Handbook of chemical and biological sensors*, Wydawnictwo IOP, Philadelphia, Bristol, 2003
- [8] B.D. Malhotra, A. Chaubey, S.P. Singh, *Prospects of conducting polymers in Biosensors*, *Analytica Chimica Acta* 578 (2006) 59 – 74
- [9] M. Gerard, A. Chaubey, B.D. Malhotra, *Application of conducting polymers to biosensors*, *Biosensors & Bioelectronics* 17 (2002) 345 – 359
- [10] A. Hulanicki, *Współczesna chemia analityczna*, PWN, Warszawa 2001

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. inż. Joanna Cabaj, prof. uczelni; joanna.cabaj@pwr.edu.pl

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Zaawansowane metody identyfikacji związków organicznych				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Advanced methods of identification of organic compounds				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia				
Specjalność (jeśli dotyczy):	Chemia związków organicznych i polimerów				
Poziom i forma studiów:	II stopień / stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu					
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60	60			
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę			
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2	2			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	0,65	1,4			
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość matematyki na poziomie szkoły wyższej 2. Znajomość chemii ogólnej na poziomie szkoły wyższej 3. Znajomość chemii organicznej na poziomie I stopnia studiów					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Uzyskanie podstawowej wiedzy o spektroskopii MS, FTIR i NMR C2 Poznanie teorii budowy wiązań i oddziaływań chemicznych C3 Nauczenie wykonywania podstawowych obliczeń z zakresu spektroskopii MS i NMR C4 Nauczenie interpretacji i identyfikacji związków organicznych na podstawie analizy widm ¹ H NMR, MS i IR					
PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ					
Z zakresu wiedzy:					
PEU_W01 – zna podstawy teoretyczne i praktyczne zastosowania technik spektroskopowych stosowanych do określania struktury związków organicznych					
PEU_W02 – potrafi prawidłowo klasyfikować i interpretować podstawowe widma spektroskopowe organicznych cząsteczek					
PEU_W03 – ma zaawansowane wiadomości o widmach w podczerwieni FTIR					
PEU_W04 – ma zaawansowane wiadomości o widmach masowych MS					
PEU_W05 – ma zaawansowane wiadomości o widmach magnetycznego rezonansu jądrowego NMR					
PEU_W06 – potrafi analizować podstawowe widma spektroskopowe MS, IR i NMR związku organicznego					
PEU_W07 – potrafi określić budowę związku organicznego na podstawie widm spektroskopowych					
Z zakresu umiejętności:					
PEU_U01 – potrafi interpretować podstawowe widma spektroskopowe MS, IR i NMR związków organicznych					
PEU_U02 – potrafi określić budowę związku i powiązać sygnały i dane z widm spektroskopowych ze					

strukturą związku organicznego. PEU_U03 – umie wykonywać podstawowe obliczenia z zakresu spektroskopii IR, MS, NMR.		
TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Fizyczne podstawy magnetycznego rezonansu jądrowego. Zjawisko rezonansu magnetycznego (NMR). Aparatura, rejestracja widm NMR. Widmo NMR i jego cechy.	2
Wy2	Spektroskopia protonowego magnetycznego rezonansu jądrowego (¹H NMR). Symetria związku; równoważność protonów-chemiczna i magnetyczna. Przesunięcie chemiczne. Sprzężenie spinowo-spinowe. Wartości stałych sprzężeń ¹ H- ¹ H, w zależności od budowy cząsteczki. Technika pomiaru widm. Interpretacja widm. Sprzężenia dalekiego zasięgu. Efekt Overhausera. Sprzężenia ¹ H z innymi jądrami.	2
Wy3	Spektroskopia węglowego magnetycznego rezonansu jądrowego ¹³C NMR. Warunki i specyfika ¹³ C NMR. Aparatura i rejestracja widm ¹³ C NMR. Czynniki wpływające na sygnały węglowe ¹³ C. Odprężanie oddziaływań spinowo-spinowych ¹ H- ¹³ C. Przesunięcie chemiczne ¹³ C w korelacji do struktury cząsteczki. Metoda DEPT. Określanie liczby atomów wodoru związanych z atomami węgla.	2
Wy4	Spektroskopia ³¹P NMR. Ogólne dane o spektroskopii ³¹ P NMR. Aparatura, rejestracja widm ³¹ P NMR, zakres pomiarowy. Przesunięcie chemiczne ³¹ P NMR, multipletowość sygnałów, wartości stałych sprzężeń. Spektroskopia jąder ¹⁹F, ¹⁵N i ¹⁴N. Rejestracja i przesunięcia chemiczne ¹⁹ F. Rejestracja i przesunięcia chemiczne ¹⁵ N i ¹⁴ N.	2
Wy5	Dwuwymiarowa spektroskopia NMR 2D. Rejestracja widm 2D NMR. Widma ¹ H- ¹ H COSY. Identyfikacja sąsiadujących protonów. Widma ¹³ C- ¹ H COSY. Wykrywanie protonów bezpośrednio związanych z atomami węgla.	2
Wy6	Spektroskopia w podczerwieni. Technika FTIR. Spektroskopia oscylacyjno-rotacyjna. Aparatura, rejestracja widm IR. Interpretacja widm FTIR w zależności od budowy cząsteczki. Częstości głównych grup występujących w strukturze cząsteczki. Zastosowanie spektroskopii UV-Vis. Identyfikacja związków, analiza widm elektronowych.	2
Wy7	Spektrometria masowa MS. Aparatura, metody jonizacji próbki. Detektor, jonizator, analizator. Widma masowe EI. Widma masowe CI. Określenie masy cząsteczkowej. Proces fragmentacji. Interpretacja widma masowego w zależności od stosowanej metody jonizacji. Przykłady widm masowych głównych klas związków organicznych.	2
Wy8	Zastosowanie MS oraz NMR do identyfikacji związków organicznych.	1
Suma godzin		15
Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Interpretacja i analiza widm protonowego magnetycznego rezonansu jądrowego (¹ H NMR).	2
Ćw2	Interpretacja i analiza widm protonowego magnetycznego rezonansu jądrowego (¹ H NMR). c.d.	2
Ćw3	Interpretacja i analiza widm węglowego magnetycznego rezonansu jądrowego ¹³ C NMR	2
Ćw4	Metoda DEPT w analizie widm ¹³ C NMR	2
Ćw5	Zastosowanie ¹ H NMR oraz ¹³ C NMR/DEPT do identyfikacji związków organicznych.	2
Ćw6	Kolokwium I	2

Cw7	Dwuwymiarowa spektroskopia NMR 2D. Korelacja ^1H - ^1H i ^1H - ^{13}C (Widma COSY i HMQC).	2
Cw8	Dwuwymiarowa spektroskopia NMR 2D c.d. Inne techniki dwuwymiarowe (Widma INADEQUATE, TOCSY, HMBC, ROESY).	2
Cw9	Zastosowanie technik dwuwymiarowych do identyfikacji związków organicznych.	2
Cw10	Spektroskopia innych jąder o spinie $\frac{1}{2}$. (^{31}P NMR, ^{15}N MMR, ^{19}F NMR)	2
Ćw11	Spektroskopia w podczerwieni i jej zastosowanie do identyfikacji grup funkcyjnych.	2
Ćw12	Zastosowanie spektrometrii masowej do identyfikacji związków organicznych.	2
Ćw13	Zastosowanie 1D,2D NMR, IR oraz MS do identyfikacji związków organicznych.	2
Ćw14	Kolokwium II	2
Ćw15	Poprawa kolokwium I lub II	2
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. Wykład z prezentacją multimedialną N2. Rozwiązywanie zadań i interpretacja widm spektroskopowych N3. Interaktywny system elektronicznych korepetycji		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P (wykład)	PEU_W01- PEU_W07	Egzamin końcowy
F1 (ćwiczenia)	PEU_U01	Kolokwium cząstkowe I
F2 (ćwiczenia)	PEU_U02-PEU_U03	Kolokwium cząstkowe II
P (ćwiczenia) = średnia arytmetyczna z ocen uzyskanych z kolokwiów cząstkowych		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] R. M. Silverstein, F. X. Webster, D. J. Kiemle “Spektroskopowe Metody Identyfikacji Związków Organicznych” PWN, Warszawa 2007		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] Praca zbiorowa: R. Mazurkiewicz, A. Rajca, E. Kalwińska, A. Skibiński, J. Suwiński, W. Zieliński „Metody Spektroskopowe i ich zastosowanie do identyfikacji związków organicznych” W N-T, Warszawa 1995		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr Waldemar Goldeman, waldemar.goldeman@pwr.edu.pl		

WYDZIAŁ CHEMICZNY	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu w języku polskim:	Zapewnienie i kontrola jakości w analityce
Nazwa przedmiotu w języku angielskim:	Quality control and assurance in analytics
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia
Specjalność (jeśli dotyczy):	Analityka środowiskowa i żywności
Poziom i forma studiów:	II stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy
Kod przedmiotu	
Grupa kursów	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				30
Forma zaliczenia	Egzamin				zaliczenie na ocenę
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				1
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					1
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego udziału nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia (BU)	1,3				0,7

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

1 Znajomość podstaw chemii analitycznej

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zaznajomienie z metodami statystycznymi w kontroli i zapewnianiu jakości pomiarów
 C2 Poznanie sposobu walidacji metod analitycznych i aspektów akredytacji
 C3 Nabycie umiejętności znalezienia analizy informacji z dziedziny oceny i kontroli jakości i samodzielnego przygotowania wystąpienia na określony temat z tej dziedziny

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

PEU_W01 Student zna składowe systemy zapewnienia i kontroli jakości, wie, jaka jest jego rola i znaczenie

PEU_W02 Student zna sposób walidacji metody oraz parametry walidacyjne wyznaczone w procesie walidacyjnym

PEU_W03	Student wie, co to jest materiały odniesienia, jakie są rodzaje materiałów odniesienia i do czego służą, zna sposób wytwarzania materiałów odniesienia, jakie stawia się im wymagania oraz jakie parametry charakteryzują materiały odniesienia
PEU_W04	Student wie, co to są badania międzylaboratoryjne oraz jakie są ich rodzaje, do czego służą i w jakich sytuacja się je wykonuje, zna sposób oceny statystycznej wyników badań międzylaboratoryjnych
PEU_W05	Student wie, co to niepewność pomiarowa i jakie są jej źródła oraz sposoby określenia niepewności pomiarowej
PEU_W06	Student wie, co to jest kalibracja oraz zna klasyfikację technik kalibracyjnych
PEU_W07	Student wie, co to są karty kontrolne, jaka jest ich konstrukcja i do czego służą
PEU_W08	Student wie, na czym polega akredytacja laboratoriów i jakie jest jej znaczenie dla jakości wyników pomiarów
PEU_W09	Student wie, na czym polega audyt wewnętrzny i zewnętrzny i jakie jest jego znaczenie dla funkcjonowania i doskonalenia funkcjonowania systemu zarządzania kontroli i jakością wyników, zna etapy przebiegu audytu i działań poaudytowych
PEU_W10	Student zna podstawowe pojęcia i wymagania norm PN-EN-ISO 9001 i PN-EN ISO/IEC 17025 w zakresie zapewnienia i kontroli jakości oraz zapewnienia spójności badań
PEU_W11	Student zna ogólne zasady i wymagania według kodeksu dobrej praktyki laboratoryjnej (GLP)
Z zakresu umiejętności:	
PEU_U01	Student potrafi znaleźć w międzynarodowej, naukowej literaturze informacje oraz samodzielnie przygotować referat na zadany temat z zakresu zapewnienia i kontroli jakości
PEU_U02	Student umie znaleźć informacje, krytycznie je ocenić i twórczo przetworzyć oraz samodzielnie przygotować referat i wystąpienie ustne na wybrany przez siebie temat z zakresu zapewnienia i kontroli jakości

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Zajęcia wstępne. Omówienie przebiegu zajęć i warunków zaliczenia kursu. Wprowadzenie do systemu oceny i kontroli jakości analiz chemicznych.	2
Wy2	Krytyczna ocena systemu oceny i kontroli jakości (wybrane parametry walidacyjne, zapisy DPL i normy ISO17025) w pracach naukowych z zakresu analityki chemicznej i analizy instrumentalnej - na przykładzie przeglądu prac opublikowanych w czasopismach naukowych.	6
Wy3	Walidacji metody oraz parametry walidacyjne wyznaczone w procesie walidacyjnym (precyzja: powtarzalność, precyzja pośrednia, odtwarzalność, dokładność/poprawność, granica wykrywalności, granica oznaczalności, specyficzność, selektywność, liniowość, zakres pomiarowy, odporność, elastyczność)	4
Wy4	Materiały odniesienia – rodzaje i podział; substancje czyste i roztwory wzorcowe; sposoby wytwarzania matrycowych certyfikowanych materiałów odniesienia; wymagania stawiane materiałom odniesienia i roztworom wzorcowym; parametry charakteryzujące materiały	2

	odniesienia	
Wy5	Omówienie znaczenia i roli normy ISO17025:2018 (Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących)	2
Wy6	Zasady dobrej praktyki laboratoryjnej	2
Wy7	Badania międzylaboratoryjne – rodzaje ze względu na cel i program; rola badań międzylaboratoryjnych w systemie oceny i kontroli jakości (sprawdzenie metod pomiarowych, badanie biegłości); techniki umożliwiające wyznaczenie wartości odniesienia; ocena statystyczna wyników badań międzylaboratoryjnych (test Hampela, wskaźnik z, błąd względny, wskaźnik E_n)	2
Wy8	Karty kontrolne – rodzaje, rola i znaczenie w ocenie i kontroli jakości; sterowanie jakością badań	2
Wy9	Akredytacja laboratoriów; system akredytacji	2
Wy10	Audyt wewnętrzny i zewnętrzny; znaczenie dla funkcjonowania i doskonalenia funkcjonowania systemu zarządzania jakością; przebieg audytu i działań poaudytowych	2
Wy11	Niepewność i jej rodzaje (typu A i B); źródła niepewności; niepewność pomiaru; standardowa niepewność pomiaru; złożona standardowa niepewność pomiaru; niepewność względna; niepewność rozszerzona; współczynnik rozszerzenia	2
Wy12	Kalibracja ilościowa i jakościowa; techniki kalibracji stosowane w pomiarach	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć – seminarium		Liczba godzin
Sem1- Sem15	Seminarium na wybrany przez studenta temat dotyczący oceny i kontroli jakości, w szczególności sposobów zapewnienia jakości wyników pomiarowych: 1. Regresja liniowa i nieliniowa 2. Rola systemu zapewnienia jakości 3. Wzorcowanie przyrządów pomiarowych 4. Rodzaje błędów pomiarowych w analizie chemicznej 5. Statystyczne porównywanie wyników pomiarów 6. Walidacja metody pomiarów i badań oraz wyposażenia pomiarowego 7. Rodzaje materiałów odniesienia stosowanych w pomiarach chemicznych 8. Wytwarzanie materiałów odniesienia 9. Metody pomiarów i badań wykorzystywane w kontroli jakości 10. Zasady pobierania i przygotowania próbek do oznaczeń w kontroli jakości 11. Źródła niepewności pomiarów 12. Sposoby wyznaczania niepewności pomiarów 13. Niepewność pomiarowa standardowa, złożona i rozszerzona 14. Sposoby szacowania niepewności (typ A i B) 15. Sposoby przedstawiania wyników badań międzylaboratoryjnych 16. Najważniejsze pojęcia i wymagania normy PN-EN-ISO 9001	15

	dotyczące audytowania oraz działań poaudytowych 17. Znaczenie audytu dla funkcjonowania i doskonalenia funkcjonowania systemu zapewnienia jakości 18. Przebieg audytu i działań poaudytowych 19. Rodzaje i zastawianie kart kontrolnych 20. Najważniejsze pojęcia i wymagania dotyczące walidacji metod analitycznych i nadzoru nad wyposażeniem pomiarowym według normy PN-EN ISO 17025 21. Badania biegłości w procesach akredytacji i nadzoru laboratoriów 22. Rola badań międzylaboratoryjnych w zapewnieniu i kontroli jakości wyników laboratoryjnych 23. Najważniejsze pojęcia i wymagania dotyczące zapewnienia i kontroli jakości badań i zapewnienia spójności pomiarowej według normy PN-EN ISO/IEC 17025 24. Najważniejsze pojęcia i wymagania normy PN-EN-ISO 9001 dotyczące akredytacji laboratorium 25. Zasady walidacji i parametry oceny procedury pomiarowej 26. Kryteria doboru parametrów walidacji 27. Raport walidacyjny 28. Ogólne zasady oraz wymagania według Kodeksu Dobrej Praktyki Laboratoryjnej (GLP)	
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Wykład informacyjny
 N2. Wykład problemowy
 N3. Prezentacja multimedialna

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
P	PEU_W01- PEU_W11	Egzamin końcowy
P (wykład) = 3,0 jeżeli 50% pkt. 3,5 jeżeli 60% pkt. 4,0 jeżeli 70% pkt. 4,5 jeżeli 80% pkt. 5,0 jeżeli 90% pkt. 5,5 jeżeli 100% pkt		
F1 (seminarium)	PEU_U01	I prezentacja multimedialna
F2 (seminarium)	PEU_U02	II prezentacja multimedialna
P (seminarium)=(F1+F2)/2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] E. Bulska, Metrologia chemiczna – sztuka prowadzenia pomiarów, wyd. 2, Wydawnictwo Malamut, Warszawa, 2012

[2] Ocena i kontrola jakości wyników pomiarów analitycznych, praca zbiorowa pod red. P. Konieczki i J. Namieśnika, wyd. 2, WNT, Warszawa, 2017

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

[1] J. C. Miller, J. N. Miller, Statystyka i chemometria w chemii analitycznej (przekład z j. ang.), wyd. 1, PWN, Warszawa, 2019

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. inż. Paweł Pohl, pawel.pohl@pwr.wroc.pl